RÂSUL LUMII

WOODY ALLEN

Apărarea

invocă nebunia

proză completă

HUMANITAS

Woody Allen

APĂRAREA INVOCĂ NEBUNIA

Traducere din engleză de Ruxandra Ana

Editura Humanitas
2010

WOODY ALLEN (n. 1935, New York) este de fapt Allen Stewart Konigsberg – regizor, scenarist, actor, producător, scriitor, artezianăde vorbe spumoase, campion al iconoclasmului și al incorectitudinii politice. Contestatar prin excelență, pune la grea încercare răbdarea celor din jur – colegi, profesori, medici etc. E indisciplinat și nepoliticos, străduindu-se să-și ascundă natura timidă, chiar retractilă. Reușește să se facă exmatriculat, din cauza obrăzniciilor repetate și a lipsei de chef pentru școală. Îi plac sporturile de echipă, învață să cânte la clarinet și își descoperă puterea de-a găsi replici memorabile în orice situație. Devine colaborator al unor programe TV și pășește astfel în lumea showbizului. Colecționează cu aceeași ușurință premii (Oscar, Globul de Aur, BAFTA, Cesar) și soții sau prietene (Harlene Rosen, Louise Lasser, Mia Farrow, Diane Keaton, Soon-Yi Previn). Regizează o serie de filme foarte cunoscute (*Trandafirul roșu din Cairo, Annie Hali, Manhattan, Ia banii și fugi, Soți și soții, Zelig, Blestemul scorpionului de jad, Viața lui Harry* etc.). Este autorul volumelor *Side Effects, Getting Even, Without Feathers, Play It Again, Sam, Don't Drink the Water, Hannah and Her Sisters, Death, God, The Floating Lightbulb* și *Mere Anarchy*.

CUPRINS

Listele lui Metterling

O privire asupra crimei organizate

Memoriile lui Schmeed

Filozofia mea

Da, dar ar putea motorul cu aburi să facă asta?

Buletin de primăvară

Povești despre hasidism, cu un ghid al interpretării lor de renumitul cărturar

Documentele Gossage-Vardebedian

Însemnări din țara grașilor

O amintire din anii ‘20

Contele Dracula

Puțin mai tare, vă rog

Conversații cu Helmholtz

Viva Vargas!

Descoperirea și întrebuințarea petei false de cerneală

Domnul Mare și Tare

Selecții din Caietele Allen

Examinând fenomenele paranormale

Un ghid al baletelor minore

Sulurile de pergament

Târfa din Mensa

Eseurile timpurii

Un scurt și totuși necesar ghid de nesupunere civică

Măsurarea istețimii cu inspectorul Ford

Geniul irlandez

Povești fantastice și fiare mitologice

Dar delicat… foarte delicat

Dacă impresioniștii ar fi fost dentiști

Fără kaddish pentru Weinstein

Vremuri bune: o amintire verbală

Originile argoului

În amintirea lui Needleman

Condamnatul

Refuzat de destin

Amenințarea OZN-urilor

Apărarea mea

Episodul Kugelmass

Discursul meu către absolvenți

Dieta

Povestea nebunului

Amintiri: locuri și oameni

Vremurile infame în care trăim

Un pas uriaș pentru omenire

Cel mai superficial om

Fabrizio: Critică și reacții

Revanșa

LISTELE LUI METTERLING

Venal & Sons a publicat, în sfârșit, îndelung așteptatul prim volum din listele de curățătorie ale lui Metterling (Colecția listelor de curățătorie ale lui Hans Metterling, vol. I, 437 pp. plus xxxii pagini introducere; indice; $18.75), cu eruditele comentarii ale renumitului academician Gunther Eisenbud. Decizia de a publica aceste lucrări separat, înainte de finalizarea imensei opere de patru volume, este și binevenită, și inteligentă, pentru că această carte încăpățânată și strălucitoare va pune numaidecât capăt zvonurilor că Venal & Sons, după încasări consistente din romanele, piesele de teatru și caietele, jurnalele și scrisorile lui Metterling, era pur și simplu în căutarea unor noi profituri din aceeași sursă. Cât de tare s-au înșelat clevetitorii! Într-adevăr, prima listă a lui Metterling:

LISTA NR. 1
6 per. chiloți
4 maiouri
6 per. șosete albastre
4 cămăși albastre
2 cămăși albe
6 batiste
Fără apret

servește drept introducere perfectă în opera acestui geniu chinuit, cunoscut contemporanilor drept „Ciudatul din Praga”. Lista a fost mâzgălită la iuțeală, în timp ce Metterling scria Confesiunile unei brânze monstruoase, acea operă de o semnificație filozofică amuțitoare, în care demonstra nu numai că, în privința universului, Kant se înșelase, ci și că nu încasase niciodată un cec. Disprețul lui Metterling față de apret e tipic pentru acea perioadă, iar când rufele

din acest maldăr i-au fost returnate prea bățoase, Metterling a devenit irascibil și depresiv. Proprietăreasa lui, Frau Weiser, le-a explicat prietenilor că „Herr Metterling n-a mai ieșit de câteva zile din camera lui, unde plânge pentru că i-au apretat chiloții". Bineînțeles, Breuer a explicat deja relația dintre lenjeria țeapănă și senzația constantă a lui Metterling că era vorbit pe la spate de bărbați guși (Metterling: Psihoza paranoico-depresivă și listele timpurii, Zeiss Press). Tema incapacității de-a urma instrucțiunile apare în singura piesă a lui Metterling, Astm, când Needleman aduce din greșeală mingea de tenis blestemată în Valhalla.

Enigma evidentă din cea de-a doua listă:

LISTA NR. 2
7 per. chiloți
5 maiouri
1 per. șosete negre
6 cămăși albastre
6 batiste
Fără apret

sunt cele șapte perechi de șosete negre, din moment ce se știe de multă vreme că Metterling era profund atașat de culoarea albastră. Într-adevăr, ani la rând, simpla menționare a oricărei alte culori îl înfuria, iar odată Metterling l-a împins pe Rilke în miere pentru că poetul spusese că prefera femeile cu ochi căprui. Conform Annei Freud („Șosetele lui Metterling ca expresie a mamei falice", Jurnal de psihanaliză, nov. 1935), trecerea bruscă la accesorii mai închise la culoare e legată de nefericirea produsă de „Incidentul Bayreuth". Acolo, în timpul primului act din Tristan, Metterling a strănutat și i-a zburat peruca unuia dintre cei mai bogați clienți ai operei. Publicul a început să se agite, dar Wagner l-a apărat rostind replica de pe-acum celebră „Toată lumea strănută". În clipa aceea, Cosima Wagner a

izbucnit în plâns și l-a acuzat pe Metterling că sabota opera soțului său.

Faptul că Metterling avea anumite afinități pentru Cosima Wagner e, fără îndoială, adevărat, și știm că a luat-o de mână o dată la Leipzig și încă o dată, patru ani mai târziu, pe valea Ruhrului. În Danzig a făcut niște remarci subtile despre tibia ei în timpul unei furtuni, iar ea a decis că era mai bine să nu-l mai vadă vreodată. Întorcându-se acasă într-o stare de epuizare, Metterling a scris Gândurile unui pui și le-a dedicat soților Wagner manuscrisul original. Când aceștia l-au folosit ca să proptească piciorul scurt al unei mese de bucătărie, Metterling a devenit tot mai ursuz și a trecut la șosete în culori închise. Menajera l-a implorat să-și păstreze iubita culoare albastră sau măcar să încerce un maro, dar Metterling a înjurat-o, spunând: „Curvă! De ce nu în carouri, ha?”

În a treia listă:

LISTA NR. 3
6 batiste
5 maiouri
8 per. șosete
3 cearșafuri
2 fețe de pernă

sunt menționate pentru prima dată așternuturile de pat. Metterling era foarte atașat de așternuturi, mai ales de fețele de pernă, pe care el și sora lui obișnuiau să și le pună pe cap în copilărie, jucându-se de-a fantomele, asta până când într-o zi Metterling a căzut într-o carieră de piatră. Îi plăcea să doarmă în așternuturi proaspete, și la fel și personajelor lui ficționale. Horst Wasserman, lăcătușul impotent din File de hering, ucide pentru un set nou de așternuturi, iar Jenny, din Degetul păstorului, e gata să se culce cu Klineman (pe care-l urăște din cauză că-i unge mama cu

unt) „dacă asta înseamnă că pot să mă culc în niște așternuturi fine”. Este o tragedie că spălătoria nu reușea niciodată să-l satisfacă pe Metterling în privința așternuturilor, dar a susține, cum a făcut-o Pfaltz, că această consternare l-a împiedicat să termine încotro mergi, cretinule?este absurd. Lui Metterling îi plăcea luxul de a-și trimite așternuturile la curățătorie, dar nu era dependent de asta.

Ce l-a împiedicat pe Metterling să-și finalizeze îndelung planificatul volum de poezie a fost o iubire neîmplinită, care apare în „Faimoasa listă numărul patru”:

LISTA NR. 4
7 per. chiloți
6 batiste
6 maiouri
7 per. șosete negre
Fără apret
Serviciu special de o zi

În 1884, Metterling a cunoscut-o pe Lou Andreas-Salome și aflăm că, dintr-odată, a cerut ca rufele să-i fie spălate zilnic. De fapt, Nietzsche a fost cel care le-a făcut cunoștință celor doi, spunându-i lui Lou că Metterling era fie un geniu, fie un idiot – să încerce ea să-și dea seama. În acea perioadă, serviciul special de o zi devenea tot mai răspândit pe continent, mai ales în rândul intelectualilor, iar Metterling a primit cu încântare inovația. În primul rând pentru că era un serviciu prompt, iar Metterling iubea promptitudinea. La întâlniri apărea întotdeauna devreme – uneori cu câteva zile mai devreme, astfel încât să fie cazat în camera de oaspeți. Și Lou adora livrările zilnice de rufe proaspete. Se bucura ca un copil și adeseori îl lua pe Metterling la plimbare în pădure și acolo desfăcea ultima legătură. Îi iubea maiourile și batistele, dar cel mai mult îi venera chiloții. I-a scris lui Nietzsche că erau cel mai înălțător lucru pe care-l

întâlnise vreodată, incluzând aici „Așa grăit-a Zarathustra”. Nietzsche a reacționat ca un domn, dar a fost mereu invidios pe lenjeria de corp a lui Metterling, spunându-le prietenilor apropiați că o considera „de un hegelianism extrem”. Lou Salome și Metterling s-au despărțit după Marea Foamete de Melasă din 1886 și, chiar dacă Metterling a iertat-o pe Lou, ea a continuat să spună despre el că avea „o minte bună de spitalizat”.

A cincea listă:

LISTA NR. 5
6 maiouri
6 chiloți
6 batiste

i-a pus mereu în încurcătură pe cercetători, în principial din cauza absenței totale a șosetelor. (Mai mult, Thomas Mann, care a scris ceva mai târziu, a devenit atât de preocupat de problemă, încât a scris o piesă pe tema aceasta, Ciorapii lui Moise, pe care a scăpat-o din greșeală într-un canal.) De ce oare acest gigant al literaturii și-a scos atât de brusc șosetele de pe lista săptămânală? Nu a fost, așa cum susțin unii învățați, un semn al nebuniei care urma să pună stăpânire pe el, chiar dacă Metterling avea deja niște apucături ciudate. În primul rând, credea fie că este urmărit, fie că urmărește pe cineva. Le-a vorbit prietenilor apropiați despre o conspirație guvernamentală al cărei scop era să-i fure bărbia și odată, aflat în vacanță în Jena, n-a putut rosti altceva decât cuvântul „vânătă” timp de patru zile la rând. Totuși, aceste atacuri erau sporadice și nu explică șosetele lipsă. La fel cum nu le explică nici imitarea lui Kafka, omul care, copleșit de vină, renunțase pentru o scurtă perioadă de timp să poarte șosete. Dar Eisenbud ne asigură că Metterling a continuat să poarte șosete. Pur și simplu a încetat să le dea la curățat! De ce? Pentru că în acea vreme își angajase o nouă menajeră, Frau

Milner, care fusese de acord să-i spele șosetele de mână – un gest care-l mișcase atât de mult pe Metterling, încât îi lăsase femeii întreaga lui avere, care consta într-o pălărie neagră și niște tutun. Ea apare și în alegoria lui comică, „Sângele mamei Brandt", în rolul Hildei.

În mod evident, personalitatea lui Metterling dădea semne de criză în jurul anului 1894, dacă e să ne luăm după lista a șasea:

LISTA NR. 6
25 batiste
1 maiou
5 chiloți
1 șosetă

și nu trebuie să ne surprindă informația că în această perioadă Metterling a început să meargă la terapie la Freud. Pe Freud îl cunoscuse cu ani în urmă la Viena, unde asistaseră împreună la spectacolul Oedip, de unde Freud, pe care-l trecuseră niște transpirații reci, fusese scos afară cu ajutorul celor din jur. Ședințele lor erau furtunoase, dacă e să dăm crezare notițelor lui Freud, iar Metterling era ostil. Odată l-a amenințat pe Freud că-i apretează barba și-i spunea adeseori că-i amintea de tipul care-i spăla rufele. Treptat, a ieșit la iveală relația neobișnuită pe care Metterling o avea cu tatăl lui. (Studenții care se ocupă de Metterling sunt deja familiarizați cu figura tatălui său, un oficial mărunt, care-l batjocorea adeseori pe Metterling, comparându-l cu un cârnat.) Freud notează un vis cheie pe care i l-a împărtășit Metterling:

Sunt la o petrecere cu niște prieteni când, dintr-odată, intră un bărbat care duce în lesă un castron cu supă. Îmi acuză lenjeria intimă de trădare și unei doamne care sare să mă apere îi cade fruntea. În vis mi se pare amuzant, așa că râd. În scurt timp, toată lumea râde, în afară de tipul de la curățătorie, care pare serios și-și toarnă budincă în urechi. Intră tata,

înșfacă fruntea doamnei și o ia la goană cu ea. Aleargă până într-o piață publică, strigând „În sfârșit! În sfârșit! O frunte numai a mea. Acum nu va mai trebui să mă bazez exclusiv pe prostul ăla de fiu-meu." Lucrul ăsta mă deprimă în vis și dintr-odată mă cuprinde dorința de-a săruta rufele primarului. (Aici pacientul începe să plângă și uită restul visului.)

Cu concluziile desprinse din acest vis, Freud l-a putut ajuta pe Metterling, iar cei doi s-au împrietenit în afara ședințelor de terapie, chiar dacă Freud nu avea să-l lase niciodată pe Metterling să stea în spatele lui.

S-a anunțat că în volumul II Eisenbud va trece în revistă Listele 7-25, inclusiv anii în care Metterling avea o „spălătoreasă personală", și patetica neînțelegere cu chinezii de la colț.

O PRIVIRE ASUPRA CRIMEI ORGANIZATE

Nu e nici un secret că în America încasările organizațiilor criminale sunt de peste patruzeci de miliarde de dolari pe an. Suma e destul de profitabilă, mai ales dacă ținem cont că Mafia cheltuiește foarte puțin pe rechizite. Surse de încredere ne confirmă că, anul trecut, Cosa Nostra nu a investit în rechizite personalizate mai mult de șase mii de dolari, și chiar mai puțin pentru capse. Mai mult decât atât, tipii au o singură secretară care dactilografiază totul și numai trei camere pentru sediu, pe care-l împart cu Studioul de Dans Fred Persky.

Anul trecut, crima organizată a fost direct răspunzătoare pentru peste o sută de omoruri, iar mafiosi au participat, indirect, la alte câteva sute, fie împrumutându-le criminalilor bani de benzină, fie ținându-le hainele. Alte activități ilicite desfășurate de membrii Cosei Nostra includ jocuri de noroc, trafic de stupefiante, prostituție, jafuri, cămătărie și transportul de pești cu carnea albă peste graniță, în scopuri imorale. Tentaculele acestui imperiu corupt se întind chiar până la guvern. Cu numai câteva zile în urmă, doi dintre conducătorii lumii interlope, puși sub acuzare de către Curtea Federală, au petrecut noaptea la Casa Albă, în timp ce președintele a dormit pe canapea.

Istoria crimei organizate în Statele Unite

În 1921,Thomas (Măcelarul) Covello și Ciro (Croitorul) Santucci au încercat să mobilizeze câteva grupuri etnice disparate din lumea interlopă și astfel să pună stăpânire pe Chicago. Planul a fost însă deturnat când Albert (Pozitivistul Logic) Corillo l-a asasinat pe Kid Lipsky închizându-l într-un dulap și sugând tot aerul cu un pai. Mama lui Lipsky, Mendy (alias Mendy Lewsi, alias Mendy Larsen, alias Mendy Alias) a răzbunat moartea fiului ei răpindu-l pe fratele

lui Santucci, Gaetano (cunoscut și sub numele de Micul Tony sau Rabinul Henry Sharpstein) și returnându-l câteva săptămâni mai târziu în douăzeci și șapte de borcane separate. Acest lucru a dat semnalul declanșării unei băi de sânge.

Dominick (Erpetologul) Mione l-a împușcat pe Lorenzo Norocosul (poreclit astfel după ce scăpase nevătămat în urma exploziei unei bombe chiar sub pălăria lui) în fața unui bar din Chicago. Ca represalii, Corillo și oamenii lui l-au urmărit pe Mione până la Newark, unde i-au băgat capul într-un instrument de suflat. În acel moment, banda Vitale, condusă de Giuseppe Vitale (pe numele său adevărat Quincy Baedeker), a făcut prima mișcare pentru a prelua contrabanda cu băuturi în Harlem de la irlandezul Larry Doyle – un escroc atât de suspicios, încât refuza să lase pe oricine din New York să-i stea în spate și mergea pe stradă învârtindu-se și făcând constant piruete. Doyle a fost ucis când Compania de Construcții Squillante a hotărât să-și ridice noile clădiri de birouri la rădăcina nasului său. Adjunctul lui Doyle, Micuțul Petey (Marele Petey) Ross a preluat comanda; el le-a rezistat celor din clanul Vitale și l-a ademenit pe Vitale însuși într-un garaj din centrul orașului, sub pretextul că acolo avea loc un bal mascat. Fără să bănuiască nimic, Vitale a intrat în garaj îmbrăcat într-un șoarece uriaș și a fost ciuruit cu gloanțe de mitralieră. Din loialitate față de șeful lor omorât, oamenii lui Vitale au trecut imediat în tabăra lui Ross. La fel a făcut și logodnica lui Vitale, Bea Moretti, dansatoare și vedetă a musicalului de senzație de pe Broadway, Spune kadish, care în cele din urmă s-a măritat cu Ross, deși mai târziu a depus cerere de divorț, acuzându-l că ar fi uns-o odată cu o alifie neplăcută.

Temându-se de o intervenție a agenților federali, Vincent Columbraro, Regele Pâinii Prăjite cu Unt, a cerut un armistițiu. (Columbraro avea un control atât de puternic asupra tuturor feliilor de pâine prăjită unse cu unt care intrau și ieșeau din New Jersey, încât un singur cuvânt din partea lui putea ruina micul dejun a două

treimi din națiune.) Toți membrii lumii interlope au fost invitați la un restaurant din Perth Amboy, unde Columbraro le-a spus că acest război intern trebuia să înceteze și că din acel moment aveau cu toții obligația să se îmbrace decent și să nu se mai ascundă. Scrisorile semnate până atunci cu o mină neagră aveau să folosească formularea „Cu cele mai bune gânduri", iar teritoriul urma să se împartă în mod egal, în timp ce New Jersey mergea la mama lui Columbraro. Astfel s-a născut Mafia sau Cosa Nostra (literal, „pasta mea de dinți" sau „pasta noastră de dinți"). Două zile mai târziu, Columbraro a intrat în cadă să facă o baie și e dat dispărut de șaizeci și patru de ani încoace.

Structura Mafiei

Cosa Nostra e structurată ca orice guvern sau mare corporație – ba chiar ca orice grup de gangsteri. La conducere se află il capo di tutti capi, sau șeful tuturor șefilor. Întâlnirile se țin la el acasă și responsabilitatea lui e să asigure antreurile și cuburile de gheață. Nereușita în această misiune îi aduce instantaneu moartea. (Moartea e unul dintre cele mai rele lucruri care i se pot întâmpla unui membru al Cosei Nostra și mulți preferă pur și simplu să plătească o amendă.) Sub șeful șefilor sunt adjuncții săi și fiecare coordonează o anumită zonă din oraș împreună cu „familia" lui. Familiile mafiote nu sunt compuse dintr-un soț, o soție și copii care merg la circ sau la picnic. Sunt grupuri de bărbați destul de serioși, a căror principală bucurie în viață e să observe cât de mult reușesc unii oameni să stea sub East River înainte să înceapă să bolborosească.

Inițierea în Mafie e destul de complicată. Cel propus ca membru este legat la ochi și condus într-o cameră întunecată. În buzunar îi sunt îndesate bucăți de pepene galben și i se cere să sară într-un picior strigând „Toodles! Toodles!". Apoi este tras de buza inferioară de toți ceilalți membri ai consiliului zis și *commissione*, unii fac asta chiar de două ori. După aceea i se pun pe cap fulgi de ovăz. Dacă se

plânge, e descalificat. Dacă, dimpotrivă, spune „Ce bine, îmi place să am fulgi de ovăz pe cap”, este primit în frăție. Acceptarea se face printr-un sărut pe obraz și o strângere de mână. Din acel moment, nu mai are voie să mănânce chutney, să-și amuze prietenii imitând o găină sau să omoare persoane pe nume Vito.

Concluzii

Crima organizată este o pacoste abătută asupra națiunii noastre. În timp ce mulți tineri americani sunt ademeniți de o carieră în lumea interlopă cu promisiunea unei vieți ușoare, majoritatea infractorilor muncesc multe ore pe zi, adeseori în clădiri fără aer condiționat. Identificarea lor depinde de fiecare dintre noi. De obicei, pot fi recunoscuți după cătușele mari și după incapacitatea lor de-a se opri din mâncat când cel de lângă ei e lovit de o nicovală care cade de sus. Cele mai bune metode de combatere a crimei organizate sunt următoarele:

1. Spuneți-le infractorilor că nu sunteți acasă.

2. Sunați la poliție dacă un număr suspect de bărbați de la Spălătoria Siciliană încep să cânte în vestibulul dumneavoastră.

3. Înregistrați.

Înregistrările pot fi făcute la întâmplare, dar eficiența lor e ilustrată de această transcriere a conversației dintre doi capi ai lumii interlope din zona New York, ale căror telefoane fuseseră ascultate de FBI.

ANTHONY: Alo? Rico?

RICO: Alo?

ANTHONY: Rico?

RICO: Salut.

ANTHONY: Rico?

RICO: Nu te aud.

ANTHONY: Tu ești, Rico? Nu te aud.

RICO: Ce?

ANTHONY: Mă auzi?

RICO: Alo? ANTHONY: Rico?

RICO: E proastă legătura.

ANTHONY: Mă auzi?

RICO: Alo?

ANTHONY: Rico?

RICO: Alo?

ANTHONY: Alo, centrala, legătura e proastă.

CENTRALA: închideți și mai formați o dată, domnule.

RICO: Alo?

Pe baza acestor dovezi, Anthony (Peștele) Rotunno și Rico Panzini au fost condamnați și în prezent execută cincisprezece ani la închisoarea de maximă securitate Sing Sing pentru deținere ilegală de Bensonhurst.

MEMORIILE LUI SCHMEED

Aparent inepuizabilul torent literar despre Al Treilea Reich continuă nepotolit cu Memoriile lui Friedrich Schmeed, în curs de apariție. Schmeed, cel mai renumit bărbier din Germania în timpul războiului, îi oferea servicii de frizerie lui Hitler și multor oficiali militari și guvernamentali sus-puși. După cum s-a observat în timpul Procesului de la Nürnberg, Schmeed nu numai că părea să fie mereu la locul potrivit în momentul potrivit, dar avea și o memorie „ mai mult ca perfectă”, fiind astfel foarte calificat să scrie acest ghid incisiv al Germaniei naziste profunde. Iată câteva fragmente:

În vara lui 1940, un Mercedes imens a oprit în fața frizeriei mele de pe Koenigstrasse 127, iar apoi a intrat Hitler.

— Vreau doar un aranjat ușor, mi-a spus el, și să nu iei prea mult din creștet.

I-am explicat că trebuia să aștepte puțin, pentru că Ribbentrop era înaintea lui. Hitler mi-a spus că se grăbea și l-a întrebat pe Ribbentrop dacă putea să-l lase pe el primul, dar Ribbentrop a insistat că ar da prost la Biroul de Externe dacă i-ar lua-o cineva înainte. În consecință, Hitler a dat un telefon și Ribbentrop a fost transferat de urgență în Afrika Korps, astfel încât Hitler a putut să se tundă. Astfel de rivalități erau constante. Odată, Göring a aranjat ca Heydrich să fie reținut de forțele de poliție sub acuzații false, numai ca să primească el scaunul de la fereastră. Göring era un tip dezmățat și se întâmpla adeseori să vrea să stea pe căluțul de jucărie în timp ce-l tundeam. Liderii naziști erau deranjați de chestia asta, dar nu puteau face nimic. Într-o zi, Hess l-a provocat:

— Astăzi vreau eu căluțul, Herr Feldmareșal, i-a spus el.

— Imposibil. L-am rezervat, a ripostat Göring.

— Am ordin direct de la Führer. Am permisiunea să stau pe căluț până mă tund.

Pentru exemplificare, Hess a scos o scrisoare semnată de Hitler. Göring era livid. Nu l-a uitat niciodată pe Hess, și a spus că pe viitor își va ruga soția să-l tundă acasă, cu un castron pe cap. Hitler a râs când a auzit asta, dar Göring vorbea serios și chiar ar fi trecut la fapte dacă Ministrul Apărării nu i-ar fi refuzat cererea pentru niște foarfece de filat.

Am fost întrebat dacă eram conștient de implicațiile morale ale faptelor mele. După cum am declarat în fața tribunalului de la Nürnberg, eu nu știam că Hitler era nazist. Adevărul e că ani la rând am crezut că lucra la telefoane. Când, în cele din urmă, am aflat ce monstru era, a fost prea târziu să mai fac ceva, pentru că plătisem deja garanția pentru niște mobilă. Odată, spre sfârșitul războiului, mi-a trecut prin cap să slăbesc puțin strânsoarea bucății de material din jurul gâtului, lăsând câteva fire minuscule să-i alunece pe spate, dar m-au copleșit emoțiile în ultimul moment.

Într-o zi, la Berchtesgaden, Hitler s-a întors spre mine și m-a întrebat:

— Cum mi-ar sta cu perciuni?

Speer a râs, iar Hitler s-a simțit ofensat.

— Vorbesc serios, Herr Speer, a spus el. Cred că mi-ar sta bine cu perciuni.

Göring, clovnul acela lingău, a sărit imediat, spunând:

— Führerul cu perciuni – ce idee minunată!

Speer tot nu era de acord. De fapt, era singurul care avea destulă integritate încât să-i spună Führerului că era momentul pentru o nouă tunsoare.

— Prea bătător la ochi, a spus el. Perciunii sunt genul de chestie pe care aș asocia-o mai degrabă cu Churchill.

Hitler a luat foc. Churchill se gândea să-și lase perciuni? Și dacă da, câți și când? Himmler, pare-se responsabilul cu spionajul, a fost convocat de urgență. Pe Göring îl enerva atitudinea lui Speer și i-a șoptit:

— De ce faci valuri, ha? Dacă vrea perciuni, lasă-l să aibă perciuni.

Speer, de obicei plin de tact, l-a numit pe Göring ipocrit și „o porție de fasole bătută în uniformă germană". Göring ajurat să se răzbune și s-a zvonit mai târziu că a aranjat ca gărzile speciale SS să-i ciopârțească patul lui Speer.

Himmler a ajuns într-o stare de frenezie. Era în mijlocul unei lecții de step când a sunat telefonul și a fost convocat la Berchtesgaden. Ii era teamă că era vorba de livrarea greșită a unei încărcături de câteva mii de pălăriuțe conice pentru petrecere, promise lui Rommel pentru ofensiva din iarnă. (Himmler nu era obișnuit să fie invitat la cină la Berchtesgaden pentru că avea vederea slabă și Hitler nu suporta să-l vadă ridicându-și furculița în dreptul feței și apoi înfigându-și mâncarea în obraz.) Himmler știa că ceva nu era în regulă, pentru că Hitler îi spusese „Micuțul", apelativ pe care-l folosea numai când se enerva. Dintr-odată, Führerul s-a întors spre el urlând:

— Churchill are de gând să-și lase perciuni?

Himmler s-a înroșit.

— Ei, bine?

Himmler a spus că circulaseră zvonuri conform cărora Churchill se gândea la această posibilitate, dar nu era nimic oficial. În ceea ce privește mărimea și numărul lor, cel mai probabil aveau să fie doi, de lungime medie, dar nimeni nu voia să spună nimic înainte să știe ceva sigur. Hitler a zbierat și a lovit cu pumnul în masă. (Acesta a fost un triumfal lui Göring în fața lui Speer.) Apoi a scos o hartă și ne-a arătat cum intenționa să sisteze aprovizionarea Angliei cu prosoape calde. Blocând Dardanelele, Donitz putea să împiedice descărcarea pe țărm a prosoapelor și așezarea lor înaintea fețelor nerăbdătoare ale englezilor. Dar întrebarea de bază rămânea: l-ar putea bate Hitler pe Churchill la perciuni? Himmler a zis că Churchill ar putea să aibă un avantaj și că ar putea fi imposibil de prins din urmă. Göring, optimistul incurabil, a spus că era posibil ca perciunii Führerului să crească mai repede, mai ales dacă se mobiliza

toată forța Germaniei, într-un efort colectiv. La o întâlnire a Comitetului General, von Rundstedt a spus că era o greșeală să încerce să-și lase perciuni pe două fronturi și că ar fi mai bine ca toate eforturile să fie direcționate spre un perciune bun. Hitler a susținut că poate face asta pe amândoi obrajii simultan. Rommel a fost de acord cu von Rundstedt.

— Nu vor fi egali, mein Führer, a spus el. Nu dacă îi grăbești.

Hitler s-a înfuriat și a spus că asta era problema lui și a frizerului. Speer a promis că putea tripla producția de spumă de bărbierit până în toamnă, iar Hitler a devenit euforic. Apoi, în iarna lui 1942, rușii au lansat o contraofensivă și perciunii s-au oprit. Hitler a făcut o depresie, temându-se că Churchill va arăta minunat, în timp ce el va rămâne „banal", dar la scurt timp a primit vestea că Churchill abandonase ideea perciunilor, întrucât erau prea costisitori. Încă o dată, Führerul avusese dreptate.

După invazia Aliaților, părul lui Hitler s-a uscat și a început să arate neplăcut. Acest lucru s-a întâmplat parțial din cauza succesului Aliaților și parțial din cauza sfatului lui Goebbels, care i-a spus să-și spele părul zilnic. Când generalul Guderian a auzit asta, s-a întors imediat de pe frontul din Rusia și i-a comunicat Führerului că nu trebuia să-și spele părul decât de maximum trei ori pe săptămână. Această procedură fusese urmată cu succes de Comandamentul Marelui Stat Major în cele două războaie anterioare. Încă o dată, Hitler a nesocotit recomandările generalilor săi și a continuat să se spele pe cap zilnic. Bormann îl ajuta la clătit și părea să aibă mereu un pieptene la îndemână. În cele din urmă, Hitler a ajuns dependent de Bormann și întotdeauna când voia să se vadă în oglindă, îl punea să se uite primul. În timp ce trupele Aliaților înaintau spre Est, starea părului lui Hitler se înrăutățea, devenind tot mai uscat și mai neîngrijit. Hitler se dezlănțuia din ce în ce mai des, vorbind despre cum avea să se tundă și să se bărbierească după ce Germania câștiga

războiul – ba poate că avea să dea și cu puțin luciu. Îmi dau seama acum că nu avea nici o intenție să facă aceste lucruri.

Într-o bună zi, Hess i-a luat Führerului sticla de Vitalis și s-a urcat într-un avion spre Anglia. Statul major german a fost furios. Aveau impresia că Hess intenționa să le-o ofere Aliaților în schimbul amnistierii sale. Hitler a fost cel mai furios dintre toți când a auzit vestea, pentru că tocmai ieșise de sub duș și voia să-și aranjeze părul. (Hess a explicat mai târziu, la Nürnberg, că planul era să-i ofere lui Churchill un tratament pentru scalp într-o încercare de-a pune capăt războiului. Când a fost arestat, reușise deja să-l facă pe Churchill să se aplece deasupra chiuvetei.)

Spre sfârșitul lui 1944, Göring și-a lăsat mustață, iscând zvonuri că urma să-l înlocuiască pe Hitler în curând. Hitler s-a înfuriat și l-a acuzat pe Göring de lipsă de loialitate.

— În rândul liderilor Reich-ului nu poate exista decât o singură mustață, și aceea este a mea! a strigat el.

Göring a adus argumentul că două mustăți ar putea să le dea germanilor mai multă speranță în legătură cu războiul, care mergea prost, dar Hitler a fost de altă părere. Apoi, în ianuarie 1945, un complot al mai multor generali, care puseseră la cale să-i radă în somn mustața lui Hitler și să-l proclame pe Donitz noul lider, a eșuat când von Stauffenberg, în întunericul dormitorului lui Hitler, i-a ras Führerului una dintre sprâncene. S-a proclamat starea de urgență și Goebbels s-a înființat imediat la frizeria mea.

— A avut loc un atentat asupra mustății Führerului, dar fără succes, mi-a spus el tremurând.

Goebbels a aranjat să fiu invitat la radio și să mă adresez poporului german, ceea ce am și făcut, cu un minim de notițe.

— Führerul se simte bine, i-am asigurat pe oameni. Are în continuare mustață. Repet. Führerul și-a păstrat mustața. Complotul a dat greș.

Spre sfârșit, m-am dus în buncărul lui Hitler. Armatele Aliaților se apropiau de Berlin, iar Hitler considera că dacă rușii ajungeau primii, atunci avea nevoie de o tunsoare, în timp ce, dacă americanii ajungeau primii, putea scăpa numai cu un aranjat. Toată lumea se dondănea cu toată lumea. În toată această nebunie, Bormann voia un bărbierit, iar eu i-am promis să lucrez la niște planuri de execuție. Hitler era tot mai posac și mai distant. A vorbit despre o cărare care să se întindă de la o ureche la alta și apoi a susținut că apariția mașinii electrice de ras putea întoarce războiul în favoarea Germaniei.

— Am reușit să ne bărbierim în doar câteva secunde, nu, Schmeed? a murmurat el.

A vorbit și despre alte planuri nesăbuite și a spus că într-o bună zi nu avea să mai fie mulțumit cu o tunsoare, avea să-i dea o altă formă părului. Obsedat ca de obicei de mărime, a jurat ca în cele din urmă să poarte o perucă imensă – „una care să facă lumea să tremure și pentru pieptănarea căreia va fi nevoie de o gardă de onoare”. La sfârșit, am dat mâna și i-am aranjat părul pentru ultima dată. Mi-a lăsat bacșiș un pfenig.

— Aș vrea să-ți pot da mai mult, mi-a spus el, dar de când Aliații au cucerit Europa, sunt cam strâmtorat.

FILOZOFIA MEA

Filozofia mea s-a construit după cum urmează: Soția mea, invitându-mă să gust din primul ei sufleu, mi-a scăpat din greșeală o lingură plină pe picior, fracturându-mi mai multe oase mici. Am chemat doctorii, am făcut radiografii pe care le-au examinat și mi-au ordonat să stau în pat o lună. Cât am fost în convalescență, m-am aplecat asupra operelor unora dintre cei mai profunzi gânditori ai societății occidentale – aveam un vraf de cărți la îndemână tocmai pentru astfel de eventualități. Fără să iau în considerare ordinea cronologică, am început cu Kierkegaard și Sartre, apoi am trecut rapid la Spinoza, Hume, Kafka și Camus. Nu m-am plictisit, așa cum mi-a fost teamă că se va întâmpla; mai degrabă am fost fascinat de zelul cu care aceste minți măreațe au atacat, fără a se eschiva, morala, arta, etica, viața și moartea. Îmi amintesc reacția pe care am avut-o citind una dintre observațiile luminoase ale lui Kierkegaard: „O astfel de relație a sinelui cu el însuși (cu șinele, adică) trebuie să se fi constituit fie prin sine, fie să fi fost constituită printr-o alta." Conceptul mi-a umplut ochii de lacrimi. Pe cuvânt, mi-am zis, cum o fi să fii atât de deștept? (Eu sunt genul de persoană care are probleme când trebuie să scrie două enunțuri coerente despre „O zi la Zoo".) E adevărat că fragmentul a fost complet incomprehensibil, dar ce mai contează, atâta timp cât Kierkegaard se distra? Dintr-odată, convins că metafizica a fost menirea mea dintotdeauna, am pus mâna pe stilou și am început să-mi notez primele gânduri. Treaba a mers foarte repede, și în doar două după-amiezi – cu pauze în care am moțăit și am încercat să împușc un urs între ochi – mi-am definitivat opera filozofică, sperând că nu va fi făcută publică decât după moartea mea sau după anul 3000 (depinde care vine mai repede), și cu convingerea modestă că îmi va asigura un loc de cinste între gânditorii grei ai istoriei. Mai jos urmează o mică mostră din

comoara intelectuală pe care o las posterității, sau cel puțin până vine femeia care face curățenie.

I. Critica spaimei pure

În formularea oricărei filozofii, primul considerent trebuie să fie întotdeauna acesta: Ce putem cunoaște? Altfel spus, ce putem fi siguri că știm, sau siguri că știm că am știut, dacă într-adevăr se poate cunoaște. Sau pur și simplu am uitat totul și suntem prea jenați să recunoaștem? Descartes a făcut o aluzie în acest sens când a scris „Mintea mea nu-mi va cunoaște vreodată corpul, deși a devenit destul de prietenoasă cu picioarele mele". Prin „cognoscibil", în paranteză fie spus, nu înțeleg ceva ce poate fi cunoscut prin simțuri sau ceva ce poate fi înțeles mental, ci mai degrabă ceva despre care putem spune că e Cunoscut sau despre care posedăm Cunoaștere sau Cognoscibilitate, sau măcar ceva ce poate fi pomenit prietenilor. Putem „cunoaște" cu adevărat universul? Dumnezeule, e greu și să nu te rătăcești prin Cartierul Chinezesc. Oricum, ideea e următoarea: Există cu adevărat ceva, undeva? Și de ce? Și chiar trebuie să fie atât de zgomotos? în sfârșit, nu încape îndoială că una dintre caracteristicile „realității" e lipsa ei de esență. Prin asta nu vreau să spun că nu are esență, ci că pur și simplu îi lipsește. (Realitatea despre care vorbesc aici e una și aceeași cu cea descrisă de Hobbes, dar un pic mai mică.) Astfel, dictonul cartezian „Cuget, deci exist" ar putea fi exprimat mai bine în felul următor: „Hei, uite-o pe Edna cu un saxofon". Așadar, pentru a cunoaște o idee sau o substanță, trebuie să ne îndoim de ea și astfel, îndoindu-ne, ajungem să-i percepem calitățile pe care le deține în formă finită, care sunt cu adevărat „lucrul în sine", sau „ale lucrului în sine", ceva sau nimic. Dacă asta e clar, putem lăsa epistemologia deoparte, pentru moment.

II. Dialectica escatologică, o metodă de-a împiedica zona zoster

Putem spune că universul e compus din substanță, iar această substanță o vom numi „atomi” sau o putem numi „monade”. Democrit o numea atomi. Leibniz o numea monade. Din fericire, cei doi nu s-au întâlnit niciodată, altfel s-ar fi iscat o dezbatere foarte plictisitoare. Aceste „particule” au fost puse în mișcare de o cauză sau de un principiu fundamental, sau poate ceva a căzut undeva. Ideea e că e prea târziu să mai facem ceva acum, poate doar să mâncăm mult pește crud. Ceea ce, desigur, nu explică de ce sufletul e nemuritor. Și nici nu ne spune nimic despre viața de apoi sau despre senzația unchiului Sender că este urmărit de albanezi. Relația cauzală dintre principiul primar (de exemplu, Dumnezeu sau un vânt puternic) și orice concept teleologic al ființei (Ființa) este, conform lui Pascal, „atât de ridicolă, încât nu e nici măcar amuzantă (Amuzantă)”. Schopenhauer a numit asta „voință”, dar medicul personal i-a pus diagnosticul de rinită alergică. În anii de pe urmă, a devenit tot mai amărât din cauza ei sau mai degrabă pentru că suspecta că nu era Mozart.

III. Cosmosul cu cinci dolari pe zi

Și atunci, ce este „frumosul”? Contopirea armoniei cu dreptatea sau contopirea armoniei cu ceva ce sună asemănător cu „dreptatea”? E posibil ca armonia să trebuiască să fi fost contopită cu „crusta” și din cauza asta să avem atâtea probleme. Adevărul, cu siguranță, este frumusețe – sau „necesitate”. Adică tot ceea ce este bun sau posedă calitatea de-a fi „bun” se concretizează în „adevăr”. Dacă nu, putem paria că acel lucru nu e frumos, deși e foarte posibil să fie totuși impermeabil. Încep să cred că am avut dreptate de la bun început și că totul trebuie contopit cu crusta. Mă rog.

Două parabole

Un om se apropie de un palat. Singura intrare e păzită de niște huni fioroși, care nu-i lasă să intre decât pe bărbații cu numele Julius. Bărbatul încearcă să mituiască gărzile, oferindu-se să le aprovizioneze timp de un an cu bucăți de pui la alegere. Ei nici nu declină oferta și nici nu o acceptă, ci pur și simplu îi iau nasul și-l sucesc până când ajunge să semene cu un șurub. Bărbatul le spune că are neapărată nevoie să intre în palat, întrucât îi aduce împăratului un schimb de lenjerie intimă. Când gărzile refuză, bărbatul începe să danseze charleston. Dansul pare să le facă plăcere bărbaților, dar imediat devin morocănoși din cauza tratamentului aplicat indienilor Navajo de către guvernul federal. Bărbatul se prăbușește, cu respirația tăiată. Moare fără să apuce să-l vadă pe împărat și datorându-le celor de la Steinway șaizeci de dolari pentru un pian închiriat de la ei în august.

*

Mi se încredințează un mesaj pe care trebuie să-l transmit unui general. Călătoresc și călătoresc, dar sediul pare să fie din ce în ce mai departe. În cele din urmă, o uriașă panteră neagră sare pe mine și-mi devorează mintea și inima. Asta îmi strică seara îngrozitor. Oricât de tare aș încerca, nu-l pot prinde pe general, pe care-l văd alergând în depărtare, în pantaloni scurți, șoptind cuvântul „nucșoară” înspre dușmanii săi.

Aforisme

Este imposibil să-ți experimentezi moartea la modul obiectiv și în același timp să fredonezi o melodie.

*

Universul nu e decât o idee care plutește în mintea lui Dumnezeu – un gând puțin confortabil, mai ales dacă ai plătit avansul pentru casă.

*

Nimicnicia eternă e OK, dacă ești îmbrăcat cum se cuvine.*

*

De-ar trăi Dionisos! Oare unde ar mânca?

*

Nu numai că nu există Dumnezeu, dar încercați să găsiți un instalator în weekend.

DA, DAR AR PUTEA MOTORUL CU ABURI SĂ FACĂ ASTA?

Răsfoiam o revistă în timp ce-l așteptam pe Joseph K., beagle-ul meu, să iasă de la obișnuita ședință de cincizeci de minute din fiecare marți cu un terapeut din Park Avenue – un veterinar jungian care, pentru cincizeci de dolari pe ședință, se chinuiește să-l convingă că maxilarul inferior nu reprezintă un neajuns social când am dat peste o propoziție în josul paginii care mi-a atras imediat atenția. Era doar un alt material din acele casete speciale cu titluri ca „Historiograme" sau „Pariu că nu știau", dar însemnătatea lui m-a cutremurat, cu aceeași putere ca acordurile din deschiderea Simfoniei a Noua de Beethoven. „Sendvișul, scria acolo, a fost inventat de Contele de Sendviș". Șocat de știre, am recitit-o și am început să tremur involuntar. Mintea a început să mi se învârtă, evocând visele colosale, speranțele și obstacolele care trebuie să fi înconjurat inventarea primului sendviș. Mi s-au umezit ochii și am privit pe fereastră spre turnurile strălucitoare ale orașului, trăind o senzație a eternității și minunându-mă de locul omului în univers. Omul inventator! În fața mea s-au arătat caietele lui Da Vinci – acele curajoase schițe ale celor mai înalte aspirații ale rasei umane. M-am gândit la Aristotel, la Dan te, la Shakespeare. Ediția in-folio. Oratoriul Mesia de Handel. Monet. Impresionismul. Edison. Cubismul. Stravinski. E=mc2…

Cu o imagine clară în minte, aceea a primului sendviș expus la Muzeul Britanic, mi-am petrecut următoarele trei luni lucrând la o scurtă biografie a marelui său inventator, ciugulimea sa Contele. Deși înțelegerea istoriei e destul de confuză pentru mine, și deși capacitatea mea de-a romanța o atinge pe aceea a unui consumator obișnuit de acid, sper că am reușit să surprind cel puțin esența

acestui geniu puțin apreciat și că aceste însemnări vor inspira un istoric autentic să le dea o formă adecvată.

1718: Nașterea Contelui de Sendviș într-o familie din pătura superioară. Tatăl este încântat să fie numit potcovar-șef la curtea Maiestății Sale Regele – poziție de care se va bucura mai mulți ani la rând, până va descoperi că de fapt este fierar și va demisiona amărât. Mama e o simplă Hausfrau de origine germană, al cărei meniu nespectaculos constă în cea mai mare parte în untură și terci, deși face dovada unei oarecare imaginații culinare în prepararea unei băuturi acceptabile din lapte, vin și zahăr.

1725-l735: Merge la școală, unde învață latină și echitație. Aici descoperă antreurile și manifestă un interes neobișnuit pentru feliile subțiri de carne de vită și de șuncă. Acestea vor ajunge să-l obsedeze până la terminarea studiilor și, chiar dacă lucrarea lui despre , Analiza și mecanica fenomenelor gustărilor" stârnește interesul cadrelor didactice, colegii îl consideră ciudat.

1736: Intră la Universitatea Cambridge și, la îndemnul părinților, urmează studii de retorică și de metafizică, dar manifestă un interes scăzut pentru amândouă. Constant revoltat față de tot ce este academic, e acuzat de furtul mai multor felii de pâine și de întreprinderea unor experimente nenaturale cu ele. Acuzația de erezie e urmată de exmatriculare.

1738: Dezmoștenit, călătorește spre Țările Scandinave, unde timp de trei ani studiază intens brânza. E foarte interesat de varietatea impresionantă de sardine pe care-o descoperă și notează în jurnal: „Sunt convins că există o realitate solidă dincolo de tot ceea ce a împlinit omul până acum, iar ea se găsește în juxtapunerea mâncărurilor. Simplificare, simplificare." La întoarcerea în Anglia, o întâlnește pe Nell Smallbore, fiica unui vânzător de legume, cu care se căsătorește. Ea îl va învăța totul despre salată.

1741: Trăiește la țară dintr-o moștenire mică, lucrează zi și noapte, sărind adeseori peste mese pentru a economisi bani de mâncare.

Prima lui operă completă – o felie de pâine, o felie de pâine deasupra ei și deasupra o felie de curcan – e un eșec de proporții. Dezamăgit peste măsură, se întoarce în studio și o ia de la capăt.

1745: După patru ani de muncă frenetică, e convins că e pe cale să atingă succesul. Expune în fața prietenilor două felii de curcan cu o felie de pâine în mijloc. Opera lui e respinsă de toată lumea, cu excepția lui David Hume, care intuiește iminența unei mărețe descoperiri și-l încurajează. Îmbărbătat de prietenia filozofului, se întoarce cu forțe proaspete la muncă.

1747: Sărăcit, nu-și mai poate permite să lucreze cu curcan sau carne de vită, așa că trece la șuncă, pentru că e mai ieftină.

1750: Primăvara, expune trei felii de șuncă așezate una peste alta; de data asta stârnește ceva interes, mai ales în cercurile intelectuale, dar publicul larg nu reacționează în nici un fel. Reputația i se consolidează odată cu cele trei felii de pâine așezate una peste alta și, chiar dacă stilul de maturitate nu este încă evident, Voltaire trimite după el.

1751: Călătorește în Franța, unde dramaturgul-filozof a obținut niște rezultate interesante cu pâine și cu maioneză. Cei doi devin prieteni și încep o corespondență întreruptă brusc când Voltaire rămâne fără timbre.

1758: E tot mai acceptat în rândul formatorilor de opinie, iar Regina îl însărcinează să „pregătească ceva special" pentru un prânz oficial cu ambasadorul Spaniei. Lucrează zi și noapte, distrugând sute de schițe, dar în cele din urmă – la 4.17 a.m., în data de 27 aprilie 1758 – creează o operă care constă în mai multe felii de șuncă încadrate, sus și jos, de două felii de pâine de secară. Într-un moment de inspirație, garnisește totul cu muștar. Opera face senzație imediat, iar el este desemnat să prepare toate prânzurile de duminică până la sfârșitul anului.

1760: Succesele se țin lanț, iar contele creează „sendvișuri", cum se vor numi operele în onoarea lui, cu vită, pui, limbă, practic cu toate

gustările reci posibile. Nemulțumit de ideea de-a repeta vechile formule, caută idei noi și inventează sendvișul combinat, pentru care primește Ordinul Jartierei.

1769: Trăiește la țară și este vizitat de cei mai mari oameni ai secolului său: Haydn, Kant, Rousseau și Ben Franklin se opresc pe la el, unii bucurându-se la fața locului de remarcabilele creații, alții comandând la pachet.

1778: Deși îmbătrânește fizic, caută în continuare forme noi și notează în jurnal: „Muncesc până târziu în nopțile reci și acum prăjesc tot, în încercarea de-a mă încălzi." Mai târziu, în același an, sendvișul deschis cu carne caldă de vită naște un imens scandal din cauza francheții de care dă dovadă.

1783: Pentru a-și sărbători a șaizeci și cincea aniversare, inventează hamburgerul și face un turneu prin marile capitale ale lumii, unde pregătește burgeri în săli de concert în fața unor auditorii uriașe, fiind foarte apreciat. În Germania, Goethe sugerează să servească burgerii cu chifle, idee care-l încântă pe conte, care afirmă despre autorul lui Faust „Goethe ăsta e o figură." Remarca îl flatează pe Goethe, dar în anul următor cei doi au o dispută intelectuală cu privire la conceptele de crud, mediu și bine făcut.

1790: La Londra are loc o expoziție retrospectivă a operelor sale, în timpul căreia contele acuză dureri de piept și lumea crede că este pe moarte, dar își revine, astfel încât poate superviza realizarea unui sendviș-erou de către un grup de adepți talentați. Dezvelirea acestui monument stârnește o revoltă în Italia și monumentul rămâne neînțeles de cei mai mulți, cu excepția câtorva critici.

1792: Dezvoltă o formă de genu varum pe care n-o tratează la timp și moare în somn. Este îngropat în Westminster Abbey și mii de oameni îl jelesc. La înmormântarea lui, marele poet german Holderlin rezumă împlinirile sale cu o venerație nedisimulată: „A eliberat omenirea de mâncarea caldă. Îi suntem foarte îndatorați."

BULETIN DE PRIMĂVARĂ

Numărul buletinelor informative de la universități și ofertele educaționale pentru adulți care-mi tot apar în căsuța poștală mă conving de prezența mea pe o listă specială de adresanți, aceea a persoanelor care au abandonat școala. Nu că m-aș plânge; aceste liste de cursuri universitare au ceva care-mi stârnește interesul, ba chiar un fel de fascinație rezervată până acum unui catalog de accesorii pentru luna de miere în Hong Kong, care-a ajuns la mine din întâmplare. De fiecare dată când citesc buletinul cu ultimele cursuri universitare, plănuiesc să abandonez de îndată totul și să mă întorc la școală. (Am fost dat afară de la universitate, acum mai mulți ani, fiind victima unor acuzații nefondate, nu cu mult diferite de cele aduse lui Yellow Kid Weil.) Până acum, totuși, sunt doar un adult fără educație și grade universitare, și am dezvoltat obiceiul de-a răsfoi un buletin imaginar, frumos tipărit, care e mai mult sau mai puțin tipic pentru toate:

Sesiunea de vară

Teorie economică: O aplicare sistematică și o evaluare critică a conceptelor analitice de bază din teoria economică, accentul fiind pus pe bani și pe importanța lor. Funcțiile de producție cu coeficient fix, curbele costurilor și ofertelor și non-convexitatea sunt materiile din primul semestru, în timp ce în al doilea semestru cursurile se concentrează pe cheltuieli, modalitățile de-a produce mărunțiș și de-a avea un portofel ordonat. Sunt analizate finanțele federale, iar studenții avansați sunt pregătiți pentru completarea corectă a unui formular de depunere bancară. Printre alte subiecte se numără: Inflația și Depresia – cum să ne îmbrăcăm pentru fiecare. Împrumuturi, dobânzi, înșelătorii.

Istoria civilizațiilor europene: De când cu descoperirea unui eohippus fosilizat în toaleta bărbaților din Cantina Siddon din East Rutherford, New Jersey, s-a vehiculat teoria că, pe vremuri, Europa și America erau conectate printr-o fâșie de pământ care mai târziu s-a scufundat sau s-a transformat în East Rutherford, New Jersey sau amândouă. Această descoperire aruncă o nouă lumină asupra formării societății europene și le permite istoricilor să emită noi ipoteze despre cauzele acestei transformări, într-o zonă care ar fi fost mult mai potrivită pentru Asia. Se studiază, de asemenea, decizia de organizare a Renașterii în Italia.

Introducere în psihologie: Teoria comportamentului uman. De ce unele persoane sunt numite „indivizi minunați", în timp ce pe alții îți vine mereu să-i ciupești? Există o ruptură între trup și minte și, dacă da, ce e mai bine să avem? Se discută despre agresivitate și revoltă. (Studenții interesați în mod deosebit de aceste aspecte ale psihologiei sunt sfătuiți să urmeze și unul dintre cursurile din semestrul de iarnă: Introducere în ostilitate; Ostilitate intermediară; Ură avansată; Bazele teoretice ale aversiunii.) Se acordă o atenție deosebită studiului stării conștiente, în opoziție cu starea de inconștiență, cu multe sugestii utile despre cum să rămâi conștient.

Psihopatologie: Cursul își propune înțelegerea obsesiilor și a fobiilor, inclusiv teama de-a fi capturat pe neașteptate și îndopat cu carne de crab, refuzul de-a lovi o minge de volei care ți-a fost servită și incapacitatea de a pronunța cuvântul „mackinaw" în prezența femeilor. Este analizată și pornirea de-a căuta compania castorilor.

Filozofie I: Se citește tot, de la Platon la Camus, și sunt discutate următoarele teme:

Etică: Imperativul categoric și șase metode de a-l face să funcționeze și pentru tine.

Estetică: Este arta oglinda vieții, sau cum?

Metafizică: Ce se întâmplă cu sufletul după moarte? Cum se descurcă?

Epistemologie: E cunoașterea cognoscibilă? Dacă nu, de unde știm asta?

Absurdul: De ce existența este adeseori considerată prostească, mai ales de către bărbații care poartă pantofi maro cu alb? Multitudinea și unicitatea sunt studiate în relație cu alteritatea. (Studenții care obțin unicitatea trec mai departe la duplicitate.)

Filozofie XXIX-B: Introducere în Dumnezeu. Cunoașterea Creatorului prin prelegeri informative și excursii organizate.

Matematică nouă: S-a demonstrat de curând că matematica standard este depășită prin descoperirea că ani la rând am scris cifra 5 invers. S-a ajuns astfel la o reevaluare a număratului ca metodă de-a ajunge de la unu la zece. Studenții sunt învățați conceptele avansate ale algebrei booleene, iar ecuațiile până acum de nerezolvat sunt tratate cu amenințări de represalii.

Astronomie de bază: Un studiu detaliat al universului, al întreținerii și curățeniei lui. Soarele, care e făcut din gaz, poate exploda în orice moment, distrugând cu zgomot sistemul nostru solar; studenții primesc sfaturi cu privire la reacțiile pe care trebuie să le aibă cetățeanul de rând într-o astfel de situație. Ei sunt, de asemenea, învățați să identifice diverse constelații, ca de exemplu Carul Mare, Cygnus, Săgetătorul sau cele douăsprezece stele care formează constelația Lumides, Vânzătorul de Pantaloni.

Biologie modernă: Cum funcționează corpul și unde poate fi găsit el în mod obișnuit. Este analizat sângele și se explică de ce e cel mai bun lucru care poate curge prin vinele cuiva. Studenții disecă o broască al cărei tract digestiv este comparat cu cel uman, broasca prezentându-se foarte bine, mai puțin dacă înghite curry.

Citire rapidă: Acest curs va spori viteza de citire câte puțin în fiecare zi, până la sfârșitul semestrului, când studenților li se va cere să citească Frații Karamazov în cincisprezece minute. Metoda folosită este de scanare a paginii și de eliminare din câmpul vizual a tuturor cuvintelor, în afară de pronume. Curând sunt eliminate și pronumele. Treptat, studentul este încurajat să aștipească. Este disecată o broască. Vine primăvara. Oamenii se căsătoresc și mor. Pinkerton nu se mai întoarce.

Muzicologie III: Flautul. Studenții sunt învățați să cânte Yankee Doodle la acest instrument de suflat, după care trec rapid la Concertele Brandenburgice. Și încet înapoi la Yankee Doodle.

Apreciere muzicală: Pentru a „asculta" corect o capodoperă muzicală, se impun următoarele: (1) cunoașterea locului unde s-a născut compozitorul, (2) capacitatea de-a distinge între rondo și scherzo și de-a pune acest lucru în practică. Atitudinea e importantă. Zâmbitul e contraindicat, în afara cazului în care compozitorul a dorit ca opera să fie amuzantă, cum se întâmplă cu Till Eulenspiegel, care abundă în glume muzicale (deși trombonul are intervențiile cele mai bune). Urechea trebuie antrenată la rândul ei, pentru că e organul care poate fi indus în eroare cel mai repede, ajungând să creadă că este nas, și asta numai prin amplasarea proastă a boxelor stereo. Alte subiecte: pauza de patru măsuri și potențialul ei ca armă politică. Cânturile gregoriene: care călugări țineau ritmul.

Scriere dramatică: Orice dramă este un conflict. Dezvoltarea personajelor este de asemenea foarte importantă. La fel și ceea ce spun ele. Studenții învață că discursurile lungi și plictisitoare nu sunt atât de eficiente, în timp ce discursurile scurte și „nostime" prind în general destul de bine. Este explorată psihologia simplificată a publicului: De ce o piesă despre un personaj bătrân și adorabil pe nume Bunul e adeseori mai puțin interesantă decât privitul fix în ceafa cuiva, încercând să-l faci să se întoarcă? Sunt examinate și aspectele importante ale istoriei scenografiei. De exemplu, înainte de inventarea italicelor, indicațiile scenice erau adeseori confundate cu dialogurile, iar marii actori se trezeau de multe ori spunând John se ridică și trece în stânga". În mod evident, acest lucru avea consecințe rușinoase și uneori se lăsa cu avertismente dure. Fenomenul este analizat în detaliu, iar studenții sunt învățați să evite greșelile. Lectură obligatorie: A.F. Shulte, Shakespeare: era el, de fapt, patru femei?

Introducere în asistența socială: Un curs destinat acelor asistenți sociali care sunt interesați de ieșirile „pe teren". Printre subiectele prevăzute în programă: cum se pot organiza găștile de cartier în echipe de baschet și viceversa; locurile dejoacă, metode de-a preveni delincvența juvenilă; cum pot fi potențialii ucigași convinși să se dea pe tobogan; discriminarea; spargerile; ce să faci dacă ești lovit cu un lanț de bicicletă.

Yeats și igiena, un studiu comparativ: Poezia lui William Buder Yeats este analizată în contextul îngrijirii dentare corespunzătoare. (Curs deschis unui număr limitat de studenți.)

POVEȘTI DESPRE HASIDISM, CU UN GHID AL INTERPRETĂRII LOR DE RENUMITUL CĂRTURAR

Un bărbat a călătorit până la Chelm pentru a-i cere sfatul rabinului Ben Kaddish, cel mai sfânt dintre rabinii secolului nouă și probabil cel mai mare pisălog din epoca medievală.

— Rabinule, a întrebat bărbatul, unde pot găsi pacea?

Hasidimul a privit de jur împrejur, iar apoi i-a spus:

— Repede, uită-te în spate!

Bărbatul s-a întors, iar rabinul Ben Kaddish l-a lovit în ceafă cu un sfeșnic.

— E suficient de pașnic? a chicotit el, ajustându-și yarmulka.

În această istorisire, se pune o întrebare nesemnificativă. Nu numai că întrebarea este lipsită de importanță, dar bărbatul călătorește până la Chelm ca s-o pună. Nu c-ar fi fost foarte departe de Chelm, dar de ce să nu fi stat acolo unde era de la bun început? De ce-l deranjează pe rabinul Ben Kaddish – nu are și-așa destule probleme? Adevărul e că rabinul era prins până peste cap cu niște cartofori și o oarecare doamnă Hecht îl somase într-un caz de paternitate. Nu, morala acestei povestioare este că bărbatul nu are nimic mai bun de făcut cu timpul lui decât să călătorească de colo-colo ca să calce oamenii pe nervi. Pentru asta, rabinul l-a lovit în cap, ceea ce, conform Torei, e una dintre cele mai subtile metode de a-ți manifesta îngrijorarea. Într-o versiune similară a poveștii, rabinul sare pe bărbat și începe să-i cresteze nebunește pe nas povestea lui Ruth.

Rabinul Raditz din Polonia era un rabin foarte scund, cu o barbă lungă. Se spunea despre el că avea un simț al umorului care a inspirat multe pogromuri. Unul dintre discipolii lui l-a întrebat:

— De cine îi plăcea lui Dumnezeu mai mult – de Moise sau de Abraham?

— De Abraham, a răspuns bărbatul cel drept.

— Dar Moise i-a condus pe israeliți spre Tărâmul Făgăduinței.

— În regulă, atunci Moise, i-a spus înțeleptul.

— Înțeleg, rabinule. A fost o întrebare prostească.

— Nu numai asta, dar tu ești un prost, nevastă-ta e o sperietoare, și dacă nu te dai jos de pe piciorul meu, ești excomunicat.

Aici, rabinului i se cere să facă o judecată de valoare între Moise și Abraham. Nu e un lucru simplu, mai ales pentru cineva care n-a citit nici măcar o dată Biblia și doar s-a prefăcut că a citit-o. Și ce semnificație are termenul „mai mult", atât de indiscutabil de relativ? Pentru că „mai mult" pentru rabin ar putea să nu fie neapărat „mai mult" pentru discipolul său. De exemplu, rabinului îi place să doarmă pe burtă. Discipolului îi place, de asemenea, să doarmă pe burta rabinului. Problema aici este evidentă. Trebuie remarcat și că a călca pe piciorul unui rabin (așa cum face discipolul din poveste) e un păcat comparabil, conform Torei, cu pipăirea unei matzah având alte intenții decât de-a o mânca.

Un bărbat care nu-și putea mărita fiica urâtă l-a vizitat pe rabinul Shimmel din Cracovia.

— Inima îmi este grea, i-a spus el, pentru că Dumnezeu mi-a dăruit o fiică urâtă.

— Cât de urâtă? a întrebat profetul.

— Dac-ar sta pe un platou lângă un hering, n-ai putea face diferența între ei.

Prorocul din Cracovia a stat multă vreme pe gânduri, iar apoi a întrebat:

— Ce fel de hering?

Bărbatul, luat prin surprindere de întrebare, s-a gândit repede și a spus:

— Ă, Bismarck.

— Păcat, a spus rabinul. Dacă era un hering roșu, avea mai multe șanse.

Această poveste ilustrează tragedia unor calități trecătoare, cum este frumusețea. Chiar seamănă fata cu un hering? Și de ce nu? Ați văzut creaturile alea care se plimbă astăzi în special prin stațiuni? Dar chiar dacă nu seamănă, nu sunt toate creaturile frumoase în ochii Domnului? Poate că așa e, dar dacă unei fete pare să i se potrivească mai bine un borcan cu sos de vin decât o rochie de seară, are o problemă. În mod straniu, chiar despre soția rabinului Shimmel se spunea că seamănă cu un calmar, dar asta numai la față, lucru pe care-l compensa cu vârf și îndesat prin tușea ei seacă – sensul acestei povești îmi scapă.

Rabinul Zwi Chaim Yisroel, unul dintre cărturarii ortodocși ai Torei și un bărbat care făcuse din văicăreală o formă de artă încă necunoscută în Occident, a fost în unanimitate desemnat cel mai înțelept bărbat al Renașterii de către tovarășii lui evrei, care reprezentau o șaisprezecime din unu la sută din populație. Odată, în timp ce se îndrepta spre sinagogă pentru a sărbători, conform tradiției evreiești, încălcarea tuturor promisiunilor de către Dumnezeu, l-a oprit o femeie care l-a întrebat următorul lucru:

— Rabinule, de ce nu avem voie să mâncăm carne de porc?

— Nu avem ? a întrebat rabinul neîncrezător. Hopa…

Aceasta este una dintre puținele povești din literatura hasidismului care vorbesc despre legea evreiască. Rabinul știe că n-ar trebui să mănânce carne de porc; totuși, nu-i pasă pentru că îi place porcul. Mai mult decât atât, se dă în vânt după rostogolirea ouălor vopsite de Paște. Pe scurt, îi pasă prea puțin de tradiționalismul ortodox și consideră că făgăduința făcută de Dumnezeu lui Abraham nu este „nimic altceva decât o trăncăneală”. Este încă neclar de ce interzice legea evreiască porcul, iar unii cărturari susțin că Tora pur și simplu nu recomandă consumul de porc în anumite restaurante.

Rabinul Baumel, învățatul din Vitebsk, a decis să inițieze un protest împotriva nedreptei legi care nu le permitea evreilor ruși să

poarte mocasini în afara ghetoului. Timp de șaisprezece săptămâni, bărbatul cel sfânt a stat pe un pat de paie privind cerul și refuzând orice fel de hrană. Elevii se temeau pentru viața lui, dar apoi, într-o bună zi, o femeie s-a apropiat de patul lui și, aplecându-se, l-a întrebat pe bărbat:

— Rabinule, ce culoare avea părul Estherei?

Rabinul, slăbit, s-a întors pe-o parte, cu fața la ea:

— Uite ce alege să mă întrebe! a spus el. Știi ce durere de cap am de la șaisprezece săptămâni fără o îmbucătură?!

Acestea fiind spuse, discipolii rabinului au condus-o pe femeie până în baraca construită pentru sărbătoarea de Sukkot, unde femeia a mâncat pe săturate din cornul abundenței, până când i s-a adus nota.

Această poveste e o abordare subtilă a problemei mândriei și vanității, și pare să spună că postul e o mare greșeală. Mai ales pe stomacul gol. Omul nu își provoacă singur nefericirea, iar suferința e, în realitate, voia Domnului, chiar dacă nu înțeleg de ce asta îl delectează atât de tare. Anumite grupări ortodoxe consideră că suferința e o cale spre izbăvire, iar cărturarii vorbesc despre un cult numit esenian, ai cărui adepți mergeau izbindu-se intenționat de pereți. Conform cărților mai târzii ale lui Moise, Dumnezeu e binevoitor, deși există încă multe subiecte pe care preferă să nu le abordeze.

Rabinul Yekel din Zans, care avea cea mai bună dicție din lume până când i s-a furat lenjeria intimă țipătoare, a visat trei nopți la rând că, dacă ar călători la Vorki, ar găsi în sfârșit o mare comoară. Luându-și rămas-bun de la soție și de la copii, el a pornit în călătorie, spunând că se va întoarce în zece zile. După doi ani, a fost găsit pribegind prin Munții Urali, atras emoțional de un urs panda, înfrigurat și înfometat, rabinul a fost adus acasă, unde și-a revenit cu supă aburindă și carne de vită fiartă. După aceea, a primit ceva de mâncare. La sfârșitul cinei, a spus următoarea poveste: La trei zile

după ce plecase din Zans, fusese atacat de niște nomazi sălbatici. Când au aflat că era evreu, l-au forțat să le modifice jachetele sport și să le scurteze pantalonii. De parcă asta n-ar fi fost destul de umilitor, i-au turnat smântână în urechi și i le-au astupat cu ceară. În cele din urmă, rabinul a scăpat și a pornit spre cel mai apropiat oraș, ajungând în schimb în Munții Urali, pentru că-i fusese rușine să ceară indicații.

După ce și-a spus povestea, rabinul s-a ridicat și a intrat în dormitor ca să se odihnească, și ce să vezi, comoara pe care o căuta era sub pernă. Extaziat, a îngenuncheat și i-a mulțumit lui Dumnezeu. Trei zile mai târziu, hoinărea din nou prin Munții Urali, de data asta în costum de iepure.

Capodopera de mai sus ilustrează pe larg absurdul misticismului. Rabinul visează trei nopți la rând. Dacă scădem cele Cinci Cărți ale lui Moise din Cele Zece Porunci, rezultatul e cinci. Minus frații Iacov și Esau egal trei. Astfel de raționamente l-au făcut pe rabinul Yitzhok Ben Levi, marele mistic evreu, să alerge cincizeci și două de zile la Apeduct și să înceapă să ia antinevralgice.

DOCUMENTELE GOSSAGE-VARDEBEDIAN

Dragul meu Vardebedian:

Am fost destul de mâhnit astăzi, când, sortând corespondența de dimineață, am descoperit că scrisoarea mea din 16 septembrie, cea care conținea a douăzeci și doua mutare (calul în pătratul al patrulea dinspre rege), mi-a fost returnată nedesfăcută din cauza unei erori minore de adresare – mai exact, ți-am omis numele și adresa (cât de freudieni putem deveni?) și n-am plătit costurile de expediere. Faptul că am fost destul de tulburat în ultima vreme din cauza nesiguranței Bursei nu e un secret, și chiar dacă în data mai sus menționată spirala descendentă a culminat cu scăderea bruscă a cotației pentru Amalgamated Anti-Matter la Bursa din New York, ceea ce l-a transformat pe agentul meu într-o legumă, nu mă folosesc de această întâmplare drept scuză pentru neglijența și inepția-mi monumentale. Am făcut o gafă. Iartă-mă. Faptul că tu nu ai remarcat lipsa acestei scrisori arată o oarecare tulburare și din partea ta, pe care o pun pe seama excesului de zel, dar Dumnezeu mi-e martor că toți facem greșeli. Asta e viața – și ăsta e șahul.

Acum, că am clarificat această greșeală, urmează o simplă rectificare. Dacă ai fi atât de bun încât să muți calul meu la patru pătrate distanță de regele tău, cred că ne-am putea continua jocul cu o mai mare precizie. Mă tem că, anunțând șah mat în scrisoarea pe care am primit-o de dimineață, ai dat o alarmă falsă, iar dacă vei reexamina pozițiile în lumina descoperirii de azi, vei descoperi că regele tău este cel amenințat de mat, expus și lipsit de apărare, o țintă imobilă pentru nebunii mei acaparatori. Cât de ironice sunt vicisitudinile unui război miniatural! Soarta, deghizată într-o scrisoare ce n-a putut fi expediată, se dovedește atotputernică și – voila – roata se întoarce. Încă o dată, te rog să accepți cele mai sincere

scuze pentru această nefericită neglijență și aștept cu nerăbdare următoarea ta mutare.

Îți trimit cea de-a patruzeci și cincea mutare: calul meu îți capturează regina.

Cu sinceritate, Gossage

Gossage:

Am primit de dimineață scrisoarea ta cu cea de-a patruzeci și cincea mutare (calul tău îmi capturează regina?), precum și întinsa explicație cu privire la întreruperea corespondenței noastre la jumătatea lui septembrie. Dă-mi voie să văd dacă te-am înțeles bine. Calul tău, pe care l-am scos de pe tablă acum câteva săptămâni, ar trebui acum să se afle, după spusele tale, la patru pătrate de rege, datorită unei scrisori care s-a rătăcit acum douăzeci și trei de mutări. Nici măcar nu mi-am dat seama că s-a produs un astfel de incident și îmi amintesc cu exactitate că ai făcut o a douăzeci și doua mutare, cred că era vorba de tură la șase pătrate de regină, unde a fost în cele din urmă măcelărită în urma unei mutări ale tale care a însemnat un rateu tragic. În prezent, al patrulea pătrat de la rege e ocupat de tura mea și, din moment ce tu nu mai ai cal, în ciuda scrisorii neexpediate, nu prea înțeleg ce piesă folosești ca să-mi capturezi regina. Ceea ce cred că vrei să spui, din moment ce majoritatea pieselor tale sunt blocate, este că îmi ceri mutarea regelui tău în al patrulea pătrat al nebunului meu (singura ta posibilitate) – o modificare pe care mi-am luat libertatea s-o fac și apoi să contracarez cu mutarea mea de azi, numărul patruzeci și șase, prin care îți capturez regina, așa că regele tău e în poziție de șah. Acum, scrisoarea ta e mai clară.

Cred că restul mutărilor din acest joc pot fi făcute cu promptitudine și claritate.

Al tău, Vardebedian

Vardebedian:

Tocmai am terminat de examinat ultima ta scrisoare, cea care conține o mutare patruzeci și șase cam bizară, prin care regina mea e îndepărtată de pe un pătrat pe care nu mai stă de unsprezece zile. Calculând cu răbdare, cred că am descoperit cauza confuziei tale și a neînțelegerii faptelor date. Este imposibil ca tura ta să fie în pătratul al patrulea de la rege, șansele sunt la fel de mici ca acelea de a găsi doi fulgi de zăpadă identici; dacă vei verifica a noua mutare a partidei, vei vedea foarte clar că tura ta a fost capturată de mult. Mai mult, a fost acea combinație sacrificială îndrăzneață care te-a descentrat și te-a costat amândouă turele. Ce caută ele pe tablă acum? îți ofer, pentru a putea aprecia ce s-a întâmplat, următoarele: Intensitatea incursiunilor și schimbările de situație spectaculoase de la mutarea douăzeci și doi încolo te-au adus într-o stare de ușoară disociere și, dornic să te menții pe poziții, ai trecut cu vederea că obișnuita mea scrisoare nu își făcea apariția și, în schimb, ți-ai mutat propriile piese de două ori, ceea ce ți-a oferit un avantaj oarecum incorect, nu crezi? Am terminat cu asta, iar reconstituirea anostă a pașilor pe care i-am urmat ar fi anevoioasă, dacă nu cumva imposibilă. În consecință, cred că metoda cea mai bună de-a rectifica această eroare este să-mi dai ocazia de a face două mutări consecutive de data aceasta. Așa ar fi corect.

Astfel, în primul rând, îți capturez nebunul cu pionul. Apoi, din moment ce regina ta rămâne fără apărare, o capturez și pe ea. Cred că acum putem continua nestingheriți cu următoarele mutări.

Cu stimă, Gossage

P.S.: Atașez o diagramă din care reiese cum arată noua tablă, pentru a te edifica înainte de următoarea mutare. După cum vezi, regele tău e blocat, singur și lipsit de apărare în centru. Numai bine.

G.

Gossage:

Am primit ultima ta scrisoare azi și, cu toate că nu reușea să fie coerentă, am înțeles de unde provine stupoarea ta. Din diagrama pe care ai atașat-o, îmi este foarte clar că de șase săptămâni încoace jucăm două jocuri complet diferite – eu, în conformitate cu corespondența noastră, tu mai degrabă în funcție de cum ți-ai imaginat lumea decât urmând un sistem rațional. E imposibil ca mutarea calului, cea despre care presupunem că s-a pierdut la poștă, să fi fost a douăzeci și doua, pentru că piesa era atunci chiar la margine, iar prin mutarea pe care ai descris-o ar fi ajuns undeva pe masa de cafea, în afara tablei de joc.

Cât despre acordarea a două mutări consecutive, pentru a compensa acea mutare despre care presupunem că s-a pierdut, desigur, glumești. Îți voi accepta prima mutare (îmi capturezi nebunul), dar pe cea de-a doua n-o pot permite și, întrucât era rândul meu, mă răzbun prin capturarea reginei tale cu tura. Faptul că tu susții că nu mai am ture e puțin important în prezent, pentru că e suficient să privesc tabla ca să le văd țopăind cu iscusință și vigoare. În cele din urmă, diagrama în care visezi tu cum ar arăta tabla de șah indică o abordare iresponsabilă a jocului, în stilul Fraților Marx și care, deși amuzantă, arată că n-ai asimilat Strategia Nimzowitsch, pe care ai sustras-o din bibliotecă iarna trecută, ascunzând-o sub pulover – te-am văzut, îți sugerez să studiezi cu atenție diagrama pe care ți-o trimit și să-ți rearanjezi tabla de șah corespunzător, pentru a putea încheia cu un oarecare grad de precizie.

Cu speranță, Vardebedian

Vardebedian:

Pentru că nu vreau să prelungesc o situație deja confuză (știu că boala ta recentă ți-a fragmentat și dezorganizat constituția altfel solidă, cauzând o ruptură ușoară de lumea pe care o cunoaștem), trebuie să profit de prilej pentru a clarifica aceste împrejurări

încurcate în mod sordid înainte să ajungem, irevocabil, la o concluzie kafkiană.

Dac-aș fi intuit că nu vei fi suficient de gentleman pentru a-mi acorda o a doua mutare prin care să ajungem la egalitate, nu mi-aș fi lăsat pionul să-ți captureze regina. Conform diagramei tale, aceste două piese erau astfel plasate încât mișcarea era practic imposibilă, dat fiind că respectăm regulile Federației Internaționale de Șah, nu pe cele ale Comisiei de Box a Statului New York. Nu încape îndoială că interesul tău a fost constructiv când mi-ai îndepărtat regina, dar remarc că rezultatul nu poate fi decât dezastruos când îți arogi puterea în mod arbitrar și începi să te joci de-a dictatorul, mascând greșelile tactice cu fățărnicie și agresivitate – un obicei pe care-l deplângeai la liderii lumii noastre acum câteva luni, când ai scris lucrarea despre De Sade și non-violență.

Din păcate, pentru că jocul a continuat fără încetare, n-am putut calcula cu exactitate pe care pătrat ar trebui să se afle regele tău, și sugerez să lăsăm asta în voia zeilor, astfel că voi închide ochii și-l voi arunca înapoi pe tablă, iar tu vei fi de acord să accepți orice poziție va avea. Asta ar trebui să condimenteze puțin micul nostru conflict. Mutarea mea cu numărul patruzeci și șapte: Tura mea îți capturează regele.

Cu respect, Gossage

Gossage:

Cât de ciudată a fost ultima ta scrisoare! Bine intenționată, concisă, conținând toate elementele care ar putea constitui ceea ce în anumite cercuri se numește efect de comunicare, și totuși cu un iz de ceea ce Jean-Paul Sartre numea cu atâta afecțiune „nimicnicie”. Te lovesc imediat disperarea profundă și amintirea vie a jurnalelor lăsate în urmă de exploratori pierduți la Pol, sau scrisorile soldaților germani la Stalingrad. E fascinant cum sensurile se dezintegrează când sunt puse față în față cu un adevăr negru și cum le cuprinde

amocul, transformându-se în miraj și construind un tampon precar în calea atacului violent al existenței prea înspăimântătoare.

Acestea fiind spuse, amice, mi-am petrecut o bună parte a săptămânii sortând alibiurile lunatice cunoscute drept corespondența ta, într-un efort de-a clarifica lucrurile și pentru ca jocul nostru să poată fi terminat o dată pentru totdeauna. Regina ta a dispărut. Ia-ți adio de la ea. La fel și turele tale, amândouă. Uită de unul dintre nebuni, pentru că ți l-am luat. Celălalt stă neputincios, departe de acțiunea centrală a jocului, așa că nu te baza pe el, altfel îți va frânge inima.

În ceea ce privește calul pe care l-ai pierdut, dar nu vrei să recunoști, l-am înlocuit și se află în singura poziție posibilă, oferindu-ți astfel cea mai bună șansă de când persanii au inventat această mică distracție, cu mult, mult timp în urmă. Se află acum la șapte pătrate de nebunul meu, iar dacă ți-ai aduna facultățile de judecată și ai studia tabla, ți-ai da seama că această râvnită piesă îți blochează acum singura posibilitate de a-ți scoate regele din sufocanta mea dublă învăluire. Cât de potrivit este că schema ta lacomă s-a întors în folosul meu! Calul, târându-se înapoi în joc, îți grăbește sfârșitul!

Îmi mut regina în pătratul cinci și prevăd matul peste o mutare.

Cordial, Vardebedian

Vardebedian:

În mod evident, tensiunea constantă a generat o serie de mutări fără speranță, ceea ce a transformat delicata mașinărie a psihicului tău într-un aparat leneș, a cărui înțelegere a fenomenelor exterioare e cel puțin nefondată. Nu îmi dai altă opțiune decât să închei acest concurs repede, dar cu milă, scăpându-te de această presiune înainte să te distrugă pentru totdeauna.

Calul – da, calul! – în pătratul șase de la regină. Șah.

Gossage

Gossage:

Nebunul în pătratul cinci de la regină. Șah mat.

Îmi pare rău că această întrecere s-a dovedit a fi prea mult pentru tine, dar dacă te consolează cu ceva, mai mulți maeștri ai șahului au fost dați pe spate de tehnica mea. Dacă vrei încă o partidă, propun să jucăm Scrabble, una dintre noile mele preocupări, unde e posibil să scapi mai ușor.

Vardebedian

Vardebedian:

Tura în pătratul opt. Șah mat.

Ca să nu te mai torturez cu alte detalii despre mutarea mea, întrucât te consider un om cumsecade (într-o bună zi, o formă de terapie va confirma asta), accept cu încântare invitația ta de-a juca Scrabble. Pregătește-ți planșa. Din moment ce la șah tu ai jucat cu piesele albe și ai avut avantajul de-a face prima mutare (dacă ți-aș fi știut limitările, te-aș fi înjosit și mai mult), acum voi face eu prima mutare. Cele șapte litere pe care le-am extras sunt O, A, E, J, N,R și Z – un amestec care nu promite multe, deci garantează integritatea mea chiar și în fața celor mai suspicioși. Din fericire, am un vocabular vast, la care se adaugă o pasiune pentru ezoterism, ceea ce m-a ajutat să scot la iveală o ordine etimologică poate șocantă pentru cineva mai puțin educat. Primul meu cuvânt este ZANJERO. Caută-l în dicționar. Acum pune-l pe tablă cu E-ul pe pătratul din mijloc. Numără atent, fără a uita de dublarea scorului și de cele cincizeci de puncte bonus pentru utilizarea tuturor celor șapte litere. Scorul e acum 116-0.

E rândul tău. Gossage

ÎNSEMNĂRI DIN ȚARA GRAȘILOR

(După ce am citit pe durata aceluiași zbor Dostoievski și noul număr al revistei Weight Watchers)

Sunt gras. Sunt dezgustător de gras. Sunt cel mai gras om pe care-l cunosc. Nu am altceva decât grăsime în exces pe tot corpul. Degetele îmi sunt grase. Încheieturile îmi sunt grase. Ochii îmi sunt grași. (Vă puteți imagina niște ochi grași?) Am sute de kilograme în plus. Grăsimea se prelinge pe mine ca siropul fierbinte de ciocolată pe înghețata de vanilie. Talia mea le-a inspirat neîncredere tuturor celor care m-au văzut. Nu încape îndoială, sunt un grăsan în toată regula. Acum, cititorul se poate întreba dacă există avantaje sau dezavantaje în a fi construit ca o planetă? Nu vreau să par hazliu sau să vorbesc în paradoxuri, dar trebuie să spun că grăsimea în sine e deasupra moralei burgheze. E pur și simplu grăsime. Desigur, e o glumă să spunem că grăsimea ar putea avea valoare în sine, că ar putea fi, spre exemplu, rea sau compătimitoare. Absurd! La urma urmei, ce e grăsimea, dacă nu o acumulare de kilograme? Și ce sunt kilogramele? Un simplu agregat compus din celule. Poate o celulă să fie morală? Este celula dincolo de bine și de rău? Cine știe – sunt atât de mici. Nu, prietene, nu trebuie niciodată să încercăm să facem distincția între grăsimi bune și grăsimi rele. Trebuie să ne antrenăm să le facem față obezilor fără a judeca, fără să credem că grăsimea unuia e de primă clasă, iar a altui nenorocit e doar o grăsime soioasă, abjectă.

Să luăm cazul lui K. Tipul ăsta era de-a dreptul porcesc, în așa măsură încât nu putea să intre pe o ușă obișnuită fără ajutorul unei răngi. E adevărat, K. nici nu putea să conceapă să treacă dintr-o cameră în alta în mod obișnuit, fără să se dezbrace complet înainte și să se ungă cu unt. Nu sunt străin de insultele pe care trebuie să le fi

îndurat K. trecând pe lângă bande de tineri neciopliți. Cât de des trebuie să fi fost strigat „Grăsanule!” sau „Umflatule!”. Cât de rănit trebuie să fi fost când guvernatorul provinciei s-a întors spre el, în ajunul sărbătorii Sf. Mihail, și i-a strigat, de față cu mai mulți demnitari:

— Budincă mătăhăloasă!

Apoi, într-o bună zi, când K. chiar n-a mai suportat, a început să țină regim. Da, regim! Prima dată a renunțat la dulciuri. Apoi la pâine, alcool, făinoase și sosuri. Pe scurt, K. a renunțat la chestiile care împiedică un om să-și lege șireturile fără ajutor din partea Fraților Santini. Treptat, a început să slăbească. Bucăți întregi de carne i-au dispărut de pe mâini și de pe picioare. Dacă într-o vreme era rotund ca o bilă, dintr-odată și-a făcut apariția în public cu o constituție normală. Da, o constituție chiar atrăgătoare. Părea să fie cel mai fericit dintre oameni. Spun „părea” pentru că, optsprezece ani mai târziu, când era pe moarte și febra făcea ravagii în trupul lui firav, a fost auzit strigând:

— Grăsimea mea! Aduceți-mi grăsimea! Vă rog! Am nevoie de grăsimea mea! Cineva să-mi aducă bunătatea de grăsime înapoi! Cât am putut să fiu de prost! Să te desparți de grăsimea ta! Cred că îmi luase Diavolul mințile!

Presupun că morala acestei povești e evidentă.

Probabil că acum cititorul se întreabă de ce, dacă tot trăiești în Orașul Slăninii, nu te duci să te alături vreunui circ? Pentru că, și spun asta nu fără să-mi fie foarte rușine, nu-mi pot părăsi casa. Nu pot ieși pentru că nu-mi pot pune pantalonii pe mine. Picioarele mele sunt prea groase ca să încapă în ceva. Sunt rezultatul viu al mai multor kilograme de carne de vită decât se pot găsi pe Second Avenue – aș spune că vreo douăspe mii de sendvișuri pe fiecare picior. Și nu toate slabe, deși asta am mai spus. Un lucru e sigur: dacă grăsimea mea ar putea vorbi, probabil c-ar vorbi despre singurătatea profundă a unui om – și, poate, ar adăuga ceva despre

cum să construiești o barcă din hârtie. Fiecare kilogram de pe corpul meu vrea să se facă auzit, așa cum vor și Bărbiile, de la numărul Patru la numărul Doisprezece inclusiv. Grăsimea mea e ciudată. A văzut multe. Numai pulpele mele au trăit, singure, o viață. Grăsimea mea nu e fericită, dar e reală. Nu e grăsime falsă. Grăsimea falsă e cea mai rea grăsime de care poți avea parte, deși nu știu dacă se mai găsește în magazine.

Permiteți-mi însă să vă spun cum am ajuns grăsan. Pentru că n-am fost mereu așa. Biserica m-a făcut așa. Pe vremuri, eram slab – relativ slab. De fapt, eram suficient de slab încât a mă numi gras ar fi fost o eroare de percepție. Am fost slab până într-o zi – cred că împlineam douăzeci de ani – când beam ceai și mâneam jumări cu unchiul meu într-un restaurant elegant. Dintr-odată, unchiul mi-a adresat o întrebare.

— Crezi în Dumnezeu? Și dacă da, ce greutate crezi că are?

Spunând asta, a tras prelung și viguros din țigară» iar apoi, în maniera lui sigură și încrezătoare, a izbucnit într-o tuse atât de violentă, încât am crezut că o să facă o hemoragie.

— Nu cred în Dumnezeu, i-am răspuns. Dacă există un Dumnezeu, atunci spune-mi, unchiule, de ce există sărăcia și calviția? De ce unii oameni trec prin viață imuni la o mie de dușmani mortali, în timp ce alții au migrene care durează săptămâni? De ce zilele noastre sunt numărate și nu, să spunem, pe litere? Răspunde-mi, unchiule. Sau te-am șocat?

Știam că nu riscam spunând asta, pentru că pe el nu-l șoca niciodată nimic. Mai mult, văzuse cum mama instructorului lui de șah fusese violată de turci și tot incidentul i s-ar fi părut amuzant dacă n-ar fi durat atât de mult.

— Dragul meu nepot, mi-a spus el, există un Dumnezeu, în ciuda a ceea ce crezi tu. Și el e peste tot. Da! Peste tot!

— Peste tot, unchiule? Cum poți spune asta, când nu știi sigur nici dacă noi existăm? E drept că ating aici o coardă sensibilă, dar nu e

posibil ca asta să fie o iluzie? Nu e posibil ca viața întreagă să fie o iluzie? Chiar așa, nu există niște secte de bărbați credincioși, undeva în est, care trăiesc cu convingerea că nu există nimic în afara minții lor, cu excepția Carului de scoici din Gara Centrală? Nu e posibil să fim pur și simplu singuri și fără vreun scop, condamnați la pribegie într-un univers indiferent, fără speranțe de salvare, fără alte promisiuni decât nefericirea, moartea și realitatea goală a nimicului etern?

Am remarcat imediat că l-am impresionat profund, pentru că unchiul mi-a răspuns:

— Nu e de mirare că nu ești invitat la mai multe petreceri. Isuse, ești morbid!

M-a acuzat de nihilism și apoi a spus în felul acela mistic în care vorbesc cei senili:

— Dumnezeu nu e mereu acolo unde îl căutăm, dar te asigur, nepoate dragă, că e peste tot. În jumările astea, de exemplu.

Și spunând asta a plecat, lăsându-mă cu binecuvântările lui și cu o notă de plată echivalentă cu cea pentru o navă de război.

M-am întors acasă întrebându-mă ce-o fi vrut să spună cu acea afirmație simplă.

— El e peste tot. În jumările astea, de exemplu.

Moleșit și cam tulburat, m-am întins pe pat și am tras un pui de somn. În acest timp, am avut un vis care mi-a schimbat viața pentru totdeauna. În vis, mă plimb undeva la țară, când deodată îmi dau seama că îmi este foame. Sunt lihnit, dacă vreți. Dau peste un restaurant și intru. Comand un sendviș cu friptură de vită și o porție de cartofi prăjiți. Ospătărița, care seamănă cu proprietăreasa mea (o femeie deosebit de insipidă, care amintește instantaneu de unele specii de licheni mai părăși), încearcă să mă tenteze să comand salata de pui, care nu arată proaspătă. În timp ce mă conversez cu această femeie, se transformă într-un set de 24 de piese de tacâmuri de argint. Eu izbucnesc într-un râs isteric, care imediat se transformă în

plâns și apoi într-o serioasă infecție a urechii. Camera e scăldată într-o lumină strălucitoare, iar eu observ cum o siluetă licărind se apropie călare pe un armăsar alb. Este ortopedul meu, iar eu mă prăbușesc la pământ, copleșit de vină.

Acesta a fost visul. M-am trezit cu o stare de bine excepțională. Dintr-odată, eram optimist. Totul era clar. Afirmația unchiului meu vibrase până în adâncurile ființei mele. M-am dus în bucătărie și am început să mănânc. Am mâncat tot ce-am văzut. Prăjituri, pâine, cereale, carne, fructe. Ciocolate pufoase, legume cu sos, vinuri, pește, budinci și paste, ecleruri și cârnați în valoare totală de peste șaizeci de mii de dolari. Dacă Dumnezeu e peste tot, am conchis, atunci este și în mâncare. În consecință, cu cât mâneam mai mult, cu atât eram mai dumnezeiesc. Animat de această nouă fervoare religioasă, m-am îndopat ca un fanatic. În șase luni, eram cel mai sfânt dintre sfinți, cu o inimă dedicată întru totul rugăciunilor și un stomac care depășea, el singur, granița statului. Ultima oară mi-am văzut picioarele într-o joi dimineață în Vitebsk, deși, din câte știu, sunt încă acolo. Am mâncat și-am tot mâncat, am crescut și-am tot crescut. Să reduc cantitățile ar fi fost cea mai mare prostie. Chiar un păcat! Pentru că atunci când pierdem nouă kilograme, dragă cititorule (și presupun că nu ești la fel de mare ca mine), e foarte posibil să pierdem cele mai bune nouă kilograme ale noastre, cele care ne conțin geniul, umanitatea, dragostea și onestitatea sau, în cazul unui anume inspector general pe care-l cunosc, doar țesutul adipos de neprivit din jurul coapselor.

Știu ce veți spune. Ceea ce afirm acum contrazice absolut tot – da, tot – ce am susținut mai devreme. Dintr-odată, atribui valoare cărnii neutre. Da, și ce dacă? Nu e viața însăși o astfel de contradicție? Părerea cuiva despre grăsime se poate schimba în același fel în care se schimbă anotimpurile, în care ni se schimbă părul, în care ni se schimbă viața însăși. Pentru că viața e schimbare și grăsimea e viață,

iar grăsimea e în același timp moarte. Nu vedeți? Grăsimea e totul! Desigur, cu excepția cazului în care sunteți supraponderali.

O AMINTIRE DIN ANII ‘20

Prima dată am venit la Chicago în anii ‘20, și asta ca să văd un meci de box. Ernest Hemingway era cu mine și ne-am cazat amândoi în cantonamentul lui Jack Dempsey. Hemingway tocmai terminase două nuvele despre boxul profesionist și, chiar dacă atât Gertrude Stein, cât și eu credeam că erau bunicele, eram de acord că necesitau încă multă muncă. Am glumit cu Hemingway despre următorul lui roman, am râs mult și ne-am distrat, iar apoi ne-am pus niște mănuși de box și mi-a spart nasul.

În iarna aceea, Alice Toklas, Picasso și cu mine am închiriat o vilă în sudul Franței. Pe vremea aceea, lucram la ceea ce simțeam că va fi un mare roman american, dar scrisul era prea mic și n-am reușit să-i dau de capăt.

După-amiezile obișnuiam să merg cu Gertrude Stein la vânătoare de antichități prin magazinele locale și-mi aduc aminte că am întrebat-o odată dacă credea că ar trebui să devin scriitor. În felul ei criptic, care ne fascina pe toți, mi-a răspuns: „Nu.” Eu am luat-o ca pe un „da” și m-am îmbarcat spre Italia a doua zi. Italia îmi amintea în mare măsură de Chicago, cu precădere Veneția, pentru că amândouă orașele au canale, iar străzile sunt pline de sculpturi și catedrale aparținându-le celor mai mari sculptori ai Renașterii.

În luna aceea am mers la studioul lui Picasso din Arles, mai târziu cunoscut drept Rouen sau Zürich, până când francezii l-au redenumit în 1589, sub domnia lui Ludovic cel Nehotărât. (Ludovic a fost un rege bastard din secolul al XVI-lea, care era răutăcios cu toată lumea.) Picasso își începea atunci perioada care a ajuns să fie cunoscută drept „albastră”, dar Gertrude Stein și cu mine am băut o cafea cu el, așa că a amânat-o cu zece minute. Perioada a durat patru ani, așa că acele zece minute n-au contat chiar atât de mult.

Picasso era un bărbat scund, care avea un fel foarte nostim de-a merge, punând un picior în fața celuilalt și făcând ceea ce el numea „pași". Am râs de încântătoarele lui noțiuni, dar pe la sfârșitul anilor '30, odată cu expansiunea fascismului, nu prea mai erau multe lucruri de care să râzi. Atât Gertrude Stein, cât și eu am examinat cu mare atenție cele mai noi opere ale lui Picasso, iar Gertrude Stein a fost de părere că „arta, toată arta, e o simplă expresie a ceva". Picasso n-a fost de acord și a spus:

— Lăsați-mă în pace. Mâneam.

Personal, sunt de părere că Picasso avea dreptate. Chiar mânca.

Studioul lui Picasso era foarte diferit de cel al lui Matisse, în sensul că Picasso era foarte neglijent, pe când Matisse păstra totul în perfectă ordine. În mod ciudat, și reciproca era valabilă. Anul acela, în septembrie, Matisse a fost însărcinat să picteze o alegorie, dar, din cauza bolii soției sale, alegoria a rămas nepictată și a fost în cele din urmă transformată în tapet. Îmi amintesc toate aceste lucruri atât de bine pentru că s-au întâmplat chiar înaintea acelei ierni în care am locuit cu toții într-un apartament ieftin din nordul Elveției, unde ocazional ploua și apoi, brusc, se oprea. Juan Gris, cubistul spaniol, o convinsese pe Alice Toklas să-i pozeze pentru o natură moartă și, în conformitate cu ideile lui abstracte despre obiecte, a început să-i spargă fața și corpul în figuri geometrice primare până când a venit poliția și l-a săltat. Gris era de origine spaniolă și Gertrude Stein obișnuia să spună că numai un adevărat spaniol putea să se poarte în acest fel – adică, să vorbească în spaniolă și uneori să se întoarcă la familia sa din Spania. Era, într-adevăr, spectaculos.

Îmi aduc aminte că, într-o după amiază, stăteam într-un bar pentru gay din sudul Franței, cu picioarele sprijinite confortabil pe niște mese din nordul Franței, când Gertrude Stein a spus:

— Mi-e greață.

Lui Picasso i s-a părut foarte-amuzant, iar Matisse și cu mine am luat-o ca pe un îndemn să plecăm spre Africa. Șapte săptămâni mai

târziu, în Kenya, am dat peste Hemingway. Era bronzat, îi crescuse barba și începea deja să dezvolte acel stil monoton de proză despre ochi și gură. Aici, pe continentul negru și neexplorat, Hemingway își sfidase buzele crăpate de o mie de ori.

— Cum merge, Ernest? l-am întrebat.

A perorat cu elocință despre moarte și despre aventură așa cum numai el putea și, când m-am trezit, el părăsise tabăra și stătea lângă un foc uriaș, pregătindu-ne gustări din piele. Am glumit despre noua lui barbă, am râs și am sorbit coniac, iar apoi ne-am pus niște mănuși de box și el mi-a spart nasul.

În același an am fost la Paris pentru a doua oară, ca să discut cu un compozitor european slab și emotiv, cu profil acvilin și ochi remarcabil de rapizi, care într-o bună zi avea să devină Igor Stravinski și, mai târziu, cel mai bun prieten al lui. Am stat în casa lui, Sting Ray și Salvador Dali ni s-au alăturat la cină în repetate rânduri, iar Dali s-a hotărât să organizeze un one-man show, ceea ce a și făcut, și a avut mare succes când a avut un singur spectator, și a fost o iarnă franțuzească veselă și plăcută.

Îmi aduc aminte că într-o seară Scott Fitzgerald și soția lui s-au întors acasă de la petrecerea de Revelion. Asta se întâmpla în aprilie. Nu consumaseră altceva decât șampanie în ultimele trei luni și, cu o săptămână înainte, îmbrăcați în haine de seară, își conduseseră limuzina de pe marginea unei stânci de treizeci de metri direct în ocean, răspunzând unei provocări. Soții Fitzgerald erau foarte autentici; valorile lor erau simple. Erau oameni foarte modești și când, mai târziu, Grant Wood i-a convins să pozeze pentru American Gothic îmi aduc aminte că au fost foarte flatați. Pe tot parcursul ședinței foto, mi-a spus Zelda, Scott și-a tot scăpat furca pentru fân.

M-am împrietenit tot mai tare cu Scott în următorii ani, și cei mai mulți dintre prietenii noștri au fost convinși că fusesem sursa de inspirație pentru unul dintre protagoniștii celui mai recent roman al

său și că, la rândul meu, îmi bazasem viața pe unul dintre romanele lui mai vechi, așa că în cele din urmă am sfârșit prin a fi dat în judecată de un personaj de carte.

Scott avea o mare problemă cu disciplina și, chiar dacă o adoram cu toții pe Zelda, eram de acord că avea un efect nefavorabil asupra operei lui, reducând-o de la un roman pe an la câte o rețetă cu fructe de mare și câteva virgule.

În fine, în 1929 am plecat cu toții în Spania, unde Hemingway ne-a făcut cunoștință cu Manolete, care era atât de sensibil, încât era aproape efeminat – purta pantaloni strâmți de toreador și uneori pantaloni trei sferturi. Manolete era un mare, mare artist. Dacă n-ar fi devenit toreador, datorită extraordinarei sale grații ar fi putut ajunge un contabil de talie internațională.

Ne-am distrat foarte bine în Spania în acel an, am călătorit și am scris, Hemingway m-a dus la pescuit de ton, iar eu am prins patru conserve, am râs, și Alice Toklas m-a întrebat dacă eram îndrăgostit de Gertrude Stein, pentru că-i dedicasem un volum de poeme, chiar dacă erau ale lui T.S. Eliot, iar eu am spus că da, o iubeam, dar nu putea fi nimic între noi pentru că era mult prea inteligentă pentru mine, și Alice Toklas a fost de acord, iar apoi ne-am pus niște mănuși de box și Gertrude Stein mi-a spart nasul.

CONTELE DRACULA

Undeva în Transilvania, monstrul Dracula doarme întins în sicriu, așteptând căderea serii. Pentru că expunerea la razele soarelui l-ar duce sigur la pierire, stă protejat în camera îmbrăcată în satin, inscripționată cu blazonul argintiu al familiei. Apoi, când se lasă întunericul, demonul părăsește siguranța ascunzătorii și, luând chipul hidos al unui liliac sau al unui lup, bântuie pe drumuri de țară și bea sângele victimelor. Și înainte ca primele raze ale străvechiului său dușman, soarele, să anunțe o nouă zi, se grăbește spre adăpostul sicriului său ascuns și adoarme, iar astfel ciclul reîncepe.

Acum începe să se foiască. Bătăile din gene sunt o reacție la un instinct inexplicabil, vechi de secole, în apropierea soarelui și a sfârșitului inevitabil. În seara asta îi e mai foame ca oricând și, în timp ce zace, deja treaz, în mantia roșie, scoțiană, așteptând momentul exact al lăsării întunericului, ca să poată să deschidă capacul și să iasă, se hotărăște care vor fi victimele acestei seri. Brutarul și soția acestuia, își spune în gând. Suculenți, disponibili și neștiutori. Gândul la cuplul credul, a cărui încredere a cultivat-o cu grijă, îi sporește pofta de sânge, provocându-i aproape o stare febrilă, și abia se abține în ultimele secunde înainte să iasă din sicriu să-și caute prada.

Dintr-odată, știe că soarele a apus. Asemenea unui înger din iad, se ridică încet și, preschimbat în liliac, își ia zborul spre casa victimelor sale apetisante.

— Conte Dracula, ce surpriză plăcută, spune soția brutarului, în timp ce deschide ușa ca să-l primească în casă. (Și-a luat din nou chip de om pentru a intra în casă, tăinuindu-și cu șarm intențiile prădătoare.)

— Ce te-aduce pe la noi atât de devreme? întreabă brutarul.

— Întâlnirea noastră la cină, răspunde contele. Sper că n-am făcut vreo eroare. Pentru astă-seară era invitația, nu-i așa?

— Da, pentru astă-seară, dar abia peste șapte ore.

— Poftim? întreabă Dracula, privind confuz prin încăpere.

— Sau ai trecut pe-aici ca să vedem eclipsa împreună?

— Eclipsa?

— Da. Eclipsa totală de astăzi.

— Ce?

— Câteva momente de întuneric, din miezul zilei până două minute mai târziu. Uită-te pe fereastră.

— Ah… of – sunt într-o mare încurcătură.

— Ha?

— Acum, dacă mă scuzați…

— Ce este, conte?

— Trebuie să plec – aha – o, Doamne…

Caută frenetic clanța.

— Pleci? De-abia ai venit.

— Da, dar cred că am făcut o greșeală foarte mare…

— Conte, ești palid.

— Sunt? Am nevoie de puțin aer curat. Mi-a părut bine să vă revăd.

— Vino, stai jos. Să bem ceva.

— Să bem? Nu, trebuie să fug. Aăă… îmi calci pe mantie.

— Sigur. Relaxează-te. Niște vin.

— Vin? O, nu, m-am lăsat – ficatul, toate astea, știți voi. Iar acum chiar trebuie s-o șterg. Tocmai mi-am adus aminte c-am lăsat luminile aprinse la castel – facturile o să fie enorme.

— Te rog, îi răspunde brutarul, trecându-i o mână pe după umeri, într-un gest ferm de prietenie. Nu ne deranjezi. Lasă politețurile. Ce dacă ai ajuns devreme?

— Serios, chiar mi-ar plăcea să mai stau, dar e o întâlnire a conților români în partea cealaltă a orașului și sunt responsabil cu

antreurile.

— Grabă, grabă, grabă. E de mirare că nu faci infarct.

— Da, sigur, și acum…

— Astă-seară fac pilaf de pui, intervine soția brutarului. Sper că-ți place.

— Minunat, minunat, răspunde contele zâmbind, în timp ce-o împinge spre un morman de rufe spălate.

Apoi, deschizând din greșeală ușa unui dulap, intră în el.

Isuse, unde naiba e ușa de la intrare?

— Ha ha, râde soția brutarului, simpatic mai e contele ăsta.

— Știam că o să-ți placă figura, îi răspunde Dracula forțând un chicotit, dar acum dă-te din drum.

În cele din urmă, deschide ușa, dar timpul s-a scurs.

— Uite, manii, zice brutarul, eclipsa se termină. Iese soarele din nou.

— În regulă, spune Dracula, trântind ușa. M-am hotărât să rămân. Trageți repede storurile – repede. Să ne mișcăm!

— Ce storuri? întreabă brutarul.

— N-aveți storuri? Trebuia să-mi dau seama. Aveți măcar un beci?

— Nu, îi răspunde cu bunăvoință soția. Mereu îi spun lui Jarslov să construiască unul, dar nu mă ascultă. Figură mare, Jarslov ăsta al meu.

— Mă sufoc. Unde-i dulapul?

— Ai făcut-o pe asta o dată, conte. Mami și cu mine am râs.

— Ha, contele e un bărbat tare nostim.

— Uite ce-i, o să fiu în dulap. Bateți în ușă la șapte jumate.

Spunând asta, contele intră în dulap și trântește ușa.

— He he he, e foarte amuzant, Jarslov.

— Ah, conte, ieși din dulap. Nu te mai prosti.

Din dulap se aude vocea înfundată a lui Dracula.

— Nu pot, credeți-mă pe cuvânt. Lăsați-mă să stau aici. Sunt bine. Pe cuvânt.

— Conte, termină cu prostiile. Deja suntem pe jos de râs.

— Ce să vă spun, ador dulapul ăsta.

— Da, dar…

— Știu, știu… pare ciudat și totuși, uite ce bine mă simt. Chiar îi spuneam doamnei Hess zilele trecute că într-un dulap bun pot sta ore în șir. O dulceață de femeie, doamna Hess. Grasă, dar dulce… Acum vedeți-vă de treabă și mai vorbim la apus. Ah, Ramona, la da da de da da de, Ramona…

Între timp, sosesc primarul și soția sa, Katia. Erau în trecere și s-au gândit să le facă o vizită bunilor lor prieteni, brutarul și soția lui.

— Bună ziua, Jarslov. Sper că nu deranjăm.

— Bineînțeles că nu, dom' primar. Ieși afară, Dracula, avem musafiri!

— Contele e-aici? întreabă primarul, surprins.

— Da, și n-o să ghiciți niciodată unde, răspunde soția brutarului.

— Foarte rar îl vezi pe conte atât de devreme. De fapt, dacă mă gândesc bine, nu l-am văzut niciodată în timpul zilei.

— Ei bine, e-aici. Ieși afară, conte!

— Unde e? întreabă Katia, neștiind dacă să râdă sau nu.

— Hai, ieși odată, se impacientează soția brutarului.

— E în dulap, spune brutarul, scuzându-se.

— Serios? întreabă primarul.

— Hai, spune brutarul, mimând buna dispoziție, în timp ce bate în ușa de la dulap. De-acum ajunge. A venit primarul.

— Ieși afară, Dracula, strigă edilul, hai să bem ceva.

— Nu, dați-i drumul, eu am ceva treabă aici.

— În dulap?

— Da, n-are rost să vă stric ziua. Aud tot ce spuneți. Mă bag în discuție dacă am ceva de adăugat.

Se privesc toți, ridicând din umeri. Vinul curge și toată lumea bea.

— Impresionantă eclipsă, spune primarul, sorbind din pahar.

— Da, îl aprobă brutarul. Incredibilă.

— Îhî, palpitantă, se aude o voce din dulap.

— Ce spui, Dracula?

— Nimic, nimic. Las-o așa.

Și astfel timpul trece, până când primarul nu mai suportă și, deschizând cu forța ușa de la dulap, strigă:

— Haide, Dracula! Mereu te-am crezut un bărbat matur. Termină cu nebunia asta.

În lumina zilei, monstrul scoate un țipăt strident și se transformă încet în schelet, iar apoi în praf, sub ochii celor patru. Aplecându-se deasupra grămezii de cenușă din dulap, soția brutarului strigă:

— Să-nțeleg că cina a picat?

PUȚIN MAI TARE, VĂ ROG

Înțelegeți că aveți de-a face cu un om care a dat gata Finnegans Wake pe un montagne russe din Coney Island, penetrând cu ușurință absconsele arcane joyceene, în ciuda numeroaselor zguduituri violente, suficiente cât să-mi bruscheze plombele de argint. Înțelegeți și că sunt printre puținii aleși care, în Muzeul de Artă Modernă, au remarcat numaidecât în Buick-ul lovit acel efect combinat de nuanțe și umbre pe care l-ar fi putut obține Odilon Redon dacă ar fi renunțat la delicata ambiguitate a pastelurilor și ar fi lucrat cu o presă pentru mașini. De asemenea, băiețași, ca unul ale cărui intuiții năvalnice l-au pus în premieră pe Godot în perspectiva corectă pentru mulți amatori de teatru, făcându-i ca în pauză să mișune încurcați prin foaier, bosumflați că în schimbul banilor nu s-au ales măcar cu o piesă armonioasă, dacă nu cu o fufă înzorzonată, pot spune că legăturile mele cu cele șapte arte sunt destul de solide. Adăugați și faptul că m-au ucis opt radiouri pornite simultan la Primărie și, cu toate astea, uneori tot mai stau cu bătrânul meu Philco, după program, într-un beci din Harlem, unde ne delectăm cu vremea și cu știrile și unde, pe vremuri, un fermier laconic pe nume Jess, care nu a studiat în viața lui, a interpretat indicele bursier Dow Jones cu mare pasiune. Chestii care-ți merg la suflet. În cele din urmă, ca să-mi închei expunerea, observați că mutra mea este nelipsită de la evenimente și de la premierele filmelor underground, și că sunt un colaborator constant al publicației Vedere și flux, o revistă trimestrială cerebrală, dedicată conceptelor avansate din cinematografie și pescuitului în ape dulci. Dacă aceste recomandări nu sunt suficiente pentru a-mi câștiga renumele de Joe Sensibilul, atunci, frățioare, renunț. Și totuși, cu atât de multă intuiție picurând din mine ca siropul de arțar de pe gofre, mi-am amintit recent că am

un călcâi al lui Ahile în ceea ce privește cultura, un călcâi care mi se întinde pe tot piciorul și în sus până la ceafă.

Totul a început într-o zi de ianuarie anul trecut, când stăteam în barul McGinni's de pe Broadway, hăpăind o bucată din cea mai pufoasă prăjitură cu brânză din câte sunt pe lume, și în același timp halucinând cuprins de vină și de colesterol, încât mi se părea că îmi auzeam aorta coagulându-se și luând forma unui puc. Lângă mine stătea o blondă răvășitoare, care creștea și descreștea sub o cămașă neagră, suficient de provocatoare încât să îmbolnăvească de licantropie un cercetaș. În ultimele cincisprezece minute, tema centrală a relației noastre fusese încercarea mea de-a o îmbia cu ceva dulce, în ciuda altor încercări ale mele de-a genera un pic de acțiune. S-a dovedit în cele din urmă că a trebuit să-mi mănânc prăjitura cu brânză ca să fac dovada integrității propriei propuneri.

— Înțeleg c-au crescut cotele la ouă, m-am aventurat în cele din urmă, mimând nonșalanța unuia care, printre altele, se ocupa de fuzionarea marilor corporații.

Fără să-mi dau seama că tocmai își făcuse apariția matahala ei de prieten, cu o precizie demnă de Stan și Bran, și că stătea chiar în spatele meu, m-am aplecat spre ea cu o privire pofticioasă și îmi aduc aminte că am făcut pe deșteptul despre Krafft-Ebing chiar înainte să-mi pierd cunoștința. Următorul lucru pe care mi-l amintesc e că alergam pe stradă ca să evit furia a ceea ce părea să fie gașca vreunui văr sicilian, gata să apere onoarea fetei. Am căutat refugiu în întunericul cinematografului de scurtmetraje, unde un maraton Bugs Bunny și trei pastile de Librium mi-au readus sistemul nervos la normal. A urmat filmul principal, care s-a dovedit a fi un jurnal de călătorie prin tufărișul din Noua Guinee, un subiect care îmi capta atenția aproape în egală măsură cu „Formațiunile de licheni" și „Cum trăiesc pinguinii". „Băștinașii, îndruga naratorul, duc chiar și azi o viață nu cu mult diferită de cea a oamenilor de acum câteva milioane de ani, omoară mistreți (ale căror standarde

nu păreau să se fi îmbunătățit în mod perceptibil) și apoi stau în jurul focului, reconstituind vânătoarea într-un număr de pantomimă".

Pantomimă. M-a lovit cu o claritate care putea să-mi curețe și sinusurile. Aici era fisura din armura mea culturală – singura, ca să fim bine înțeleși, dar care mă traumatiza încă din copilărie, când o producție tembelă a Mantalei lui Gogol scăpase complet înțelegerii mele și mă convinsese că pur și simplu mă uitam la paisprezece ruși care făceau gimnastică. Pantomima a fost dintotdeauna un mister pentru mine – unul pe care am ales să-l dau uitării din cauza rușinii pe care mi-o provoca. Dar iată cum iarăși dădeam greș și, spre tristețea mea, la fel de rău ca întotdeauna. N-am înțeles gesturile frenetice ale aborigenului din Noua Guinee mai mult decât îl înțelesesem vreodată pe Marcel Marceau în acele numere care stârneau adulația fără margini a mulțimilor. Mă foiam pe scaun așa cum actorul tragic din junglă își gâdila pe mutește tovarășii primitivi, strângând bani din abundență de la bătrânii tribului, apoi m-am furișat afară din teatru, cu un sentiment de respingere.

Seara, acasă, a început să mă obsedeze această carență a mea. Asta era crudul adevăr: în ciuda unei ascuțimi a simțurilor ieșită din comun, aproape canină, în toate celelalte domenii artistice, era suficientă o seară de mimă ca să mă facă să mă simt ca omul cu sapa al lui Markham – apatic, înmărmurit, frate cu boul înhămat la jug. M-am revoltat fără prea mare energie, dar turul pantalonilor mei strâmți s-a strâmtat și mai tare și am fost nevoit să mă așez. La urma urmei, mi-am zis, există vreo altă formă de comunicare mai simplă decât aceasta? De ce forma asta de artă universală avea un sens pentru toată lumea, doar pentru mine nu? Am încercat să mă revolt iar și de data asta mi-a reușit, dar locuiesc într-un cartier liniștit, așa că, doar câteva minute mai târziu, doi țărănoi, reprezentanți ai Secției nouăsprezece, au trecut pe la mine să mă informeze că revolta mă putea costa o amendă de cinci sute de dolari, șase luni în

închisoare sau amândouă. Le-am mulțumit și m-am îndreptat glonț spre așternuturi, unde m-am zbătut să-mi pun la culcare monstruoasa imperfecțiune, dar rezultatul au fost opt ore de anxietate nocturnă cum nu-i doresc nici lui Macbeth.

Un alt exemplu înfiorător al incapacității mele mimetice s-a materializat câteva săptămâni mai târziu, când m-am trezit la ușă cu două bilete la teatru – rezultatul faptului că o identificasem corect pe Mama Yancey cântând la radio într-o seară, cu două săptămâni în urmă. Premiul întâi era un Bendey și, în entuziasmul meu de a-l suna cât mai repede pe disc-jockey, sărisem gol din cadă. Cu telefonul într-o mână și încercând să opresc radioul cu cealaltă, ricoșasem în tavan, iar luminile se văzuseră de la o distanță de câțiva kilometri, cam ca atunci când l-au așezat pe Lepke pe scaunul electric. Când am intrat a doua oară pe orbita candelabrului, zborul mi-a fost întrerupt de sertarul unui birou Ludovic al XV-lea, în care am intrat din plin cu capul, iar gura mi s-a oprit într-o decorațiune de bronz. Cu imprimeul floral pe față, arătam de parcă m-ar fi ornat cineva ca pe-o prăjitură rococo, plus că aveam în frunte un cucui de mărimea unui ou de pinguin, astfel încât luciditatea mi-a fost întru câtva afectată și în consecință mi-am reprimat dorința de-a deține un Bentley și m-am mulțumit cu două bilete gratuite la un spectacol de teatru Off Broadway. Capul de afiș era un mim de renume internațional, lucru care mi-a potolit ardoarea, reducându-i temperatura la cea a unei calote polare, dar, sperând să-mi spulber ghinionul, am hotărât să particip. N-a fost cu putință să-mi dau întâlnire cu cineva, având doar șase săptămâni la dispoziție, așa că am folosit cel de-al doilea bilet ca să-l mituiesc pe Lars, tipul care-mi spăla ferestrele, o slugă letargică, dotată cu sensibilitatea Zidului Berlinului. La început, a crezut că bucățica de carton portocaliu era comestibilă, dar când i-am explicat că era bună pentru a intra la un spectacol de pantomimă – unul dintre puținele evenimente, poate cu

excepția unui incendiu, pe care putea spera să-l înțeleagă -, m-a copleșit cu mulțumiri.

În seara spectacolului, eu îmbrăcat în pelerina de operă și Lars cu găleata după el, am împărțit spațiul strâmt al unui taxi și, când am intrat în teatru, ne-am îndreptat cu pas apăsat spre locurile noastre, unde eu am studiat programul și am aflat, cu o oarecare neliniște, că spectacolul era o reprezentație mută intitulată Mergând la picnic. A început când o așchie de om a pășit pe scenă, machiat cu alb și purtând un costum negru mulat. Costumația tipică pentru picnic – eu însumi mă îmbrăcasem astfel la un picnic în Central Park anul trecut și, cu excepția câtorva adolescenți cârcotași, care s-au găsit să-și bată joc de formele ce-mi ieșeau în relief, totul a trecut neobservat. Mimul a început să desfacă pătura de picnic și, dintr-odată, s-a instalat vechea mea confuzie. Fie întindea o pătură, fie mulgea o căpriță. Apoi, cu mișcări elaborate, și-a scos pantofii, numai că nu sunt atât de convins că erau pantofi, pentru că pe unul l-a băut, iar pe celălalt l-a trimis prin poștă la Pittsburgh. Spun „Pittsburgh", dar, în realitate, acest concept e greu de mimat și, dacă mă gândesc mai bine, nu cred că mima Pittsburgh, ci un bărbat care ducea un cart de golf pe o ușă rotativă. Sau poate doi bărbați care desfăceau o tiparniță. Legătura dintre toate acestea și un picnic îmi scăpa. Mimul a început apoi să sorteze o colecție invizibilă de obiecte dreptunghiulare, fără îndoială foarte grele, ca un set complet din Encyclopaedia Britannica, pe care presupun că le scotea din coșul de picnic, deși, la felul în care le ținea, ar fi putut fi la fel de bine membrii Cvartetului de Coarde din Budapesta, legați fedeleș și cu călușuri la gură. În clipa aceea, spre surprinderea celor care stăteau lângă mine, m-am trezit încercând, ca de obicei, să-l ajut pe mim să definească mai precis detaliile scenariului, ghicind cu voce tare ceea ce făcea: „Pernă… pernă mare. Divan? Arată ca un divan…" Această participare bine intenționată îi supără adeseori pe adevărații iubitori de teatru mut, și am remarcat o tendință de exprimare a

nemulțumirii, mai ales de către cei aflați pe scaunele de lângă mine, și asta în forme dintre cele mai diverse, de la dregerea ostentativă a glasului până la câte-o palmă zdravănă după ceafă, una dintre ele primită, mai demult, de la o membră a Partidului Casnicelor Iubitoare de Teatru din Mahasset. Cu această ocazie, o matroană respectabilă, care semăna cu Ichabod Crane, m-a lovit cu binoclul peste degete, admonestându-mă: „Potolește-te, armăsarule". Apoi s-a înmuiat și mi-a explicat, vorbind calm și rar, de parcă i s-ar fi adresat unui infanterist anxios, că mimul reinterpreta umoristic elementele tradiționale ale mersului la picnic: furnicile, ploaia, tirbușonul uitat – unul dintre cele mai comice elemente dintre toate. Iluminat temporar, m-am cutremurat de râs gândindu-mă la un bărbat chinuit de absența unui tirbușon și m-am minunat de infinitele sale posibilități.

În cele din urmă, mimul a început să sufle sticlă. Fie asta, fie îi tatua simultan pe toți studenții Universității Northwestern. Cel puțin, păreau să fie studenții de la Northwestern, dar ar fi putut fi la fel de bine corul de bărbați, un aparat pentru diatermie sau orice patruped uriaș și dispărut, adeseori amfibian sau erbivor, ale cărui rămășițe au fost găsite inclusiv în puncte foarte nordice, ca de exemplu la Polul Nord. Acum, publicul se prăpădea de râs urmărind giumbușlucurile de pe scenă. Până și obtuzul Lars vărsa lacrimi de bucurie pe care și le ștergea de pe față cu peria de spălat geamuri. În cazul meu, orice speranță se pierduse. Mă bântuia un sentiment de stranietate, așa că mi-am scos mocasinii și am pus punct acelei zile. Următorul lucru pe care mi-l aduc aminte e că două servitoare dezbăteau, de la balcon, argumentele pro și contra bursitei. Venindu-mi în simțiri, în lumina slabă din teatru, mi-am așezat cravata și m-am îndreptat spre restaurantul lui Riker, unde un hamburger și un lapte cu ciocolată nu mi-au ridicat nici un fel de probleme legate de sensurile lor, și, pentru prima dată în acea seară, m-am eliberat de sub povara vinei. Și astăzi sunt incomplet din punct de vedere

cultural, dar încerc să remediez. Dacă vreodată la un spectacol de pantomimă vedeți un estet care chițăie, se contorsionează și își murmură în barbă, veniți să mă salutați – dar aveți grijă să fie la începutul spectacolului. Nu-mi place să fiu deranjat după ce adorm.

CONVERSAȚII CU HELMHOLTZ

Cele de mai jos sunt câteva mostre dintr-o carte care urmează să fie publicată în curând, „Conversații cu Helmholtz”.

Doctorul Helmholtz, acum în vârstă de aproape nouăzeci de ani, a fost contemporan cu Freud, un pionier al psihanalizei și fondator al școlii de psihologie care-i poartă numele. Probabil că este cel mai bine cunoscut pentru experimentele sale legate de comportament, în urma cărora a demonstrat că moartea este o trăsătură dobândită.

Helmholtz locuiește la țară în Elveția, la Lausanne, cu servitorul său, Hrolf, și cu dogul său german, Hrolf. Își petrece cea mai mare parte a timpului scriind și, în prezent, își revizuiește autobiografia, astfel încât să se includă și pe el. „Conversațiile” au avut loc pe durata mai multor luni între Helmholtz și discipolul său, Fears Hoffnung, pe care Helmholtz îl detestă dincolo de orice închipuire, dar îl tolerează pentru că-i aduce nuga. Discuțiile lor acoperă o varietate de subiecte, de la psihopatologie și religie până la încercările nereușite ale lui Helmholtz de-a obține o carte de credit. „Maestrul”, cum îi spune Hoffnung, iese în evidență ca o ființă caldă și receptivă, care susține că ar ceda cu dragă inimă împlinirile sale de-o viață în schimbul vindecării unei spuzeli.

1 aprilie. Am ajuns acasă la Helmholtz la ora 10 fix și menajera mi-a spus că doctorul este în camera lui, sortează niște bani mărunți. Agitat cum eram, mi s-a părut că am înțeles că doctorul este în camera lui și sortează niște grăunți.

S-a dovedit că auzisem bine și că Helmholtz chiar asta făcea. Avea fiecare pumn plin cu boabe și le aranja în grămezi. Când l-am întrebat de ce, mi-a răspuns:

— Ah, de-ar face mai mulți oameni asta.

Răspunsul lui m-a intrigat, dar m-am gândit că era bine să nu merg mai departe. Când s-a lăsat pe spate în scaunul lui de piele, l-am întrebat despre începuturile psihanalizei.

— Când l-am cunoscut pe Freud, lucram deja la teoriile mele. Freud era într-o brutărie. Voia să cumpere niște melci, dar nu îndrăznea să-i ceară din cauza numelui. După cum știi, îi era foarte rușine să pronunțe cuvântul melci. „Aș vrea niște prăjituri din acelea micuțe" a spus, arătând spre ei. Brutarul i-a răspuns „Vreți să spuneți niște melci, Herr Profesor?" în acel moment, Freud s-a făcut purpuriu la față și a țâșnit afară pe ușă, bolborosind „Aăă… nu, nimic, las-o baltă". Eu am cumpărat produsele de patiserie fără să depun vreun efort și i le-am făcut cadou lui Freud. Am devenit prieteni buni. De-atunci, mă tot gândesc că unii oameni se rușinează să rostească anumite cuvinte. Există cuvinte de care ți-e rușine?

I-am explicat doctorului Helmholtz că, într-un anumit restaurant, nu pot comanda homarosie (roșie umplută cu homar). Lui Helmholtz cuvântul i s-a părut din cale-afară de imbecil și și-a dorit să-l poată zgâria pe față pe cel care-l inventase.

Discuția a revenit apoi la Freud, care părea să-i fi acaparat toate gândurile lui Helmholtz, chiar dacă cei doi au ajuns să se urască din cauza unei controverse iscate pe marginea pătrunjelului.

— Îmi amintesc de unul dintre cazurile lui Freud. Edna S. Paralizie isterică a nasului. Nu putea imita un iepuraș când i se cerea s-o facă. Acest lucru îi umplea de îngrijorare pe prietenii ei, care erau adeseori cruzi. „Haide, dragă, arată-ne cum faci ca iepurașul." Apoi își mișcau nasurile în voie, amuzându-se unii pe alții. Freud a avut mai multe ședințe analitice cu ea, dar ceva n-a mers și, în loc să se producă un transfer afectiv cu Freud, s-a produs cu cuierul lui, o piesă de mobilier înaltă, din lemn, aflată în celălalt colț al camerei. Freud a intrat în panică, pentru că în acele vremuri psihanaliza era privită cu scepticism, așa că atunci când fata a fugit într-o croazieră cu un umeraș, Freud a jurat să nu mai profeseze. Mai mult, pentru o

vreme, a cochetat cu ideea de-a deveni acrobat, până când Ferenczi l-a convins că n-o să fie niciodată în stare să facă o tumbă ca lumea.

Am observat că pe Helmholtz îl lua moțăiala, pentru că a alunecat de pe scaun pe podea, sub masă, unde a adormit. Pentru că nu voiam să abuzez de amabilitatea lui, am ieșit pe vârfuri.

5 aprilie. Când am ajuns, l-am găsit pe Helmholtz exersând la vioară. (Este un violonist amator excepțional, deși nu poate citi portativele și nu știe să cânte decât o singură notă.) Am vorbit din nou despre problemele psihanalizei timpurii.

— Toată lumea umbla să-l flateze pe Freud. Rank era gelos pe Jones. Jones îl invidia pe Brill. Brill era enervat de prezența lui Adler în așa măsură încât i-a ascuns pălăria de fetru. Odată, Freud avea niște caramele în buzunar și i-a dat una lui Jung. Rank s-a enervat. Mi s-a plâns că Freud îl prefera pe Jung. Mai ales când împărțea dulciuri. Eu am ignorat acest aspect, mai ales că nu-mi păsa în mod deosebit de Rank, care se referise de curând la lucrarea mea despre Euforia melcilor cu cuvintele „zenitul argumentării mongoloide". După câțiva ani, Rank a pomenit de acest incident, în timp ce mergeam cu motocicletele prin Alpi. I-am reamintit cât de prostește reacționase și a recunoscut că fusese deosebit de tensionat din cauza prenumelui său, Otto, care se scria la fel și de la stânga la dreapta, și invers, iar acest lucru îl aducea la disperare.

Helmholtz m-a invitat la cină. Ne-am așezat la o masă lungă de stejar, pe care susținea că o primise cadou de la Greta Garbo, deși aceasta a negat orice legătură cu masa sau cu Helmholtz. O cină tipică la Helmholtz consta în: o stafidă mare, porții generoase de chefal și o conservă de somon. După cină veneau trei bomboane de mentă și Helmholtz și-a scos colecția de fluturi lăcuiți din cauza cărora a devenit irascibil când și-a dat seama că nu puteam să zbor.

Mai târziu, în camera de zi, Helmholtz și cu mine ne-am relaxat cu niște țigări de foi. (Helmholtz a uitat s-o aprindă pe a lui, dar trăgea

atât de tare din ea, încât începuse să se micșoreze.) Am discutat despre unele dintre cele mai renumite cazuri ale Maestrului.

— A fost un anume Joachim B. Un bărbat la vreo patruzeci de ani, care nu putea intra într-o cameră în care se afla violoncelul. Mai rău era că, dacă ajungea totuși în aceeași cameră cu un violoncel, nu putea pleca decât dacă i-o cerea un Rothschild. În plus, Joachim B. se bâlbâia. Dar nu când vorbea. Numai când scria. Dacă scria, de exemplu, cuvântul „dar", în scrisoare apărea „d-d-d-d-d-dar". Era foarte batjocorit din cauza acestui impediment și a vrut să se sinucidă, încercând să se sufoce în interiorul unei clătite uriașe. L-am vindecat prin hipnoză și a reușit să ducă o viață normală și sănătoasă, deși ani buni mai târziu a început să-și imagineze constant o întâlnire cu un cal care-l sfătuia să se apuce de arhitectură.

Helmholtz a vorbit și despre celebrul violator V., care, într-o vreme, a ținut Londra sub teroare.

— Niște perversiuni cum nu se poate mai ciudate. Avea o fantezie sexuală recurentă, în care era umilit de un grup de antropologi care-l forțau să meargă crăcănat, lucru despre care a mărturisit că-i provoca o plăcere sexuală intensă, își amintea că în copilărie o surprinsese pe menajera părinților săi, o femeie de moravuri ușoare, sărutând o tufă de măcriș și asta i s-a părut erotic. În adolescență, a fost pedepsit pentru că-i văruise capul fratelui său, deși tatăl lui, zugrav de meserie, a fost mai supărat pentru că nu aplicase decât un singur strat.

V. a atacat prima femeie la optsprezece ani, și de atunci a violat cam șase femei pe săptămână, timp ce câțiva ani. Cel mai bun lucru pe care l-am putut face cu el la terapie a fost să găsesc o deprindere cu o acceptare socială mai largă, de natură să-i înlocuiască tendințele agresive; astfel, când lua prin surprindere o femeie care nu bănuia nimic, în loc s-o molesteze, scotea din haină un pește halibut uriaș și i-l arăta. Unele erau consternate la vederea lui, dar cel puțin erau

scutite de violență, iar altele au mărturisit chiar că viețile lor au fost îmbogățite substanțial de această experiență.

12 aprilie: De această dată, Helmholtz nu s-a simțit prea bine. Se pierduse într-o livadă cu o zi în urmă și alunecase pe niște pere. Era în pat, dar s-a ridicat când i-am spus că aveam un abces, ba chiar a râs.

Am discutat despre teoria pe care-o elaborase în privința psihologiei inverse, imediat după moartea lui Freud. (Moartea lui Freud, conform lui Ernest Jones, a fost evenimentul care a produs ruptura finală între Helmholtz și Freud, iar cei doi și-au vorbit destul de rar după aceea.)

În acea perioadă, Helmholtz pusese la punct un experiment în care el suna dintr-un clopoțel și o echipă de șoareci albi o escortau pe doamna Helmholtz afară și-o lăsau pe bordură. A făcut multe astfel de experimente și s-a oprit doar când un câine dresat să saliveze la comandă a refuzat să-l lase în casă de sărbători. Întâmplător, este creditat în continuare cu o lucrare de referință, cu titlul „Chicotele nemotivate ale renilor canadieni".

— Da, am fondat școala psihologiei inverse. Aproape din nimereală, aș putea spune. Soția mea și cu mine eram întinși confortabil în pat, când brusc am dorit să beau apă. Pentru că-mi era prea lene să-mi iau singur, am rugat-o pe doamna Helmholtz să-mi aducă un pahar. M-a refuzat, spunând că era extenuată de la culesul năutului. Ne-am certat. În cele din urmă, am spus: „Nici măcar nu vreau un pahar cu apă. De fapt, e ultimul lucru pe care mi l-aș dori." în acel moment, femeia s-a ridicat și mi-a spus: „Alia, deci nu vrei apă? Ce păcat." Și s-a dat jos repede din pat, iar apoi mi-a adus apă. Am încercat să discut incidentul cu Freud la întâlnirea analiștilor de la Berlin, dar el și cu Jung erau implicați în cursa celor cu trei picioare și erau prea luați de valul petrecerii ca să asculte. Abia peste câțiva ani am găsit o metodă de-a aplica acest principiu în

tratamentul depresiei și am reușit să-l vindec pe marele cântăreț de operă J. de spaima că într-o bună zi va sfârși într-un coș cu nuiele.

18 aprilie: Am ajuns și l-am găsit pe Helmholtz tunzând niște tufișuri. Vorbea cu elocință despre frumusețea florilor, pe care le iubea pentru că „nu se împrumutau mereu de bani".

Am discutat despre psihanaliza contemporană, pe care Helmholtz o vedea ca pe un mit întreținut de industria canapelelor.

— Psihanaliștii ăștia moderni! Te taxează teribil de scump. Pe vremea mea, pentru cinci mărci te trata Freud însuși. Pentru zece mărci, te trata și-ți și călca pantalonii. Pentru cincisprezece mărci, te lăsa pe tine să-l tratezi pe el, iar asta includea și două legume la alegere. Treizeci de dolari ora! Cincizeci de dolari ora! Kaiserul primea numai doisprezece și un sfert, pentru că era Kaiserul! Și trebuia să meargă pe jos până la muncă! Doi ani! Cinci ani! Dacă unul dintre noi nu reușea să vindece un pacient în șase luni, îi returnam banii, îl duceam la un spectacol de revistă și-i făceam cadou un platou din mahon pentru fructe sau un set de cuțite din oțel inoxidabil. Îmi aduc aminte că imediat puteai să-i identifici pe pacienții cu care dăduse greș Jung, pentru că le oferea ursi panda mari, de pluș.

Ne-am plimbat pe aleea din grădină și Helmholtz a trecut la alte subiecte de interes. Era un veritabil izvor de înțelepciune, iar eu am reușit să păstrez câteva mostre, notându-le.

Despre condiția umană: Dacă omul ar fi nemuritor, îți dai seama cât ar plăti pe carne?

Despre religie: Nu cred în viața de apoi, dar îmi iau lenjerie de schimb.

Despre literatură: Toată literatura e o notă de subsol la Faust. Habar n-am ce vreau să spun cu asta.

Sunt convins că Helmholtz e un mare om.

VIVA VARGAS!

Extrase din Jurnalul unui revoluționar

3 iunie: Viva Vargas! Astăzi ne-am îndreptat spre dealuri. Revoltați și dezgustați de exploatarea micuței noastre țări de către regimul corupt al lui Arroyo, l-am trimis pe Julio la fața locului cu o listă a nemulțumirilor și cererilor noastre, nici unele gândite în pripă și nici, după părerea mea, exagerate. S-a dovedit că Arroyo avea un program prea încărcat ca să-și poată rupe din timp să se vadă cu iubitul nostru emisar rebel, așa că i-a pasat toată problema ministrului, care a spus că va acorda petiției noastre întreaga sa atenție, dar pentru început a vrut să vadă cât timp putea Julio să zâmbească având capul sub lavă topită.

În urma mai multor astfel de nedreptăți, am hotărât, în sfârșit, sub conducerea inspirată a lui Emilio Molina Vargas, să apucăm taurul de coarne. Dacă asta se numește trădare, am strigat pe la colțuri de stradă, atunci măcar să profităm de ea.

Din păcate, eu eram tolănit în cadă când mi-a ajuns la ureche vestea că în scurt timp vor veni niște polițiști să mă spânzure. Am sărit din cadă cu o promptitudine lesne de înțeles, am călcat pe o bucată de săpun ud și am plonjat în curtea interioară, atenuând căderea, din fericire, cu dinții din față, care s-au risipit pe jos ca niște pastile de gumă de mestecat. Deși eram gol și vânăt, instinctul de supraviețuire mi-a dictat să acționez rapid și, încălecând pe armăsarul meu, El Diablo, am dat strigătul de luptă! Calul a dat înapoi, iar eu am alunecat pe spatele lui și am căzut, fracturându-mi câteva oase mici.

De parcă toate astea n-ar fi fost suficient de devastatoare, abia dacă am reușit să înaintez pe jos vreo șase metri, când mi-am adus aminte de tiparnița mea, și cum nu voiam să las în urmă o armă

politică atât de puternică și, totodată, un indiciu, m-am întors s-o recuperez. Întâmplător, obiectul cântărea mult mai mult decât lăsa impresia, astfel că ridicarea tiparniței era o treabă mai potrivită pentru o macara decât pentru un student de cincizeci de kilograme. Când au ajuns polițiștii, mâna mea era prinsă în mașinăria care huruia incontrolabil, tipărind fragmente mari din Marx pe spatele meu gol. Nu mă întrebați cum am reușit să mă smulg din strânsoare și să sar pe o fereastră din spate. Din fericire, am scăpat de polițiști și am ajuns în siguranță în tabăra lui Vargas.

4 iunie: Cât de liniște e aici pe dealuri! Trăim sub stele. Un grup de bărbați dedicați, muncind cu toții pentru un scop comun. Chiar dacă anticipasem că voi avea ceva de spus în pregătirea campaniilor, Vargas a considerat că serviciile mele erau mai potrivite la bucătărie. Nu e o treabă ușoară, mai ales când mâncarea e pe sponci, dar cineva trebuie s-o facă. Totuși, prima mea masă a fost un mare succes. E adevărat că nu toată lumea se dă în vânt după salamandre, dar nu putem face mofturi și, cu excepția câtorva meseni care au prejudecăți legate de reptile în general, cina a decurs fără incidente.

L-am auzit astăzi pe Vargas vorbind despre planurile noastre și este foarte optimist. Simte că vom cuceri capitala cândva în decembrie. Fratele său, Luis, pe de altă parte, un bărbat introspectiv de felul lui, crede că e numai o chestiune de timp până vom muri de foame. Frații Vargas se contrazic constant în privința strategiei militare și a filozofiei politice, și e greu de imaginat că, nu mai departe de săptămâna trecută, acești doi mari conducători ai rebelilor aveau grijă de veceurile bărbaților de la Hilton. Intre timp, așteptăm.

10 iunie: Ne-am petrecut ziua antrenându-ne. E fenomenal cum ne transformăm dintr-o trupă de gherilă dezordonată într-o armată beton. În dimineața asta, Hernandez și cu mine am exersat mânuirea

cuțitelor mari și ascuțite pentru tăierea trestiei de zahăr și, datorită excesului de zel de care a dat dovadă partenerul meu, am descoperit că am grupa de sânge 0. Cel mai groaznic lucru este așteptarea. Arturo are o chitară, dar nu știe să cânte decât Cielito Lindo și, dacă la început ne-a plăcut, acum Arturo e solicitat din ce în ce mai rar. Am încercat un nou mod de preparare a salamandrelor și cred că le-a plăcut, deși am observat că unii au fost nevoiți să mestece din greu și să-și dea capul pe spate ca să poată înghiți.

L-am auzit din nou pe Vargas. El și fratele lui discutau planurile ulterioare ocupării capitalei. Mă întreb ce post îmi va oferi după ce se va termina revoluția. Sunt destul de sigur că loialitatea mea înfocată, care poate fi descrisă drept canină, va fi răsplătită.

1 iulie: Un grup format din cei mai buni oameni ai noștri a făcut o incursiune într-un sat, după mâncare, și a avut ocazia să folosească multe dintre tacticile pe care le-am exersat. Majoritatea rebelilor au făcut o treabă bună și, chiar dacă grupul a fost măcelărit, Vargas a luat-o ca pe o victorie morală. Aceia dintre noi care nu au fost în incursiune au rămas în tabără, în timp ce Arturo ne-a delectat cu Cielito Lindo. Moralul rămâne ridicat, chiar dacă mâncarea și armele sunt practic inexistente și timpul trece greu. Din fericire, ne distrage atenția căldura de patruzeci de grade, care cred că e principala cauză pentru sunetele bolborosite, foarte amuzante, pe care le scot rebelii. Va veni și vremea noastră.

10 iulie: Astăzi a fost o zi în general bună, în ciuda faptului că am fost prinși în ambuscadă de oamenii lui Arroyo și decimați. Parțial a fost și vina mea, întrucât am divulgat poziționarea noastră atunci când, complet nepotrivit, am strigat numele Sfintei Treimi în timp ce o tarantulă mi se urca pe picior. Preț de câteva clipe, n-am putut să îndepărtez păianjenul tenace care înainta spre cotloanele retrase ale costumului meu, ceea ce m-a făcut să mă rostogolesc spasmodic spre

apă și să mă zvârcolesc în ea timp de patruzeci și cinci de minute. La scurt timp după aceea, soldații lui Arroyo au deschis focul asupra noastră. Am luptat vitejește, deși șocul de-a fi luați prin surprindere a produs o oarecare dezorganizare și în primele zece minute oamenii noștri au tras unii în alții. Vargas a scăpat de catastrofă ca prin urechile acului, după ce o grenadă i-a aterizat la picioare. Mi-a ordonat mie să mă arunc pe ea, conștient că el era indispensabil cauzei noastre, iar eu m-am executat. Providența a făcut ca grenada să nu explodeze, așa că mi-am văzut de drum fără să fiu vătămat, cu excepția unei convulsii ușoare și a incapacității de-a adormi dacă nu sunt ținut de mână.

15 iulie: Moralul pare să fie destul de bun, cu excepția câtorva incidente minore. În primul rând, Miguel a furat câteva rachete sol-sol, dar le-a confundat cu rachetele sol-aer și, încercând să lovească avioanele lui Arroyo, ne-a aruncat în aer toate camioanele. Când a încercat să facă mișto de asta, Jose s-a enervat și s-au luat la bătaie. Mai târziu s-au împăcat și au dezertat. Întâmplător, dezertarea poate deveni o problemă majoră, deși în acest moment optimismul și spiritul de echipă ne-ar fi ținut împreună și dacă rămâneam trei sau patru. Eu, desigur, sunt fidel și mă ocup de gătit, dar nimeni nu pare să aprecieze dificultatea acestei sarcini. De fapt, viața mi-a fost amenințată dacă nu găseam o alternativă la salamandre. Uneori soldații sunt foarte puțin rezonabili. Totuși, poate că într-una dintre zilele astea o să-i surprind cu ceva nou. Intre timp, stăm în tabără și așteptăm. Vargas se plimbă de colo-colo prin cort și Arturo cântă Cielito Lindo.

1 august: În ciuda tuturor lucrurilor pentru care trebuie să fim recunoscători, nu încape îndoială că s-a instalat o oarecare tensiune în tabăra rebelilor. Lucrurile mărunte, vizibile numai pentru un ochi atent, indică o stare de neliniște. Pe de-o parte, pentru că certurile au

devenit tot mai frecvente, unii dintre soldați au ajuns să se înjunghie între ei. De asemenea, o incursiune într-un depozit de muniție, unde trebuia să ne reînarmăm, s-a sfârșit într-o debandadă totală, după ce semnalul de avertizare s-a declanșat prematur în buzunarul lui Jorge. Toți soldații au fost fugăriți, cu excepția lui Jorge, care a fost capturat după ce s-a izbit de vreo douăzeci de clădiri, ca la pinball. Înapoi în tabără, în acea seară, bărbații s-au revoltat când am servit salamandrele. Câțiva dintre ei m-au imobilizat, în timp ce Ramon m-a lovit cu polonicul. Am fost salvat din mila unei furtuni electrice care a curmat trei vieți. În sfârșit, Arturo a început să cânte Cielito Lindo și câțiva rebeli mai puțin muzicali l-au dus în spatele unei stânci, unde i-au băgat chitara pe gât.

Partea bună este că trimisul diplomatic al lui Vargas, după mai multe încercări nereușite, a obținut o înțelegere interesantă cu CIA. În schimbul fidelității eterne față de politica lor, se obligă să ne trimită nu mai puțin de cincizeci de pui la grătar.

Vargas crede că s-a grăbit când a prezis succesul din decembrie și ne sugerează că o victorie totală necesită mai mult timp. În mod ciudat, a abandonat hărțile câmpului de bătaie și acum se concentrează mai mult pe interpretarea astrelor și a intestinelor păsărilor.

12 august: Situația s-a înrăutățit. Soarta a făcut ca ciupercile pe care le-am cules cu atâta atenție pentru a diversifica meniul să fie otrăvitoare și, chiar dacă singurul efect secundar deranjant au fost câteva convulsii minore, de care au suferit majoritatea soldaților, au părut cu toții enervați. Mai presus de toate, cei din CIA au reevaluat șansele noastre de a câștiga revoluția și, prin urmare, i-au oferit lui Arroyo și oamenilor săi un brunch împăciuitor la Wolfie's, în Miami Beach. Acest gest, la care se adaugă cadoul constând în douăzeci și patru de bombardiere jet, a fost interpretat de Vargas drept o reorientare subtilă a simpatiilor lor.

Moralul e în continuare destul de ridicat și chiar dacă rata dezertărilor a crescut, se limitează totuși la cei care pot merge. Vargas însuși pare un pic posomorât și a început să facă economie de sfoară. Trăiește cu impresia că viața sub regimul Arroyo ar putea să nu fie deloc confortabilă și se întreabă dacă n-ar fi bine să-i reorienteze pe cei care au rămas, să abandoneze idealurile revoluției și să pună bazele unei formații de rumba. Intre timp, ploile torențiale au produs niște alunecări de teren pe munte și frații Juarez s-au prăvălit într-un defileu în timp ce dormeau. Am trimis un sol la Arroyo, cu lista de revendicări modificată, având grijă să eliminăm punctele care vizau predarea lui necondiționată și să le înlocuim cu o rețetă premiată de guacamole. Mă întreb care va fi deznodământul.

15 august: Am cucerit capitala! Urmează detalii incredibile:

După îndelungi deliberări, soldații au votat și s-a decis că ultima noastră speranță era o misiune sinucigașă, presupunând că elementul surpriză va fi exact ceea ce trebuia pentru a compensa superioritatea forțelor lui Arroyo. În timp ce mărșăluiam prin junglă spre palat, foamea și oboseala ne-au mai diminuat fermitatea și, pe măsură ce ne apropiam de destinație, ne-am decis să schimbăm tactica și să vedem dacă nu cumva lingușirea funcționa mai bine. Ne-am predat gărzilor palatului, care ne-au dus în fața lui Arroyo cu pușile îndreptate spre noi. Dictatorul a ținut cont că ne predaserăm de bunăvoie și, chiar dacă plănuia în continuare să-i scoată mațele lui Vargas, ceilalți aveam să scăpăm jupuiți de vii. Reevaluându-ne situația în lumina acestui nou concept, am căzut pradă panicii și am luat-o la fugă în toate direcțiile, în timp ce gărzile au deschis focul. Vargas și cu mine am alergat la etaj și, căutând o ascunzătoare, am dat buzna în budoarul doamnei Arroyo, surprinzând-o într-un moment de pasiune interzisă cu fratele lui Arroyo. Amândoi s-au neliniștit. Fratele lui Arroyo a scos pistolul și a tras. Ceea ce el nu știa era că acest gest a funcționat ca un semnal dat unui grup de

mercenari angajați de CIA să ne elimine, în schimbul dreptului de-a amplasa standuri Orange Julius, acordat de Arroyo Statelor Unite. Mercenarii care, la rândul lor, erau confuzi în privința loialității din cauza politicii americane evazive din ultimele săptămâni au atacat palatul din greșeală. Arroyo și oamenii lui au bănuit CIA-ul de înșelătorie și au întors armele împotriva invadatorilor. În același timp, un complot care ardea mocnit de multă vreme, pus la cale de niște maoiști pentru a-l asasina pe Arroyo, a dat greș când o bombă pe care-o ascunseseră într-un taco a explodat prematur, distrugând aripa stângă a palatului și proiectându-i pe soția și pe fratele lui Arroyo prin niște grinzi de lemn.

Înșfăcând o valiză cu carnete de cecuri elvețiene, Arroyo s-a îndreptat spre ușa din spate și spre avionul lui mereu pregătit. Pilotul a decolat în ciuda focurilor de armă, dar, încurcat de haosul declanșat, a tras de maneta greșită și avionul a luat-o în jos. Câteva momente mai târziu, s-a prăbușit în tabăra mercenarilor, nimicindu-le trupele și făcându-i să renunțe. În tot acest timp, Vargas, iubitul nostru lider, a adoptat extraordinara politică a așteptatului, târându-se până lângă șemineu și pozând într-o statuetă africană decorativă. Când terenul s-a eliberat, s-a furișat pe vârfuri în biroul principal și a preluat puterea, făcând numai o pauză în care a deschis frigiderul imens și și-a făcut un sendviș cu șuncă.

Am sărbătorit toată noaptea și lumea s-a îmbătat. Am vorbit cu Vargas mai târziu despre treburile serioase din conducerea unei țări. Deși crede în alegerile libere ca parte esențială a democrației, preferă să mai aștepte până când oamenii vor fi ceva mai educați și abia apoi să organizeze alegeri. Până atunci, a improvizat un sistem de guvernare bazat pe monarhia divină și mi-a răsplătit loialitatea permițându-mi să stau la masă în dreapta lui. În plus, grija mea e să mă asigur că latrina e lună.

DESCOPERIREA ȘI ÎNTREBUINȚAREA PETEI FALSE DE CERNEALĂ

Nu există vreo dovadă a existenței petei false de cerneală nicăieri în Occident înainte de anul 1921, deși se știe că Napoleon se amuza copios folosind un vibrator ascuns în podul palmei, care, la atingere, provoca o vibrație scurtă, asemănătoare unui șoc electric. Napoleon întindea mâna regală în semn de prietenie câte unui demnitar străin, scuturând palma victimei care nu bănuia nimic, și apoi izbucnea într-un hohot imperial când nătărăul roșu la față improviza un tresărit, făcând deliciul curții.

Vibratorul a suferit numeroase modificări, cea mai însemnată apărând odată cu introducerea gumei de mestecat de către Santa Anna (eu sunt de părere că guma de mestecat a fost, la origine, un fel de mâncare imposibil de înghițit, pregătit de nevastă-sa), când s-a transformat într-un pachet de gumă de mestecat dotat cu un mecanism bine ascuns, de tipul cursei pentru șoareci. Fraierul căruia i se oferea o lamă proaspătă experimenta o înțepătură îngrozitoare când bucata de metal îl pocnea peste degetele naive. Prima reacție era de durere, apoi de râs contagios și, în cele din urmă, de înțelepciune populară. Nu e nici un secret că poanta cu guma de mestecat care te pocnește peste degete este foarte prețuită în Alamo; chiar dacă n-au existat supraviețuitori, majoritatea martorilor consideră că lucrurile ar fi mers mult mai prost fără această glumiță iscusită.

Odată cu izbucnirea Războiului Civil, americanii s-au străduit din ce în ce mai mult să scape de ororile unei națiuni pe cale de dezintegrare; în timp ce generalii din nord preferau să se distreze cu paharul picurător, Robert E. Lee a scăpat în multe momente cruciale prin măiestria cu care folosea floarea stropitoare. În prima parte a războiului, nici unul dintre cei care s-au aplecat să miroasă

„minunata garoafă” de la reverul hainei lui Lee n-a scăpat fără să fie stropit între ochi cu o doză generoasă de apă de colonie Suwanee River. Totuși, când lucrurile au început să meargă prost pentru sudiști, Lee a renunțat la poanta foarte gustată pe vremuri și s-a bazat pur și simplu pe plasarea câte unui cui pe scaunele celor pe care nu-i simpatiza.

După război, până în 1900 și chiar mai târziu, în epoca baronilor cauciucului, praful de strănutat și o cutiuță metalică, pe a cărei etichetă scria MIGDALE și din care țâșneau mai mulți șerpi uriași în fața victimei, au fost elementele de bază în bufonerie. Se spune că J.R Morgan prefera prima metodă, în timp ce Rockefeller se simțea mai confortabil folosind-o pe cea de-a doua.

Apoi, în 1921, un grup de biologi care se întâlniseră în Hong Kong să-și cumpere costume au descoperit pata falsă de cerneală. Timp îndelungat aceasta fusese marca distinctivă a repertoriului oriental de caraghioslâcuri și multe dinastii reușiseră să rămână la putere prin extraordinara manipulare a ceea ce părea să fie o sticlă vărsată și o pată urâtă de cerneală, dar în realitate era doar o pată micuță.

S-a descoperit că primele pete de cerneală erau grosolane, mari de peste trei metri în diametru, și nu păcăleau pe nimeni. Cu toate acestea, odată cu descoperirea conceptului mărimilor mai mici de către un fizician suedez, care a demonstrat că un obiect de o anumită dimensiune poate fi redus pur și simplu prin procedura de a-l face mai mic, pata falsă de cerneală și-a intrat în drepturi. Ea a rămas acolo până în 1934, când Franklin Delano Roosevelt a scos-o și a pasat-o altcuiva. Roosevelt a folosit-o cu multă inteligență pentru a pune capăt unei greve izbucnite în Pennsylvania, ale cărei detalii sunt foarte amuzante. Atât reprezentanții muncitorilor, cât și cei ai conducerii au fost foarte jenați să descopere că se vărsase o sticlă de cerneală, distrugându-se o prețioasă canapea Empire. Imaginați-vă cât au fost de ușurați să afle că totul fusese o glumă. Trei zile mai târziu, fabricile de oțel s-au redeschis.

DOMNUL MARE ȘI TARE

Stăteam în birou și, în timp ce-mi curățăm pistolul de reziduuri, mă întrebam de unde avea să-mi apară noul caz. Îmi place să fiu detectiv particular, și chiar dacă din când în când gingiile mi-au fost masate cu câte-o țeavă de pistol automat, mirosul dulce al bancnotelor verzi face toți banii. Ca să nu mai vorbesc de femei, care sunt una dintre preocupările mele minore, plasate în ierarhia personală înaintea respiratului. De aceea, când ușa biroului s-a trântit de perete și a intrat o blondă cu părul lung, pe nume Heather Butkiss, care mi-a spus că era model pentru fotografii nud și că avea nevoie de ajutorul meu, glandele mele salivare au intrat în viteza a treia. Purta o fustă scurtă și un pulover strâmt, iar silueta ei era un set de parabole care i-ar fi provocat stop cardiac și unui iac.

— Ce pot face pentru tine, dulceață?

— Vreau să găsești pe cineva.

— Persoană dispărută? Ai încercat la poliție?

— Nu chiar, domnule Lupowitz.

— Spune-mi Kaiser, drăguțo. În regulă, care-i șmecheria?

— Dumnezeu.

— Dumnezeu?

— Da, Dumnezeu. Creatorul, Principiul întemeietor, Cauza Primordială a Lucrurilor, Atotcuprinzătorul. Vreau să-l găsești pentru mine.

Am mai avut parte și de alți țicniți de-a lungul anilor, dar când clientul arată cum arăta ea, n-ai altceva de făcut decât să asculți.

— De ce?

— Asta-i problema mea, Kaiser. Tu doar găsește-l.

— Îmi pare rău, scumpo. N-ai nimerit omul.

— Dar de ce?

— Dacă nu cunosc toate detaliile… am zis, ridicându-mă.

— OK, OK, a spus ea, mușcându-și buza de jos.

Și-a ajustat marginea dresului, exclusiv în beneficiul meu, dar în acel moment n-am mușcat momeala.

— Hai să punem lucrurile la punct, dulceață.

— Păi, adevărul e că… nu pozez nud.

— Nu?

— Nu. Și nici nu mă cheamă Heather Butkiss. Mă cheamă Claire Rosensweig și sunt studentă la Vassar. Filozofie. Istoria gândirii occidentale, din astea. Am de predat o lucrare în ianuarie. Despre religiile occidentale. Toți ceilalți studenți o să predea lucrări speculative. Eu vreau să știu. Profesorul Grebanier a spus că dacă află cineva sigur, promovarea o să fie floare la ureche. Și tata mi-a promis un Mercedes dacă iau zece pe linie.

Am deschis un pachet de Lucky și unul de gumă și am luat câte una din fiecare. Povestea începea să mă intereseze. Studentă răsfățată. Un IQ uriaș și un corp pe care voiam să-l cunosc mai bine.

— Cum arată Dumnezeu?

— Nu L-am văzut niciodată.

— Păi, de unde știi că există?

— Asta trebuie să afli tu.

— Minunat. Deci nu știi cum arată? Sau de unde să-ncep căutările?

— Nu. Nu chiar. Deși bănuiesc că e peste tot. În aer, în fiecare floare, în tine, în mine și – în scaunul ăsta.

— Aha.

Deci era panteistă. Mi-am notat în gând și mi-am propus să preiau cazul – pentru o sută de dolari pe zi, cheltuieli și o întâlnire la cină. A zâmbit și și-a dat acordul. Am coborât cu liftul împreună. Afară se întuneca. Poate că Dumnezeu exista sau poate că nu, dar cu siguranță orașul era plin de indivizi care aveau să-mi pună bețe în roate în încercarea mea de a-l găsi.

Prima mea pistă a fost rabinul Itzhak Wiseman, un cleric care-mi rămăsese dator pentru că odată îl găsisem pe cel care-i freca pălăria cu slănină de porc. Știam că ceva nu era în regulă când am vorbit cu el, pentru că era speriat. Foarte speriat.

— Bineînțeles că există știi-tu-cine, dar nici măcar n-am voie să-i pronunț numele, pentru că o să mă trăsnească, chestie pe care n-am înțeles-o niciodată – de ce are cineva o problemă dacă i se spune numele?

— Îl vedeți vreodată?

— Eu? Glumești? Sunt norocos dacă apuc să-mi văd nepoții.

— Și atunci de unde știți că există?

— De unde știu? Ce fel de întrebare-i asta? Aș putea să-mi cumpăr un costum ca ăsta cu numai paisprezece dolari, dacă n-ar fi nimeni acolo sus? Uite, pipăie și tu gabardina asta – cum poți să mai ai îndoieli?

— N-aveți nici un alt indiciu?

— Hei, dar Vechiul Testament ce e? Ficat tocat? Cum crezi că i-a scos Moise pe evrei din Egipt? Cu un zâmbet și niște pași de step? Crede-mă, nu desparți Marea Roșie cu vreun dispozitiv șmecher cumpărat de la Korvette. E nevoie de putere.

— Așa deci, e un dur?

— Da, foarte. Ai crede că la succesul pe care-l are ar putea fi un pic mai blând.

— Cum de știți atât de multe?

— Pentru că suntem poporul ales. Dintre toți copiii Lui, de noi are cea mai mare grijă, și despre asta aș vrea să vorbesc cu El într-o bună zi.

— Cât îl plătiți ca să fiți poporul ales?

— Nu-ntreba.

Deci așa a mers. Evreii plătiseră mult pentru Dumnezeu. Vechea poveste cu protecția. Ai grijă de ei dacă marcă banul. Și, din felul în care vorbea rabinul Wiseman, îi cam storsese. M-am urcat într-un

taxi și am pornit spre Tenth Avenue, la clubul de biliard al lui Danny. Managerul era un tip scund și slinos, de care nu-mi plăcea.

— Chicago Phil e pe-aici?

— Cine-ntreabă?

L-am prins de revere și am apucat și niște piele în același timp.

— Ce-ai zis, jigodie?

— E-n spate, a răspuns el, cu o schimbare de atitudine.

Chicago Phil. Spărgător, tâlhar, înarmat până în dinți și ateu convins.

— Tipul n-a existat niciodată, Kaiser. Asta-i o tâmpenie crasă. O mare înșelătorie. Domnul Mare și Tare nu există. E o chestie de sindicat. În mare parte sicilian. Dar n-are un conducător anume. Poate cu excepția Papei.

— Vreau să mă-ntâlnesc cu Papa.

— Se poate aranja.

— Îți spune ceva numele Claire Rosensweig?

— Nu.

— Heather Butkiss?

— A, stai o clipă. Sigur. E gagica aia oxigenată de la Radcliffe.

— Radcliffe? Mie mi-a spus că e la Vassar.

— Păi, te-a mințit. E profă la Radcliffe. O vreme a fost combinată cu un filozof.

— Panteist?

— Nu. Empirist, din câte-mi aduc aminte. Un tip nasol. Îl respingea complet pe Hegel și orice metodologie dialectică.

— Unul din ăia.

— Da. Pe vremuri fusese baterist într-un trio de jazz. Apoi l-a luat valul pozitivismului logic. Când n-a mai mers nici ăla, a încercat pragmatismul. Ultima dată am auzit c-a furat o grămadă de bani ca să facă un curs despre Schopenhauer la Columbia. Mafia e e urmele lui, ar vrea să-l prindă – sau măcar să pună mâna pe manualele lui, ca să le revândă.

— Mersi, Phil.

— Crede-mă, Kaiser. Nu-i nimeni acolo. E un vid. N-aș putea să plasez toate cecurile alea false sau să înșel societatea așa cum o fac dacă pentru cel puțin o secundă aș fi în stare să percep autenticitatea Ființei. Universul e strict fenomenologic. Nimic nu e etern. Totul e lipsit de sens.

— Cine-a ieșit pe locul cinci la cursele de cai de la Aqueduct?

— Santa Baby.

Am băut o bere la O'Rourke și am încercat să pun totul cap la cap, dar nimic nu avea sens. Socrate se sinucisese – sau cel puțin așa se spunea. Isus fusese omorât. Nietzsche o luase razna. Dacă exista într-adevăr cineva acolo, e al naibii de clar că El nu voia să afle nimeni. Și de ce mințea Claire Rosensweig despre Vassar? Oare Descartes avusese dreptate? Oare universul era dual? Sau Kant dăduse lovitura de grație când postulase existența lui Dumnezeu pe o bază morală?

În seara aceea am luat cina cu Claire. La zece minute după ce a venit nota, eram în așternuturi și, frate, să fi văzut acolo gândire occidentală. A făcut tot felul de acrobații care i-ar fi garantat premiul întâi la Jocurile Olimpice din Tijuana. După aceea s-a întins pe pernă, lângă mine, cu părul ei lung și blond răsfirat. Trupurile noastre goale erau încă îngemănate. Eu fumam și mă uitam la tavan.

— Claire, și dacă totuși Kierkegaard a avut dreptate?

— Ce vrei să spui?

— Dacă nu poți niciodată să cunoști. Doar să ai credință.

— E absurd.

— Nu fi atât de rațională.

— Nu-i vorba de rațiune, Kaiser, a zis ea și și-a aprins o țigară. Dar n-o lua ontologic. Nu acum. N-aș suporta să devii ontologic.

Era supărată. M-am aplecat și am sărutat-o, iar apoi a sunat telefonul. A răspuns.

— E pentru tine.

Vocea de la celălalt capăt al firului era a sergentului Reed de la Omucideri.

— Încă-l cauți pe Dumnezeu?

— Da.

— Ființa Atotputernică? Unicul, Creatorul Universului? Cauza Primordială a Lucrurilor?

— Da, el e.

— Tocmai a apărut la morgă cineva care corespunde descrierii. Ar fi bine să vii cât mai repede.

În mod evident, era El și, după cum arăta, treaba fusese făcută de niște profesioniști.

— Era deja mort când L-au adus.

— Unde L-ați găsit?

— Într-un depozit de pe Delancey Street.

— Indicii?

— E opera unui existențialist. Suntem siguri de-asta.

— De unde știi?

— Modul aleatoriu în care s-a întâmplat. Nu pare să fi fost aplicat nici un sistem. Treabă de impuls.

— Crimă pasională?

— Te-ai prins. Ceea ce înseamnă că ești unul dintre suspecți, Kaiser.

— De ce eu?

— Toată lumea de la secție știe ce părere ai despre Jaspers.

— Asta nu mă face criminal.

— Încă nu, dar ești suspect.

Înapoi pe stradă, am tras aer în plămâni și am încercat să-mi limpezesc mintea. Am luat un taxi spre Newark și, după ce am coborât, am mai mers până în capătul străzii la restaurantul italienesc Giordino. Acolo, la o masă neagră, era Sanctitatea Sa. Papa însuși. Stătea la masă cu doi tipi pe care-i văzusem în vreo șase identificări la poliție.

— Stai jos, mi-a spus el, ridicându-și privirea din fettucini.

Mi-a întins un inel. I-am zâmbit cu toți dinții, dar nu l-am sărutat. L-a deranjat, iar eu m-am bucurat. Unu zero pentru mine.

— Vrei niște paste?

— Nu, mulțumesc, Sanctitatea Voastră. Poftă bună.

— Nimic? Nici măcar o salată?

— Tocmai am mâncat.

— Cum vrei, dar sosul Roquefort e minunat aici. Nu ca la Vatican, unde nu poți să iei o masă decentă.

— O să trec direct la subiect. Îl caut pe Dumnezeu.

— Ai venit la persoana potrivită.

— Deci există?

Li s-a părut tuturor foarte amuzant și au râs. Gluga de lângă mine a spus:

— Cât de nostim. Băiețașul ăsta isteț vrea să știe dacă El există.

M-am foit pe scaun ca să mă așez confortabil și i-am atins degetul mic.

— Scuze.

Fumega.

— Sigur că există, Lupowitz, dar eu sunt singurul care comunică de-adevăratelea cu El. Vorbește numai prin mine.

— De ce prin tine, amice?

— Pentru că eu am costumul roșu.

— Țoalele astea?

— Nu râde. În fiecare dimineață mă trezesc, îmi pun costumul roșu și dintr-odată sunt mare sculă. Totul stă în costum, adică, să fim serioși, dac-aș circula într-o salopetă și o jachetă sport, n-aș putea fi arestat din motive religioase.

— Atunci e o șarlatanie. Nu există Dumnezeu.

— Nu știu. Dar care-i diferența? Banii sunt buni.

— Nu-ți faci probleme că s-ar putea să-ți întârzie costumul roșu pe la curățătorie și c-ai ajunge ca noi?

— Folosesc serviciul special de livrare rapidă. Mă gândesc că merită niște mărunțiș în plus, ca să fiu foarte sigur.

— Numele Claire Rosensweig îți spune ceva?

— Sigur. E studentă la departamentul de științe exacte de la Byrn Mawr.

— Științe exacte, zici? Mulțumesc.

— Pentru ce?

— Pentru răspuns, Sanctitatea Voastră.

Am luat un taxi și am gonit peste George Washington Bridge. În drum, m-am oprit pe la birou și am făcut rapid niște cercetări. Conducând spre apartamentul lui Claire, am pus bucățile cap la cap și, pentru prima dată, s-au potrivit. Când am ajuns, ea era într-un capot diafan și părea preocupată.

— Dumnezeu e mort. Au fost polițiștii mai devreme pe-aici. Te caută. Cred că e opera unui existențialist.

— Nu, scumpo. Tu ai făcu t-o.

— Poftim? Lasă glumele, Kaiser.

— Tu ai comis crima.

— Ce tot îndrugi?

— Tu, păpușă. Nu Heather Butkiss și nici Claire Rosensweig, ci dr. Ellen Shepherd.

— De unde-mi știi numele?

— Profesoară de fizică la Bryn Mawr. Cea mai tânără persoană care a ajuns în acest departament. La petrecerea din iarnă te-ai cuplat cu un muzician care se dădea în vânt după filozofie. Însurat, dar asta nu te-a oprit. Câteva nopți în așternuturi și pare să fie dragoste. Dar nu merge pentru că intervine ceva între voi. Dumnezeu. Vezi tu, dulceață, el credea, sau voia să creadă, pe când tu, cu mințișoara ta științifică, trebuia să ai certitudini.

— Nu, Kaiser, jur.

— Așa că te-ai prefăcut că studiezi filozofia pentru că asta îți permitea să elimini câteva obstacole. De Socrate ai scăpat destul de

ușor, dar i-a luat locul Descartes, așa că te folosești de Spinoza ca să-l înlocuiască pe Descartes, și când Kant nu se dă pe brazdă, trebuie să scapi și de el.

— Nu știi ce vorbești.

— Pe Leibniz l-ai tocat, dar nu ți-a ajuns numai asta, știai că dacă-i dădea cineva crezare lui Pascal, erai ca și moartă, așa că trebuia eliminat și el, numai că aici ai făcut o greșeală când ți-ai pus încrederea în Martin Buber. Dar el, păpușă, era slab. Credea în Dumnezeu, așa că tu însăți a trebuit să scapi de Dumnezeu.

— Kaiser, ai înnebunit!

— Nu, drăguțo. Ai pozat în panteistă ca să ai acces la el – dacă exista, și exista. A mers cu tine la petrecere la Shelby și, când Jason n-a fost atent, l-ai omorât.

— Cine naiba sunt Shelby și Jason?

— Ce mai contează? De-acum, viața oricum e absurdă.

— Kaiser, a izbucnit ea dintr-odată, tremurând. N-o să mă predai la poliție?

— O, ba da, drăguțo. Când Ființa Supremă e scoasă din scenă, cineva trebuie să plătească.

— Ah, Kaiser, am putea să fugim împreună. Numai noi doi. Să uităm de filozofie. Să ne liniștim și poate să ne ocupăm de semantică.

— Îmi pare rău, scumpo. N-am de ales.

Era toată înlăcrimată când a început să-și dezvelească umerii și dintr-odată m-am pomenit față în față cu o Venus goală, al cărei întreg trup părea să spună „Ia-mă, sunt a ta". O Venus a cărei mână dreaptă îmi ciufulea părul, în timp ce stânga îmi ținea în spate un pistol de calibrul 45. Mi-am scos și eu pistolul înainte să apuce să apese pe trăgaci, apoi ea l-a scăpat pe al ei și s-a lăsat pe spate, neîncrezătoare.

— Cum ai putut, Kaiser?

Se stingea cu viteză, dar am mai avut timp:

— Manifestarea universului ca idee complexă, întoarsă înspre sine, spre deosebire de ființarea în sau în afara Ființei adevărate, e inerent o nimicnicie conceptuală sau Nimicnicie în relație cu orice formă abstractă de existență sau de-a exista sau de-a fi existat perpetuu, și nu ca subiect al unor legi fizice de mișcare sau al unor idei despre non-materie, despre lipsa Ființei obiective sau a alterității subiective.

Era un concept subtil, dar cred că l-a înțeles înainte să moară.

SELECȚII DIN CAIETELE ALLEN

Urmează câteva extrase din jurnalul intim al lui Woody Allen, până acum secret, care va fi publicat postum sau după moartea sa, depinde care se întâmplă mai întâi.

E din ce în ce mai greu să fac față nopților. Aseară am avut sentimentul neplăcut că mai mulți bărbați încercau să intre prin efracție în camera mea ca să mă șamponeze. Dar de ce? Mi-am tot imaginat diverse umbre până când, pe la trei noaptea, lenjeria pe care-o atârnasem pe un scaun a început să semene cu împăratul Wilhelm al II-lea pe patine cu rodie. Când în cele din urmă am adormit, am avut același coșmar hidos în care o marmotă îmi revendica premiul la tombolă. Disperare.

*

Cred că mi s-a înrăutățit tuberculoza. La fel și astmul. Respir șuierat din când în când și amețesc tot mai des. Am început să mă sufoc violent și să leșin. Camera mea e jilavă și am constant frisoane și palpitații. Am remarcat și că am rămas fără șervețele. Nu se va termina niciodată?

*

Idee de poveste: Un bărbat se trezește și descoperă că papagalul lui a fost numit Secretar al Agriculturii. Ros de gelozie, se împușcă, dar din nefericire arma e una dintre acelea cu un steguleț care se deschide la capăt, cu cuvântul „Bang!” inscripționat pe el. Stegulețul îi intră în ochi și bărbatul supraviețuiește – o ființă retrasă care, pentru prima dată, se bucură de micile plăceri ale vieții, cum ar fi cultivarea pământului sau șezutul pe un furtun de aer.

*

Gând: De ce ucid oamenii? Pentru mâncare. Și nu numai pentru mâncare. Adeseori, trebuie să fie și o băutură.

*

Ar fi cazul să mă însor cu W.? Nu, dacă n-are de gând să-mi spună și celelalte litere din numele ei. Și cum rămâne cu cariera ei? Cum pot să-i cer unei femei atât de frumoase să renunțe la Roller Derby*? Decizii…

*

Am încercat încă o dată să mă sinucid – de data asta mi-am udat nasul și mi l-am băgat în priză. Din nefericire, firele erau întrerupte și n-am reușit decât să ricoșez în lada frigorifică. Obsedat în continuare de gândul morții, sunt mereu pe gânduri. Mă tot întreb dacă există o viață de apoi și, dacă da, vor putea să-mi schimbe o bancnotă de 20?

*

Astăzi m-am întâlnit întâmplător cu frate-meu la o înmormântare. Nu ne-am mai văzut de 15 ani dar, ca de obicei, a scos din buzunar o vezică de porc și a început să mă lovească în cap cu ea. Timpul m-a ajutat să-l înțeleg mai bine. Am priceput în cele din urmă că remarca lui la adresa mea – „un vierme dezgustător, bun numai pentru exterminare" – a fost spusă mai degrabă din compasiune decât de furie. Să fim serioși: a fost mereu mult mai strălucit decât mine – mai isteț, mai cultivat, mai bine educat. De ce lucrează în continuare la McDonald's e un mister.

*

Idee de poveste: Câțiva castori ocupă Carnegie Hali și interpretează *Wozzeck**. (Puternică temă. Care va fi structura?)

*

Dumnezeule mare, de ce sunt atât de vinovat? Poate să fie din cauză că mi-am urât tatăl? Probabil că e vorba de incidentul vițelului cu parmezan. Ei bine, ce căuta în portofelul lui? Dacă l-aș fi ascultat, aș fi făcut pălării toată viața. Parcă-l aud: „Să dai formă unei pălării – asta e totul." îmi aduc aminte ce reacție a avut când i-am spus că vreau să scriu. „Singurul lucru pe care o să-l scrii o să fie în colaborare cu o bufniță." Tot n-am idee ce-a vrut să spună. Ce om

trist! Când prima mea piesă, Un chist pentru Gus, a fost pusă în scenă la liceu, a venit la premieră îmbrăcat în frac și cu o mască de gaze.

*

Azi am văzut un apus de soare roșu-galben și m-am gândit cât sunt de insignifiant. Desigur, mi-am spus asta și ieri, când a plouat. Eram copleșit de ură față de propria persoană și mi-a trecut din nou prin cap ideea sinuciderii. De data asta, respirând în preajma unui agent de asigurări.

*

Nuvelă: Un bărbat se trezește într-o dimineață și descoperă că s-a transformat în propriile-i suporturi plantare. (Această idee poate funcționa pe mai multe niveluri. Psihologic vorbind, e chintesența lui Kriiger, acel discipol al lui Freud care a descoperit sexualitatea în slănină.)

*

Cât de tare s-a înșelat Emily Dickinson! Speranța nu este acel „lucru cu pene”. Lucrul cu pene s-a dovedit a fi nepotul meu. Trebuie să-l duc la un specialist din Zurich.

*

Am hotărât să rup logodna cu W. Nu-mi înțelege scrisul, iar aseară a spus că a mea Critică a realității metafizice îi amintește de Aeroportul. Ne-am certat, iar ea a adus din nou în discuție subiectul copiilor, dar am convins-o că ar fi prea tineri.

*

Cred în Dumnezeu? Credeam, până la accidentul mamei. A căzut pe o bucată de carne care i-a penetrat splina. A zăcut în comă luni în șir, incapabilă să facă altceva decât să-i cânte Granada unui hering imaginar. De ce-a fost această femeie în floarea vârstei atât de chinuită – doar pentru că în tinerețe a îndrăznit să sfideze convențiile și s-a măritat având o pungă maro de hârtie pe cap? Și cum pot să cred în Dumnezeu când numai săptămâna trecută mi-am prins limba

în rola unei mașini de scris electrice? Sunt năpădit de îndoieli. Dacă totul e o iluzie și nimic nu există? În cazul ăsta, cu siguranță am plătit prea mult pentru covor. De mi-ar da Dumnezeu un semn clar! De exemplu, să depună pe numele meu o sumă considerabilă la o bancă din Elveția.

*

M-am întâlnit cu Melnick la cafea azi. Mi-a vorbit despre ideea lui de a-i deghiza pe toți oficialii guvernului în găini.

*

Idee de piesă: Un personaj inspirat de tatăl meu, dar cu degetul mare de la picior mai puțin proeminent. E trimis la Sorbona să studieze armonica. În final, moare fără să-și îndeplinească cel mai mare vis – să stea cufundat până la brâu în sos de friptură. (Văd un excelent act doi, în care doi pitici descoperă un cap desprins de corp într-un transport de mingi de volei.)

*

În timp ce-mi făceam plimbarea de prânz azi, am avut din nou gânduri morbide. Ce anume în legătură cu moartea mă deranjează atât de mult? Probabil că orele. Melnick spune că sufletul e nemuritor și trăiește chiar și după ce corpul cedează, dar dacă sufletul meu va exista în afara corpului, atunci sunt convins că toate hainele vor fi prea largi. În fine…

*

N-a fost nevoie să mă despart de W. până la urmă, pentru că am avut norocul să fugă în Finlanda cu un circarprofesionist. Totul spre bine, cred, deși am avut din nou un atac din acelea în care tușesc pe urechi.

*

Aseară mi-am ars toate piesele de teatru și toate poeziile. Ca o ironie, în timp ce-mi ardeam capodopera, Pinguinul întunecat, camera a luat foc, iar acum sunt dat în judecată de niște bărbați pe nume Pinchunk și Schlosser. Kierkegaard avea dreptate.

EXAMINÂND FENOMENELE PARANORMALE

Nu încape îndoială că există o lume nevăzută. Întrebarea e, cât de departe se află ea de centrul orașului și până la ce oră e deschisă? Evenimente inexplicabile apar tot timpul. Un om vede spirite. Altul aude voci. Un al treilea se va trezi alergând la cursele Preakness. Câți dintre noi n-au simțit, la un moment dat, fiind singuri acasă, o mână rece ca gheața pe ceafă? (Eu nu, mulțumesc lui Dumnezeu, dar alții au simțit.) Ce se află în spatele acestor experiențe? Sau, la o adică, în fața lor? E adevărat că există persoane care pot prezice viitorul sau pot să comunice direct cu fantomele? Și putem face duș după moarte?

Din fericire, toate aceste întrebări despre fenomenele paranormale își vor găsi răspunsul într-o carte care va apărea în curând, „Boo!", semnată de dr. Osgoog Mulford Twelge, parapsiholog de renume și profesor de ectoplasmă la Universitatea Columbia. Dr. Twelge a compilat o istorie remarcabilă a incidentelor paranormale, care acoperă toată gama de fenomene de la telepatie la experiența bizară a doi frați aflați la capete opuse ale pământului, în urma căreia unul dintre ei s-a curățat brusc după ce celălalt a făcut o baie. Ceea ce urmează nu sunt decât câteva mostre, cazurile cele mai cunoscute ale dr-ului Twelge, cu comentariile sale.

Apariții

Pe data de 16 martie 1882, domnul J. C. Dubbs s-a trezit în miez de noapte și l-a văzut pe fratele său Amos, mort în urmă cu 14 ani, stând la capul patului și jumulind pui. Dubbs l-a întrebat pe fratele său ce făcea acolo, iar acesta i-a răspuns să nu se îngrijoreze, era mort și venise în oraș să-și petreacă weekendul. Dubbs l-a întrebat cum era „pe lumea cealaltă", iar fratele i-a răspuns că nu foarte diferit de Cleveland. A mai spus că se întorsese ca să-i transmită lui

Dubbs un mesaj, anume că un costum albastru-închis purtat cu ciorapi Argyle era o mare greșeală.

În acel moment, servitoarea lui Dubbs a intrat în cameră și l-a surprins vorbind cu „o apariție lăptoasă, fără formă" despre care a spus că-i amintea de Amos Dubbs, doar că arăta puțin mai bine. În cele din urmă, fantoma l-a rugat pe Dubbs să cânte împreună cu el o arie din Faust, ceea ce au și făcut, cu mare fervoare. În zori, fantoma a ieșit prin perete, iar Dubbs, încercând s-o urmeze, și-a spart nasul.

Acesta este un caz clasic de apariție, și dacă e să-i dăm crezare lui Dubbs, fantoma s-a întors și a făcut-o pe doamna Dubbs să se ridice de pe scaun și să leviteze deasupra mesei vreo douăzeci de minute, înainte să se prăbușească în sosul de friptură. E interesant de observat că spiritele au tendința de-a fi răutăcioase, ceea ce A.F. Childe, ezoteristul britanic, pune pe seama unui pronunțat complex de inferioritate provocat de moarte. „Aparițiile" sunt adeseori asociate unor indivizi care au avut parte de o moarte stranie. Amos Dubbs, de exemplu, a murit în împrejurări misterioase, după ce un fermier l-a plantat și pe el, din greșeală, odată cu niște napi.

Călătoria spiritului

Domnul Albert Skyes relatează următoarea experiență: „Stăteam cu niște prieteni și mâneam biscuiți când am simțit cum spiritul îmi părăsește trupul și pleacă să dea un telefon. Din nu se știe ce motiv, a sunat la Compania de fibră de sticlă Moscowitz. Apoi spiritul mi s-a întors în trup și a mai stat vreo douăzeci de minute, sperând să nu propună nimeni să jucăm mimă. Când conversația a mers în direcția fondurilor mutuale, a plecat din nou și a început să se plimbe prin oraș. Sunt convins că a vizitat Statuia Libertății, iar apoi a urmărit spectacolul de la Radio City Music Hali. Pe urmă a trecut pe la Benny's Steak House, unde-a făcut consumație de 68 de dolari. Apoi spiritul meu s-a hotărât să se întoarcă în corp, dar i-a fost imposibil să găsească un taxi. În cele din urmă, a mers pe jos pe Fifth Avenue și

mi s-a alăturat la timp pentru știrile de seară. Mi-am dat seama că reintră în corp pentru că am simțit un fior rece și o voce mi-a spus M-am întors. Îmi dai și mie stafidele alea ? Acest fenomen s-a întâmplat în repetate rânduri de-atunci. O dată, spiritul meu a plecat în vacanță la Miami pentru un weekend, iar altă dată a fost arestat pentru că a încercat s-o șteargă de la Macy's fără să plătească o cravată. A patra oară, corpul a fost cel care a părăsit spiritul, deși n-a făcut altceva decât să meargă la un masaj și s-a întors imediat."

Despărțirea spiritului de corp a fost un fenomen foarte popular înjurai anului 1910, când multe „spirite" au fost observate rătăcind prin India în căutarea Consulatului American. Fenomenul se aseamănă în multe privințe transsubstanțierii, procesul în urma căruia o persoană se dematerializează și apoi se rematerializează în altă parte a lumii. Nu e o modalitate rea de-a călători, deși în general recuperarea bagajului durează cam o jumătate de oră. Cel mai uimitor caz de transsubstanțiere este cel al lui Sir Arthur Nurney, care a dispărut cu o pocnitură zgomotoasă în timp ce făcea baie și a apărat între violoniștii Orchestrei Simfonice din Viena. A rămas acolo timp de 26 de ani, ca prim violonist, deși nu putea interpreta decât Trei șoareci orbi și s-a evaporat subit, într-o bună zi, pe Simfonia Jupiter a lui Mozart, trezindu-se în pat cu Winston Churchill.

Premoniție

Domnul Fenton Allentuck descrie următorul vis premonitoriu: „M-am culcat la miezul nopții și am visat că jucam whist cu un platou de arpagic. Dintr-odată, visul a luat o altă întorsătură și l-am văzut pe bunicul pe punctul de-a fi călcat de un camion în mijlocul străzii, unde valsa cu un manechin. Am încercat să strig, dar când am deschis gura singurul sunet pe care l-am scos au fost niște clopoței, așa că bunicul a fost călcat de camion. M-am trezit transpirat și am alergat acasă la bunicul, pe care l-am întrebat dacă

avea de gând să valseze cu un manechin. M-a asigurat că nu, deși îi trecuse prin cap să pozeze în păstor ca să-și inducă în eroare inamicii. Ușurat, am plecat acasă, dar am aflat mai târziu că bătrânul alunecase pe un sendviș cu salată de pui și căzuse de pe clădirea Chrysler."

Visele premonitorii sunt adeseori respinse, fiind considerate pură coincidență. Cineva visează moartea unei rude și aceasta se și produce. Nu e toată lumea atât de norocoasă. J. Martinez, din Kennebunkport, Mâine, a visat că a câștigat la loto în Irlanda. Când s-a trezit, patul lui plutea pe mare.

Transe

Sir Hugh Swiggles, scepticul, relatează despre o ședință interesantă:

Ne-am întâlnit acasă la Madame Reynaud, cunoscutul medium, unde ni s-a spus să ne așezăm la masă și să ne dăm mâinile. Domnul Weeks nu se putea opri din chicotit și Madame Reynaud l-a pocnit în cap cu o tablă Ouija. S-au stins luminile și Madame Reynaud a încercat să-l contacteze pe soțul doamnei Marple, care murise la operă după ce-i luase foc barba. Ceea ce urmează e transcrierea exactă:

Doamna Marple: Ce vedeți?

Medium: Văd un bărbat cu ochi albaștri și cu șapcă.

Doamna Marple: E soțul meu!

Medium: Numele lui e… Robert. Nu… Richard…

Doamna Marple: Quincy.

Medium: Quincy! Exact, așa e!

Doamna Marple: Ce altceva îmi mai puteți spune despre el?

Medium: E chel, dar de obicei își acoperă capul cu frunze, ca să nu observe nimeni. Doamna Marple: Da! întocmai!

Medium: Din nu știu ce motiv, are un obiect… un mușchi de porc.

Doamna Marple: Cadoul meu de ziua lui! îl puteți face să vorbească?

Medium: Vorbește, spiritule, vorbește!

Quincy: Claire, sunt eu, Quincy!

Doamna Marple: Ah, Quincy! Quincy!

Quincy: Cât timp lași puiul în cuptor când îl coci?

Doamna Marple: Vocea aceea! El e!

Medium: Să ne concentrăm cu toții.

Doamna Marple: Quincy, se poartă frumos cu tine?

Quincy: Nu-i rău, numai că durează patru zile să-ți primești lucrurile de la spălătorie.

Doamna Marple: Quincy, ți-e dor de mine?

Quincy: Ha? Aăă, da, sigur. Sigur, fetițo. Trebuie să plec acum…

Medium: Îl pierd. Se îndepărtează…

Mi s-a părut că această ședință a trecut și cele mai riguroase teste ale credibilității, cu excepția minoră a unui gramofon pe care Madame Reynaud și-l ascunsese sub rochie.

Nu încape îndoială că unele evenimente care se produc timpul ședințelor de spiritism sunt autentice. Cine nu-și amintește faimosul incident petrecut acasă la Sybil Seretsky, când peștișorul ei auriu a început să cânte I Got Rhythm – una dintre melodiile preferate ale nepotului ei decedat de curând? Dar relaționarea cu cei decedați e, în cel mai bun caz, dificilă, pentru că în majoritatea cazurilor nu sunt foarte vorbăreți, iar cei care vorbesc aberează înainte să spună ceva la obiect. Autorul a fost martorul unei mese care s-a ridicat, iar dr. Joshua Fleagle, de la Harvard, a participat la o ședință interesantă, în care o masă nu numai că s-a ridicat, dar s-a scuzat politicos și a urcat scările ca să se ducă la culcare.

Clarviziune

Unul dintre cele mai spectaculoase cazuri de clarviziune este cel menționat de mediumul grec Achille Londos. Londos a remarcat că avea „puteri neobișnuite” înainte să împlinească zece ani, când putea să stea în pat și, prin concentrare, reușea să facă proteza tatălui său să-i sară din gură. După ce soțul unei vecine a dispărut timp de trei săptămâni, Londos le-a spus tuturor să-l caute în sobă, unde bărbatul a fost descoperit croșetând. Londos se putea concentra asupra feței unei persoane, forțând apoi imaginea să apară pe o rolă de film Kodak, deși n-a reușit să facă pe nimeni să zâmbească.

În 1964, a fost solicitat de poliție să ajute la capturarea Sugrumătorului din Dixsseldorf, un maniac care lăsa pe piepturile victimelor torturi Alaska. Prin simpla mirosire a unei batiste, Londos i-a condus pe polițiști la Siegfried Lenz, omul bun la toate de la o școală pentru curcani surzi, care a recunoscut că el era sugrumătorul și i-a rugat să-i returneze batista.

Londos e doar unul din multitudinea de indivizi dotați cu puteri paranormale. C.N. Jerome, mediumul din Newport, Rhode Island, susține că poate ghici orice carte de joc la care se gândește o veveriță.

Prorociri

Ajungem în cele din urmă la Aristonidis, contele din secolul al XVI-lea ale cărui previziuni continuă să-i surprindă și să-i lase perplecși chiar și pe cei mai sceptici dintre noi. Iată câteva exemple tipice:

„Două popoare se vor război, dar numai unul va câștiga.”

(Experții presupun că se referea, cel mai probabil, la Războiul Ruso-Japonez din 1904—1905, o prorocire de o precizie extraordinară, ținând cont de faptul că a fost făcută în 1540.)

„Un bărbat din Istanbul își va da pălăria la îndreptat și aceasta va fi distrusă.”

(În 1860, Abu Hamid, luptător otoman, și-a dat turbanul la curățat și l-a primit înapoi cu pete.)

„Văd o persoană măreață, care într-o bună zi va inventa pentru omenire un accesoriu de purtat deasupra pantalonilor pentru a oferi protecție în bucătărie. Se va numi „șurț” sau „șort”.

(Astonidis se referea, desigur, la șorț.)

„Un lider se va ridica în Franța. Va fi foarte scund și va provoca dezastre de proporții.”

(Aceasta este o referire fie la Napoleon, fie la Marcel Lumeț, un pitic din secolul al XVIII-lea, care a pus la cale o acțiune de stropire a lui Voltaire cu sauce bearnaise.)

„În Lumea Nouă, va exista un loc numit California și un bărbat pe nume Joseph Cotten va deveni celebru.”

(Explicațiile nu sunt necesare.)

UN GHID AL BALETELOR MINORE

Dmitri

Scena de deschidere se petrece la carnaval. Există băuturi răcoritoare și carusele. Mai mulți oameni în costume colorate vesel dansează și râd, acompaniați de fluiere și alte instrumente de suflat, în timp ce tromboanele cântă pe note mai joase, pentru a sugera că în scurt timp se vor termina răcoritoarele și toată lumea va muri.

Prin târg se plimbă o fată frumoasă pe nume Natașa, care e tristă pentru că tatăl ei a fost trimis să lupte în Khartoum, iar acolo nu e război. O urmează Leonid, un tânăr student care e prea timid pentru a-i vorbi Natașei, dar îi lasă pe prag o salată verde în fiecare seară. Natașa e mișcată de cadou și ar vrea să-l cunoască pe cel care i-l trimite, mai ales fiindcă detestă sosul casei și ar prefera Roquefort.

Cei doi străini se întâlnesc întâmplător când Leonid cade de pe roata mare în timp ce încerca să-i scrie un bilet de dragoste Natașei. Ea îl ajută să se ridice și cei doi dansează un pas de deux, după care Leonid încearcă s-o impresioneze dându-și ochii peste cap până când este dus la toaleta publică. Leonid se scuză și-i propune să meargă împreună la Cortul 5 și să urmărească spectacolul teatrului de păpuși – ceea ce-i confirmă Natașei ideea pe care-o avea deja, anume că are de-a face cu un idiot.

Totuși, teatrul de păpuși se dovedește încântător și o marionetă mare și simpatică, pe nume Dmitri, se îndrăgostește de Natașa. Ea își dă seama că, deși e făcut din rumeguș, are suflet și se entuziasmează când el îi propune să se cazeze la un hotel sub numele de domnul și doamna John Doe. Dansează un pas de deux, în ciuda faptului că ea tocmai dansase încă unul, și transpiră ca un taur. Natașa îi mărturisește lui Dmitri dragostea ei și jură că vor fi mereu împreună, chiar dacă bărbatul care-i mânuiește sforile lui Dmitri va trebui să doarmă pe un pat de campanie în salon.

Leonid, furios că a fost dat deoparte pentru o marionetă, îl împușcă pe Dmitri, dar acesta nu moare, ci ajunge pe acoperișul Băncii Comerciale, unde bea, trufaș, dintr-o sticlă de Air Wick. Lucrurile devin confuze și toată lumea se bucură când Natașa își fracturează craniul.

Sacrificiul

Un preludiu melodic redă istoria relației omului cu pământul și motivele pentru care pare să sfârșească mereu îngropat în el. Cortina se ridică deasupra unui tărâm pustiu, nu foarte diferit de unele părți din New Jersey. Bărbații și femeile stau în grupuri separate, iar apoi încep să danseze, dar habar n-au de ce, așa că se așază imediat la loc. Intră un tânăr în floarea vârstei și interpretează un imn dedicat focului. În scurt timp, ceilalți descoperă că e în flăcări și, după ce-l sting, tipul dispare. Acum scena se întunecă și Omul provoacă Natura – o înfruntare tulburătoare, în cursul căreia Natura e mușcată de coapsă și, în consecință, timp de șase luni temperatura nu se ridică peste minus zece grade.

Începe scena 2, Primăvara întârzie să apară, deși e deja sfârșitul lui august și nimeni nu știe sigur când să dea ceasurile înainte. Bătrânii tribului se întâlnesc și decid să îmblânzească Natura sacrificând o tânără. Este aleasă o fecioară. Are trei ore să se prezinte la ieșirea din oraș, unde i se promite că se organizează un festival al cârnaților. Când fata își face apariția în seara aceea, întreabă unde sunt cârnații. Bătrânii îi ordonă să danseze până moare. Ea îi imploră patetic, spunându-le că nu e o dansatoare prea bună. Sătenii insistă și, în timp ce muzica duduie fără înce-tare, fata se învârte frenetic, acumulând suficientă forță centrifugă încât să-și împrăștie plombele de argint pe terenul de fotbal. Toată lumea se bucură, însă o face prea repede: nu numai că nu vine Primăvara, dar doi dintre bătrânii orașului sunt citați într-un caz de fraudă prin poștă.

Vraja

În timpul uverturii se aude trombonul cel vesel, acompaniat mai încet de bașii dubli, care par să ne avertizeze: „Nu ascultați trombonul. Ce naiba știe el?”. Cortina se ridică deasupra palatului prințului Sigmund, magnific în splendoarea lui și închiriat. Este cea de-a douăzeci și una aniversare a prințului, care e tot mai posomorât pe măsură ce deschide cadourile, pentru că majoritatea se dovedesc a fi pijamale. Unul câte unul, prietenii săi își aduc omagiile, iar el îi salută cu o strângere de mână sau cu o bătaie pe spate, depinde în ce direcție stau cu fața. Deapănă amintiri cu cel mai vechi prieten al său, Wolfschmidt, și își jură unul altuia că, dacă vreunul din ei va cheli, celălalt va purta perucă. Invitații dansează, pregătindu-se pentru vânătoare, până când Sigmund întreabă: „Care vânătoare?” Nimeni nu știe sigur, dar dezmățul a mers prea departe și, când vine nota de plată, mânia crește.

Plictisit de viață, Sigmund dansează până pe malul lacului, unde își privește reflexia perfectă timp de patruzeci de minute, enervat că nu și-a adus ustensilele de bărbierit. Dintr-odată, aude bătăi de aripi și în lumina lunii zboară un grup de lebede; acestea o iau la dreapta și apoi se întorc la prinț. Sigmund e uluit să vadă că sunt conduse de o creatură pe jumătate lebădă, pe jumătate femeie, din păcate pe lungime. Prințul e încântat și are grijă să nu facă nici o glumă cu tentă avicolă. Cei doi dansează un pas de deux care se sfârșește când Sigmund își sucește spatele. Yvette, Femeia-Lebădă, îi spune lui Sigmund că se află sub vraja unui magician pe nume Von Epps și că din cauza înfățișării nu reușește să obțină un credit la bancă. Într-un solo extrem de complicat, ea îi explică, folosind limbajul dansului, că singura modalitate de-a rupe blestemul lui Von Epps este ca iubitul ei să se înscrie la școala de secretare și să învețe să stenografieze. Ideea îi repugnă lui Sigmund, dar jură c-o va face. Apare brusc și Von Epps, sub forma rufelor murdare din ziua precedentă, și o răpește pe Yvette la sfârșitul primului act.

Când începe actul II, a trecut deja o săptămână și prințul e pe cale să se însoare cu Justine, o femeie de care uitase. Sigmund e sfâșiat de sentimente ambivalențe, pentru că încă o iubește pe Femeia-Lebădă, dar Justine e foarte frumoasă și ea, plus că nu are defecte majore, cum ar fi pene sau un cioc. Justine dansează provocatoare pe lângă Sigmund, care pare să delibereze dacă să meargă până la capăt cu căsătoria sau s-o caute pe Yvette și să vadă dacă doctorii pot găsi vreo soluție. Se-aud talgerele și intră Von Epps, magicianul. Nu fusese invitat la nuntă, dar promite să nu mănânce mult. Furios, Sigmund își scoate sabia și-l înjunghie pe Von Epps în inimă. Din această cauză, petrecerea nu mai e atât de interesantă, iar mama lui Sigmund le ordonă bucătarilor să mai aștepte câteva minute înainte să aducă friptura de vită.

Între timp, Wolfschmidt, acționând în numele lui Sigmund, o găsește pe Yvette – o misiune nu foarte complicată pentru că, se întreabă el, „câte femei pe jumătate lebede există în Hamburg?" În ciuda rugăminților Justinei, Sigmund aleargă spre Yvette. Justine aleargă după el și-l sărută, orchestra interpretează o gamă minoră și ne dăm seama că Sigmund are costumul de balet pe dos. Yvette plânge, explicând că singura cale de-a rupe vraja îi va aduce moartea. Într-unui dintre cele mai emoționante și mai frumoase momente din orice spectacol de balet, femeia se repede cu capul într-un zid de cărămidă. Sigmund privește cum trupul ei se transformă dintr-o lebădă moartă într-o femeie moartă și își dă seama cât de dulce-amăruie poate fi viața, mai ales pentru păsări. Îndurerat, se hotărăște să i se alăture și, după un dans de jale delicat, înghite o ganteră.

Prădătorii

Acest renumit balet electronic e, poate, cel mai dramatic dintre toate dansurile moderne. Uvertura e alcătuită exclusiv din sunete contemporane – zgomotul străzii, ceasuri care ticăie, un pitic care

interpretează Hora staccato la pieptene și șervețele de hârtie. Cortina se ridică deasupra unei scene goale. Preț de câteva minute nu se întâmplă nimic; în cele din urmă, se lasă cortina și urmează o pauză. Actul II începe în liniște, cu niște tineri care dansează prefăcându-se că sunt insecte. Liderul este o muscă, în timp ce restul seamănă cu tot felul de paraziți de grădină. Se mișcă ondulat pe o muzică disonantă, în căutarea unei imense chifle cu unt care apare treptat în spate. Sunt pe cale s-o mănânce, când sunt întrerupți de o procesiune de femele care poartă un tub mare de Raid. Panicați, masculii încearcă să scape, dar sunt închiși în cuști de metal, fără nimic de citit. Femelele dansează orgiastic în jurul cuștilor, pregătindu-se să-i mănânce de îndată ce vor găsi niște sos de soia. În timp ce se pregătesc pentru ospăț, o tânără observă un mascul oropsit, cu antenele căzute. E atrasă de el și încep să danseze amândoi pe muzica unui corn francez, în timp ce el îi șoptește la ureche: „Nu mă mânca.” Cei doi se îndrăgostesc și fac planuri minuțioase pentru zborul nupțial, dar femela se răzgândește și-l devorează, preferând să se mute cu o colegă.

O zi din viața unei căprioare

În timp ce cortina se ridică, se aude o muzică insuportabil de frumoasă și vedem pădurea într-o după-amiază de vară. O căprioară dansează și rumegă încet niște frunze. Se strecoară ușor prin frunzișul moale. Deodată, începe să tușească și moare.

SULURILE DE PERGAMENT

Cărturarii își aduc aminte că acum câțiva ani un păstor care se plimba prin Golful Aqaba a descoperit o peșteră în care se aflau mai multe borcane mari de lut și două bilete la un spectacol pe gheață. În interiorul borcanelor s-au găsit șase pergamente cu un scris antic indescifrabil, pe care păstorul, în ignoranța lui, le-a vândut muzeului pentru $750.000 bucata. Doi ani mai târziu, vasele au apărut la un amanet din Philadelphia. Un an mai târziu, păstorul a apărut la un amanet din Philadelphia și nimeni n-a revendicat nici una, nici alta.

Inițial, arheologii au stabilit că pergamentele datează din anul 4000 î.Hr., adică imediat după măcelărirea israeliților de către binefăcătorii lor. Înscrisurile sunt făcute într-un amestec de sumeriană, aramaică și babiloniană, și par să fie opera unui bărbat care le-a scris de-a lungul mai multor ani sau a mai mulți bărbați care au purtat același costum. Autenticitatea pergamentelor este pusă sub semnul întrebării, mai ales din cauza cuvântului „Oldsmobile", care apare de mai multe ori în text, iar cele câteva fragmente care au fost în cele din urmă traduse tratează într-o manieră mai mult decât dubioasă subiecte religioase cunoscute. Totuși, arheologul A.H. Bauer a remarcat că, deși unele fragmente par frauduloase, aceasta este, probabil, cea mai mare descoperire din istorie, cu excepția recuperării propriilor cătușe pe care și le pierduse într-un mormânt din Ierusalim. Urmează fragmentele traduse:

Unu… Și Dumnezeu a făcut un pariu cu Satana să-i încerce loialitatea lui Iov, iar atunci Domnul, fără vreun motiv clar pentru Iov, l-a lovit o dată în cap și încă o dată peste ureche, și l-a împins într-un sos gros, ca să-l facă lipicios și scârbos, apoi i-a măcelărit a zecea parte din vite, și atunci Iov a strigat:

— De ce-mi măcelărești, Doamne, vitele? Vitele sunt greu de găsit. Acum am mai puține și nici măcar nu știu ce sunt.

Iar Domnul a luat două plăci de piatră și le-a închis, prinzându-i lui Iov nasul între ele. Și când femeia lui Iov a văzut una ca asta a lăcrimat, iar Domnul a trimis un înger care-a miruit-o cu o crosă de polo, și din cele zece nenorociri le-a trimis Domnul pe cele de la unu la șase inclusiv, iar Iov era mâhnit și femeia lui furioasă, și și-a închiriat femeia hainele, și a mărit chiria, dar a refuzat să zugrăvească.

Și în curând pășunile lui Iov s-au uscat și limba i s-a lipit de cerul gurii, și n-a mai putut pronunța cuvântul „tămâie” fără să stârnească hohote de râs.

Și altă dată pe când dezlănțuia Domnul urgiile asupra robului său credincios, s-a apropiat prea mult, și Iov l-a prins de gât și a spus:

— Aha! Te-am prins! Pentru ce îmi faci, Doamne, necazuri, ha? Ha? Ia zi!

Și Domnul i-a răspuns:

— Aăă… uite ce e… ăla e gâtul meu… ai putea să-mi dai drumul?

Dar Iov n-a arătat milă și i-a spus:

— Mă descurcam foarte bine până să apari Tu. Aveam din abundență mir și smochini, o haină în multe culori și două perechi de pantaloni în multe culori. Acum uită-Te.

Iar Domnul a vorbit și vocea Lui a răsunat ca tunetul:

— Eu, care am creat cerul și pământul, trebuie să-mi deslușesc căile în fața celor ca tine? Ce-ai creat tu, ca să îndrăznești să-mi pui întrebări?

— Asta nu-i un răspuns, a spus Iov. Și pentru cineva care ar trebui să fie atotputernic, dă-mi voie să-Ți spun, „chivot” se scrie cu „ch”.

Apoi Iov a căzut în genunchi și i-a strigat Domnului:

— Că a ta este împărăția, și puterea, și slava. Ai făcut o treabă bună. N-o bramburi.

Doi… Și s-a trezit Abraham în miezul nopții și i-a spus unicului său fiu, Isaac:

— Am avut un vis, și vocea Domnului mi-a spus că trebuie să-mi jertfesc unicul fiu, așa că pune-ți pantalonii.

Iar Isaac a început să tremure și a spus:

— Și tu ce-ai zis când El a pomenit chestia asta?

— Ce era să spun? a răspuns Abraham. Sunt în chiloți, la două noaptea, față-n față cu Creatorul Universului. E cazul să intru în polemici?

— Păi, a zis măcar de ce vrea să fiu sacrificat? și-a întrebat Isaac tatăl.

Dar Abraham i-a răspuns:

— Cei credincioși nu se vor îndoi. Acum hai să mergem, mâine am o zi grea.

Iar Sara, care a auzit planul lui Abraham, s-a mâniat și-a spus:

— De unde știi că era Domnul și nu, să spunem, prietenul tău căruia îi plac farsele, pentru că Domnul urăște farsele și cine le va face va fi dat pe mâna dușmanilor, indiferent dacă pot plăti taxa de livrare sau nu.

Și Abraham i-a răspuns:

— Pentru că știu c-a fost Domnul. A fost o voce gravă și răsunătoare, cu intonație bună, și nimeni din deșert nu poate vorbi cu un asemenea bubuit.

Iar Sara a spus:

— Și ai de gând să duci la capăt fapta asta nesăbuită?

Dar Abraham a răspuns:

— Sincer să fiu, da, pentru că lucrul cel mai rău pe care-l poate face cineva e să se îndoiască de cuvântul Domnului, mai ales cu economia în starea în care e.

Așa că l-a dus pe Isaac într-un loc anume și l-a pregătit de sacrificiu, dar în ultima clipă Domnul i-a oprit mâna și a spus:

— Cum ai putut să faci așa ceva?

Iar Abraham a răspuns:

— Pentru că Tu ai spus…

— Lasă ce-am spus eu, a grăit Domnul. Tu asculți orice idee nebunească pe care-o auzi?

Și Abraham s-a rușinat.

— Aăă… nu chiar… nu…

— Eu îți sugerez în glumă să-l jertfești pe Isaac și tu alergi imediat s-o faci.

Iar Abraham s-a aruncat în genunchi:

— Asta e, nu știu niciodată când glumești.

Și Domnul a tunat:

— N-ai simțul umorului. Nu pot să cred.

— Dar asta nu demonstrează iubirea ce-ți port, că eram gata să-mi jertfesc unicul fiu pe altarul Tău?

Și Domnul a răspuns:

— Asta demonstrează doar că unii oameni urmează orice ordin care e dat de o voce puternică și cu o intonație bună.

Și cu asta, Domnul l-a trimis pe Abraham să se odihnească și să-L caute a doua zi.

Trei… Și s-a întâmplat ca un bărbat care vindea cămăși să fie lovit de nenorocire. Mărfurile lui nu se vindeau și afacerea nu-i prospera. Atunci el s-a rugat și a spus:

— Doamne, de ce m-ai lăsat să sufăr așa? Toți dușmanii mei își vând mărfurile, numai eu nu. Și e vârf de sezon. Cămășile mele sunt bune. Uită-Te numai la raionul ăsta. Am cămăși cu gulerele prinse cu nasturi, cu gulere largi, dar nimic nu se vinde. Și am respectat toate poruncile. De ce nu-mi pot câștiga existența, când fratele meu mai mic face curat în raionul pentru copii? Iar Domnul l-a auzit și i-a spus:

— În legătură cu cămășile…

— Da, Doamne, a spus bărbatul, căzând în genunchi.

— Pune un crocodil deasupra buzunarului.

— Poftim, Doamne?

— Fă ce-ți spun. N-o să-ți pară rău.

Iar bărbatul a cusut pe toate cămășile un crocodil mic și, ce să vezi, dintr-odată marfa a început să se miște, și el s-a bucurat în timp ce dușmanii lui se văitau și scrâșneau din dinți, iar unul a spus:

— Domnul e milostiv. M-a făcut să mă-ntind pe o pajiște verde. Problema e că nu pot să mă ridic.

Legi și proverbe

Comiterea de ticăloșii e interzisă prin lege, mai ales dacă ticăloșiile sunt săvârșite purtând o bavetă pentru homari.

Leul și vițelul se pot culca împreună, dar vițelul n-o să doarmă foarte bine.

Cine nu va cădea răpus de sabie sau de foamete va fi răpus de ciumă, deci ce sens mai are să te bărbierești?

Cei cu inima haină probabil știu ceva.

Cel care iubește înțelepciunea stă printre cei drepți, dar e ciudat să caute prietenia păsărilor.

Doamne, Doamne! Ce-ai mai făcut în ultima vreme?

TÂRFA DIN MENSA

Un lucru e cert în meseria de detectiv particular: trebuie să înveți să-ți asculți intuițiile. De aceea, când o bucată de grăsime fremătătoare pe nume Word Babcock a intrat în biroul meu și a pus cărțile pe masă, ar fi trebuit să am deplină încredere în fiorul rece pe care l-am simțit pe șiră.

— Kaiser? a întrebat el. Kaiser Lupowitz?

— Asta scrie pe autorizație, i-am răspuns.

— Trebuie să mă ajuți. Sunt șantajat. Te rog!

Tremura ca solistul unei trupe de rumba. I-am împins peste birou un pahar și o sticlă de whisky pe care-o păstrez la îndemână în scopuri non-medicinale.

— Să zicem că acum te relaxezi și-mi spui care-i treaba.

— Și… n-o să-i spui nevesti-mii?

— Uite ce-i, Word. Nu pot face promisiuni.

A încercat să-și toarne de băut, dar clinchetul se auzea și de pe partea cealaltă a străzii, așa că băutura i-a ajuns în cea mai mare parte în pantofi.

— Sunt un tip care muncește, mi-a spus el. Întreținere mecanică. Construiesc și repar vibratoare din acelea mici, știi tu, alea amuzante care te electrocutează când dai mâna cu cineva?

— Așa, și?

— Sunt foarte populare printre directori. Mai ales pe Wall Street.

— Treci la subiect.

— Călătoresc mult. Știi cum e – singurătate. A, nu e ce crezi. Vezi tu, Kaiser, eu sunt de fapt un intelectual.

Sigur, un tip poate să aibă parte de câte fufe vrea. Dar femeile cu creier nu-s atât de ușor de găsit pe termen scurt.

— Zi mai departe.

— Păi, am auzit de tânăra asta. Optsprezece ani. Studentă la Vassar. Pentru o anumită sumă, vine la tine și vorbește pe orice temă – Proust, Yeats, antropologie. Schimburi de idei. Înțelegi unde bat?

— Nu chiar.

— Nevastă-mea e minunată, nu mă-nțelege greșit. Dar n-o să discute cu mine despre Pound. Sau despre Eliot. Nu știam asta când m-am însurat cu ea. Știi, Kaiser, am nevoie de-o femeie care să mă stimuleze intelectual. Și sunt dispus să plătesc pentru asta. Nu vreau implicare – vreau o experiență intelectuală rapidă, și apoi vreau să plece. Dumnezeule, Kaiser, sunt un om cu o căsnicie fericită.

— De cât timp se întâmplă asta?

— De șase luni. Dacă-mi vine cheful, o sun pe Flossie. Ea e matroana, are un maștер în literatură comparată. Și-mi trimite o intelectuală, înțelegi?

Așadar, era unul dintre acei tipi care aveau o slăbiciune pentru tipele foarte deștepte. Îmi părea rău pentru sărmanul de el. M-am gândit că erau mai mulți clovni în situația lui, disperați după comunicarea intelectuală cu sexul opus și în stare să plătească pentru asta până le ieșea pe nas.

— Acum mă amenință că-i spune nevesti-mii, mi-a zis el.

— Cine?

— Flossie. Au pus microfoane în camera de motel. Au înregistrări cu mine discutând despre Tărâmul pustiu și Stilurile voinței radicale, și chiar abordam niște probleme serioase. Vor zece mii sau se duc să-i spună Cariei. Kaiser, trebuie să m-ajuți! Caria ar muri să afle că nu m-a incitat din punctul ăsta de vedere.

Vechea escrocherie a damelor de companie. Auzisem zvonuri că băieții de la secție erau pe urmele unui grup de femei educate, dar treaba mergea destul de anevoios.

— Dă-mi-o pe Flossie la telefon.

— Poftim?

— O să mă ocup de cazul tău, Word. Dar vreau cincizeci de dolari pe zi, plus cheltuielile. O să trebuiască să repari foarte multe vibratoare.

— Sunt sigur că n-o să fie în valoare de zece mii de dolari, mi-a spus el cu un rânjet, apoi a ridicat receptorul și a format numărul.

Am luat telefonul și i-am făcut cu ochiul. Începea să-mi fie simpatic. Câteva secunde mai târziu, mi-a răspuns o voce catifelată și i-am spus ce aveam de gând.

— Înțeleg că mă puteți ajuta să aranjez o oră de discuții de calitate, am spus.

— Sigur, scumpete. La ce te gândești?

— Aș vrea să vorbesc despre Melville.

— Moby Dick sau proza scurtă?

— Care-i diferența?

— Prețul. Atâta tot. Se plătește-n plus pentru simbolism.

— La cât ar ajunge?

— Cincizeci, poate o sută pentru Moby Dick. Vrei o discuție comparativă – Melville și Hawthorne? Asta se poate aranja pentru o sută.

— E foarte bine, i-am răspuns și i-am dat numărul unei camere de la Piaza.

— Vrei o blondă sau o brunetă?

— Fă-mi o surpriză, am spus și am închis.

M-am bărbierit și mi-am luat o cafea neagră, în timp ce așteptam, răsfoind seria Monarch College Oudine. Abia dacă a trecut o oră, că am și auzit o bătaie în ușă. Am deschis și în fața mea am văzut o roșcată ambalată în niște pantaloni strâmți ca două cupe mari de înghețată de vanilie.

— Bună, eu sunt Sherry.

Chiar știau cum să-ți alimenteze fanteziile. Păr lung și drept, geantă de piele, cercei de argint, fără machiaj.

— Sunt surprins că nu te-au oprit când ai intrat în hotel îmbrăcată așa, i-am spus. Intelectualii sunt în general depistați.

— Se rezolvă cu o bancnotă de cinci.

— Începem? am întrebat-o, făcând un semn spre canapea.

Și-a aprins o țigară și a trecut la treabă.

— Cred c-am putea începe abordând Billy Budd ca modalitate prin care Melville justifică raportarea lui Dumnezeu la om, n 'est-ce pas ?

— Dar, fapt interesant, nu în sens miltonian.

Blufam. Voiam să văd dacă mușca.

— Nu. Paradisului pierdut îi lipsește substructura pesimistă.

Mușca.

— Sigur, sigur. Doamne, ai dreptate, am murmurat.

— Cred că Melville a reafirmat virtuțile inocenței într-un mod naiv și totodată sofisticat – nu ești de acord?

Am lăsat-o să continue. Abia dacă avea nouăsprezece ani, dar dobândise dezinvoltura și siguranța unui pseudo-intelectual. Își înșira ideile coerent, însă totul era mecanic. De fiecare dată când făceam o observație, mima un răspuns:

— O, da, Kaiser. Da, foarte adânc. O înțelegere platonică a creștinismului – cum de nu m-am gândit la asta înainte?

Am vorbit aproape o oră, apoi mi-a spus că trebuia să plece. S-a ridicat și i-am întins o bancnotă de-o sută.

— Mersi, dulceață.

— Mai am și altele.

— Ce vrei să spui?

Îi stârnisem curiozitatea. S-a așezat din nou.

— Să spunem c-aș vrea să organizez o petrecere…

— Ce fel de petrecere?

— Să zicem c-aș vrea două fete care să mi-l explice pe Noam Chomsky.

— Oau.

— Dar, dacă preferi să nu vorbim despre asta…

— Trebuie să discuți cu Flossie, mi-a spus ea. O să te coste.

Acum era momentul să strâng șurubul. Mi-am fluturat insigna de detectiv particular și am informat-o că era vorba de-o anchetă.

— Poftim?!

— Sunt detectiv, dulceață, iar vorbitul despre Melville pe bani e infracțiune. Ai putea chiar să ajungi după gratii.

— Nemernicule!

— Mai bine mărturisește totul, păpușă. Asta dacă nu vrei să-ți fac povestea celebră la biroul lui Alfred Kazin, care nu cred c-ar fi prea fericit să afle.

A început să plângă.

— Nu mă da-n gât, Kaiser, mi-a spus. Am nevoie de bani ca să-mi termin masterul. Mi-au refuzat bursa. De două ori. O, Doamne.

Totul se lega – întreaga poveste. Copilăria în Central Park West, tabere de vară socialiste, Brandeis. Ar fi putut fi oricare dintre damele pe care le vezi la coadă la Elgin sau la Thalia, sau notând „Da, foarte adevărat" pe marginea vreunei cărți de Kant. Numai că undeva pe traseu o cotise greșit.

— Aveam nevoie de bani. O prietenă mi-a spus că știa un tip însurat a cărui nevastă nu era foarte profundă. El se dădea în vânt după Blake. Ea nu făcea față. Am spus, sigur, pentru bani, o să vorbesc cu el despre Blake. La început am fost agitată. Discuția a fost, în parte, falsă. Lui nu i-a păsat.

Prietena mea a spus că mai erau și alții. Of, am mai fost prinsă și altă dată. Prima oară, în timp ce citeam revista Commentary într-o mașină parcată, iar a doua oară am fost oprită și percheziționată la Tanglewood. Încă o dată și-s o ratată triplă.

— Atunci du-mă la Flossie.

— Librăria Hunter College Bookstore nu e ce pare-a fi.

— Serios?

— Da, la fel cum unele case de pariuri au frizerii la intrare, așa, de fațadă. O să vezi.

Am sunat rapid la sediu și apoi i-am spus:

— Bine, drăguță, ai scăpat. Dar să nu pleci din oraș.

Și-a ridicat privirea spre mine, plină de recunoștință.

— Pot să-ți fac rost de fotografii cu Dwight Macdonald citind, mi-a spus.

— Poate altă dată.

Am intrat în librăria Hunter College. Vânzătorul, un tânăr cu ochi foarte sensibili, s-a apropiat de mine și m-a întrebat:

— Pot să vă ajut cu ceva?

— Caut o ediție specială din Reclame la mine însumi. Înțeleg că autorul a cerut un număr de exemplare tipărite pe foiță aurită, special pentru prietenii lui.

— O să trebuiască să mă uit, a zis el. Avem o linie telefonică directă cu casa lui Mailer.

L-am fixat cu privirea.

— Sherry m-a trimis, i-am spus.

— A, în cazul ăsta, mergeți în spate.

A apăsat pe un buton. Unul dintre rafturile cu cărți s-a deschis, iar eu am intrat ca uns în palatul plăcerilor neastâmpărate al lui Flossie.

Tonul era dat de tapetul roșu și de decorul victorian. Fetele palide și emotive, cu ochelari cu rame negre și tunsori grosolane, lâncezeau pe canapele, răsfoind provocator cărți din colecția Penguin Classics. O blondă cu un zâmbet larg mi-a zâmbit, a făcut semn cu capul spre o cameră de sus și m-a întrebat:

— Wallace Stevens?

Nu era vorba numai de experiențele intelectuale – se ocupau și de sentimente. Am aflat că pentru cincizeci de dolari puteai „relaționa fără să te apropii”. Pentru o sută, una dintre fete îți putea împrumuta discurile ei cu Bârtok, ieșea la cină și te lăsa să privești cum face un atac de panică. Pentru o sută cincizeci, puteai asculta radioul cu

două gemene. Pentru trei, tacâmul complet: o evreică brunetă și subțire se prefăcea că te agață la Muzeul de Artă Modernă, te lăsa să-i citești lucrarea de mașter, se certa zgomotos cu tine din cauza concepției freudiene despre femei, iar apoi își înscena sinuciderea după preferințele tale – pentru unii bărbați, o seară perfectă. Minunată escrocherie. Splendid oraș, New York-ul.

— Îți place ce vezi? m-a întrebat o voce din spatele meu.

M-am întors și, dintr-odată, am dat nas în nas cu o afacere de calibrul 38. Sunt un tip cu stomacul destul de puternic, dar de data asta mi s-au cam înmuiat toate alea. Era Flossie. Vocea era aceeași, dar Flossie era bărbat. Fața îi era acoperită de-o mască.

— N-o să-ți vină să crezi, dar nici măcar nu am diploma aia. M-au dat afară pentru că aveam note mici.

— De-asta porți mască?

— Am elaborat o scenă complicată, în urma căreia să preiau The New York Review of Books, dar asta însemna să mă dau drept Lionel Trilling. Am plecat în Mexic să mă operez. În Juarez există un doctor care-i face pe oameni să arate ca Trilling – contra cost. Ceva n-a mers. Am sfârșit prin a arăta ca Auden, cu vocea lui Mary McCarthy. Atunci am hotărât să încep să văd legea cu alți ochi.

Am acționat rapid, înainte să apuce să apese pe trăgaci. Mi-am luat avânt și l-am lovit cu cotul peste falcă, apoi i-am smuls pistolul, când a căzut pe spate. A lovit podeaua cu zgomotul a o mie de cărămizi. Încă gemea când au ajuns polițiștii.

— Bună treabă, Kaiser, mi-a spus sergentul Holmes. După ce terminăm cu tipul ăsta, FBI-ul o să vrea să stea de vorbă cu el. O mică problemă legată de niște amatori de jocuri de noroc și un exemplar adnotat al Infernului lui Dante. Luați-l, băieți.

Mai târziu în seara aceea, am căutat-o pe vechea mea cunoștință, Gloria. Era blondă. Terminase cum laude. Cu diferența că era absolventă de educație fizică. A fost bine.

ESEURILE TIMPURII

Urmează câteva dintre eseurile timpurii ale lui Woody Allen. Eseuri târzii nu există, pentru că Allen a rămas fără remarci. Poate că atunci când va mai îmbătrâni va înțelege viața mai bine și o va pune pe hârtie, apoi se va retrage în dormitor și va rămâne acolo pe termen nedefinit. Ca și eseurile lui Bacon, cele ale lui Allen sunt scurte și pline de înțelepciune practică, deși spațiul nu ne permite să includem aici lucrarea sa cea mai profundă, „Privind partea bună a lucrurilor".

Despre văzutul unui copac vara

Dintre toate minunile naturii, un copac vara este poate cea mai remarcabilă, cu posibila excepție a unui elan care cântă „Embraceable You". Gândiți-vă la frunze, atât de verzi și de frunzoase (dacă nu, ceva nu e în regulă). Priviți cum crengile se ridică spre ceruri, parcă pentru a spune „Deși sunt numai o creangă, mi-ar plăcea să încasez asigurarea socială". Și câte alte variante! Copacul acesta e un molid sau un plop? Sau un conifer uriaș? Nu, mi-e teamă că e un ulm și încă o dată ai picat de prost. Desigur, ai deosebi orice copac într-un minut dacă ai fi creatura Domnului ciocănitoarea, dar atunci ar fi prea târziu și n-ai mai putea să-ți pornești mașina niciodată.

Dar de ce e un copac mult mai încântător decât, să spunem, un pârâu susurând? Sau decât orice susură, la o adică? Pentru că prezența lui glorioasă e o mărturie mută a unei inteligențe mult mai mari decât orice formă de inteligență de pe pământ, și cu atât mai mult din administrația actuală. Vorba poetului, „Numai Dumnezeu poate face un copac" – poate pentru că e atât de greu să descoperi cum să pui coajă.

Odată, un tăietor de lemne era pe punctul de-a tăia un copac când a observat o inimă crestată pe el, cu două nume înăuntru. Atunci și-a pus toporul jos și, în schimb, a tăiat copacul cu fierăstrăul. Îmi scapă morala acestei povești, deși șase luni mai târziu tăietorul de lemne a fost amendat pentru că l-a învățat pe un pitic numerele romane.

Despre tinerețe și vârstă

Adevăratul test de maturitate nu e vârsta unei persoane, ci reacția pe care-o are când se trezește din somn într-o zonă centrală numai în pantaloni scurți. Ce contează anii, mai ales dacă apartamentul tău e închiriat? Un lucru de ținut minte este că fiecare perioadă a vieții are recompensele sale, pe când după moarte e greu să mai găsești întrerupătorul de lumină. Problema principală în legătură cu moartea e teama că s-ar putea să nu existe o viață de apoi – un gând care-i poate deprima mai ales pe cei care s-au obosit să se bărbierească. De asemenea, există și teama că nimeni nu va ști unde e ținută viața de apoi. Partea bună e că moartea e unul dintre puținele lucruri care se pot face cu ușurință stând întins.

Gândiți-vă, așadar: e bătrânețea chiar atât de groaznică? Nu și dacă v-ați spălat temeinic pe dinți. Și de ce nu există un amortizor pentru atacul violent al anilor? Sau un hotel bun în centrul Indianapolisului? În fine.

Pe scurt, cel mai bun lucru este să te porți după cum ți-e vârsta. Dacă aveți șaisprezece ani sau mai puțin, încercați să nu cheliți. Pe de altă parte, dacă aveți peste optzeci, dă foarte bine să vă plimbați pe stradă cu o pungă de hârtie maro, murmurând: „Kaiserul o să-mi fure chiloții.” Țineți minte, totul e relativ – sau ar trebui să fie. Dacă nu, trebuie s-o luăm de la capăt.

Despre austeritate

Trecând prin viață, conservarea fondurilor e deosebit de importantă și nimeni n-ar trebui să cheltuiască niciodată pe prostii –

de exemplu, pe nectar de pere sau pe o pălărie din aur solid. Banii nu sunt totul, dar sunt mai buni decât sănătatea. La urma urmei, nu poți să intri într-o măcelărie și să îi spui măcelarului: „Uite ce bronz minunat am și, în plus, nici nu răcesc vreodată" și să te aștepți să-ți dea marfă, de orice fel. (în afara cazului în care măcelarul e un idiot.) Banii sunt mai buni decât sărăcia, fie și numai din motive financiare. Nu că ar putea cumpăra fericirea. Să luăm cazul furnicii și al greierelui: greierele a cântat toată vara, pe când furnica a muncit și a pus deoparte. Când a venit iarna, greierele nu avea nimic, dar furnica acuza dureri de piept. Viața e grea pentru insecte. Și să nu credeți că șoarecii o duc mai bine. Ideea e că toți avem nevoie de un cuib în care să cădem la loc, dar nu dacă purtăm un costum bun. În sfârșit, să nu uităm că e mai ușor să cheltuiești doi dolari decât să economisești unul. Și, pentru Dumnezeu, nu vă investiți banii apelând la serviciile unei agenții în care unul dintre parteneri se numește Frenchy.

Despre dragoste

E mai bine să fii cel care iubește sau cel iubit? Nici una, dacă nivelul colesterolului e peste 600. Prin dragoste înțeleg, desigur, dragostea romantică – mai degrabă dragostea dintre un bărbat și o femeie decât cea dintre mamă și copil, dintre un băiat și câinele lui sau dintre doi ospătari-șefi.

Cel mai frumos lucru e că, atunci când suntem îndrăgostiți, simțim o nevoie puternică să cântăm. Trebuie să rezistăm acestui impuls, oricât ar fi de greu, și să avem grijă ca bărbatul să nu „recite" versurile cântecului. A fi iubit e, cu siguranță, altceva decât a fi admirat, întrucât cineva poate fi admirat de la distanță, dar pentru a iubi pe cineva e esențial să ne aflăm în aceeași încăpere cu persoana respectivă, pitiți după draperii.

Așadar, pentru a fi un bun iubit, oricine trebuie să fie puternic și tandru în același timp. Cât de puternic? Presupun că e suficient să

poți ridica 22 de kilograme. Țineți minte și că pentru cel care iubește, persoana iubită este cel mai frumos lucru imaginabil, chiar dacă un străin n-ar putea-o deosebi de o specie de somon. Frumusețea e în ochiul celui care privește. În cazul în care cel care privește nu vede bine, poate întreba o persoană aflată în apropiere care dintre fete arată mai îmbietor. (De fapt, cele mai drăguțe sunt aproape întotdeauna și cele mai plictisitoare, și din această cauză unii oameni au impresia că nu există Dumnezeu.)

„Bucuriile dragostei nu durează decât o clipă", vorba trubadurului, „dar durerile ei le îndurăm la nesfârșit." Acest cântec a fost aproape un hit, dar melodia semăna prea tare cu „I'm a Yankee Doodle Dandy".

Despre plimbarea prin crâng și culesul de violete

Nu e deloc distractiv și v-aș recomanda orice altă activitate în schimb. Încercați să vizitați un prieten bolnav. Dacă acest lucru e imposibil, uitați-vă la o emisiune sau faceți o baie caldă și citiți ceva. Orice e mai bine decât să-ți faci apariția într-un crâng, cu un zâmbet idiot, și să aduni flori într-un coș. Numaidecât o să vă pomeniți țopăind înainte și înapoi. Și oricum, ce-o să faceți cu toate acele violete după ce le culegeți? „O să le pun într-o vază, desigur", veți spune. Ce răspuns stupid. În zilele noastre, poți să suni la florărie și să comanzi prin telefon. Să se împiedice florarul prin crâng, pentru asta e plătit. În acest fel, dacă-l prinde o furtună electrică sau dă peste un stup, florarul e cel gonit pe Muntele Sinai.

Să nu cumva să înțelegeți din asta că sunt insensibil la plăcerile oferite de natură, deși am ajuns la concluzia că, dacă e vorba de distracție pură, e greu să găsești ceva mai bun decât 48 de ore la Foam Rubber City în timpul vacanței. Dar asta e altă poveste.

UN SCURT ȘI TOTUȘI NECESAR GHID DE NESUPUNERE CIVICĂ

Pentru punerea la cale a unei revoluții există două condiții de bază: cineva sau ceva care să constituie obiectul revoltei și cineva care să-și facă apariția și chiar să se revolte. Codul vestimentar e de obicei lejer și amândouă părțile pot fi flexibile în ceea ce privește locul și momentul, dar dacă una dintre cele două părți nu reușește să ia parte la revoluție, întreaga acțiune se poate sfârși prost. În Revoluția Chineză din 1650, nici una dintre cele două părți nu s-a înfățișat, astfel încât s-a pierdut garanția depusă pentru sală.

Oamenii sau partidele împotriva cărora se pornește revolta sunt numiți „opresori" și pot fi identificați cu ușurință, pentru că ei sunt cei care par să se distreze. În general, „opresorii" poartă costume, dețin pământ și pot da drumul la radio foarte tare, noaptea târziu, fără să țipe nimeni la ei. Treaba lor e să mențină statu-quoul, astfel încât situația să rămână neschimbată, deși e posibil să fie dispuși să zugrăvească o dată la doi ani.

Când „opresorii" devin prea severi, avem de-a face cu ceea ce numim un stat polițienesc, în care orice formă de disidență e interzisă, ca de exemplu chicotitul, purtatul de papion sau numirea primarului „Grăsan". libertățile civile sunt îngrădite sever într-un stat polițienesc și nimeni n-a auzit de libertatea cuvântului, deși se permite mimarea pieselor de pe albume. Opiniile critice la adresa guvernării nu sunt tolerate, mai ales dacă e vorba despre modul în care dansează oficialii. Libertatea presei e și ea îngrădită, iar partidul „controlează" știrile, permițându-le cetățenilor să asculte numai idei politice acceptabile și rezultatele meciurilor care nu stârnesc neliniște.

Grupurile care se revoltă se numesc „oprimați" și pot fi observați agitându-se, bombănind și acuzând dureri de cap. (Trebuie să notăm

că opresorii nu se revoltă niciodată și nu-și propun să devină oprimați, întrucât asta ar presupune să-și schimbe lenjeria intimă.)

Câteva exemple celebre de revoluții:

Revoluția franceză, în care țăranii au preluat puterea cu forța și apoi au schimbat repede încuietorile de la ușile palatului, astfel încât nobilii să nu mai poată intra înapoi. Apoi au dat o petrecere și s-au ghiftuit. Când nobilii au reușit în sfârșit să-și recapete palatul, au fost nevoiți să facă ordine și au găsit multe pete și arsuri de țigară.

Revoluția rusă a clocotit mai mulți ani înainte să izbucnească brusc când iobagii au înțeles, într-un târziu, că Țarul și împăratul erau una și aceeași persoană.

Trebuie observat că atunci când o revoluție se termină, în general „oprimații" preiau puterea și încep să se comporte ca „opresorii". Desigur, ei devin tot mai greu de găsit la telefon, iar banii împrumutați pentru țigări și gumă în timpul luptelor sunt adeseori uitați.

Metode de nesupunere civică:

Greva foamei. Oprimatul trăiește fără mâncare până când îi sunt satisfăcute cererile. Adeseori, politicienii perfizi vor lăsa biscuiți la îndemână, sau poate chiar niște brânză cheddar, dar tentația trebuie respinsă. Dacă partidul la putere reușește să-l facă pe grevist să mănânce, în mod obișnuit nu mai sunt probleme cu înăbușirea insurecției. Dacă oamenii reușesc să-l facă pe grevist să mănânce și să încaseze și cecul, au câștigat cu siguranță. În Pakistan, o grevă a foamei s-a terminat când guvernul a produs un excepțional cordon-bleu de vită, pe care masele l-au găsit prea apetisant ca să-l poată refuza, dar astfel de feluri rafinate sunt rare.

Problema cu greva foamei e că, după mai multe zile, ți se poate face foarte foame, mai ales în situațiile în care sunt plătite mai multe

camionete care circulă prin oraș și din care se aude: „Mmm… ce pui minunați… mmm… grozavă mazăre.”

O formă modificată a grevei foamei, pentru cei ale căror convingeri politice nu sunt chiar atât de radicale, este renunțarea la arpacaș. Acest gest mic, dacă este aplicat corespunzător, poate influența foarte mult un guvern, și este bine cunoscut faptul că Mahatma Gandhi a insistat ca salatele lui să nu fie amestecate, ceea ce a forțat guvernul britanic să facă multe concesii. Alte lucruri la care se poate renunța, în afară de mâncare, sunt: jocul de whist, zâmbetul și statul într-un picior imitând un cocor.

Greva stând jos. Porniți spre o destinație aleasă anterior și așezați-vă. Așezați-vă de tot, altfel stați pitiți și această poziție n-are nici o implicație politică, în afara cazului în care și guvernul e pitit. (Lucru rar, deși unele guverne se pitesc dacă e frig.) Șmecheria e să nu se renunțe la această poziție până nu sunt împlinite toate revendicările, dar, ca și în cazul grevei foamei, guvernul va încerca subtil să-i facă pe protestatari să se ridice. Ar putea spune „OK, toată lumea sus, închidem” sau „Vă puteți ridica o clipă, vrem să vă măsurăm înălțimea”.

Demonstrațiile și marșurile. Ideea de bază a unei demonstrații este că trebuie văzută. De aici și termenul „demonstrație”. Dacă o persoană demonstrează în particular, acasă, tehnic vorbind nu avem o demonstrație, ci mai degrabă un caz de prosteală sau un comportament tâmpit. Un bun exemplu de demonstrație este Ceaiul de la Boston, când americanii furioși, costumați în indieni, au aruncat ceaiul englezesc în port. Mai târziu, indienii deghizați în americani furioși i-au aruncat pe englezi în port. Și mai târziu, englezii costumați în ceai s-au aruncat unii pe alții în port. În cele din urmă, mercenarii germani îmbrăcați în costume de femei troiene au sărit în port fără nici un motiv.

În cazul demonstrației, sunt indicate pancartele pe care sunt inscripționate revendicările celor care demonstrează. Câteva

exemple: (1) micșorați taxele, (2) măriți taxele și (3) nu mai rânjiți la iranieni.

Cum se mai poate manifesta nesupunerea civică:

Stând în fața Primăriei și scandând cuvântul „budincă” până când revendicările sunt îndeplinite.

Încurcând traficul prin dirijarea unei turme de oi în zona comercială.

Telefonând unor membri ai administrației și cântând „Bess, You Is My Woman Now” în receptor.

Purtând costume de polițiști și țopăind.

Pretinzând a fi o anghinare și lovindu-i pe trecători.

MĂSURAREA ISTEȚIMII CU INSPECTORUL FORD

Cazul mondenului ucis

Inspectorul Ford a dat buzna în cabinetul de lucru. Pe podea se găsea corpul neînsuflețit al lui Clifford Wheel, iar aparențele indicau că fusese lovit din spate cu un ciocan de crochet. Poziția corpului lăsa de înțeles că victima fusese surprinsă în timp ce-i cânta Sorrento peștișorului său auriu. Evidențele arătau că se dăduse o luptă groaznică, întreruptă de două apeluri telefonice – o dată o greșeală și o dată o ofertă pentru lecții de dans.

Înainte să moară, Wheel își înmuiase degetele în călimară și mâzgălise un mesaj: „Reduceri de toamnă, scăderi dramatice de prețuri – totul trebuie să se dea!”

— Om de afaceri până la capăt, a rostit Ives, servitorul lui, ai cărui pantofi cu toc îl făceau, în mod curios, cu cinci centimetri mai scund.

Ușa terasei era deschisă și din dreptul ei porneau urme de pași până pe hol și apoi într-un sertar.

— Unde erai când s-a întâmplat asta, Ives?

— În bucătărie. Spălam vasele.

Ives a scos niște clăbuci din portofel ca să-și confirme povestea.

— Ai auzit ceva?

— Era înăuntru cu niște bărbați. Se certau pentru că nu puteau stabili care era mai înalt. Mi s-a părut că l-am auzit pe domnul Wheel cântând un iodler și pe Mosley, partenerul lui de afaceri, strigând „Dumnezeule, încep să chelesc!”.

Următorul lucru pe care l-am auzit a fost un glissando de harpă, iar capul domnului Wheel s-a rostogolit pe peluză. L-am auzit pe domnul Mosley amenințându-l. A spus că dacă domnul Wheel îi mai atinge grepfrutul o singură dată, nu-i va semna împrumutul de la bancă. Cred că el l-a omorât.

— Ușa de la terasă se deschide din interior sau din exterior? l-a întrebat inspectorul Ford pe Ives.

— Din exterior, de ce?

— Exact cum am bănuit. Acum îmi dau seama că tu ai fost cel care l-a omorât pe Clifford Wheel, nu Mosley.

DE UNDE A ȘTIUT INSPECTORUL FORD?

Dat fiind planul casei, Ives nu avea cum să se fi furișat în spatele angajatorului său. Ar fi trebuit să se furișeze în fața lui, moment în care domnul Wheel s-ar fi oprit din cântat Sorrento și l-ar fi lovit cu ciocanul pe Ives, un ritual pe care cei doi îl îndeplineau adeseori.

O ghicitoare stranie

Aparent, Walker se sinucisese. Supradoză de somnifere. Totuși, inspectorului Ford i se părea că exista ceva care nu se lega. Poate că poziția corpului era de vină. Era în interiorul televizorului, privind în afară. Pe jos se afla un bilet de adio destul de obscur.

„Dragă Edna, costumul de lână îmi dă mâncărimi, astfel încât am decis să-mi pun capăt zilelor. Ai grijă ca fiul nostru să-și termine toate flotările. Îți las toată averea mea, mai puțin pălăria de fetru cu calotă joasă, pe care-o donez planetariului. Te rog să nu-ți pară rău pentru mine, îmi place să fiu mort și prefer această stare plății chiriei. Adio, Henry. P.S. Poate că nu e momentul cel mai bun să deschid subiectul, dar am toate motivele să cred că fratele tău se întâlnește cu o găină din Cornwall.”

Edna Walker își mușca buza inferioară, dând semne de neliniște.

— Ce credeți, domnule inspector?

Inspectorul Ford s-a uitat la tubul de somnifere de pe noptieră.

— De când avea soțul dumneavoastră insomnii?

— De ani buni. Era o chestie psihologică. Ii era teamă că, dacă închide ochii, orașul o să-i picteze o dungă albă pe toată lungimea corpului.

— Înțeleg. Avea dușmani?

— Nu chiar. Cu excepția unor țigani care au o ceainărie în afara orașului. Ii insultase o dată când își pusese dopuri în urechi și începuse să sară în sus și-n jos în acel loc chiar de sabatul lor.

Inspectorul Ford a remarcat pe birou un pahar de lapte pe jumătate băut. Era cald încă.

— Doamnă Walker, fiul dumneavoastră este plecat la facultate?

— Mă tem că nu. A fost exmatriculat săptămâna trecută pentru comportament imoral. A fost o surpriză destul de mare. L-au prins încercând să scufunde un pitic în sos tartar. E singurul lucru pe care nu-l tolerează o universitate din Ivy League.

— Iar lucrul pe care nu-l tolerez eu este crima. Fiul dumneavoastră e arestat.

DE CE A BĂNUIT INSPECTORUL FORD CĂ FIUL LUI WALKER ERA UCIGAȘUL?

Cadavrul domnului Walker a fost găsit cu bani în buzunare. Un om care are de gând să se sinucidă se asigură că are o carte de credit și semnează pentru tot.

Nestemata furată

Caseta de sticlă era spartă, iar Safirul Bellini lipsea. Singurele indicii din muzeu erau un fir de păr blond și vreo zece amprente, toate de la degetul mic. Paznicul a explicat că se afla în muzeu când o siluetă îmbrăcată în negru s-a strecurat în spatele Iui și l-a lovit în cap cu notițele pentru un discurs. Chiar înainte să-și piardă cunoștința, i s-a părut că aude vocea unui bărbat spunând Jerry, sun-o pe maică-ta", dar nu putea fi sigur. Se părea că hoțul intrase prin fereastra rabatabilă și coborâse pe perete cu niște pantofi cu ventuze, ca o muscă umană. Paznicii muzeului aveau mereu la îndemână un uriaș plici de muște, tocmai pentru astfel de ocazii, dar de data asta fuseseră fraieriți.

— De ce-ar vrea cineva să fure Safirul Bellini? a întrebat custodele muzeului. Nu se știe că-i blestemat?

— Despre ce blestem e vorba? s-a grăbit să întrebe inspectorul Ford.

— Safirul a fost deținut inițial de un sultan care a murit în împrejurări suspecte, după ce o mână a ieșit din castronul cu supă și l-a strangulat. Următorul proprietar a fost un lord englez pe care soția l-a găsit într-o zi crescând cu susul în jos într-o jardinieră de pe pervaz. Pentru o vreme nu s-a mai știut nimic despre acea piatră; a apărut după câțiva ani în posesia unui milionar din Texas, care a luat foc dintr-odată în timp ce se spăla pe dinți. Noi am achiziționat safirul abia luna trecută, dar blestemul pare să funcționeze în continuare, pentru că la scurt timp după ce l-am obținut, consiliul de administrație al muzeului a făcut un șir de conga și au dansat pe muchia unei stânci, de unde au și căzut.

— Ei bine, a spus inspectorul Ford, o fi o bijuterie cu ghinion, dar e prețioasă și dacă o vreți înapoi, mergeți la magazinul de delicatese al lui Handleman și arestați-l pe Leonard Handleman. O să descoperiți că are safirul în buzunar.

DE UNDE A ȘTIUT INSPECTORUL FORD CINE FURASE BIJUTERIA?

Cu o zi în urmă, Leonard Handleman spusese: „Cum ar fi să am un safir uriaș? Aș putea să ies din afacerea cu delicatese.”

Accidentul macabru

— Tocmai mi-am împușcat soțul, s-a smiorcăit Cynthia Freem, în timp ce stătea aplecată deasupra cadavrului bărbatului solid, întins în zăpadă.

— Cum s-a-ntâmplat? a întrebat inspectorul Ford, trecând direct la subiect.

— Eram la vânătoare. Quincy adora vânătoarea, și eu la fel. Ne-am despărțit doar o clipă. Tufișurile erau foarte înalte. Cred că am bănuit că era o marmotă. Am tras. Era prea târziu. Când l-am jupuit, mi-am dat seama că eram căsătoriți.

— Hmmm, a căzut pe gânduri Inspectorul Ford, privind urmele de pași din zăpadă. Probabil că țintiți foarte bine. L-ați nimerit chiar între sprâncene.

— A, nu, am avut noroc. În mod normal, sunt doar un vânător amator.

— Înțeleg.

Inspectorul Ford a examinat bunurile mortului. În buzunar avea niște sfoară, un măr din 1904 și instrucțiuni despre ce-ar trebui să faci dacă te-ai trezi lângă o armeanca.

— Doamnă Freem, ăsta a fost primul accident de vânătoare al soțului dumneavoastră?

— Primul fatal, da. Deși odată, în Munții Stâncoși din Canada, un vultur i-a furat certificatul de naștere.

— Soțul dumneavoastră purta mereu perucă?

— Nu chiar. O avea de obicei la el și o scotea numai dacă era prins într-o dezbatere. De ce?

— Pare excentric.

— Chiar era.

— De-asta l-ați omorât?

DE UNDE A ȘTIUT INSPECTORUL CĂ NU FUSESE UN ACCIDENT?

Un vânător experimentat cum era Quincy Freem n-ar fi urmărit niciodată o căprioară îmbrăcat doar în chiloți. De fapt, doamna Freem îl ucisese în casă, în timp ce el cânta la linguri, și încercase să facă totul să arate ca un accident de vânătoare, târând cadavrul în pădure și lăsând în apropiere un număr din Field & Stream. În grabă, a uitat să-l și îmbrace. Rămâne totuși un mister de ce bărbatul cânta la linguri în chiloți.

Răpirea bizară

Pe jumătate lihnit, Kermit Kroll se clătina prin sufrageria casei părintești, unde toți îl așteptau nerăbdători pe inspectorul Ford.

— Mersi că mi-ați plătit răscumpărarea, a spus Kermit. Nu credeam c-o să ies viu de-acolo.

— Mie-mi spui? a răspuns inspectorul.

— Eram în drum spre centru, să-mi dau pălăria la reparat, când a oprit lângă mine un Sedan și doi bărbați m-au întrebat dacă voiam să văd un cal care putea recita Proclamația de la Gettysburg. Sigur că da, am spus și am urcat. Următorul lucru pe care mi-l aduc aminte e anestezia cu cloroform, din care m-am trezit legat la ochi și țintuit de-un scaun.

Inspectorul Ford a studiat biletul prin care se cerea răscumpărarea. „Dragă mami, dragă tati, lăsați 50.000 de dolari într-o pungă sub podul de pe Decatur Street. Dacă nu există nici un pod pe Decatur Street, vă rog să construiți unul. Sunt bine tratat, mi s-a oferit adăpost și primesc mâncare bună, deși aseară moluștele au fost cam arse. Trimiteți banii repede, pentru că, dacă nu dați nici un semn în următoarele zile, bărbatul care acum îmi face patul o să mă stranguleze. Al vostru, Kermit. P.S. Nu e o glumă. Vă atașez și o glumă, ca să puteți face diferența."

— Aveți cea mai vagă idee despre locul unde-ați fost ținut?

— Nu, știu doar că auzeam un sunet ciudat, care venea de-afară.

— Ciudat?

— Da. Știți sunetul pe care-l face un hering când e mințit?

— Hmmm, a reflectat inspectorul Ford. Și cum ați reușit să scăpați, până la urmă?

— Le-am spus că vreau să merg la meciul de fotbal și că n-am bilet. Au spus că e OK, dacă rămân legat la ochi și mă-ntorc până la miezul nopții. Am fost de acord, dar în al treilea sfert Bears conduceau detașat, așa că am plecat și m-am întors aici.

— Foarte interesant, a spus inspectorul Ford. Acum știu că răpirea asta a fost o înscenare. Cred că sunteți implicat și că împărțiți banii.

DE UNDE A ȘTIUT INSPECTORUL FORD?

Deși Kermit Kroll locuia cu părinții, ei aveau optzeci de ani, iar el șaizeci. Răpitorii serioși n-ar răpi niciodată un copil de șaizeci de ani, pentru că n-are sens.

GENIUL IRLANDEZ

Viscous and Sons au anunțat publicarea Poemelor adnotate ale lui Sean O'Shawn, marele poet irlandez considerat de mulți drept cel mai incomprehensibil și, în consecință, cel mai rafinat poet al vremurilor sale. Opera lui O'Shawn abundă în referințe foarte personale, astfel încât înțelegerea ei necesită o profundă cunoaștere a vieții lui O'Shawn, cu care, conform cercetătorilor, nici măcar el nu se putea lăuda.

Urmează o mostră din această minunată carte.

DINCOLO DE SÂNGELE ZEILOR

Să navigăm. Să navigăm, cu bărbia lui Fogarty spre Alexandria, în timp ce frații Beamish, aleargă chicotind spre turn, mândri de gingiile lor.

O mie de ani au trecut de când Agamemnon a spus: Nu deschideți porțile, cine naiba are nevoie de-un cal de lemn atât de mare?

Care-i legătura? Numai aceea că Shaunessy, dându-și ultima suflare, a refuzat să comande și un aperitiv lângă felul principal, deși avea dreptul.

Iar curajosul Bixby, în ciuda asemănării cu o ciocănitoare, nu și-a putut recupera lenjeria de la Socrate fără o etichetă. Parnell avea răspunsul, dar nimeni nu-i punea întrebarea. Nimeni în afară de bătrânul Lafferty, a cărui glumă despre lapis lazuli a făcut o întreagă generație să ia lecții de samba.

E adevărat, Homer era orb și asta explică de ce se întâlnea cu acele femei. Dar Aegnus și druizii depun mărturie mută pentru goana omului după alterații libere. Și Blake a visat la asta, și O'Higgins, al cărui costum a fost furat chiar în timp ce-l purta. Civilizația are forma unui cerc și se repetă, în timp ce vârful lui O'Leary are formă de trapez.

Bucură-te! Bucură-te! Și sun-o pe maică-ta din când în când.

Să navigăm: O'Shawn era un navigator pasionat, deși nu făcuse asta niciodată pe mare. În copilărie visa să devină căpitan de vas, dar a renunțat când cineva i-a explicat ce erau rechinii. Totuși, fratele lui mai mare, James, s-a înrolat în Marina Britanică, dar a fost dat afară și degradat pentru că-i vânduse salată de varză unui ofițer de rang inferior.

Bărbia lui Fogarty: Fără îndoială, o referire la George Fogarty, care l-a convins pe O'Shawn să se facă poet și l-a asigurat că va fi în continuare invitat la petreceri. Fogarty edita o revistă pentru tineri poeți și chiar dacă difuzarea revistei se limita la mama lui, impactul a fost internațional. Fogarty era un irlandez roșcovan și amator de distracții, a cărui idee despre o petrecere reușită era să stea întins în piața publică, imitând o pensetă. În cele din urmă, a suferit o cădere nervoasă și a fost arestat pentru că mâncase o pereche de pantaloni în Vinerea Mare.

Bărbia lui Fogarty a fost obiect de batjocură pentru că era atât de mică, încât aproape că nu exista. La priveghiul lui Jim Kelly, Fogarty îi spusese lui O'Shawn: „Aș da orice pentru o bărbie mai mare. Dacă nu găsesc una în curând, sunt în stare să fac ceva necugetat." S-a întâmplat ca Fogarty să fie prieten cu Bernard Shaw și, o dată, i s-a permis să atingă barba lui Shaw, cu condiția ca după aceea să plece.

Alexandria: Referirile la Orientul Mijlociu sunt frecvente în opera lui O'Shawn, iar poemul lui care începe cu „Spre Bedeem, cu baloane de săpun…" tratează cu sarcasm industria hotelieră văzută prin ochii unei mumii.

Frații Beamish: Doi frați debili care au încercat să ajungă din Belfast în Scoția trimițându-se unul pe celălalt prin poștă. Liam Beamish a fost coleg de școală cu O'Shawn, dar a fost exmatriculat pentru că se deghiza în castor. Quincy Beamish era introvertit și a circulat cu o folie protectoare pentru mobilă pe cap până la vârsta de

patruzeci și unu de ani. Frații Beamish obișnuiau să se ia de O'Shawn și, de regulă, îi mâncau prânzul înainte să apuce el s-o facă. O'Shawn își amintește de ei cu afecțiune și-i pomenește în cel mai bun sonet al său, Inima mea e ca un mare, mare iac, în care cei doi sunt reprezentați simbolic ca măsuțe de cafea.

Turnul: Când O'Shawn s-a mutat din casa părinților, a locuit într-un turn la sud de Dublin. Era un turn foarte mic, care abia dacă avea un metru optzeci, respectiv cu cinci centimetri mai mic decât O'Shawn. Acesta împărțea locuința cu Harry O'Connel, un prieten cu pretenții literare, a cărui piesă de teatru în versuri, „Boul moscat", a fost întreruptă brusc când toată echipa a fost cloroformizată.

O'Connel a avut o mare influență asupra stilului lui O'Shawn și l-a convins, într-un târziu, că nu toate poemele trebuiau să înceapă cu „Trandafirii sunt roșii, violetele sunt albastre".

Mândri de gingiile lor: Frații Beamish aveau gingii neobișnuit de bune. Liam Beamish putea să-și scoată proteza și să mănânce nuci caramelizate, ceea ce a și făcut zi de zi timp de șaisprezece ani, până când cineva i-a spus că nu exista o astfel de profesie.

Agamemnon: O'Shawn era obsedat de Războiul Troian. Nu-i venea să creadă că o armată putea da dovadă de atâta prostie încât să accepte un cadou din partea inamicului pe timp de război. Mai ales că s-au și apropiat de calul de lemn și au auzit chicoteli înăuntru. Acest episod pare să-l fi traumatizat pe tânărul O'Shawn, care, de-a lungul vieții, a examinat cu atenție fiecare cadou care i-a fost oferit, mergând chiar până la a lumina cu o lanternă interiorul unor pantofi primiți de ziua lui, strigând: „E cineva acolo? Ha? Ieși afară!"

Shaunesy: Michael Shaunesy, scriitor ocult și mistic, care l-a convins pe O'Shawn că exista viață după moarte pentru cei care făceau economie la apă.

Shaunessy mai credea și în influența lunii asupra acțiunilor noastre și că tunsul pe lună plină provoca sterilitate. O'Shawn era fascinat de Shaunessy și și-a dedicat o bună parte din viață studierii

fenomenelor oculte, deși nu și-a atins niciodată scopul de a intra într-o cameră prin gaura cheii.

Luna este foarte prezentă în poemele târzii ale lui O'Shawn, care i-a mărturisit lui James Joyce că plăcerea sa cea mai mare era să-și vâre o mână în budincă într-o noapte cu lună.

Referirea la Shaunessy care refuza un aperitiv are, probabil, legătură cu acel episod în care cei doi bărbați au cinat împreună la Innisfree, iar Shaunessy a suflat boabe de mazăre printr-un pai în direcția unei doamne grase, care nu fusese de acord cu părerile lui despre îmbălsămare.

Bixby: Eamon Bixby. Un fanatic al politicii care propovăduia ventrilogia ca panaceu pentru suferințele lumii. A fost unul dintre studenții străluciți ai lui Socrate, dar diferit de filozoful grec prin viziunea asupra ideii de „viață bună", care, după Bixby, era imposibil de atins dacă nu avea toată lumea aceeași greutate.

Parnell avea răspunsul: Răspunsul la care se referă O'Shawn este „Cositor", iar întrebarea – „Care este marfa de export numărul unu din Bolivia?". E de înțeles că nimeni nu-i punea lui Parnell această întrebare, deși fusese provocat mai demult să numească cel mai mare patruped cu blană dispărut, iar el spusese „Puiul", ceea ce-i atrăsese foarte multe critici.

Lafferty: Ortopedul lui John Millington Synge. Un personaj fascinant, care a avut o aventură pasională cu Molly Bloom, până când și-a dat seama că era un personaj de ficțiune. Lui Lafferty îi plăceau foarte mult poantele și odată, folosind mălai și ouă, a inventat protezele ortopedice Synge. În consecință, a început să meargă ciudat, iar adepții lui l-au imitat numaidecât, în speranța că, mergând după pasul lui, vor reuși și ei să scrie piese de teatru la fel de bune. De aici versurile: „A făcut o întreagă generație să ia / lecții de samba."

Homer era orb: Homer era un simbol pentru T.S. Eliot, pe care O'Shawn îl considera un poet „de-o imensă anvergură, dar foarte

puțin generos”.

Cei doi bărbați se întâlniseră la Londra, la repetițiile pentru Crimă în catedrală (la vremea aceea se numea Picioare de un milion de dolari). O’Shawn îl convinsese pe Eliot să renunțe la perciuni și la ideea că ar putea deveni un dansator spaniol. Amândoi au compus manifeste care enunțau țelurile „noii poezii”, iar unul dintre ele era să se scrie mai puține poezii despre iepuri.

Aegnus și druizii: O’Shawn era influențat de mitologia celtă, iar poemul lui care începe cu „Clooth na bare, na bare, na bare” vorbește despre zeii Irlandei antice, care-au transformat doi îndrăgostiți într-o serie Encyclopaedia Britannica.

Alterații libere: Referire, probabil, la dorința lui O’Shawn de-a „altera rasa umană”, pe care o considera depravată, mai ales jocheii. O’Shawn era, fără doar și poate, un pesimist și simțea că umanitatea nu mai producea nimic bun până nu cădea toată lumea de acord să-și reducă temperatura corpului sub 37 de grade, ceea ce i se părea chiar și lui nerezonabil.

Blake: O’Shawn era un mistic și, la fel ca Blake, credea în forțele nevăzute. Acest lucru a fost confirmat când fratele lui, Ben, a fost lovit de fulger în timp ce lingea un timbru poștal. Fulgerul nu l-a omorât pe Ben, lucru pe care O’Shawn l-a atribuit Providenței, deși fratelui său i-au mai trebuit șaptesprezece ani până să-și bage limba la loc în gură.

O’Higgins: Patrick O’Higgins i-a făcut cunoștință lui O’Shawn cu Polly Flaherty, cea care avea să-i devină soție după zece ani în care i-a făcut curte. În tot acest timp, cei doi n-au făcut nimic altceva decât să se întâlnească în secret și să respire pe nas unul spre celălalt. Polly n-a fost niciodată conștientă de geniul soțului său și le-a spus apropiaților că, după părerea ei, lumea își va aminti de el nu pentru poeme, ci pentru că scotea un țipăt foarte ascuțit înainte să mănânce mere.

Vârful lui O'Leary: Muntele O'Leary, unde O'Shawn a cerut-o în căsătorie pe Polly înainte ca ea să se rostogolească. O'Shawn a vizitat-o în spital și a cucerit-o definitiv cu poemul Despre descompunerea cărnii.

Sun-o pe maică-ta: Pe patul de moarte, mama lui O'Shawn, Bridget, și-a implorat fiul să renunțe la poezie și să devină vânzător de aspiratoare. O'Shawn nu i-a putut promite așa ceva și a fost chinuit de anxietate și de vină tot restul vieții, chiar dacă la Conferința Internațională de Poezie de la Geneva le-a vândut câte-un Hoover lui W.H. Auden și lui Wallace Stevens.

POVEȘTI FANTASTICE ȘI FIARE MITOLOGICE

Cele ce urmează sunt câteva mostre din cele mai pline de imaginație creații literare pe care le antologhez într-o serie de patru volume care vor fi, publicate de *Remainder and Sons* în așteptarea deznodământului grevei păstorilor norvegieni.

Nurcul

Nurcul este o pasăre de cinci centimetri, înzestrată cu darul vorbirii și care glăsuiește despre sine la persoana a treia – de exemplu: „E o pasăre foarte simpatică, nu?”

În mitologia persană se crede că dacă un nurc se oprește pe pervaz dimineața, o rudă se va îmbogăți sau își va rupe amândouă picioarele jucând la tombolă.

Se spune că Zoroastru a primit un nurc cadou de ziua lui, când de fapt avea nevoie de o salopetă gri. Nurcul apare și în mitologia babiloniană, dar este mult mai sarcastic și spune mereu „Hai, gata!”

E posibil ca unii cititori să fie familiari cu o operă de Holstein mai puțin cunoscută, intitulată Taffelspitz, în care o fată mută se îndrăgostește de un nurc, îl sărută și zboară amândoi prin cameră până când cade cortina.

Snolul zburător

O șopârlă cu patru sute de ochi, două sute pentru vederea la distanță și două sute pentru citit. Conform legendei, cine privește un snol în față își pierde instantaneu dreptul de-a conduce prin New Jersey.

Legendar este și cimitirul snolului, un loc necunoscut chiar și snolilor. În caz că un snol moare, trebuie să rămână unde este, așteptând să fie ridicat.

În mitologia nordică, Loki încearcă să găsească cimitirul snolilor, dar descoperă în schimb niște fecioare scăldându-se în Rin și

sfârșește prin a se îmbolnăvi de trichineloză.

*

Împăratul Ho Sin a avut un vis în care se făcea că deținea un palat mai mare decât cel real, la jumătate din chirie. Trecând pe sub arcadele edificiului, Ho Sin a remarcat dintr-odată că trupul său redevenise tânăr, deși capul îi rămăsese undeva între șaizeci și cinci și șaptezeci de ani. Deschizând o ușă, a descoperit o altă ușă, care l-a condus la alta; în scurt timp, și-a dat seama că trecuse printr-o sută de uși și că acum era în curtea din spate.

Când mai avea foarte puțin până să-l cuprindă disperarea, o privighetoare i s-a așezat pe umăr și a cântat cel mai frumos cântec pe care-l auzise vreodată, iar apoi l-a mușcat de nas.

Liniștit, Ho Sin s-a uitat în oglindă și, în loc să-și vadă propria reflexie, a văzut un bărbat pe nume Mendel Goldblatt, care lucra pentru Compania de Instalații Wasseman și care l-a acuzat că-i luase paltonul. Astfel, Ho Sin a aflat care era secretul vieții: „Să nu cânți niciodată iodler."

Când s-a trezit, împăratul era transpirat și nu-și amintea dacă visase sau dacă se găsea într-un vis avut de chezașul său.

Freanul

Freanul este un monstru marin cu corp de crab și cap de contabil autorizat.

Se spune despre freani că au voci bune pentru cântat, care-i înnebunesc pe marinari, mai ales dacă e vorba de melodii ale lui Cole Porter.

Aduce ghinion să omori un frean: într-un poem de Sir Herbert Figg, un marinar împușcă unul și barca lui e cuprinsă brusc de furtună, iar echipajul îl capturează pe căpitan și-i aruncă dinții falși peste bord, în speranța de-a se menține la suprafața apei.

Marea icră

Marea icră e o creatură mitologică, având cap de leu și corp de leu, dar nu e totuna cu un leu. Se știe că o icră doarme mii de ani și apoi se ridică brusc, cuprinsă de flăcări, mai ales dacă fuma înainte să aștipească.

Se spune că Odiseu a trezit o icră după șase sute de ani, dar i s-a părut că era cam apatică și cam țâfnoasă, cerând voie să mai rămână în pat încă două sute de ani.

Apariția unei icre e în general asociată cu ghinionul și precedă, de obicei, izbucnirea foametei sau vestea unui cocktail.

*

Un înțelept din India a făcut pariu cu un magician că nu putea fi păcălit; în consecință, magicianul l-a bătut pe umăr și l-a transformat în porumbel. Porumbelul a zburat apoi pe fereastră până în Madagascar, unde i s-a trimis și bagajul.

Soția înțeleptului, care fusese martoră a scenei, l-a întrebat pe magician dacă avea puterea să preschimbe lucrurile în aur, iar în cazul că avea, dacă nu putea să-l transforme pe fratele ei în trei dolari, astfel încât ziua să nu fie complet pierdută.

Magicianul a răspuns că, dacă voia cineva să învețe acel truc, trebuia să călătorească în cele patru colțuri ale pământului, dar era indicat să pornească la drum în extrasezon, pentru că trei colțuri ale pământului erau în general rezervate.

Femeia s-a gândit pentru o clipă, iar apoi a plecat în pelerinaj la Mecca, uitând să închidă soba. S-a întors după șaptesprezece ani, timp în care vorbise cu Marea Lamă, și a trecut imediat pe ajutor de șomaj.

(Acesta este un exemplu dintr-o serie de mituri hinduse care ne explică de ce avem grâu. Autorul.)

Vela

Un șoarece mare și alb, care are tipărite pe burtă versurile cântecului Am I Bine?

Vela este unică printre rozătoare, deoarece se poate cânta la ea ca la acordeon. Asemănătoare cu vela este luneta, o veveriță micuță, care poate fluiera și care-l cunoaște personal pe primarul din Detroit.

*

Astronomii vorbesc despre o planetă locuită numită Quelm, atât de îndepărtată de Terra, încât unui om care călătorește cu viteza luminii i-ar trebui șase milioane de ani să ajungă acolo, deși se plănuiește introducerea unei linii expres care ar scurta călătoria cu două ore.

Din moment ce temperatura pe Quelm este de minus o mie trei sute de grade, scăldatul este interzis, iar stațiunile fie sunt închise, fie oferă divertisment live.

Din cauza depărtării față de centrul sistemului solar, pe Quelm nu există gravitație și deci e nevoie de o planificare foarte atentă pentru o cină cu mulți invitați. În plus față de toate aceste obstacole, pe Quelm nu există oxigen ca să susțină viața așa cum o cunoaștem noi, iar creaturile care trăiesc aici se descurcă destul de greu și nu pot supraviețui fără cel puțin două locuri de muncă.

Legenda spune că, acum multe miliarde de ani, condițiile nu erau chiar atât de vitrege – sau cel puțin nu era mai rău ca în Pittsburgh – și că existau forme de viață umană. Aceste ființe – foarte asemănătoare cu oamenii, cu excepția unei căpățâni de salată acolo unde ar fi trebuit să fie nasul – erau filozofi. În această calitate, ei se bazau întru totul pe logică și credeau că, dacă viața există, atunci cineva trebuie s-o fi provocat, așa că au pornit în căutarea unui bărbat cu părul închis la culoare și tatuat, care purta o jachetă de tipul celor din marina americană.

După ce-au văzut că nu s-a materializat nimic, au renunțat la filozofie și au intrat în afacerea cu comenzi și livrări poștale, dar taxele poștale au crescut, iar ei au dispărut.

DAR DELICAT… FOARTE DELICAT

Întrebați o persoană obișnuită cine a scris piesele intitulate Hamlet, Romeo și Julieta, Regele Lear și Othello și, în majoritatea cazurilor, vă va răspunde cu încredere „Bardul nemuritor din Stratford upon Avon". Întrebați și despre autorul sonetelor shakespeariene și-o să vedeți dacă nu primiți același răspuns ilogic. Acum puneți aceste întrebări unor detectivi literari care apar pe neașteptate o dată la câțiva ani și să nu fiți surprinși dacă primiți răspunsuri de genul Sir Francis Bacon, Ben Johnson, Regina Elisabeta sau chiar The Homestead Act.

Cea mai recentă teorie de acest fel am descoperit-o într-o carte pe care tocmai am citit-o și care spune că, de fapt, adevăratul autor al operelor lui Shakespeare a fost Christopher Marlowe. Cartea susține foarte convingător acest punct de vedere, iar după ce am terminat de citit nu mai eram sigur dacă Shakespeare era Marlowe sau Marlowe era Shakespeare. Atâta știu, că n-aș fi încasat cecuri în numele nici unuia dintre ei – și-mi plac operele lor.

Acum, încercând să iau în considerare teoria descrisă mai sus, prima mea întrebare este: dacă Marlowe i-a scris opera lui Shakespeare, atunci cine a scris-o pe-a lui Marlowe? Răspunsul la această întrebare se află în căsătoria lui Shakespeare cu o femeie pe nume Anne Hathaway. Asta știm sigur, e o realitate. Totuși, conform noii teorii, Marlowe era cel însurat cu Anne Hathaway, lucru care l-a întristat peste măsură pe Shakespeare, pentru că nu-l lăsau să intre în casă.

Într-o bună zi, într-o criză de gelozie izbucnită în brutărie, Marlowe a fost măcelărit – sau s-a făcut nevăzut pentru a evita acuzațiile de erezie, un delict dintre cele mai grave, pedepsit cu măcelărirea sau cu dispariția.

În acel moment, tânăra soție a lui Marlowe a pus mâna pe stilou și a continuat să scrie piesele și sonetele pe care cu toții le cunoaștem și le evităm în ziua de azi. Dar dați-mi voie să aduc câteva lămuriri.

Știm cu toții că Shakespeare (Marlowe) și-a împrumutat intrigile de la antici (moderni); totuși, când a venit momentul să le înapoieze anticilor, și-a dat seama că le uzase și a fost nevoit să părăsească țara sub pseudonimul William Bardul (de aici termenul „bardul nemuritor") într-o încercare de a evita închisoarea datornicilor (de aici termenul „închisoarea datornicilor"). Aici intră în scenă Sir Francis Bacon. Bacon era un inovator al acelei perioade și tocmai lucra la conceptul avansat al refrigerării. Legenda spune că a murit încercând să refrigereze un pui. Se pare că puiul a împins primul. Într-un efort de a-l ascunde pe Marlowe de Shakespeare, dacă se dovedea cumva că erau una și aceeași persoană, Bacon a adoptat numele ficțional Alexander Pope, care în realitate era Papa Alexandru, conducătorul bisericii romano-catolice aflat în prezent în exil din cauza invadării Italiei de către barzi, ultima hoardă de nomazi (de la ei ne-a rămas termenul „bard nemuritor"), care cu ani înainte galopaseră spre Londra, unde Raleigh își aștepta moartea în Turn.

Misterul se adâncește pentru că, în continuare, Ben Jonson înscenează o înmormântare falsă pentru Marlowe, convingând un poet minor să-i ia locul la îngropăciune. Ben Jonson nu trebuie confundat cu Samuel Johnson. El era Samuel Johnson. Samuel Johnson, nu. Samuel Johnson era Samuel Pepys. Pepys era de fapt Raleigh, care scăpase din Turn și scrisese Paradisul pierdut sub numele de John Milton, un poet care, datorită orbirii, scăpase întâmplător din Turn și fusese spânzurat sub numele de Jonathan Swift. Totul devine mult mai clar când ne dăm seama că George Eliot era femeie.

Plecând de la aceste date, înțelegem că Regele Lear nu e o piesă de Shakespeare, ci un spectacol de varieteu plin de satiră scris de

Chaucer, intitulat inițial Nimeni nu e perfect și care conține un indiciu despre bărbatul care l-a ucis pe Marlowe, cunoscut în perioada elisabetană (Elizabeth Barrett Browning) drept Old Vie. Old Vie a devenit cunoscut mai târziu ca Victor Hugo, care a scris Cocoșatul de la Notre Dame, pe care mulți studenți de la litere îl consideră a fi un fel de Coriolan cu câteva schimbări evidente. (Rostiți amândouă titlurile foarte repede.)

Ne întrebăm, atunci, oare nu asta a caricaturizat Lewis Carroll în Alice în Țara Minunilor? Iepurele de Martie era Shakespeare, Pălărierul Nebun, Marlowe și Șoarecele, Bacon – sau Pălărierul Nebun, Bacon și Iepurele de Martie, Marlowe – sau Carroll, Bacon și Șoarecele, Marlowe – sau Alice era Shakespeare – sau Bacon – sau Carroll era Pălărierul Nebun. Mare păcat că Lewis Carroll nu mai trăiește ca să ne lămurească. Sau Bacon. Sau Marlowe. Sau Shakespeare. Ideea e că, dacă aveți de gând să vă mutați, trebuie să vă înștiințați oficiul poștal. În afara cazului în care nu dați doi bani pe posteritate.

DACĂ IMPRESIONIȘTII AR FI FOST DENTIȘTI

(O fantezie care explorează transmutarea temperamentului)

Dragă Theo,

Oare viața nu mă va trata niciodată cumsecade? Sunt copleșit de disperare! îmi bubuie capul! Doamna Sol Schwimmer mă dă în judecată pentru că i-am făcut puntea dentară după cum am considerat eu de cuviință și nu ca să se potrivească în gura ei ridicolă! Așa e! Nu pot lucra la comandă, ca un meșteșugar de rând! Am decis că puntea ei trebuia să fie enormă și ondulată, cu dinți sălbatici, explozivi, țâșnind în fiecare direcție ca flăcările! Acum e supărată că nu-i încape în gură. E atât de burgheză și de proastă, încât îmi vine s-o pocnesc! Am încercat să-i îndes puntea dentară în gură, dar iese în afară ca un candelabru în formă de stea. Totuși, mie mi se pare frumoasă. Ea susține că nu poate mesteca! Ce-mi pasă mie dacă poate mesteca sau nu! Theo, n-o mai pot duce așa multă vreme. L-am întrebat pe Cezanne dacă nu vrea să împartă biroul cu mine, dar e bătrân, infirm și nu poate ține în mână instrumentele – în consecință, lucrează cu ele legate de încheietură și atunci îi lipsește precizia, iar când operează într-o gură, distruge mai mulți dinți decât salvează. Ce să fac?

Vincent

Dragă Theo,

Am făcut niște radiografii dentare săptămâna asta și mi s-au părut bune. Degas m-a criticat când le-a văzut. A spus că e proastă compoziția. Toate cariile erau îngrămădite în colțul din stânga jos. I-am explicat că așa arată gura doamnei Slotkin, dar nu m-a ascultat! A spus că urăște osatura și că am folosit prea mult mahon. Când a plecat, am făcut totul bucăți! Ca și cum asta n-ar fi fost de-ajuns, am

încercat să-i fac doamnei Wilma Zardis o operație de canal, dar când eram pe la jumătate m-a cuprins deznădejdea. Mi-am dat seama brusc că nu o operație de canal voiam să fac! M-am înroșit și am ametit. Am ieșit în fugă din birou, aveam nevoie de aer! Am zăcut inconștient câteva zile și, când m-am trezit, eram pe un țărm. La întoarcere, ea era încă pe scaun. I-am terminat lucrarea din obligație, dar nu m-am putut îndura s-o semnez.

Vincent

Dragă Theo,

Am nevoie, din nou, de fonduri. Îmi imaginez ce povară trebuie să fiu pentru tine, dar la cine altcineva să apelez? Am nevoie de bani pentru materiale! Lucrez aproape în exclusivitate cu ață dentară, improvizând pe parcurs, iar rezultatele sunt captivante! Dumnezeule! Nu mai am nici un ban pentru novocainã. Astăzi am scos un dinte și a trebuit să-l anesteziez pe pacient citindu-i din Dreiser. Ajutor.

Vincent

Dragă Theo,

Am hotărât să împart biroul cu Gauguin. E un dentist bun, specializat în implanturi, și pare să-i placă de mine. M-a complimentat pentru felul cum am lucrat la domnul Jay Greenglass. Dacă-ți aduci aminte, i-am plombat al doilea molar de jos, după care nu mi-a mai plăcut plomba și am încercat s-o îndepărtez. Greenglass a fost categoric și am ajuns la tribunal. S-a pus problema legală a proprietății și, urmând sfatul avocatului meu, am fost suficient de isteț încât să-l dau în judecată pentru tot dintele și să mă mulțumesc, în urma negocierilor, cu plomba. Ei bine, cineva a văzut-o în colțul biroului meu și vrea s-o folosească într-o expoziție! Se vorbește deja despre o retrospectivă!

Vincent

Dragă Theo,

Cred că am făcut o greșeală împărțind biroul cu Gauguin. Tipul e dus. Bea Lavoris în cantități foarte mari. Când l-am acuzat, a făcut o criză de nervi și mi-a smuls diplomele de chirurgie stomatologică de pe pereți. Într-un moment mai calm, l-am convins să încercăm să plombăm niște dinți în aer liber și am lucrat pe o pajiște înconjurați de nuanțe de verde și de auriu. El i-a pus coroane dentare unei domnișoare pe nume Angela Tonnato, iar eu i-am pus plombe temporare domnului Louis Kaufman. Și iată-ne, lucrăm împreună în aer liber! Șiruri întregi de dinți orbitor de albi sub soare! Apoi a venit o rafală de vânt care i-a zburat peruca domnului Kaufman în tufișuri. A țâșnit după ea și i-a dărâmat instrumentele lui Gauguin. Gauguin a dat vina pe mine și a încercat să mă lovească, dar din greșeală l-a împins pe domnul Kaufman, făcându-l să se așeze pe freza de mare viteză. Domnul Kaufman a trecut aproape în zbor pe lângă mine, luând-o cu el și pe domnișoara Tonnato. Consecința, Theo, este că Rifkin, Rifkin, Rifkin și Meltzer mi-au luat toate câștigurile. Trimite cât poți.

Vincent

Dragă Theo,

Toulouse-Lautrec este cel mai trist om din lume. Își dorește mai mult ca orice să fie un dentist bun, și are talent pentru asta, dar e prea scund ca să ajungă la gurile pacienților și prea mândru ca să se urce pe orice. Cu mâinile ridicate deasupra capului, le bâjbâie prin gură fără să vadă ceva, iar ieri, în loc să pună coroane pe dinții doamnei Fitelson, i le-a pus pe bărbie. Intre timp, bunul meu prieten Monet refuză să lucreze pe orice alte guri în afara celor foarte, foarte mari, iar Seurat, care e destul de capricios, a dezvoltat o metodă de-a curăța rând pe rând fiecare dinte, până când construiește ceea ce el

numește „o gură plină, proaspătă”. E o operațiune de o soliditate arhitecturală, dar oare se poate numi lucrare dentară?

Vincent

Dragă Theo,

Sunt îndrăgostit. Claire Memling a venit săptămâna trecută pentru profilaxie orală (îi trimisesem o carte poștală prin care o anunțam că trecuseră șase luni de la ultima igienizare, deși în realitate trecuseră doar patru zile). Theo, mă înnebunește! îmi dezlănțuie toate dorințele! Mușcătura ei! Nu am văzut o asemenea mușcătură în viața mea! Dinții ei se potrivesc perfect! Nu ca la doamna Itkin, ai cărei dinți de jos sunt cu doi centimetri mai în afară față de cei de sus, făcând-o să arate ca un vârcolac! Nu! Dinții lui Claire se întâlnesc și se închid! Când vezi asta, știi că există Dumnezeu! Și totuși, nu e prea perfectă. Nu e atât de lipsită de cusururi, încât să devină neinteresantă. Are un spațiu între dinții nouă și unsprezece. Numărul zece l-a pierdut în adolescență. Brusc, fără vreo avertizare prealabilă, s-a cariat. A fost îndepărtat cu destul de multă ușurință (de fapt, i-a căzut în timp ce vorbea) și nu a fost înlocuit. „Nimic nu l-ar putea înlocui pe zece, mi-a spus odată. A fost mai mult decât un dinte, a fost viața mea până în acel moment.” Când a mai crescut, despre dinte s-a vorbit din ce în ce mai rar, iar cu mine Claire a discutat despre asta doar pentru că prezint încredere. Ah, Theo, o iubesc. Mă uitam azi în gura ei și eram iar ca un tânăr student, scăpând tampoane și oglinzi înăuntru. Mai târziu am cuprins-o în brațe, arătându-i care era modalitatea corectă de periaj. Dulceața de ea fusese atât de prostuță, încât ținuse periuța drept și să-și miște capul dintr-o parte în alta. Săptămâna viitoare o voi anestezia și o voi cere în căsătorie.

Vincent

Dragă Theo,

Gauguin și cu mine ne-am certat din nou și de data asta a plecat în Tahiti! Era în mijlocul unei extracții și l-am întrerupt. Își ținea genunchiul pe pieptul domnului Nat Feldman și cleștii pe molarul drept superior. Se dădea lupta obișnuită, când am avut nenorocul să intru și să-l întreb pe Gauguin dacă îmi văzuse pălăria de fetru. Distras, Gauguin și-a pierdut concentrarea și Feldman a profitat de ocazie ca să sară de pe scaun și s-o șteargă din birou. Gauguin a luat-o razna! Mi-a ținut capul sub aparatul pentru radiografii timp de zece minute și mi-au trebuit câteva ore până să pot clipi cu amândoi ochii deodată. Acum mă simt singur.

Vincent

Dragă Theo,

Totul este pierdut! Pentru că astăzi era ziua în care îmi propusesem s-o cer pe Claire în căsătorie, am fost puțin tensionat. Era magnifică în rochia ei din organdi, cu pălăria de paie și cu gingiile retrase. Când s-a așezat pe scaun cu sonda de drenaj în gură am simțit cum îmi bubuie inima. Am încercat să fiu romantic. Am redus lumina și am încercat să aduc în conversație subiecte vesele. Am luat amândoi un pic de gaz. Când momentul părea oportun, am privit-o în ochi și i-am spus:

— Te rog să clătești.

Iar ea a râs! Da, Theo! A râs de mine și pe urmă s-a enervat!

— Chiar crezi c-aș putea clăti pentru unul ca tine? Ce glumă!Și eu i-am spus:

— Te rog, nu înțelegi!

— Înțeleg foarte bine, mi-a răspuns ea. N-aș putea clăti decât pentru un ortodont autorizat! Vai, numai gândul că m-aș putea clăti aici! Pleacă de lângă mine!

Și, spunând asta, a luat-o la fugă plângând. Theo! Vreau să mor! Mi-am văzut fața în oglindă și-mi vine s-o zdrobesc! S-o zdrobesc! Sper că ești bine.

Vincent

Dragă Theo,

Da, e adevărat. Urechea pusă în vânzare la Magazinul de Noutăți al Fratilor Fleishman este a mea. Cred că a fost un gest prostesc, dar voiam să-i trimit un cadou lui Claire duminica trecută, de ziua ei, și totul era închis. În fine. Uneori îmi doresc să-l fi ascultat pe tata și să fi devenit pictor. Nu-i o chestie spectaculoasă, dar măcar viața e normală.

Vincent

FĂRĂ KADDISH PENTRU WEINSTEIN

Weinstein stătea întins sub pătură, privind tavanul într-o amorțeală deprimantă. Afară, aerul umed se ridica din asfalt în valuri înăbușitoare. Sunetul traficului era, la ora aceasta, asurzitor și, pe deasupra, îi luase foc patul. Uită-te la mine, și-a zis el. Cincizeci de ani. O jumătate de secol. La anu' o să am cincizeci și unu de ani. Apoi cincizeci și doi. Folosindu-se de aceeași judecată, a reușit să-și dea seama ce vârstă va avea inclusiv peste cinci ani. Atât de puțin timp rămas, și-a spus, și atâtea de făcut. În primul rând, voia să învețe să șofeze. Adelman, prietenul cu care obișnuia să se joace cu dreidelul pe Rush Street, studiase șofatul la Sorbona. Acum conducea cu eleganță și fusese deja în mai multe locuri de unul singur. Weinstein avusese câteva tentative de a conduce Chevroletul tatălui său, dar ajunsese de fiecare dată pe trotuar.

Fusese un copil precoce. Un intelectual. La doisprezece ani, tradusese în engleză poemele lui T.S. Eliot după ce niște vandali dăduseră buzna în bibliotecă și le traduseseră în franceză. Și de parcă un IQ atât de ridicat nu l-ar fi izolat destul, suferea nedreptăți și persecuții din cauza religiei, mai ales din partea părinților. E drept că bătrânul era un membru al comunității de la sinagogă, iar mama lui la fel, dar nu puteau accepta că fiul lor era evreu.

— Cum s-a întâmplat asta? a întrebat tatăl, uluit.

Chipul meu are trăsături semite, își spunea Weinstein în fiecare dimineață, în timp ce se bărbierea. Fusese confundat în repetate rânduri cu Robert Redford, de fiecare dată de către un orb. Apoi mai era Feinglass, celălalt prieten din copilărie: un Phi Beta Kappa. Un spion care-și turna colegii muncitori. Apoi convertit la marxism. Agitator comunist. Trădat de partid, plecase la Hollywood și își împrumutase vocea unui celebru șoricel din desene animate. Ironic.

Weinstein cochetase și cu comuniștii. Ca să impresioneze o fată de la Rutgers, se mutase la Moscova și se înrolase în Armata Roșie. Când a invitat-o la o a doua întâlnire, ea era deja cuplată cu altcineva. Cu toate acestea, gradul de sergent în infanteria rusă avea să-i facă mult rău în viitor, când a început să aibă nevoie de avizul paznicilor pentru a primi aperitivul gratuit când cina la Longchamps. La fel, când a organizat un grup de cobai pe care i-a instigat la grevă, convingându-i să protesteze față de condițiile de muncă. De fapt, nu politica, ci mai degrabă poezia teoriei marxiste i-a venit de hac. Era convins că se putea realiza o colectivizare eficientă dacă toată lumea învăța pe dinafară versurile de la RagMop. „Dispariția treptată a statului" era o sintagmă care i se întipărise în minte de când, într-o bună zi, nasul unchiului său dispăruse în magazinul Saks de pe Fifth Avenue. Ce anume putem învăța despre adevărata esență a revoluției sociale? s-a întrebat el. Numai că nu trebuia să pornească după o masă cu mâncare mexicană.

Criza economică l-a afectat destul de rău pe unchiul lui Weinstein, Meyer, care își ținea averea sub saltea. Când s-a prăbușit Bursa, guvernul a confiscat toate saltelele, iar Meyer a devenit sărac peste noapte. Nu-i rămăsese altceva de făcut decât să se arunce pe geam, dar îi lipsea curajul, așa că a stat pe pervazul clădirii Flatiron din 1930 până în 1937.

— Copiii ăștia, cu iarba și cu sexul lor, obișnuia să spună unchiul Meyer. Știu ei oare cum e să stai pe un pervaz timp de șapte ani? De-acolo vezi viața! Desigur, toți arată ca niște furnici. Dar în fiecare an Tessie – odihnească-se în pace – împlinea ritualul Sederului chiar acolo, pe pervaz. Se aduna toată familia. Oy, nepoate! Cum a ajuns și lumea asta, acum o bombă poate omorî mai mulți oameni decât o privire spre fiica lui Max Rifkin.

Așa-zișii prieteni ai lui Weinstein fuseseră cu toții săltați de Comitetul pentru Activități Neamericane. Pe Blotnick îl turnase

propria mamă. Pe Sharpstein, robotul telefonic. Weinstein fusese chemat în fața comitetului și recunoscuse că dăduse bani Fondului de Ajutorare Rus, iar apoi adăugase:

— A, da, și i-am cumpărat lui Stalin un serviciu de masă.

A refuzat să dea nume, dar a spus că, la insistențele comitetului, ar putea să precizeze înălțimea persoanelor pe care le cunoscuse la întâlniri. În cele din urmă a intrat în panică și, în loc să invoce al Cincilea Amendament, l-a invocat pe al Treilea, ceea ce i-a permis să cumpere bere în Philadelphia duminica.

Weinstein a terminat cu bărbieritul și a intrat la duș. S-a săpunit în timp ce apa fierbinte îi stropea spatele voinic. Și-a spus, iată-mă, într-un anume moment în timp, făcând duș. Eu, Isaac Weinstein, una dintre creaturile Domnului. Apoi, călcând pe săpun, a alunecat pe podea și s-a lovit cu capul de suportul de prosoape. Fusese o săptămână proastă.

Cu o zi înainte, se alesese cu o tunsoare ca vai de ea și încă nu trecuse peste sentimentul de anxietate pe care i-l provocase. La început, frizerul luase din vârfuri cu moderație, dar apoi întrecuse măsura.

— Mai pune la loc! a strigat Weinstein disperat.

— Nu pot, i-a spus frizerul. Nu se lipește.

— Atunci, dă-mi-l mie, Dominic. Vreau să-l iau cu mine!

— Dacă a ajuns pe jos în frizerie, e deja al meu, domnule Weinstein.

— Pe dracu'! Îmi vreau părul!

A făcut scandal, dar până la urmă s-a simțit vinovat și a plecat. Goyim, și-a zis el. Tot pun mâna pe tine, într-un fel sau altul.

Acum ieșise din hotel și mergea pe Eighth Avenue. Doi bărbați tocmai jefuiau o bătrână. Doamne, și-a zis Weinstein, pe vremuri asta era o treabă pe care o rezolva o singură persoană. Ce hal de oraș. Haos peste tot. Kant avea dreptate: mintea impune ordine. Tot ea îți

spune și cât să lași bacșiș. Ce lucru minunat, să ai conștiență! Mă întreb ce fac oamenii din New Jersey.

Era în drum spre Harriet, ca să discute despre pensia alimentară. Încă o iubea pe Harriet, chiar dacă pe vremea când erau căsătoriți ea încercase în repetate rânduri să-l înșele cu toate numele listate la litera R din cartea de telefon a Manhattanului. O iertase. Dar ar fi trebuit să suspecteze ceva când cel mai bun prieten al lui și Harriet se mutaseră într-o casă în Mâine timp de trei ani, fără să-i spună unde erau. Adevărul e că nu voia să vadă ce se întâmpla. Viața lor sexuală încetase destul de timpuriu. Se culcase cu ea o dată în seara în care se cunoscuseră, o dată în seara primei aselenizări și o dată ca să vadă dacă era totul în regulă cu spatele lui după o deplasare de disc.

— Nu-i în regulă cu tine, Harriet, obișnuia el să se plângă. Ești prea pură. De fiecare dată când te doresc, îmi sublimez dorința plantând un copac în Israel. Îmi amintești de mama.

(Molly Weinstein, odihnească-se în pace, care hămălea pentru el și făcea cel mai bun drob din Chicago – o rețetă secretă, până când toată lumea și-a dat seama că adăuga hașiș.)

Pentru a face dragoste, Weinstein avea nevoie exact de opusul lui Harriet. De exemplu, de LuAnne, care făcea din sex o artă. Singura problemă era că nu putea număra până la douăzeci fără să-și scoată pantofii. Încercase să-i dea o carte despre existențialism, dar o mâncase. Sexual vorbind, Weinstein se simțea constant inadecvat. Avea 1,65 înălțime fără pantofi, doar în șosete, iar în șosetele altcuiva putea avea chiar 1,70. Doctorul Klein, terapeutul lui, îl convinsese că ideea de-a se arunca în fața unui tren era mai degrabă ostilă decât autodistructivă, dar în oricare din aceste situații avea să i se strice dunga de la pantaloni. Klein era al treilea terapeut la care apela. Primul fusese un jungian care-i sugerase să încerce o tablă Ouija. Înainte de asta, fusese la terapie „de grup", dar când îi venise rândul amețise și nu mai reușise decât să recite numele tuturor planetelor.

Avea o problemă cu femeile și știa asta. Era impotent cu orice femeie care terminase facultatea cu o medie mai mare de 8. Se simțea în largul lui cu absolventele școlilor de dactilografie, deși dacă femeia scria mai mult de șaizeci de cuvinte pe minut, intra în panică și nu mai avea randament.

Weinstein a sunat la ușa apartamentului lui Harriet și, brusc, ea i-a apărut în față. Înfoindu-se cât să maculeze o girafă, ca de obicei, și-a zis Weinstein. O glumiță pe care nici unul dintre ei n-o înțelegea.

— Bună, Harriet, a spus el.

— A, Ike, i-a răspuns ea. Nu-i cazul să fii așa moralist.

Avea dreptate. Ce lucru lipsit de tact putuse spune. Se ura pentru asta.

— Ce fac copiii, Harriet?

— Noi n-am avut niciodată copii, Ike.

— De-asta m-am gândit că o sută de dolari pe săptămână pensie alimentară e foarte mult.

Și-a mușcat buza, iar Weinstein a făcut la fel.

— Harriet, a spus el, sunt… falit. Au scăzut cotațiile la ouă.

— Înțeleg. Și n-ai cum să faci rost de la shiksa aia a ta?

— Pentru tine, orice fată care nu-i evreică e shiksa.

— Putem trece peste asta?

Vocea îi era gâtuită de furie. Weinstein a simțit dintr-odată impulsul de-a o săruta și, dacă nu pe ea, atunci pe cineva.

— Harriet, ce n-a mers între noi?

— N-am vrut să stăm față-n față cu realitatea.

— N-a fost vina mea. Tu ai susținut că e la nord.

— Realitatea chiar este la nord, Ike.

— Nu, Harriet, visele zadarnice sunt la nord. Realitatea e spre vest. Speranțele false sunt în est și cred că Louisiana e-n sud.

Încă îl incita. S-a întins după ea, dar tocmai atunci ea s-a dat la o parte, iar el s-a trezit cu mâna într-un vas cu smântână.

— De-asta te-ai culcat cu terapeutul tău? a explodat el în cele din urmă, transfigurat de furie.

Simțea că-l lua cu leșin, dar nu-și amintea corespunzător.

— În asta consta terapia, i-a răspuns ea cu răceală. După Freud, sexul este calea regală spre subconștient.

— Freud a spus că visele sunt calea spre subconștient.

— Sex, vise – chiar ai de gând să despici firul în patru?

— Pa, Harriet.

Nu avea nici un rost. *Rien a dire, rien a faire.* Weinstein a plecat și s-a îndreptat spre Union Square. Dintr-odată l-au podidit lacrimi fierbinți, parcă izvorâte dintr-un rezervor spart. Lacrimi calde și sărate, ținute în frâu de-a lungul anilor, acum izbucneau într-un val nestăvilit de emoții. Problema era că-i curgeau din ureche. Ia te uită, și-a zis el, nici măcar nu pot plânge cum trebuie. Și-a șters urechea cu un șervețel și s-a dus acasă.

VREMURI BUNE: O AMINTIRE VERBALĂ

Cele ce urmează sunt fragmente din memoriile în curs de apariție ale lui Fio Guinness. Cu siguranță cel mai colorat dintre toți proprietarii de bodegi din perioada Prohibiției, Marea Fio, cum îi spuneau prietenii (mulți dușmani îi spuneau la fel, în mare parte din comoditate), apare în aceste interviuri ca o femeie cu un apetit nestăpânit pentru viață și ca o artistă dezamăgită, care a renunțat la ambiția ei de-o viață, aceea de-a deveni o violonistă celebră, când și-a dat seama că asta ar fi însemnat să studieze vioara. Aici, pentru prima dată, Marea Fio vorbește despre și de la sine.

La început am dansat în Clubul Jewel din Chicago pentru Ned cel Mic. Ned era un om de afaceri viclean, care își făcuse toată averea printr-o modalitate pe care acum am numi-o „furt". Desigur, în acele vremuri lucrurile stăteau altfel. Da, domnule, Ned avea un șarm extraordinar – cum nu mai întâlnești astăzi. Era celebru prin faptul că-ți putea rupe amândouă picioarele dacă nu erai de acord cu el. Și credeți-mă, băieți, o putea face. Chiar mai multe picioare. Aș spune că media pe săptămână era de cincisprezece sau șaisprezece. Dar cu mine era un dulce, poate pentru că tot timpul îi spuneam în față ce credeam despre el.

— Ned, i-am spus într-o seară, la cină, ești un șarlatan perfid, cu moravurile unei pisici vagabonde.

A râs, dar mai târziu l-am surprins căutând cuvântul „perfid" în dicționar. În fine, cum spuneam, am dansat în Clubul Jewel al lui Ned cel Mic. Eram cea mai bună dansatoare a lui, băieți – o dansatoare-actriță. Celelalte fete nu făceau altceva decât să se bâțâie prin bar, eu dansam o întreagă poveste. În chip de Venus ieșind din baie, doar pe Broadway sau pe 42nd Street, dansând în cluburi până în zori și apoi făcând un stop cardiac de toată frumusețea, completat

de pierderea controlului musculaturii faciale pe partea stângă. Chestii triste, băieți. Așa mi-am câștigat respectul.

Într-o bună zi, Ned cel Mic mă cheamă în birou și-mi spune:

— Fio. (Mereu îmi spunea Fio, mai puțin atunci când se supăra rău de tot pe mine, și atunci îmi spunea Albert Schneiderman – n-am știut niciodată de ce. Să zicem doar că inima are căile ei misterioase.) Deci îmi spune Ned: Fio, vreau să te-nsori cu mine. În momentul ăla puteai să mă dărâmi dacă mă atingeai cu o pană. Am început să plâng ca un copil.

— Vorbesc serios, Fio, mi-a spus. Te iubesc foarte mult. Nu-mi e ușor să spun astfel de lucruri, dar vreau să fii mama copiilor mei. Iar dacă nu, îți rup amândouă picioarele.

Două zile mai târziu, Ned cel Mic și cu mine ne-am oficializat legătura. Trei zile după aceea, Ned a fost împușcat mortal de mafioți, pentru că vărsase stafide pe pălăria lui Al Capone.

După aceea, bineînțeles, m-am văzut bogată. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să le cumpăr alor mei ferma despre care vorbiseră mereu. Ei au susținut că nu vorbiseră niciodată despre vreo fermă și că, de fapt, voiau o mașină și niște blănuri, dar au făcut o încercare. Le-a plăcut viața la țară, chiar dacă pe tata l-a trăsnit fulgerul și timp de șase ani după aceea, când îl întrebai cum îl cheamă, nu putea spune decât „Kleenex". Cât despre mine, trei luni mai târziu eram falită. Investiții proaste. Băgasem bani într-o vânătoare de balene în Cincinnati, la sfatul unor amici.

Am dansat și pentru Marele Ed Wheeler, care făcea un whisky de contrabandă atât de tare, că nu-l puteai sorbi decât printr-o mască de gaze. Ed mă plătea cu trei sute de dolari pe săptămână, ca pentru zece spectacole, ceea ce la vremea aia însemna mult. La naiba, cu tot cu bacșișuri, câștigam mai mult ca președintele Hoover. Iar el avea douăspe spectacole. Eu intram la nouă și la unspe, Hoover la zece și la două. Hoover era un președinte bun, dar stătea mereu în cabină și fredona câte ceva, lucru care mă scotea din sărite. Apoi, într-o bună

zi, unul dintre proprietarii Clubului Apex mi-a văzut spectacolul și mi-a oferit cinci sute de dolari să dansez acolo. I-am spus lui Ed fără ocolișuri:

— Ed, am o ofertă de cinci sute de dolari de la Bill Hallorhan, de la Apex.

— Fio, mi-a spus el, dacă poți face undeva cinci sute pe săptămână, eu n-am să-ți stau în cale.

Am dat mâna și m-am dus să-i comunic lui Bill Hallorhan vestea cea bună, dar mai mulți dintre prietenii Marelui Ed ajunseseră la el înaintea mea și, când l-am văzut pe Bill Hallorhan, am remarcat că trecuse printr-o schimbare fizică radicală, iar acum era doar o voce pițigăiată, care vorbea dintr-o cutie de trabucuri. Mi-a spus că se hotărâse să iasă din showbiz, să plece din Chicago și să se stabilească undeva mai aproape de Ecuator. Am continuat să dansez pentru Marele Ed până când clanul Capone l-a eliminat. Spun că „l-au eliminat", băieți, dar adevărul e că Scarface Al îi oferise o sumă frumușică, numai că Wheeler refuzase. Mai târziu, în aceeași zi, mânca la Rib and Chop House când, dintr-odată, i-a luat foc capul. Nimeni n-a știut de ce.

Cu banii pe care-i economisisem, am cumpărat The Three Deuces, care în scurt timp, a devenit cel mai fierbinte punct de pe harta orașului. Veneau cu toții la mine – Babe Ruth, Jack Dempsey, Jolson, Man o'War. Man o'War era acolo în fiecare seară. Dumnezeule, cât putea să bea armăsarul ăla! îmi aduc aminte că odată Babe Ruth făcuse o pasiune pentru una dintre dansatoare, Kelly Swain. Era atât de înnebunit după ea, încât nu se mai putea concentra la baseball și de două ori s-a uns pe corp crezând că era un mare înotător.

— Fio, mi-a spus el, sunt înnebunit după roșcata aia, Kelly Swain. Numai că ea detestă sportul. Am mințit-o și i-am spus că țin un curs despre Wittgenstein, dar cred că bănuiește ceva.

— Poți trăi fără ea, Babe? l-am întrebat.

— Nu, Fio. Și-mi afectează capacitatea de concentrare. Ieri am prins patru lovituri și am furat două baze, dar suntem în ianuarie și nu e programat nici un meci. Am făcut asta în camera de hotel. Mă poți ajuta?

I-am promis că voi vorbi cu Kelly, iar în ziua următoare am trecut pe la Golden Abattoir, unde dansa. I-am spus:

— Kelly, Bambino e nebun după tine. Te citește ca pe-o carte și zice că, dacă ieși cu el, renunță la baseball și se-nscrie în trupa Marthei Graham.

Kelly m-a privit în ochi și mi-a spus:

— Spune-i împiedicatului ăluia că n-am bătut atâta drum din Chippewa Falls numai ca să ajung cu un îndesat de fundaș lateral dreapta. Am planuri mari.

Doi ani mai târziu, Kelly s-a măritat cu lordul Osgood Wellington Tuttie și a devenit doamna Tuttle. Soțul ei a renunțat la o misiune de ambasador pentru a juca pe poziția de apărător la bază pentru Tigers. Săltărețu' Joe Tuttle. Deține recordul pentru numărul de reprize jucate sub influența drogurilor.

Jocuri de noroc? Băieți, am fost de față când Nick Grecul și-a primit porecla. Exista un jucător de mâna a doua, Jake Grecul, iar Nick m-a chemat și mi-a spus:

— Fio, aș vrea să fiu eu Grecul.

— Îmi pare rău, Nick, i-am răspuns, nu ești grec. Și, conform legilor jocurilor de noroc din statul New York, e interzis.

Iar el mi-a spus:

— Știu, Fio, dar părinții mei și-au dorit dintotdeauna să mi se spună Grecul. Crezi c-ai putea aranja o întâlnire la prânz cu Jake?

— Sigur, am spus, dar dacă știe despre ce-i vorba, n-o să apară.

Și Nick mi-a zis:

— Încearcă totuși, Fio. Ar însemna foarte mult pentru mine.

Prin urmare, cei doi s-au întâlnit în sala grătarelor de la Monty's Steak House, unde în general femeile nu erau acceptate, dar eu am

putut să intru, pentru că Monty îmi era un foarte bun prieten care nu mă privea nici ca pe o femeie, nici ca pe un bărbat, ci, conform spuselor lui, „ca pe o protoplasmă nedefinită”. Am comandat specialitatea casei, coaste, pe care Monty le prepara după o rețetă specială, ca să aibă gust de degete umane. În cele din urmă, Nick a spus:

— Jake, mi-ar plăcea să mi se spună mie Grecul.

Jake a pălit și a spus:

— Uite ce-i, Nick, dacă pentru asta m-ai adus aici…

Băieți, credeți-mă, a ieșit urât. Erau puși pe harță. Iar atunci Nick a spus:

— Uite cum facem. O rezolvăm la cărți. Cine trage cartea mai mare o să se numească Grecul.

— Și dac-o să câștig eu? a întrebat Jake. Mie deja mi se spune Grecul.

— Dacă e să câștigi tu, Jake, poți să cauți în agenda mea telefonică și să-ți alegi ce nume vrei. Cu felicitările mele.

— Pe bune?

— Fio e martoră.

Se simțea tensiunea în cameră. Li s-a adus setul de cărți și a tras fiecare câte una. Nick a nimerit o damă, iar lui Jake îi tremura mână. Și a tras un as! Toată lumea a strigat de bucurie, iar Jake a căutat prin agenda telefonică și și-a ales numele de Grover Lembeck. Erau cu toții fericiți și din acea zi femeile au avut voie să intre în restaurantul lui Monty, cu condiția să știe să citească hieroglife.

Îmi aduc aminte de un musical de la Winter Garden, Viermele cu dungi și stele. Jolson deținea rolul principal, dar a renunțat pentru că-i cereau să cânte un cântec cu titlul Casă pentru doi, pe care-l detesta. Conținea versul „Iubirea e totul, ca un cal în grajd”. Mă rog, în cele din urmă a fost cântat de un tânăr necunoscut pe nume Felix Brompton, care mai târziu a fost arestat într-o cameră de hotel, unde se afla împreună cu o siluetă de carton a lui Helen Morgan. Povestea

a apărut în toate ziarele. Ei bine, Jolson a venit într-o seară la The Three Deuces cu Eddie Cantor și mi-a pus:

— Fio, aud că George Raft a dansat step aici anul trecut.

Iar eu am spus:

— Nu, Al. George n-a fost niciodată aici.

El a continuat:

— Dacă-l lași să danseze, eu aș vrea să cânt.

— Al, n-a fost niciodată aici, i-am spus.

Iar Al m-a întrebat:

— Avea acompaniament la pian?I-am răspuns:

— Al, o singură notă să cânți și te scot afară cu mâna mea.

Cu asta, Jolie s-a așezat într-un genunchi și a început să cânte Tool, Toot, Tootsie. Pe când cânta, eu am vândut localul și, când a terminat, acesta se transformase în Spălătoria Wing Ho Hand. Jolson n-a putut trece peste asta niciodată și nici nu m-a iertat. Spre ieșire, s-a împiedicat de un maldăr de cămăși.

ORIGINILE ARGOULUI

Nu v-ați întrebat niciodată de unde vin anumite expresii argotice? De exemplu, *she's the cat's pajamas* sau *to take it on the larn.* Nici eu. Și totuși, pentru cei pe care-i interesează astfel de lucruri, am redactat un ghid sumar al expresiilor cu origine mai neobișnuită.

Din nefericire, timpul nu mi-a permis să consult nici una dintre lucrările de referință pe această temă și am fost forțat să-mi obțin informațiile fie de la prieteni, fie să umplu anumite spații goale bazându-mă exclusiv pe propriul bun-simț. Să luăm, de exemplu, expresia *to eat humble pig.* În timpul domniei lui Ludovic cel Gras, arta culinară a înflorit în Franța, ajungând la un grad de dezvoltare nemaiîntâlnit până atunci în vreo altă țară. Monarhul francez era atât de obez, încât trebuia coborât până în dreptul tronului cu o macara și așezat cu ajutorul unei spatule mari. O cină tipică (potrivit lui De Rochet) consta în clătite subțiri ca aperitiv, niște pătrunjel, un bou și budincă. Mâncarea devenise obsesia Curții Regale și nici un alt subiect nu putea fi adus în discuție fără amenințarea pedepsei cu moartea. Aristocrații decadenți consumau mâncăruri inimaginabile, ba chiar se îmbrăcau în mâncare. De Rochet ne spune că domnul Monsant a apărut la ceremonia de încoronare îmbrăcat în cârnat, iar Etienne Tisserant a primit dezlegare de la Papa însuși pentru a se însura cu peștele lui preferat, un cod. Deserturile au devenit, cu timpul, din ce în ce mai elaborate, iar plăcintele din ce în ce mai mari, până când ministrul Justiției a murit sufocat, încercând să mănânce o plăcintă *Jumbo* de doi metri. Plăcinta *jumbo* a devenit în scurt timp *jumble* și astfel *to eat a jumble pie* se referea la orice act umilitor. Când marinarii spanioli au auzit cuvântul *jumble*, l-au pronunțat „humble", deși mulți au preferat să nu spună nimic și pur și simplu să rânjească.

Dacă *humble pie* se trage din Franța, *take it on the lam* are origini englezești. Cu mulți ani în urmă, în Anglia, lamming-ul era un joc la care se foloseau zaruri și un tub mare de untură. Fiecare jucător arunca zarurile și apoi sărea prin cameră până făcea hemoragie. Dacă, în urma aruncării, unul dintre jucători avea șapte puncte sau mai puțin, atunci trebuia să spună cuvântul *quintz* și începea să se învârtă frenetic. Dacă avea peste șapte, era obligat să ofere fiecăruia dintre participanți din penele lui și primea, în schimb, ceea ce se numea un lamming. La trei lamming-uri era declarat în faliment moral. Treptat, orice joc cu pene a ajuns să se numească lamming, iar penele au devenit lams. Așadar, *to take it on the lam* însemna să-ți pui pene pe tine și apoi să scapi, deși trecerea nu e clară.

Dacă întâmplarea făcea ca jucătorii să nu fie de acord în privința regulilor, putem spune că *they got into a beef* . Această expresie provine din Renaștere, o perioadă în care bărbații le curtau pe femei mângâindu-le pe cap cu o bucată de carne. Dacă femeia se trăgea deoparte, însemna că era deja promisă altcuiva. Dacă, dimpotrivă, îl încuraja și își trecea bucata de carne pe față și apoi pe partea cealaltă a capului, însemna că se va căsători cu el. Carnea era păstrată de părinții miresei și purtată ca pălărie la ocaziile speciale. Dar dacă bărbatul își găsea o amantă, atunci femeia putea dezlega căsnicia alergând cu bucata de carne în piața centrală din oraș și strigând: „Cu propria ta vită, renunț la tine!" Dacă un cuplu *took to the beef*, asta însemna că avea loc o ceartă.

Un alt obicei marital ne-a oferit acea colorată expresie care desemnează disprețul, *to look down one's nose*. În Persia, nasul mare era considerat semnul unei deosebite frumuseți în cazul femeilor. De fapt, cu cât era mai lung nasul, cu atât femeia era mai dezirabilă, până la un anumit punct. După care totul devenea ciudat. Când un bărbat îi cerea mâna unei femei frumoase, aștepta decizia ei îngenuncheat, iar ea privea în jos, în lungul nasului. Dacă își mișca nările, atunci bărbatul era acceptat. Dar dacă începea să-și ascută

nasul cu o piatră ponce și să-l lovească apoi pe umeri și pe gât, însemna că iubea pe altcineva.

Știm cu toții că, dacă cineva e gătit la patru ace, spunem despre el că arată *spiffy*. Termenul își datorează existența lui Sir Oswald Spiffy, poate cel mai de renume filfizon din Anglia victoriană. Moștenitorul câtorva milioane bune, Spiffy își risipea banii pe haine. Se spune că la un moment dat avea suficiente batiste cât să le ajungă tuturor bărbaților, femeilor și copiilor din Asia să-și sufle nasul timp de șapte ani fără întrerupere. Inovațiile croitorești ale lui Spiffy au devenit legendă, iar el a fost primul bărbat din istorie care a purtat mănuși pe cap. Din cauză că avea pielea extrasensibilă, lenjeria lui Spiffy era făcută din cel mai fin somon din Noua Scoție, tăiat cu mare grijă de un anume croitor. Comportamentul lui libertin i-a adus multe necazuri și scandaluri celebre, iar în cele din urmă a dat guvernul în judecată pentru a-i fi acordat dreptul de-a purta căști în timp ce mângâia un pitic. Spiffy a murit sărac în Chichester, garderoba lui fiind redusă la două apărătoare pentru genunchi și un sombrero.

Astfel, a arăta *spiffy* este un compliment, iar cineva care arată astfel va fi, cel mai probabil, îmbrăcat *to beat the band*, o expresie de la începutul secolului, ale cărei origini se regăsesc în obiceiul de-a ataca decis cu crose orice orchestră simfonică al cărei dirijor zâmbea când cânta Berlioz. În scurt timp, acest obicei a devenit o distracție foarte populară, iar oamenii se îmbrăcau în cele mai bune haine, ducând după ei la operă bastoane și pietre. Practica a fost în cele din urmă abandonată în timpul unui spectacol cu Simfonia fantastică la New York, când orchestra de coarde a încetat brusc să cânte și, în schimb, a deschis focul spre spectatorii din primele zece rânduri. Polițiștii au pus punct debandadei, nu însă înainte ca o rudă a lui J.P. Morgan să se aleagă cu o rană în vălul palatin. După aceea, cel puțin pentru o vreme, nimeni nu s-a mai îmbrăcat *to beat the band.*

Dacă unele dintre explicațiile de mai sus vi se par de nedeslușit, puteți încerca să vă aruncați brațele în sus și să spuneți „arcușuri”. Această splendidă expresie este originară din Austria și are deja o istorie de mulți ani. De fiecare dată când un bancher își anunța căsătoria cu vreo amețită, prietenii aveau obiceiul să-i ofere o armonică și fructe de ceară suficiente pentru trei ani. Legenda spune că atunci când Leo Rothschild și-a anunțat logodna, i s-a livrat din greșeală o cutie cu arcușuri pentru violoncel. Când a deschis-o și a descoperit că nu conținea cadoul tradițional, a întrebat:

— Ce sunt astea? Unde-mi este armonica, unde-s fructele? Doar atât valorez, niște arcușuri?Peste noapte, cuvântul „arcușuri” s-a transformat într-o glumă, populară mai ales în tavernele clasei de jos, în rândul căreia Leo Rothschild era detestat pentru că nu-și scotea pieptenele din păr după ce se pieptăna. În cele din urmă, „arcușuri” a ajuns să desemneze orice nerozie.

Ei bine, sper că v-ați delectat cu aceste explicații și că v-au deschis pofta să faceți și niște investigații pe cont propriu. Iar în caz că vă întrebați de unde vine expresia citată în deschiderea acestui studiu, *the cat's pajamas,* ea datează din vremea unui vechi număr de comedie al lui Chase și Rowe, care jucau doi profesori germani cam demenți. Îmbrăcat într-un frac supradimensionat, Bill Rowe i-a furat pijamalele unui nefericit. Dave Chase, care-și construise reputația prefăcându-se a fi „tare de ureche”, îl întreba:

CHASE: Ach, Herr Professor. Ce-aveți în tigaie?

ROWE: Aici? Ciulama de câță.

CHASE: Pijama de mâță? Ut mein Gott?

Publicul se prăpădea de râs la astfel de replici spirituale, și numai moartea prematură a celor doi, prin strangulare, i-a împiedicat să devină celebri.

ÎN AMINTIREA LUI NEEDLEMAN

Au trecut patru săptămâni și în continuare mi-e greu să cred că Sandor Needleman a murit. Am fost prezent la incinerare și, la rugămintea fiului său, am adus eu bezelele, dar majoritatea nu ne puteam gândi la altceva decât la durerea care ne copleșise.

Needleman era obsedat de planurile pentru propria înmormântare și-mi spusese odată: Prefer incinerarea îngropării, și amândouă sunt o alegere mai bună decât un weekend cu doamna Needleman. În cele din urmă, a ales să fie incinerat și cenușa a donat-o Universității din Heidelberg, care a împrăștiat-o în cele patru vânturi și a încasat garanția pentru urmă.

Îl văd și acum în costumul lui șifonat și în puloverul gri. Preocupat de probleme serioase, uita frecvent să ia haina de pe umeraș înainte s-o îmbrace. I-am spus asta o dată, cu ocazia Zilei Acordării Diplomelor la Princeton, iar el mi-a zâmbit calm și a spus: „Foarte bine, măcar așa cei care au avut obiecții la teoriile mele o să creadă că am umerii lați." Două zile mai târziu, a fost internat la Bellevue pentru că făcuse din senin o tumbă în timpul unei conversații cu Stravinski.

Needleman n-a fost un om ușor de înțeles. Reticența lui era interpretată drept răceală, dar putea face dovada unei compasiuni nemăsurate și odată, după ce fusese martorul unui dezastru cum nu se poate mai cumplit într-o mină, nu s-a putut abține de la o a doua porție de gofre. Tăcerea lui le-a displăcut celor din jur, dar Needleman era de părere că discursurile erau o metodă viciată de comunicare, așa că prefera să poarte chiar și cele mai intime conversații fluturând stegulețe semnalizatoare.

După ce-a fost dat afară de la Universitatea Columbia pentru controversa pe care o avusese cu directorul de atunci, Dwight Eisenhower, l-a așteptat pe faimosul ex-general cu un bătător de

covoare și l-a fugărit până când Eisenhower s-a retras într-un magazin de jucării. (Cei doi au avut o dispută publică încrâncenată, nereușind să se pună de acord dacă clopoțelul semnaliza sfârșitul unui interval sau începutul altuia.)

Needleman a sperat mereu să aibă parte de o moarte liniștită. Printre cărți și hârtii, întocmai ca fratele meu Johann. (Fratele lui Needleman se sufocase sub un birou de secol al XIX-lea în timp ce-și căuta dicționarul de rime.)

Cine-ar fi crezut că Needleman avea să fie lovit în cap de o minge pentru demolări tocmai când urmărea dărâmarea unei clădiri în pauza de masă? Lovitura a cauzat un șoc de proporții, iar Needleman a expirat cu un zâmbet larg. Ultimele lui cuvinte enigmatice au fost: „Nu, mulțumesc, am deja un pinguin."

În clipa morții, Needleman muncea la mai multe lucruri deodată, după cum îi era obiceiul. Voia să creeze o nouă etică, bazată pe teoria lui conform căreia „comportamentul bun și corect nu este numai moral, dar se poate manifesta și telefonic". De asemenea, era la jumătatea unui nou studiu de semantică, demonstrând (după cum insistase cu atâta vehemență) că structura propoziției era înnăscută, dar smiorcăitul se dobândea. În sfârșit, lucra la încă o carte despre Holocaust. De data aceasta, cu decupaje. Pe Needleman îl obsedase dintotdeauna problema răului și susținuse cu elocvență că răul adevărat era posibil numai dacă făptașul se numea Blackie sau Pete. Faptul că într-o vreme cochetase cu ideile socialismului naționalist a stârnit un scandal în cercurile academice, deși nu ajunsese să stăpânească pasul gâștei, chiar dacă încercase totul, de la gimnastică la cursuri de dans.

Pentru el, nazismul era pur și simplu o reacție împotriva filozofiei academice, lucru cu care încerca mereu să-și impresioneze prietenii, după care-i prindea de nas cu mult entuziasm și exclama „Ți-am furat nasul!". E ușor să critici poziția lui Hitler, dar trebuie luate în considerare și scrierile sale filozofice. Needleman respinsese

ontologia contemporană și insistase asupra ideii că omul a existat anterior infinitului, deși fără prea multe opțiuni. Făcea diferența între existență și Existență și știa că una era de preferat celeilalte, dar nu-și amintea care anume. Pentru Needleman, libertatea umană consta în a fi conștient de absurdul vieții. „Dumnezeu este tăcut, îi plăcea să spună, mai lipsește doar să-l facem pe Om să tacă."

Ființa Autentică, susținea Needleman, nu se putea manifesta decât în weekenduri, dar chiar și atunci trebuia să împrumute o mașină. Omul, credea el, nu era „o entitate" ruptă de natură, ci era implicat „în natură" și nu-și putea observa propria existență fără a se preface indiferent la început, pentru ca apoi să alerge în mare viteză în colțul opus al camerei, sperând să se poată vedea pe sine.

Termenul prin care definea Needleman viața era Angst Zeit, asta însemnând, cu aproximație, Timpul Anxietății și sugerând că omul era o ființă condamnată să existe „în timp", chiar dacă nu acolo se petrecea toată acțiunea. După îndelungi reflecții, integritatea intelectuală a lui Needleman l-a convins că el nu exista, prietenii lui nu existau și singurul lucru real era datoria de șase milioane de mărci pe care-o avea la bancă. Astfel, era fermecat de filozofia de putere a socialiștilor naționaliști sau, în cuvintele lui Needleman, „ochii mei sunt scoși în evidență de o cămașă maro". Când a devenit evident că socialismul naționalist era exact genul de amenințare căreia i se împotrivea, Needleman a zburat la Berlin. Deghizat în tufiș și deplasându-se numai în lateral, câte trei pași o dată, el a trecut granița fără să fie remarcat.

Oriunde mergea în Europa, studenții și intelectualii erau dornici să-l ajute, inspirați de reputația lui. Chiar așa, pe fugă, tot a reușit să găsească timpul necesar pentru a publica Timp, esență și realitate: o reevaluare sistematică a nimicniciei și minunatul său tratat, ceva mai ușor, Cele mai bune locuri unde poți lua masa când te ascunzi. Chaim Weizmann și Martin Buber au pornit o campanie și au strâns semnături pe o petiție care să-i permită lui Needleman să emigreze

în SUA, dar în acea perioadă hotelul pe care și-l dorea nu mai avea camere libere. Cu soldații germani la doar câteva minute distanță de ascunzătoarea lui din Praga, Needleman a decis până la urmă să plece în America, dar la aeroport s-a produs un incident când s-a constatat că avea bagaj excedentar. Albert Einstein, care zbura cu același avion, l-a lămurit că dacă își scotea șanurile din pantofi va putea lua totul. Ulterior, cei doi au corespondat frecvent. Einstein i-a scris la un moment dat: „Opera ta și a mea sunt foarte asemănătoare, deși nu știu exact care este opera ta".

Ajuns în America, Needleman a fost rareori în afara controverselor publice. Aici și-a publicat faimoasa lucrare Non-existența: ce să faci dacă te lovește brusc ? și opera de filozofie lingvistică devenită clasică, Modele semantice ale funcționării non-esențiale, care a fost transformată în filmul de succes Au zburat noaptea.

În mod tipic, i s-a cerut să demisioneze de la Harvard din cauza afilierii la Partidul Comunist. Needleman simțea că libertatea putea să existe numai într-un sistem din care lipsea inegalitatea economică și a invocat ca model de organizare socială un mușuroi de furnici. Putea zăbovi ore în șir studiind furnicile și obișnuia să declare, melancolic: „Sunt cu adevărat armonioase. Dacă femelele lor ar fi mai drăguțe, ar izbândi." Interesant e că, atunci când a fost convocat de Comitetul pentru Activități Neamericane, a dat nume și a citat din filozofia proprie:,Acțiunile politice nu au consecințe morale, dar există în afara sferei Ființei Autentice." Comunitatea academică s-a liniștit și abia patru săptămâni mai târziu cadrele didactice de la Princeton au hotărât să facă dreptate în cazul lui Needleman. Întâmplător, el a folosit același raționament pentru a-și justifica conceptul de dragoste liberă, dar nici una dintre studente nu a mușcat momeala, iar fata de șaisprezece ani l-a dat de gol.

Needleman susținea cu pasiune încetarea testelor nucleare și a zburat spre Los Alamos, unde el și mai mulți studenți au refuzat să

părăsească terenul destinat unui experiment atomic. Timpul se scurgea, era evident că testele aveau să decurgă potrivit planificării și se spune că Needleman a rostit doar „Hopa” și a luat-o la goană. Informația pe care ziarele n-au publicat-o este că nu mâncase nimic în acea zi.

Figura publică a lui Needleman este ușor de ținut minte. Strălucitor, dedicat, autorul Stilurilor metodelor. Dar eu îmi voi aminti cu afecțiune de Needleman ca persoană privată, Sandor Needleman, cel care nu apărea niciodată fără una dintre pălăriile lui preferate. A fost și incinerat cu pălărie. O premieră, cred eu. Sau acel Needleman care adora cu atâta intensitate filmele lui Walt Disney și care, în ciuda explicațiilor detaliate despre animație, oferite de Max Planck, n-a putut fi convins să nu-i telefoneze lui Minnie Mouse. Când Needleman era oaspete în casa mea, știam că-i plăcea un anumit fel de ton. Bucătăria pentru oaspeți era plină cu pește. Needleman era prea timid ca să-și recunoască atașamentul de față cu mine, dar odată, crezând că era singur, a deschis fiecare conservă și a murmurat: „Sunteți cu toții copiii mei.”

La Opera din Milano, cu fiică-mea și cu mine, Needleman s-a aplecat peste balcon și a căzut peste orchestră. Prea mândru să-și recunoască greșeala, timp de o lună a mers la operă seară de seară și a repetat figura. În scurt timp, a făcut o comoție cerebrală ușoară. În acel moment i-am spus că ar putea să se oprească, își atinsese scopul. Dar el mi-a răspuns: „Nu. Încă de câteva ori. Chiar nu e atât de rău.”

Îmi aduc aminte de a șaptezecea lui aniversare. Soția îi luase pijamale. Needleman a fost vizibil decepționat, pentru că bătuse apropouri că ar vrea un Mercedes. Totuși, în stilul lui caracteristic, s-a retras în birou și și-a vărsat nervii de unul singur. Apoi a revenit la petrecere zâmbind și a purtat pijamaua în seara premierei a două piese scurte de Arrabal.

CONDAMNATUL

Brisseau adormise sub lumina lunii. Întins în pat pe spate, cu burduhanul uriaș proiectându-i-se în afară și cu gura schimonosită într-un zâmbet tâmp, părea să fie un obiect neînsuflețit, ca o minge mare de fotbal sau ca două bilete la operă. O clipă mai târziu, când s-a întors pe o parte și lumina a căzut pe el din alt unghi, arăta exact ca un set de tacâmuri de argint din douăzeci și șapte de piese, completat de un vas pentru salată și o supieră.

Visează, și-a zis Cloquet, în timp ce stătea aplecat deasupra lui cu un revolver în mână. El visează, iar eu exist în realitate. Cloquet detesta realitatea, dar era conștient că numai aici putea mânca o friptură bună. Nu mai luase viața unei alte persoane până atunci. E drept că împușcase un câine țăcănit, dar asta numai după ce câinele fusese declarat nebun de o echipă de psihiatri. (Câinele fusese diagnosticat drept maniaco-depresiv după ce încercase să-l muște de nas pe Cloquet și apoi nu se mai putuse opri din râs.)

În vis, Brisseau se vedea pe o plajă însorită, alergând vesel spre brațele întinse ale mamei sale, dar, chiar când era pe punctul s-o îmbrățișeze pe femeia cu părul cărunt și cu lacrimi în ochi, aceasta se transforma în două cupe de înghețată de vanilie. Brisseau a gemut, iar Cloquet și-a coborât pistolul. Intrase pe fereastră și stătea încovoiat deasupra lui Brisseau de mai bine de două ore, fără să fie în stare să apese pe trăgaci. La un moment dat armase pistolul și i-l băgase în urechea stângă. Apoi se auzise un zgomot în dreptul ușii, iar Cloquet sărise în spatele biroului, lăsând pistolul să atârne în urechea lui Brisseau.

Madame Brisseau, îmbrăcată într-un halat înflorat, intrase în cameră, aprinsese o veioză mică și remarcase arma care ieșea din capul soțului ei. Oftase și o îndepărtase cu un gest aproape matern,

așezând-o lângă pernă. Aranjase un colț al păturii, stinsese veioza și ieșise.

Cloquet, care între timp leșinase, s-a trezit după o oră. Într-un moment de panică, și-a imaginat că era iar copil, pe Riviera, dar după ce au trecut cincisprezece minute în care n-a văzut nici un turist apropiindu-se de el, și-a dat seama că era încă în spatele biroului lui Brisseau. S-a întors lângă pat, a recuperat pistolul și l-a îndreptat din nou spre capul lui Brisseau, dar tot n-a fost în stare să apese pe trăgaci și să curme astfel viața josnicului turnător fascist.

Gaston Brisseau provenea dintr-o familie înstărită, cu viziuni de dreapta, și decisese încă din primii ani ai vieții să devină informator. În tinerețe, luase lecții de dicție ca să poată turna cu mai multă acuratețe. Odată chiar i se confesase lui Cloquet:

— Doamne, cât îmi place să-i bârfesc pe oameni.

— Dar de ce? întrebase Cloquet.

— Nu știu. Ca să-i bag în necazuri, să-i aud scâncind.

Brisseau își turna prietenii numai de dragul de a-i turna, își spusese Cloquet. Răul iremediabil! Cloquet cunoscuse mai demult un algerian căruia îi plăcea să-i lovească pe oameni în ceafă și apoi să râdă, negând totul. Se părea că lumea întreagă se împărțea în oameni buni și oameni răi. Cei buni dormeau mai bine, și-a zis Cloquet, în timp ce cei răi păreau să se simtă mai bine treji.

Cloquet și Brisseau se cunoscuseră cu mai mulți ani în urmă, în împrejurări dramatice. Brisseau se îmbătase la Deux Magots într-o seară și se împleticea spre râu. Crezându-se deja acasă, în apartamentul lui, și-a scos hainele, dar, în loc să se bage în pat, s-a aruncat în Sena. Când a încercat să se acopere cu pătura, s-a trezit, în schimb, cu pumnii plini de apă și a început să strige. Cloquet, care chiar în acel moment își fugărea peruca pe Pont Neuf, a auzit un strigăt venind din apele reci ca gheața. Noaptea era înnorată și bătea vântul, iar Cloquet a avut o fracțiune de secundă în care să se hotărască dacă salva viața unui străin. Cum nu dorea să ia această

decizie pe stomacul gol, a intrat într-un restaurant să mănânce ceva. Apoi, frământat de remușcări, și-a cumpărat niște instrumente de pescuit și s-a întors să-l scoată pe Brisseau din râu. A încercat la început cu o momeală artificială, dar Brisseau era prea deștept ca să muște, așa că în cele din urmă Cloquet a fost nevoit să-l momească spre mal cu niște lecții de dans gratuite, iar apoi l-a prins în plasă. În timp ce Brisseau era măsurat și cântărit, cei doi au devenit prieteni.

Acum, Cloquet s-a apropiat iar de matahala adormită și a armat pistolul. I s-a făcut greață când s-a gândit la implicațiile pe care le avea acest gest. Era o greață existențială, cauzată de profunda conștientizare a neprevăzutului în viața umană, iar Cloquet nu putea scăpa de ea cu o simplă aspirină. Se impunea o Aspirină Existențială, un produs care se vindea în multe farmacii de pe malul stâng. Era o pastilă enormă, de mărimea unui capac de roată, care, dizolvată în apă, te scăpa de senzația grețoasă provocată de conștientizarea excesivă a vieții. Lui Cloquet îi prindea bine și după ce mânca mâncare mexicană.

Dacă aleg să-l omor pe Brisseau, s-a gândit Cloquet, mă definesc drept criminal. O să devin Cloquet, cel care ucide, în loc să rămân ceea ce sunt: Cloquet, cel care predă psihologia păsărilor de curte la Sorbona. Alegându-mi următorul pas, fac o alegere pentru umanitate. Dar cum ar fi dacă toată lumea ar proceda ca mine și-ar veni să-l împuște pe Brisseau în ureche? Ce mizerie! Ca să nu mai vorbim de zgomotul soneriei țiuind toată noaptea. Și, desigur, ar fi nevoie de un valet care să parcheze mașinile. O, Doamne, cât de șovăitoare e mintea când recurge la considerente morale sau etice! Mai bine să nu mă mai gândesc atât. Să mă bazez mai mult pe corp – corpul e mai de încredere. Vine la întâlniri, arată bine în jachete sport și se dovedește foarte util când îți dorești un masaj energic.

Cloquet a simțit o nevoie bruscă de a-și reconfirma existența și s-a uitat în oglinda de deasupra biroului lui Brisseau. (Nu putea trece pe lângă oglinzi fără să arunce măcar pe furiș o privire, iar odată, la

piscină, se holbase atât de insistent la imaginea lui reflectată în apă, încât angajații piscinei fuseseră nevoiți s-o lase să se scurgă.) N-avea nici un rost. Nu putea împușca un om. A aruncat pistolul și a plecat.

Înapoi în stradă, s-a hotărât să meargă să bea un brandy în La Coupole. Îi plăcea La Coupole pentru că acolo era mereu lumină și lume multă, și găsea întotdeauna loc – o diferență semnificativă față de apartamentul lui, unde era întuneric și sinistru, și unde mama lui, care locuia tot acolo, refuza constant să-l așeze la masă. Dar în această seară La Coupole era plină ochi. Cine erau toți oamenii aceia? s-a întrebat Cloquet. Păreau să se estompeze într-o abstracțiune: „Oamenii". Dar nu există oameni, și-a zis el, există doar indivizi. Cloquet considera că această remarcă era strălucită – numai bună de folosit pentru a impresiona în timpul unei cine șic. Din cauza observațiilor de acest fel, nu mai fusese invitat la reuniuni din 1931.

S-a hotărât să meargă acasă la Juliet.

— L-ai omorât? l-a întrebat ea de cum a intrat în apartament.

— Da, a spus Cloquet.

— Ești sigur că e mort?

— Părea mort. L-am imitat pe Maurice Chevalier, și când fac asta, de obicei sunt aplaudat îndelung. De data asta, nimic.

— Foarte bine. De-acum n-o să mai trădeze partidul.

Juliet era marxistă, și-a amintit Cloquet. Aparținea celei mai interesante specii de marxiști – cu picioarele lungi și bronzate. Era una dintre puținele femei pe care le cunoștea și care putea să se concentreze asupra a două concepte complet diferite în același timp – de exemplu, dialectica lui Hegel și de ce, dacă îți bagi limba în urechea unui bărbat care ține un discurs, acesta începe să semene la voce cu Jerry Lewis. Stătea în fața lui într-o fustă strâmtă și o bluză, iar el voia s-o posede – să o dețină așa cum deținea orice alt obiect, ca de exemplu radioul sau masca de porc, confecționată din cauciuc, pe care-o purtase ca să-i hărțuiască pe naziști în timpul Ocupației.

Dintr-odată, Juliet și cu el s-au trezit făcând dragoste – sau era doar sex? Știa că exista o diferență între sex și dragoste, dar era de părere că amândouă erau la fel de frumoase, atâta timp cât nici unul dintre parteneri nu purta o bavetă pentru homari. Femeile, și-a zis Cloquet, sunt niște prezențe delicate, învăluitoare. Existența era și ea o prezență delicată și învăluitoare. Uneori te învăluia total. Atunci nu prea mai aveai cum să scapi, poate doar pentru ocaziile importante, ca de exemplu ziua de naștere a mamei sau înfățișările la tribunal. Cloquet se gândea adeseori că nu exista o diferență prea mare între Ființare și Ființare-în-Lume și credea că, indiferent cărui grup ar fi aparținut, celălalt grup se distra mai bine.

A dormit bine după ce a făcut dragoste, ca de obicei, dar a doua zi dimineață, spre marea lui surprindere, a fost arestat pentru uciderea lui Gaston Brisseau.

La sediul poliției, Cloquet și-a susținut nevinovăția, dar a fost informat că amprentele lui fuseseră descoperite în camera lui Brisseau și pe arma crimei. Când intrase prin efracție în casa lui Brisseau, Cloquet făcuse greșeala de-a semna în cartea de oaspeți. Nu mai avea nici o speranță. Cazul era clar ca lumina zilei.

Procesul, care s-a desfășurat în următoarele săptămâni, a fost ca un spectacol de circ, deși au existat câteva probleme când au fost aduși elefanții în sala de tribunal. În cele din urmă, juriul l-a găsit vinovat pe Cloquet și l-a condamnat la ghilotină. Recursul a fost respins din motive de procedură, după ce s-a descoperit că avocatul lui Cloquet purta o mustață de carton când îl depusese.

Șase săptămâni mai târziu, în ajunul execuției, Cloquet stătea singur în celulă, nefiind încă în stare să dea crezare evenimentelor din ultimele luni – mai ales părții cu elefanții din sala de tribunal. A doua zi pe vremea aceasta avea să fie mort. Cloquet se gândise mereu la moarte ca fiind un lucru care Ii se întâmpla altor oameni.

— Am observat că li se întâmplă destul de mult grașilor, i-a spus el avocatului.

Lui Cloquet moartea i se părea doar o altă abstracțiune. Oamenii mureau, desigur, dar oare și Cloquet? întrebarea îl punea în încurcătură, dar câteva linii simple desenate pe o foaie de unul dintre gardieni au lămurit totul. Nu avea cum să scape. În curând avea să nu mai existe.

O să dispar, și-a zis el melancolic, dar Madame Plotnick, a cărei față arată ca un preparat din meniul unui restaurant cu fructe de mare, o să rămână prin preajmă. Voia s-o ia la fugă și să se ascundă undeva sau, și mai bine, să se transforme în ceva solid și durabil – de exemplu, într-un scaun masiv. Un scaun nu are probleme, și-a zis el. E acolo; nu-l deranjează nimeni. Nu trebuie să achite chiria sau să se implice în politică. Un scaun nu se lovește niciodată la degetele de la picior și nici nu-și rătăcește căștile de protecție. Nu trebuie să zâmbească sau să se tundă și nu trebuie să-ți faci probleme că, dacă-l duci la o petrecere, începe brusc să tușească sau face vreo scenă. Pe un scaun se așază oamenii, și când oamenii aceia mor, le iau locul alții. Logica aceasta îl alina pe Cloquet și, când au venit gardienii să-l bărbierească, s-a prefăcut că era un scaun. Când l-au întrebat ce-și dorește la ultima masă, a spus:

— Întrebați o piesă de mobilier ce vrea să mănânce? De ce nu mă capitonați mai bine?

Apoi s-a înmuiat sub privirile lor fixe și a spus:

— Niște sos rusesc.

Cloquet fusese mereu ateu, dar când a sosit preotul, fratele Bernard, a întrebat dacă mai avea timp să se convertească.

Fratele Bernard a clătinat din cap.

— În perioada asta a anului, cred că majoritatea credințelor principale au toate locurile ocupate. Cel mai bun lucru pe care-l pot face într-un timp atât de scurt e să dau un telefon și poate-ți găsesc ceva la hinduși. Dar o să am nevoie de-o fotografie tip pașaport.

N-are sens, și-a zis Cloquet. O să trebuiască să-mi înfrunt soarta singur. Dumnezeu nu există. Viața nu are sens. Nimic nu durează.

Până și operele marelui Shakespeare o să dispară atunci când universul o să se sfârșească – nu-i un gând chiar atât de groaznic, mai ales dacă e vorba de piese ca Titus Andronicus, dar cum rămâne cu restul? Nu-i de mirare că unii oameni se sinucid! De ce să nu pui punct acestei absurdități? De ce să insiști să supraviețuiești acestui joc fals numit viață? De ce, dacă nu din cauza acelei voci din interior care spune „Trăiește". Auzim mereu, de undeva din străfundurile ființei, ordinul „Continuă să trăiești!". Cloquet recunoștea acea voce. Era a agentului de asigurări. Evident, și-a zis el, Fishbein nu voia să plătească.

Cloquet tânjea după libertate – să iasă din închisoare, să țopăie pe un câmp deschis. (Cloquet țopăia de fiecare dată când era fericit. Această apucătură îl scăpase de serviciul militar.)Ideea de libertate l-a făcut să se simtă însuflețit și îngrozit în același timp. Dac-aș fi cu adevărat liber, și-a zis el, aș putea să profit la maximum de toate posibilitățile. Poate c-aș deveni ventriloc, cum mi-am dorit mereu. Sau aș putea să apar la Luvru în bikini, cu un nas fals și ochelari. L-a luat amețeala în timp ce medita la aceste posibilități și tocmai era în pragul leșinului, când un gardian a deschis ușa celulei și i-a spus că adevăratul ucigaș al lui Brisseau își mărturisise crima. Cloquet era liber să plece. A căzut în genunchi și a sărutat podeaua celulei. A cântat Marseilleza. A plâns! A dansat! Trei zile mai târziu, era înapoi în închisoare, pentru că apăruse la Luvru în bikini, purtând un nas fals și ochelari.

REFUZAT DE DESTIN

(Însemnări dintr-un roman de opt sute de pagini – marea carte pe care o așteaptă toată lumea)

Loc – Scoția, 1823:

Un bărbat a fost arestat pentru că a furat o coajă de pâine. „Nu-mi place decât coaja", explică el și este identificat ca fiind hoțul care a terorizat în ultima vreme mai multe restaurante de unde a furat numai capetele foarte prăjite din fripturile de vită. Inculpatul, Solomon Entwhisde, este chemat în fața Curții și un judecător încruntat îl condamnă la muncă silnică între cinci și zece ani (depinde care vine mai întâi). Entwhisde e întemnițat și, urmându-se o procedură specifică dreptului penal timpuriu, cheia este aruncată. Deprimat, dar foarte hotărât, Entwhisde începe, prin muncă anevoioasă, să-și facă un tunel spre libertate. Săpând meticulos cu o lingură, trece prin tunel pe sub pereții închisorii, apoi continuă, lingură cu lingură, pe sub Glasgow spre Londra. Face o pauză și iese la suprafață în Liverpool, dar descoperă că preferă tunelul. Odată ajuns la Londra, se ascunde la bordul unui cargobot cu destinația Lumea Nouă, unde visează s-o ia de la capăt, de data asta în chip de broască.

Ajungând la Boston, Entwhisde o cunoaște pe Margaret Figg, o profesoară drăgălașă din New England, a cărei specialitate este coacerea pâinii și plasarea ei pe cap. Vrăjit, Entwhisde se căsătorește cu ea și își deschid amândoi un mic magazin, unde oferă piele, gelatină și untură de balenă în schimbul bibelourilor de fildeș, într-un ciclu tot mai amplu de activități neînsemnate. Magazinul are de îndată succes, iar până în 1850 Entwhisde e bogat, educat, respectat și își înșală nevasta cu un oposum uriaș. Are doi fii cu Margaret Figg – unul normal, celălalt redus mintal, deși e greu de făcut diferența

între ei dacă nu primește fiecare câte un yoyo. Mica lui prăvălie va deveni un magazin universal modern și imens, iar el moare fericit la optzeci și cinci de ani, de la o combinație de variolă și un tomahawk înfipt în craniu.

(Notă: Ține minte să-l faci pe Entwhisde simpatic.)

Cadru și observații, 1976:

Oricine merge spre est pe Alton Avenue va trece de Depozitul Fraților Costello, Magazinul de Reparații al lui Adelman Tallis, Salonul de Pompe Funebre Chones și Agenția de Pariuri Higby. John Higby, proprietarul, este un bărbat butucănos, cu părul ca o tufă, care a căzut de pe o scară la nouă ani și are nevoie de un preaviz de două zile pentru a înceta să rânjească. Pornind spre nord, în partea de sus a orașului (de fapt, acum este partea de jos, iar partea de sus este de-a curmezișul orașului), vom descoperi un mic parc verde. Aici, cetățenii se plimbă și povestesc și, chiar dacă nu se petrec tâlhării sau violuri, se poate să fii frecvent abordat de cerșetori sau de oameni care pretind că-l cunosc pe Iuliu Cezar. Acum, vântul rece de toamnă (cunoscut aici sub denumirea de santana, deoarece începe să bată în fiecare an la dată fixă și-i zboară pe cei mai multi dintre bătrânii orașului din papuci) scutură ultimele frunze din copaci, adunându-le în grămezi moarte. Te lovește un sentiment aproape existențial al lipsei de sens – mai ales din cauză că saloanele de masaj sunt închise. Există o percepție foarte precisă a „alterității metafizice", care nu poate fi explicată altfel decât prin aceea că nu seamănă deloc cu ceea ce se petrece de obicei în Pittsburgh. Orașul e, în felul său, o metaforă, dar pentru ce? Nu numai că-i o metaforă, e de-a dreptul o comparație. Este „aici". Este „acum". Este, de asemenea, „mai târziu". Este fiecare oraș din America, dar nu e un oraș. Acest lucru îi pune în mare încurcătură pe poștași. Iar marele magazin universal este al lui Entwhisde.

Blanche (construiește-o bazându-te pe verișoara Tina):

Blanche Mandelstam, dulce, dar vânjoasă, cu degete durdulii și nervoase și ochelari cu ramă groasă („Am vrut să înot la Jocurile Olimpice", i-a spus medicului, „dar am avut niște probleme de flotabilitate"), se trezește când aude soneria ceasului cu radio.

Cu ani în urmă, Blanche ar fi fost considerată drăguță, deși nu mai târziu de epoca pleistocenă. Oricum, pentru soțul ei, Leon, este „cea mai frumoasă creatură din lume, cu excepția lui Ernest Borgnine". Blanche și Leon s-au întâlnit cu mult timp în urmă, la un bal al liceului. (Ea e o dansatoare excelentă, deși în timpul tangoului consultă în mod repetat o diagramă cu niște pași.) Au vorbit deschis și au descoperit că aveau multe lucruri în comun. De exemplu, amândurora le plăcea să doarmă pe bucățele de slănină. Blanche a fost impresionată de felul în care se îmbrăca Leon, pentru că nu mai văzuse pe nimeni care să poarte trei pălării deodată. S-au căsătorit și n-a trecut mult până să aibă prima și singura experiență sexuală.

— A fost sublim, își amintește Blanche, deși-mi aduc aminte că Leon a încercat să-și cresteze încheieturile.

Blanche i-a spus soțului ei că, deși se descurca foarte bine jucându-și rolul de cobai uman, ea ar fi vrut să-și păstreze slujba la raionul de pantofi de la Entwhisde. Prea mândru ca să fie întreținut, Leon a acceptat destul de reticent, dar a insistat ca ea să se pensioneze când va împlini nouăzeci și cinci de ani. Apoi s-au așezat la masă pentru micul dejun. Pentru el, suc, pâine prăjită și cafea. Pentru Blanche, obișnuitul pahar cu apă caldă, o aripă de pui, porc dulce-picant și cannelloni. Apoi ea a plecat la Entwhisde.

(Notă: Blanche ar trebui să cânte în timp ce merge, așa cum face verișoara Tina, deși nu doar imnul Japoniei.)

Carmen (un studiu de psihopatologie bazat pe trăsături observate la Fred Simdong, fratele lui, Lee, și pisica lor, Sparky):

Carmen Pinchuck, îndesat și chel, a ieșit de sub duș și și-a scos casca. Deși era complet lipsit de păr, detesta să se ude pe cap.

— De ce aș face-o? le spunea el prietenilor. În cazul ăsta, dușmanii mei ar avea un avantaj.

Cineva i-a sugerat că această atitudine ar putea fi considerată ciudată, dar el a râs și apoi, scrutând camera ca să se asigure că nu-l vedea nimeni, a sărutat niște perne decorative. Pinchuck e un bărbat agitat, care în timpul liber pescuiește, dar n-a mai prins nimic din 1923.

— Cred că nu mi-e scris în stele, chicotește el.

Dar, când un cunoscut i-a atras atenția că-și arunca undița într-un borcan cu smântână dulce, a început să aibă neliniști.

Pinchuck a făcut multe lucruri. A fost exmatriculat din liceu pentru că gemea în timpul orelor și, de atunci, a lucrat ca păstor, psihoterapeut și mim. În prezent, este angajat de Serviciul pentru Faună, unde este plătit să le predea spaniola veverițelor. Cei care-l iubesc l-au descris astfel: „Un vagabond, un singuratic, un psihopat cu obrajii ca două mere."

— Îi place să stea în camera lui și să discute cu radioul, a spus un vecin.

— Poate fi foarte loial, a remarcat un altul.

— Odată, când doamna Monroe a alunecat pe gheață, a alunecat și el, în semn de solidaritate.

Din punct de vedere politic, Pinchuck este, după cum el însuși declară, independent, iar la ultimele alegeri prezidențiale a votat pentru Cesar Romero.

Acum, punându-și pălăria din tweed și ridicând o cutie împachetată în hârtie maro, Pinchuck a ieșit din casă. Apoi, dându-și seama că era gol, cu excepția pălăriei de tweed, s-a întors, s-a îmbrăcat și a plecat spre Entwhisde.

(Notă: nu uita să dai detalii despre felul cum își urăște Pinchuck pălăria.)

Întâlnirea (schiță):

Ușile magazinului s-au deschis la ora zece fix și, cu toate că lunea era, în general, o zi destul de lentă, reducerile la tonul radioactiv au făcut ca subsolul să se umple într-o clipă. În raionul de pantofi, presimțirea Apocalipsei plutea ca o prelată umedă când Carmen Pinchuck i-a întins cutia lui Blanche Mandelstam și a spus:

— Aș vrea să returnez mocasinii ăștia. Sunt prea mici.

— Aveți bonul? i-a replicat Blanche, încercând să rămână pe poziție, deși a mărturisit mai târziu că lumea ei începuse brusc să se năruiască. („Nu mai pot să am de-a face cu oameni după accident", le spusese ea prietenilor. Cu șase luni în urmă, în timp ce juca tenis, înghițise una dintre mingi. De atunci, respira neregulat.)

— Ăăă… nu, a răspuns Pinchuck agitat. L-am pierdut. (Problema centrală a vieții lui este că întotdeauna își pierde lucrurile. Odată s-a dus la culcare și, când s-a trezit, nu mai avea patul.)

Acum, în timp ce în spatele lui se făcea coadă, îl treceau transpirații reci.

— O să trebuiască avizul șefului de raion pentru schimb, i-a spus Blanche, trimițându-l pe Pinchuck la domnul Dubinsky, cu care avea o aventură de la Halloween încoace.

Lou Dubinsky, absolvent al celei mai bune școli de dactilografi din Europa, fusese un geniu până când alcoolul îi redusese viteza la un cuvânt pe zi și fusese nevoit să-și găsească de lucru într-un magazin universal.

— I-ați purtat? a continuat Blanche, încercând să-și stăpânească lacrimile.

Pinchuck în mocasini era o imagine insuportabilă.

— Tata obișnuia să poarte mocasini, a mărturisit ea. Amândoi pe același picior.

Pinchuck suferea îngrozitor.

— Nu, a spus el. Aăă… vreau să spun… da. I-am purtat odată, puțin, numai până am făcut o baie.

— De ce i-ați cumpărat dacă erau prea mici? l-a întrebat Blanche, fără să-și dea seama că dădea glas unui exemplu perfect de paradox uman.

Adevărul era că Pinchuck nu se simțise deloc comod în acei pantofi, dar nu reușise niciodată să refuze un vânzător.

— Vreau să fiu plăcut, i s-a confesat el lui Blanche. Odată am cumpărat o antilopă gnu doar pentru că nu pot spune nu.

(Notă: O.F. Krumgold a scris o lucrare excelentă despre anumite triburi din Borneo care nu au un cuvânt pentru „nu” și, în consecință, își exprimă refuzul dând din cap și spunând „Te caut eu”. Acest lucru confirmă teoriile lui mai vechi, anume că nevoia de a fi plăcut cu orice preț nu e dobândită, ci înnăscută, ca de altfel și capacitatea de-a rezista până la capăt la un spectacol de operetă.)

Până la unsprezece și zece, managerul de raion, Dubinsky, aprobase schimbul și Pinchuck primise o pereche de pantofi mai mari. A mărturisit mai târziu că incidentul îi provocase amețeli și o depresie groaznică, pe care o pusese într-o oarecare măsură și pe seama veștii despre nunta papagalului său.

La scurt timp după incidentul Entwhisde, Carmen Pinchuck și-a dat demisia din serviciu și a devenit chelner chinez la Palatul Sung Ching din Canto. Blanche Mandelstam a avut o cădere nervoasă și a încercat să fugă-n lume cu o fotografie a lui Dizzy Dean. (Notă: am reflectat și cred că e mai bine ca Dubinsky să fie o marionetă.)

La sfârșitul lunii ianuarie, Entwhisde și-a închis ușile pentru ultima dată, iar Julie Entwhisde, proprietăreasa, și-a luat familia, pe care o iubea foarte tare, și a mutat-o la Grădina Zoologică din Bronx.

(Această ultimă frază ar trebui să rămână intactă. Pare minunată. Sfârșitul notițelor pentru Capitolul I.)

AMENINȚAREA OZN-URILOR

OZN-urile au revenit în buletinele de știri și e timpul să privim cu seriozitate acest fenomen. (De fapt, e opt și zece, așa că nu numai că e timpul, dar pe deasupra îmi e și foame.) Până acum, subiectul farfuriilor zburătoare a fost asociat cu ciudații sau cu țăcăniții. De fapt, se întâmplă destul de frecvent ca martorii să-și recunoască apartenența la aceste două grupuri. Totuși, observațiile unor indivizi responsabili au convins Forțele Aeriene și comunitatea științifică să reexamineze o atitudine până nu demult sceptică, și a fost alocată suma de două sute de dolari pentru un studiu cuprinzător al fenomenului. Întrebarea este: e ceva acolo? Și, dacă da, dispune de arme cu laser?

Nu se poate demonstra că toate OZN-urile sunt de origine extraterestră, dar experții sunt de acord că orice navă strălucitoare în formă de trabuc, în stare să se ridice brusc la douăzeci de mii de kilometri, necesită bujii și sisteme de întreținere disponibile exclusiv pe Pluto. Dacă aceste obiecte sunt cu adevărat de pe altă planetă, atunci civilizațiile care le-au construit trebuie să fie cu miliarde de ani mai avansate decât noi. Fie asta, fie sunt foarte norocoase. Profesorul Leon Speciman susține că o civilizație extraterestră este mai avansată decât noi cu aproximativ cincisprezece minute. Ceea ce, consideră profesorul, îi oferă un mare avantaj în fața noastră, din moment ce n-are nevoie să se grăbească la întâlniri.

Dr. Brackish Menzies, care lucrează la Observatorul Mount Wilson, sau este ținut sub observație la Spitalul de Boli Mintale Mount Wilson (scrisul nu e foarte clar), pretinde că, pentru o călătorie cu o viteză apropiată de cea a luminii, este nevoie de multe milioane de ani ca să ajungi aici, chiar și din cel mai apropiat sistem solar, și, judecând după spectacolele de pe Broadway, nu prea

merită. (E imposibil să călătorești mai repede decât lumina și cu siguranță așa ceva nu e de dorit, pentru că îți tot zboară pălăria.)

Interesant, conform astronomilor moderni, spațiul e mărginit. Acest gând este foarte reconfortant – mai ales pentru oamenii care nu-și amintesc niciodată unde și-au lăsat lucrurile. Elementul-cheie, când ne gândim la univers, este că el se tot extinde și într-o bună zi va exploda și va dispărea. De aceea, dacă fata din biroul de la capătul coridorului face câteva observații pertinente, dar poate nu are toate calitățile pe care le-ai putea dori, e de preferat un compromis.

Cea mai frecventă întrebare despre OZN-uri este: Dacă farfuriile zburătoare vin din spațiul extraterestru, de ce piloții lor nu încearcă să ne contacteze și preferă să planeze misterios deasupra unor regiuni pustii? Teoria mea este că pentru creaturile din alt sistem solar „planarea" e o modalitate social acceptată de relaționare. E foarte posibil să fie și plăcută. Eu însumi am planat odată deasupra unei actrițe de optsprezece ani, timp de șase luni, și au fost cele mai frumoase momente din viața mea. Trebuie să ne mai amintim și că, atunci când vorbim de „viața" de pe alte planete, ne referim, cel mai frecvent, la aminoacizi, care nu sunt foarte gregari, nici măcar la petreceri.

Cei mai mulți oameni cred că OZN-urile sunt o problemă modernă, dar e oare posibil să fie un fenomen de care umanitatea e conștientă de câteva secole? (Pentru noi, un secol înseamnă destul de mult, mai ales dacă ai un credit, dar la scară astronomică înseamnă doar o secundă. De aceea, e indicat să avem mereu la noi o periuță de dinți și să fim pregătiți să plecăm în orice moment.) Oamenii de știință ne spun că OZN-urile au fost remarcate chiar și în timpurile biblice. De pildă, există un pasaj în Levitic care spune așa: „Și o mare sferă argintie a apărut deasupra armatei asiriene, și-n tot Babilonul s-au auzit vaiete și scrâșnete din dinți, până când Profeții au îndemnat masele să se stăpânească și să-și revină."

E posibil ca acest fenomen să fie legat de cel descris mai târziu de Parmenide: „Trei obiecte portocalii s-au văzut dintr-odată în ceruri, încercuind Atena și plutind deasupra băilor, făcându-i pe mulți dintre cei mai înțelepți filozofi ai noștri să-și ia prosoapele”? Și, oare, acele „obiecte portocalii” erau similare cu ceea ce este descris într-un recent descoperit manuscris dintr-o biserică saxonă: *A lauch lauched he; wer richt laith to weet a cork-heiled schonne; whilst a red balle lang owre swam aboone.* Vă mulțumesc, doamnelor și domnilor? Această ultimă mărturie a fost înregistrată de clerul medieval pentru a marca sfârșitul lumii, și toți au fost foarte dezamăgiți când s-a făcut luni și au trebuit să meargă înapoi la muncă.

În sfârșit, argumentul cel mai convingător. În 1822, Goethe însuși remarcă un fenomen celest straniu. „În drum spre casă de la Festivalul Anxietății din Leipzig, scrie el, am traversat o pajiște și, când am privit în sus, am văzut mai multe mingi roșii, de foc, care au apărut brusc pe cer înspre sud. Au coborât cu viteză foarte mare și au început să mă fugărească. Am strigat că sunt un geniu și prin urmare nu pot fugi foarte repede, dar cuvintele mele s-au irosit. M-am înfuriat și le-am înjurat, și atunci au zburat înspăimântate. I-am povestit această istorie lui Beethoven, fără să-mi dau seama că surzise deja, iar el mi-a zâmbit, a dat din cap și a spus „Așa e”.

Ca regulă generală, investigațiile amănunțite în locurile respective demonstrează că majoritatea obiectelor zburătoare „neidentificate” sunt fenomene cât se poate de obișnuite, ca de exemplu baloane umplute cu apă, meteoriți, sateliți, ba chiar și un bărbat pe nume Lewis Mandelbaum, care a zburat de pe acoperișul World Trade Center.

Un exemplu tipic de incident „explicat” este cel raportat de Sir Chester Ramsbottom, în data de 5 iunie 1961, în Shropshire: „Conduceam pe drum la ora 2 a.m., când am văzut un obiect în formă de trabuc care părea să-mi urmărească mașina. În orice direcție o luam, venea după mine, cotind brusc. Era de-un roșu

strălucitor și terifiant, și în ciuda faptului că am întors mașina și i-am schimbat direcția cu mare viteză, n-am putut scăpa. M-am alarmat și-am început să transpir. Am scos un țipăt de spaimă și se pare că am leșinat, pentru că m-am trezit în spital, în mod miraculos, fără răni." În urma investigațiilor, experții au stabilit că acel „obiect în formă de trabuc" era nasul lui Sir Chester. În mod evident, încercările de-a scăpa de el s-au dovedit inutile, pentru că-i era atașat de față.

Un alt incident explicat s-a petrecut spre sfârșitul lui aprilie 1972 și a început cu un raport al generalului-maior Curtis Memling de la Baza Aeriană Andrews. „Traversam un câmp într-o noapte și dintr-odată am văzut un mare disc argintiu pe cer. A zburat pe deasupra capului meu, la doar cincisprezece metri, descriind modele aerodinamice imposibile pentru orice aeronavă normală. Apoi a accelerat brusc și s-a îndepărtat cu o viteză înspăimântătoare."

Anchetatorii au devenit suspicioși când au observat că generalul Memling nu putea descrie acest incident fără să chicotească. Mai târziu, Memling a recunoscut că tocmai vizionase filmul „Războiul lumilor" la cinematograful unității militare și că fusese dat afară „cu un mare șut în fund". E ironic, dar generalul Memling a raportat vederea unui alt OZN în 1976, numai că s-a demonstrat în scurt timp că și el făcuse o fixație pentru nasul lui Sir Chester Ramsbottom – un incident care a produs consternare în rândul Forțelor Aeriene, iar în cele din urmă generalul Memling a fost trimis în fața Curții Marțiale.

Dacă majoritatea aparițiilor pot fi explicate satisfăcător, cum rămâne cu acele câteva care nu au explicație? Urmează câteva dintre cele mai complicate întâlniri „neelucidate", prima fiind raportată în mai 1969 de un bărbat din Boston: „Mă plimbam pe plajă cu soția. Nu e o femeie foarte atrăgătoare. Mai degrabă supraponderală. De fapt, la momentul acela o trăgeam cu un cărucior. Dintr-odată, am privit în sus și am văzut o farfurie albă uriașă, care părea să coboare cu o viteză foarte mare. Cred că am intrat în panică, pentru că am

aruncat frânghia cu care trăgeam căruciorul și am luat-o la fugă. Farfuria a trecut direct peste capul meu și am auzit o voce ciudată, metalică, spunându-mi «Verifică-ți mesageria». Am sunat și am primit un mesaj că fratele meu Ralph s-a mutat și să-i transmit toată corespondența pe Neptun. Nu l-am mai văzut de-atunci. Soția mea a suferit o depresie severă în urma incidentului și acum nu mai poate face conversație fără să folosească o marionetă."

I.M. Axelbank din Atena, Georgia, în februarie 1971: „Sunt un pilot experimentat și zburam cu avionul meu privat de tip Cesna dinspre New Mexico spre Amarillo, Texas, ca să bombardez niște oameni cu ale căror convingeri religioase nu eram de acord, când am observat un obiect zburând lângă mine. La început am crezut că era tot un avion, până când a emis o undă verde de lumină, făcându-mă să pierd trei kilometri altitudine în doar patru secunde. În consecință, mi s-a desprins peruca și a făcut o gaură de 60 de centimetri în acoperiș. Am cerut ajutor în repetate rânduri prin stație, dar, din nu se știe ce motiv, nu am putut recepționa decât vechea emisiune Mr. Anthony. OZN-ul s-a apropiat foarte mult de avionul meu și apoi a dispărut cu o viteză inimaginabilă. Îmi pierdusem deja direcția, așa că am fost forțat să aterizez de urgență pe autostradă. Mi-am continuat excursia cu avionul la sol și am întâmpinat probleme doar când am încercat să trec pe lângă o cabină de încasare a taxei și mi-am rupt aripile."

Una dintre cele mai stranii întâmplări s-a produs în august 1975 și e relatată de un bărbat din Montauk Point, Long Island: „Eram în pat, în casa mea de pe plajă, dar nu puteam dormi din cauza unui pui fript din lada frigorifică, asupra căruia simțeam că aveam drepturi depline. Am așteptat până când a adormit soția mea și m-am furișat în bucătărie. Îmi aduc aminte că m-am uitat la ceas. Era exact patru și-un sfert. Sunt aproape sigur de asta, pentru că ceasul nostru din bucătărie nu mai funcționează de douăzeci și unu de ani și arată mereu aceeași oră. Am remarcat, de asemenea, că Iuda,

câinele nostru, se comporta ciudat. Stătea pe labele din spate și cânta „I Enjoy Being a Girl”. Brusc, camera s-a luminat în portocaliu-aprins. La început am crezut că m-a prins nevastă-mea mâncând între mese și a dat foc casei. Apoi m-am uitat pe fereastră și, spre uimirea mea, am văzut o navă imensă, în formă de trabuc, planând deasupra copacilor din grădină și emițând o strălucire portocalie. Cred că am rămas încremenit mai multe ore, deși ceasul nostru arăta tot patru și-un sfert, așa că-mi e destul de greu să spun. Într-un târziu, din navă a ieșit o gheară mecanică uriașă, care mi-a smuls cele două bucăți de pui din mână, apoi s-a retras repede. Mașinăria s-a ridicat și, accelerând, a dispărut pe cer. Când am raportat incidentul Forțelor Aeriene, mi-au spus că văzusem un stol de păsări. Pentru că am protestat, colonelul Quincy Bascomb mi-a promis că Forțele Aeriene îmi vor înapoia cele două bucăți de pui. Până în prezent am văzut doar o bucată.”

În sfârșit, iată o relatare făcută de doi muncitori din Louisiana în ianuarie 1977: „Roy și cu mine pescuiam draci de mare din mlaștină. Îmi place mlaștina, la fel și lui Roy. Nu consumam nimic, deși aduseserăm cu noi vreo trei litri de clorură de metil, care ne place amândurora cu lămâie sau cu o ceapă mică. În tot cazul, pe la miezul nopții ne-am uitat în sus și am văzut o sferă de un galben-aprins coborând spre mlaștină. La început, Roy a confundat-o cu un cocor american și a început să tragă spre ea, dar eu i-am spus: «Roy, ăla nu-i cocor, că n-are cioc.” Așa deosebești un cocor. Știți, fiul lui Roy, Gus, are cioc și se crede cocor. Mă rog, la un moment dat s-au deschis brusc ușile și au ieșit mai multe creaturi. Creaturile astea semănau cu niște miniradiouri portabile cu păr și dinți. Aveau și picioare, deși în loc de degete aveau roți. Creaturile mi-au făcut semn să fac un pas în față, ceea ce am făcut de îndată, și m-au injectat cu un lichid care m-a făcut să zâmbesc și să mă port ca Bopeep. Vorbeau între ei într-o limbă ciudată, care suna ca atunci când dai cu mașina peste o persoană grasă. M-au luat la bordul

navei lor și mi-au făcut un examen medical complet. I-am lăsat în pace, pentru că nu mai fusesem de doi ani la un control. Deprinseseră deja foarte bine și limba mea, deși încă făceau greșeli simple, de exemplu foloseau hermeneutică atunci când voiau să spună euristic. Mi-au spus că erau din altă galaxie și că aterizaseră aici ca să ne spună că trebuia să trăim în pace, altfel se vor întoarce cu niște arme speciale și-l vor lamina pe fiecare prim-născut de sex bărbătesc. Au mai spus și că vor avea rezultatele analizelor peste vreo două zile și că, dacă nu mai primesc vești de la ei, pot să mă însor cu Clair.”

APĂRAREA MEA

Dintre toți oamenii celebri care au trăit vreodată, cel mai mult îmi doresc să fi fost Socrate. Nu numai pentru că a fost un mare gânditor sau pentru că se știe că și eu am niște intuiții destul de profunde, chiar dacă ale mele au în cea mai mare parte legătură cu o stewardesă suedeză și niște cătușe. Nu, ceea ce mă atrage la acest cel mai mare dintre greci este curajul de care a dat dovadă în fața morții. Decizia lui n-a fost să-și abandoneze principiile, ci mai degrabă să renunțe la viață pentru a-și susține punctul de vedere. Personal, nu sunt chiar atât de neînfricat când e vorba de moarte și de voință, și la cel mai mic zgomot, ca de exemplu un eșapament care dă rateuri, sar direct în brațele persoanei cu care stau de vorbă. În sfârșit, moartea curajoasă a lui Socrate a dat vieții lui un sens autentic, ceva ce existenței mele lipsește cu desăvârșire, deși are totuși o minimă relevanță pentru Departamentul de Surse de Câștig al Trezoreriei. Trebuie să mărturisesc că am încercat să mă pun în locul acestui mare filozof în repetate rânduri și, oricât de des aș face-o, ațipesc imediat și am următorul vis.

(Scena se petrece în celula mea din închisoare. De obicei stau singur, meditând la problemele profunde ale gândirii raționale, ca de exemplu: Se poate numi operă de artă un obiect care e folosit și la curățarea sobei ? Acum primesc o vizită de la Agathon și Simmias.)

AGATHON: Ah, bunul meu prieten, bătrân înțelept. Cum îți merge detenția?

ALLEN: Ce poate spune omul despre detenție, Agathon? Numai trupul poate fi îngrădit. Mintea mea e liberă să zburde, fără a fi oprită de acești patru pereți, așadar, te întreb eu pe tine, există detenție?

AGATHON: Ei bine, ce se întâmplă dacă vrei să ieși la o plimbare?

ALLEN: Bună întrebare. Nu pot.

(Ne așezăm toți trei în poziții clasice, nu cu mult diferite de o friză. În cele din urmă, Agathon vorbește.)

AGATHON: Mă tem că veștile sunt proaste. Ai fost condamnat la moarte.

ALLEN: Ah, mă întristează că provoc dezbateri în senat.

AGATHON: N-a fost nici o dezbatere. Unanimitate.

ALLEN: Serios?

AGATHON: Din primul tur.

ALLEN: Hmmm. Contam pe ceva mai multă susținere.

SIMMIAS: Senatul este furios din cauza teoriei tale despre statul utopic.

ALLEN: Cred că n-ar fi trebuit niciodată să propun ca un filozof să fie rege.

SIMMIAS: Mai ales că arătai spre tine și-ți dregeai glasul.

ALLEN: Și totuși, nu-mi văd călăii ca pe niște ființe rele.

AGATHON: Nici eu.

ALLEN: Ăăă… da, păi… oare ce este răul, dacă nu un bine în exces?

AGATHON: Cum așa?

ALLEN: Privește lucrurile astfel. Dacă un om cântă un cântec minunat, asta e frumos. Dacă va cânta în continuare, va provoca dureri de cap.

AGATHON: Adevărat.

ALLEN: Și dacă tot nu se va opri din cântat, în cele din urmă vei dori să-i îndeși șosete pe gât.

AGATHON: Da. Foarte adevărat.

ALLEN: Când se va executa sentința?

AGATHON: Cât e ceasul acum?

ALLEN: Azi?!

AGATHON: Au nevoie de celulă.

ALLEN: Atunci așa să fie! Să-mi ia viața. Să rămână în istorie că am preferat să mor, nu să abandonez principiile adevărului și gândirii libere. Nu plânge, Agathon.

AGATHON: Nu plâng. E o alergie.

ALLEN: Pentru cel care cugetă, moartea nu e un sfârșit, ci un început.

SIMMIAS: Cum așa?

ALLEN: Stai puțin, dă-mi o clipă.

SIMMIAS: Nu te grăbi.

ALLEN: E adevărat, Simmias, că omul nu există înainte de-a se naște, nu?

SIMMIAS: Foarte adevărat.

ALLEN: Și nici după moarte nu mai există.

SIMMIAS: Da. Sunt de acord.

ALLEN: Hmmm.

SIMMIAS: Și?

ALLEN: Așteaptă un minut. Sunt puțin confuz. Știi că aici nu-mi dau altceva decât miel, și niciodată nu e bine făcut.

SIMMIAS: Pentru majoritatea oamenilor, moartea e sfârșitul cel de pe urmă. Și astfel se tem de ea.

ALLEN: Moartea e o stare de non-ființare. Ceea ce nu este nu există. Astfel că moartea nu există. Singurul care există e adevărul. Adevărul și frumusețea. Sunt interșanjabile și fiecare e un aspect în sine. Aăă… ce anume ziceai că-mi pregătesc?

AGATHON: Cucută.

ALLEN: (confuz) Cucută?

AGATHON: Îți amintești acel lichid negru care ți-a distrus masa de marmură?

ALLEN: Serios?

AGATHON: Doar o cupă. Deși au rezerve, în caz că verși vreo picătură.

ALLEN: Mă întreb dacă doare.

AGATHON: Te-au rugat să-ncerci să nu faci vreo scenă. E deranjant pentru ceilalți prizonieri.

ALLEN: Hmmm…

AGATHON: Le-am spus tuturor că vei alege să mori cu mândrie, nu să renunți la principiile tale.

ALLEN: Sigur, sigur… ăăă… s-a pomenit cumva noțiunea de „exil”?

AGATHON: Au încetat să exileze anul trecut. Prea multe proceduri birocratice.

ALLEN: Sigur… da… (încurcat și speriat, dar încearcă să-și mențină stăpânirea de sine): Păi… ăăă.. deci…ăăă… ce mai e nou?

AGATHON: A, m-am întâlnit cu Isosceles. Are o idee minunată pentru un nou triunghi.

ALLEN: Da… sigur… (Renunțând brusc la curajul simulat) Uite ce-i, o să fiu sincer – nu vreau să mor! Sunt prea tânăr!

AGATHON: Dar asta e șansa ta să mori pentru adevăr!

ALLEN: Nu mă-nțelege greșit. Sunt întru totul de partea adevărului. Pe de altă parte, am o întâlnire la prânz săptămâna viitoare în Sparta și n-aș vrea s-o ratez. E rândul meu să fac cinste. Știi cum sunt spartanii, se iau la harță foarte ușor.

SIMMIAS: Cel mai înțelept dintre filozofii noștri e un laș?

ALLEN: Nu sunt laș și nu sunt erou. Sunt undeva la mijloc.

SIMMIAS: Un parazit care se târăște de-a-ndoaselea.

ALLEN: Cam asta ar fi descrierea.

AGATHON: Dar tu ai fost cel care a demonstrat că moartea nu există.

ALLEN: Uite ce-i, am demonstrat multe lucruri. Din asta îmi plătesc chiria. Teorii și mici observații. Ocazional, maxime. E mai bine decât să culegi măsline, dar să nu ne îndepărtăm de la subiect.

AGATHON: Dar ai demonstrat de atâtea ori că sufletul e nemuritor.

ALLEN: Și așa și este! Pe hârtie. Vezi, asta-i treaba cu filozofia – nu mai e funcțională după ce ieși din casă.

SIMMIAS: Și „formele” eterne? Ai spus că fiecare lucru a existat dintotdeauna și va exista pentru totdeauna.

ALLEN: Vorbeam în mare parte despre obiectele grele. Statui, ceva de genul ăsta. Cu oamenii e radical diferit.

AGATHON: Și toate acele discuții despre moartea care e la fel ca somnul?

ALLEN: Da, singura diferență e că atunci când ești mort și cineva strigă „Trezirea, e dimineață”, e foarte greu să-ți găsești papucii de casă.

(Sosește călăul cu o cupă de cucută. Se aseamănă la chip cu actorul irlandez de comedie Spike Milligan.)

CĂLĂUL: Așa, deci. Cine primește otrava?

AGATHON (făcând un semn spre mine): El.

ALLEN: Uau, e mare cupa aia. Așa trebuie să fumege?

CĂLĂUL: Da. Și s-o bei pe toată, pentru că de multe ori otrava e la fund.

ALLEN (În acest punct, comportamentul meu este total diferit de cel al lui Socrate și mi se spune că urlu în somn). Nu, n-o să beau! Nu vreau să mor! Ajutor! Nu! Vă rog!

(Îmi întinde licoarea care bolborosește, în ciuda rugăminților mele dezgustătoare, și totul pare pierdut. Apoi, datorită unor instincte de supraviețuire înnăscute, visul ia întotdeauna aceeași turnură și apare un mesager.)

MESAGERUL: Opriți totul! Senatul a votat din nou! Au renunțat la acuzații. V-a fost măsurată valoarea din nou și s-a decis că trebuie, în schimb, să primiți onoruri.

ALLEN: în sfârșit! în sfârșit! Și-au venit în fire! Sunt un om liber! Liber! Și mai primesc și onoruri! Repede, Agathon și Simmias, luați-mi bagajele! Trebuie să plec. Praxitele o să vrea să înceapă cât mai repede să-mi lucreze bustul. Dar, înainte să plec, vă ofer o parabolă.

SIMMIAS: Asta da, răsturnare de situație. Mă întreb dacă știu ce fac.

ALLEN: Un grup de oameni locuiau într-o peșteră întunecată. Nu știau că afară soarele strălucește. Singura lumină pe care-o cunosc este cea dată de flăcările pâlpâind ale unor lumânări pe care le folosesc ca să se poată deplasa.

AGATHON: De unde au lumânările?

ALLEN: Să spunem doar că le au.

AGATHON: Locuiesc în peșteră și au lumânări? Nu prea pare realist.

ALLEN: N-ai vrea s-o lași așa?

AGATHON: Bine, bine, treci la subiect.

ALLEN: într-o bună zi, unul dintre ei iese din peșteră și vede lumea de-afară.

SIMMIAS: în toată claritatea ei.

ALLEN: Exact. În toată claritatea ei.

AGATHON: Când încearcă să le spună celorlalți, nimeni nu-l crede.

ALLEN: Ei bine, nu. Nu le spune celorlalți.

AGATHON: Nu?

ALLEN: Nu, își deschide o piață de carne, se însoară cu o dansatoare și moare de hemoragie cerebrală la patruzeci și doi de ani.

(Mă imobilizează și-mi toarnă cucuta pe gât. În general, ăsta e momentul în care mă trezesc, transpirat, și numai niște ouă și o porție de somon afumat mă calmează.)

EPISODUL KUGELMASS

Kugelmass, profesor de științe umaniste la City College, se afla la a doua căsătorie nefericită. Daphne Kugelmass era o toantă. Kugelmass mai avea și doi fii cam plictisitori cu prima soție, Fio, și era cufundat până-n gât în datorii și pensii alimentare.

— De unde să știu c-o sa iasă atât de prost? i s-a plâns Kugelmass terapeutului său. Daphne promitea. Cine-ar fi bănuit c-o să se neglijeze și-o să se umfle ca o minge de plajă? În plus, avea câțiva bănuți, ceea ce nu e, în sine, un motiv sănătos să te însori cu cineva, dar la cheltuieli ca ale mele n-avea cum să-mi strice. Înțelegeți ce vreau să spun?

Kugelmass era chel și păros ca un urs, dar avea suflet.

— Am nevoie să cunosc o femeie nouă, a continuat el. Am nevoie de o aventură. Poate că nu par cel mai potrivit în rolul ăsta, dar sunt genul de bărbat care are nevoie de idile. Am nevoie de tandrețe, de flirturi. Nu întineresc, așa că, înainte să fie prea târziu, vreau să fac dragoste în Veneția, să fac glumițe la 21 și să schimb priviri sugestive în lumina lumânărilor, la un pahar de vin roșu. Știți despre ce vorbesc?

Dr. Mandel s-a foit pe scaun și a spus:

— O aventură n-o să rezolve nimic. Sunteți foarte nerealist. Problemele dumneavoastră sunt mult mai profunde.

— În plus, aventura asta trebuie să fie discretă, a continuat Kugelmass. Nu-mi pot permite un al doilea divorț. Daphne m-ar stoarce de bani.

— Domnule Kugelmass…

— Dar nu poate fi nimeni de la City College, pentru că și Daphne lucrează acolo. Nu c-ar fi vreo partidă bună prin corpul profesoral, dar unele studente…

— Domnule Kugelmass…

— Ajutați-mă. Azi-noapte am avut un vis. Săream pe o pajiște cu un coș de picnic pe care scria „Opțiuni”. Apoi am observat că avea o gaură.

— Domnule Kugelmass, cel mai rău lucru pe care l-ați putea face ar fi o mișcare în această direcție. Pur și simplu trebuie să vă exprimați sentimentele aici, și-o să le analizăm împreună. Urmați acest tratament de suficientă multă vreme ca să știți că nu există un leac miraculos, peste noapte. La urma urmei, sunt terapeut, nu magician.

— Atunci poate că am nevoie de-un magician, a spus Kugelmass, ridicându-se de pe scaun.

Și cu asta, a terminat-o cu terapia. Peste vreo două săptămâni, în timp ce Kugelmass și Daphne zăceau prin apartament ca două mobile vechi, a sunat telefonul.

— Răspund eu, a spus Kugelmass. Alo?

— Kugelmass? s-a auzit o voce de la celălalt capăt al firului. Kugelmass, Persky la telefon.

— Cine?

— Persky. Sau poate c-ar trebui să spun Marele Persky?

— Poftim?

— Am auzit că umbli prin oraș în căutarea unui magician care să-ți aducă o doză de exotism în viață. Da sau nu?

— Șșșt, a șoptit Kugelmass. Nu-nchide. De unde suni, Persky?

A doua zi după-amiaza, Kugelmass a urcat trei etaje în clădirea dărăpănată din regiunea Bushwick, în cartierul Brooklyn. Mijindu-și ochii pe holul întunecat, a depistat ușa pe care-o căuta și a sunat. N-am să regret asta, și-a zis el.

Câteva secunde mai târziu, a fost întâmpinat de un bărbat scund, slab și cu chipul ca de ceară.

— Tu ești Persky cel Mare? a întrebat Kugelmass.

— Marele Persky. Vrei un ceai?

— Nu, vreau o idilă. Vreau muzică. Vreau dragoste și frumusețe.

— Și ceai nu, ha? Uimitor. Bine, stai jos.

Persky a dispărut în camera din spate, iar Kugelmass a auzit cum muta mobila și niște cutii. Persky a reapărut, împingând în fața lui un obiect uriaș, așezat pe niște rotile de patine care scârțâiau. A îndepărtat cele câteva batiste de mătase de deasupra obiectului și a suflat praful de pe el. Era un dulap chinezesc prost lăcuit și care arăta ieftin.

— Persky, a întrebat Kugelmass, care-i șmecheria?

— Fii atent, a spus Persky. Efectele sunt superbe. Îl construisem anul trecut pentru ordinul Cavalerilor Pythias, dar rezervarea s-a anulat. Intră-n dulap.

— De ce, ca să bagi în mine niște săbii sau ceva?

— Vezi tu vreo sabie?

Kugelmass a făcut o față furioasă și, încruntându-se, a intrat în dulap. N-a putut să nu observe câteva diamante false pe furnirul neprelucrat, chiar în fața lui.

— Dacă e vreo glumă… a spus el.

— Și încă ce glumă. Uite care-i treaba. Dacă arunc un roman în dulap cu tine și închid ușile, după care bat în el de trei ori, te trezești proiectat în carte.

Kugelmass s-a strâmbat neîncrezător.

— E mâna pe care i-o întind lui Dumnezeu. Nu trebuie să fie neapărat un roman. Poate fi o nuvelă, o piesă de teatru, un poem. Le poți întâlni pe femeile create de cei mai mari scriitori ai lumii. Pe oricine-ai visat să întâlnești. Poți face ce vrei, cu o persoană cu un succes remarcabil. Apoi, când te saturi, țipi și eu am grijă să te-ntorci aici într-o fracțiune de secundă.

— Persky, ai scăpat de la vreun ospiciu?

— Îți spun eu, e ceva grozav, a zis Persky.

Kugelmass a rămas sceptic.

— Adică vrei să spui că prostioara asta de cutie făcută-n casă mă poate purta într-o călătorie așa cum mi-ai descris-o?

— Da, pentru douăzeci de dolari. Kugelmass și-a căutat portofelul.

— O să cred când o să văd cu ochii mei, a spus el. Persky și-a îndesat bancnotele în buzunarul de la pantaloni și s-a întors spre bibliotecă.

— Ia zi, pe cine-ai vrea să întâlnești? Pe sora Carrie? Hester Prynne? Ofelia? Poate pe cineva din romanele lui Saul Bellow? Sau ce zici de Temple Drake? Deși, pentru un tip de vârsta ta, o întâlnire cu ea ar fi destul de obositoare.

— Franțuzoaică. Vreau să am o aventură c-o amantă franțuzoaică.

— Nana?

— Pentru asta nu vreau să fiu nevoit să plătesc.

— Ce spui de Natașa din Război și pace?

— Am spus franțuzoaică. Știu! Ce zici de Emma Bovary? Mi se pare perfect.

— Gata, s-a făcut, Kugelmass. Să mă strigi când te saturi. Persky a aruncat un exemplar din romanul lui Flaubert în dulap.

— Ești sigur că nu-i periculos? l-a întrebat Kugelmass pe Persky, în timp ce acesta închidea ușile dulapului.

— Absolut. Oricum, există oare ceva lipsit de pericole în lumea asta nebună?

Persky a bătut de trei ori în ușile dulapului și apoi le-a deschis larg. Kugelmass dispăruse. În același moment, a apărut în dormitorul lui Charles și al Emmei Bovary, în casa lor din Yonville. Dinaintea lui Kugelmass se afla o femeie frumoasă, singură, care stătea cu spatele, în timp ce împăturea niște așternuturi. Nu-mi vine să cred, și-a zis Kugelmass, privind-o pe răpitoarea soție a doctorului. E foarte ciudat. Sunt aici. E chiar ea.

Emma s-a întors, surprinsă.

— Dumnezeule, m-ai speriat, a spus ea. Cine ești?

Vorbea o engleză la fel de impecabilă ca traducerea în ediția broșată. E pur și simplu devastator, și-a zis el. Apoi, dându-și seama

că lui i se adresase, a răspuns:

— Te rog să mă scuzi. Sunt Sidney Kugelmass. Lucrez la City College. Profesor de științe umaniste. City College New York? În cartierul rezidențial. Eu… o, Doamne!

Emma Bovary i-a zâmbit, flirtând.

— Vrei ceva de băut? Un pahar de vin, poate?

E frumoasă, și-a zis Kugelmass. Ce diferență între ea și troglodita cu care își împărțea patul! A avut impulsul să-și îmbrățișeze viziunea și să-i spună că era femeia pe care-o visase toată viața.

— Da, niște vin, a spus el răgușit. Alb. Nu, roșu. Nu, alb. Alb să fie.

— Charles e plecat toată ziua, a spus Emma, cu implicații jucăușe în glas.

După vin, au ieșit la o plimbare pe minunatele drumuri de țară din Franța.

— Mereu am visat că în viața mea o să apară un străin misterios, care-o să mă salveze de monotonia acestei existențe rurale fade, a spus Emma, prinzându-l de mână.

Au trecut pe lângă o biserică mică.

— Îmi place ce porți, a murmurat ea. N-am văzut pe-aici ceva asemănător. E atât de… atât de modern.

— Se numește costum sport, i-a răspuns el romantic. L-am luat la reduceri.

Dintr-odată, a sărutat-o. În ora care-a urmat, s-au odihnit la umbra unui copac și-au povestit tot felul de chestii în șoaptă și și-au citit în ochi lucruri cu semnificații profunde. Apoi Kugelmass s-a ridicat. Tocmai își amintise că urma să se vadă cu Daphne la Bloomingdale's.

— Trebuie să plec, i-a spus el. Dar nu te îngrijora, o să mă-ntorc.

A îmbrățișat-o cu pasiune și s-au întors amândoi în casă. l-a prins fața în palme, a sărutat-o din nou și a strigat:

— Gata, Persky! Trebuie să fiu la Bloomingdale's până la trei jumate.

S-a auzit o pocnitură și Kugelmass s-a trezit înapoi în Brooklyn.

— Aud? Am mințit? a întrebat Persky triumfător.

— Uite ce-i, Persky, acum am întârziat la o întâlnire cu călăul meu pe Lexington Avenue, dar când pot să mă-ntorc? Mâine?

— Plăcerea e de partea mea. Să vii cu douăzeci de dolari. Și să nu mai spui nimănui despre asta.

— Ba da. O să-l sun pe Rupert Murdoch.

Kugelmass a oprit un taxi și a gonit spre centru. Inima îi sălta în piept. Sunt îndrăgostit, și-a zis el, sunt posesorul unui secret minunat. Ceea ce nu știa era că, în acele momente, studenții din diverse săli de clasă din toată țara își întrebau profesorii: „Cine e personajul de la pagina 100? Un evreu chel o sărută pe Madame Bovary?"

Un profesor din Sioux Falls, Dakota de Sud, a oftat și și-a spus: Isuse, copiii ăștia, cu iarba și cu acidul lor. Ce le mai trece prin minte!

Daphne Kugelmass era la Bloomingdale's, în raionul de accesorii pentru baie, când a apărut Kugelmass gâfâind.

— Unde-ai fost? s-a rățoit ea. E patru jumate.

— Am fost prins în trafic.

Kugelmass i-a făcut o vizită lui Persky a doua zi și, în câteva minute, era din nou în Yonville, ca prin farmec. Emma nu și-a putut ascunde entuziasmul când l-a văzut. Cei doi au petrecut câteva ore împreună, râzând și vorbind despre mediile lor atât de diferite. Înainte să plece Kugelmass, au făcut dragoste.

— Dumnezeule, mi-o trag cu Madame Bovary, și-a șoptit Kugelmass. Eu, care am picat la literatură în primul an.

În următoarele luni, Kugelmass l-a vizitat pe Persky de mai multe ori și a dezvoltat o relație strânsă și pasională cu Emma Bovary.

— Ai grijă să mă trimiți tot timpul înainte de pagina 120, i-a spus el magicianului într-o zi. Trebuie să mă-ntâlnesc cu ea înainte să se

combine cu tipul ăla, Rodolphe.

— De ce? a întrebat Persky. Nu poți să-i iei fața?

— Să-i iau fața?! Face parte din mica aristocrație. Tipii ăștia n-au nimic mai bun de făcut decât să flirteze și să călărească. După mine, are o moacă din aia pe care-o vezi în paginile din Women's Wear Daily, cu o frează de Helmut Berger. Dar ei i se pare mișto.

— Și soțul ei nu bănuiește nimic?

— E pe altă lume. E un paramedic anost, care-și joacă rolul cu nervozitate. E gata să se culce la ora zece și atunci ea își încalță pantofii de dans. În fine… Ne vedem mai târziu.

Și, din nou, Kugelmass a intrat în dulap și-a ajuns instantaneu pe moșia familiei Bovary din Yonville.

— Ce faci, dulceață? a întrebat-o el pe Emma.

— Ah, Kugelmass, a oftat ea. Prin ce-a trebuit să trec! Aseară, la cină, Domnul Personalitate a adormit în timpul desertului. Eu îmi vărsăm oful despre Maxim și despre balet, și din senin am auzit sforăituri.

— E-n regulă, draga mea, acum sunt aici, a spus Kugelmass, îmbrățișând-o.

Mi-am câștigat acest drept, și-a zis el, mirosind parfumul franțuzesc al Emmei și afundându-și nasul în părul ei. Am suferit destul. Am plătit suficienți terapeuți. Am căutat până am obosit. E tânără și nubilă, iar eu sunt la doar câteva pagini după Leon și chiar înaintea lui Rodolphe. Făcându-mi apariția în capitolele în care trebuie, am situația sub control.

Emma, cu siguranță, era la fel de fericită cum era Kugelmass. Tânjise mult timp după ceva palpitant, iar poveștile lui despre viața de noapte de pe Broadway, despre mașinile rapide, despre Hollywood și vedetele de televiziune o entuziasmau pe frumoasa franțuzoaică.

— Mai spune-mi despre O.J. Simpson, l-a implorat ea în seara aceea, în timp ce se plimbau pe lângă biserica abatelui Bournisien.

— Ce să-ți spun? Tipul e mare. Stabilește tot felul de recorduri. Ce mișcări! Nimeni nu-l poate atinge.

— Și Premiile Academiei? a întrebat ea visătoare. Aș da orice să câștig unul.

— Întâi ar trebui să fii nominalizată.

— Știu. Mi-ai explicat. Dar sunt convinsă că pot juca. Desigur, ar trebui să fac un curs sau două. Poate cu Strasberg. Apoi, dac-aș avea agentul potrivit…

— O să vedem, o să vedem. O să vorbesc cu Persky.

În seara aceea, revenit în siguranță în apartamentul lui Persky, Kugelmass a menționat posibilitatea de-a o aduce pe Emma în vizită în marele oraș.

— Am să mă gândesc la asta, a spus Persky. Poate se rezolvă. S-au întâmplat și lucruri mai stranii.

Desigur, nici unul din ei n-ar fi putut da vreun exemplu.

— Unde naiba te duci tot timpul? s-a răstit Daphne Kugelmass la soțul ei, când acesta s-a întors acasă. Ai vreo fleoarță pe undeva?

— Da, sigur, sunt și genul, a răspuns Kugelmass plictisit. Am fost cu Leonard Popkin. Am discutat despre agricultura socialistă din Polonia. Știi cum e Popkin. E maniac pe subiectul ăsta.

— Te-ai purtat foarte ciudat în ultima vreme, a spus Daphne. Ai fost distant. Numai să nu uiți de ziua tatălui meu. Sâmbătă?

— A, da, sigur, a spus Kugelmass, îndreptându-se spre baie.

— Toată familia o să fie acolo. O să-i vedem pe gemeni. Și pe vărul Hamish. Ar trebui să fii mai politicos cu vărul Hamish – îi place de tine.

— Da, sigur, gemenii, a spus Kugelmass, închizând ușa de la baie și lăsând pe-afară vocea nevesti-sii.

S-a sprijinit de ușă și a inspirat adânc. În câteva ore, și-a spus în gând, avea să meargă înapoi la Yonville, la dragostea lui. Și de data aceasta, dacă totul mergea bine, urmau să se întoarcă împreună.

La trei și un sfert în după-amiaza următoare, Persky și-a făcut din nou numărul de magie. Kugelmass a apărut în fața Emmei, zâmbitor și nerăbdător. Cei doi au petrecut câteva ore la Yonville împreună cu Binet, iar apoi s-au urcat în caleașca familiei Bovary. Urmând instrucțiunile lui Persky, s-au îmbrățișat strâns, au închis ochii și au numărat până la zece. Când i-au deschis, caleașca oprea în fața intrării laterale a hotelului Piaza, unde Kugelmass, optimist, rezervase un apartament mai devreme în cursul aceleiași zile.

— Îl ador! E tot ce-am visat, a spus Emma, învârtindu-se veselă prin dormitor și privind orașul pe fereastră. Uite F.A.O. Schwarz. Și Central Park, și care e Sherry? A, acolo, văd. E divin.

Pe pat erau niște cutii de la Halston și Saint Laurent. Emma a desfăcut unul dintre pachete și a scos o pereche de pantaloni din catifea neagră, ținându-i aproape de corpul ei perfect.

— Costumul e Ralph Lauren, a spus Kugelmass. O să arăți de milioane în el. Hai, dulceață, pupă-mă.

— N-am fost niciodată atât de fericită! a chițăit Emma în fața oglinzii. Hai să ieșim în oraș. Vreau să văd A Chorus Line și Guggenheim și pe Jack Nicholson ăsta despre care tot vorbești. Putem vedea un film cu el pe undeva?

— Nu reușesc să înțeleg, a spus un profesor de la Stanford. Întâi un personaj ciudat pe nume Kugelmass, acum ea dispare din carte. Ei bine, cred că asta e marca unui clasic – îl poți reciti de o mie de ori, mereu găsești ceva nou.

Cei doi îndrăgostiți au petrecut un weekend liniștit. Kugelmass îi spusese lui Daphne că mergea la un simpozion în Boston și că avea să se întoarcă luni. Savurând fiecare moment, el și Emma au fost la film, au luat cina în Chinatown, au pierdut două ore într-o discotecă și au adormit cu un film la televizor. Au dormit până duminică la prânz, au mers în SoHo și s-au uitat după vedete. Duminică seara, în apartament, au mâncat caviar, au băut șampanie și au vorbit până s-a crăpat de ziuă. În acea dimineață, în taxiul care-i ducea spre

apartamentul lui Persky, Kugelmass și-a zis: E haotic, dar merită. N-o pot aduce aici prea des, dar din când în când o să fie un contrast fermecător cu Yonville.

La Persky, Emma a intrat în dulap, și-a aranjat noile cutii cu haine în jurul ei și l-a sărutat pe Kugelmass cu afecțiune.

— Data viitoare, la mine, a spus ea și i-a făcut cu ochiul.

Persky a bătut de trei ori în dulap. Nu s-a întâmplat nimic.

— Hm, a spus Persky, scărpinându-se în cap și bătând din nou, fără efect. Probabil că e ceva care nu merge, a bolborosit el.

— Persky, glumești! a strigat Kugelmass. Cum să nu meargă?

— Relaxează-te. Emma, ești încă acolo?

— Da.

Persky a bătut din nou, ceva mai tare.

— Sunt tot aici, Persky.

— Știu, drăguțo. Stai cuminte.

— Persky, trebuie s-o trimitem înapoi, a șoptit Kugelmass. Sunt un om însurat și am curs peste trei ore. Nu sunt pregătit în clipa asta pentru ceva mai mult decât o aventură, cu toate măsurile de siguranță.

— Nu-nțeleg, a murmurat Persky. E-o șmecherie care nu dă greș.

Dar n-a avut ce să facă.

— O să dureze o vreme, i-a spus el lui Kugelmass. O să trebuiască să-l desfac. Te sun mai târziu.

Kugelmass a chemat un taxi și a dus-o pe Emma înapoi la Piaza. Abia a reușit să ajungă la timp la cursuri. A stat toată ziua la telefon, cu Persky și cu amanta. Magicianul i-a spus că ar putea dura câteva zile până să rezolve problema.

— Cum a fost simpozionul? l-a întrebat Daphne în acea seară.

— Bine, bine, a spus Kugelmass, aprinzând filtrul unei țigări.

— Ce s-a-ntâmplat? Ești încordat ca un arc.

— Eu? Ha, ce glumă bună. Sunt calm și senin ca o noapte de vară. Mă duc la o plimbare.

A ieșit pe ușă, a oprit un taxi și a gonit spre Piaza.

— Nu e bine deloc, a zis Emma. Lui Charles o să-i fie dor de mine.

— Ai încredere, scumpo, i-a spus Kugelmass.

Era palid și transpirat. A sărutat-o din nou, a alergat la lifturi, din holul hotelului a zbierat prin telefon la Persky și a ajuns acasă chiar înainte de miezul nopții.

— Popkin spune că prețurile orzului în Cracovia n-au mai fost atât de stabile din 1971, i-a zis el lui Daphne și a schițat un zâmbet când s-a urcat în pat.

Toată săptămâna s-a scurs așa.

Vineri seara, Kugelmass i-a spus lui Daphne că trebuia să meargă la un alt simpozion, de data asta în Siracuza. S-a grăbit spre Piaza, dar al doilea weekend petrecut acolo n-a semănat deloc cu primul.

— Du-mă înapoi în romanul meu sau însoară-te cu mine, i-a spus Emma lui Kugelmass. Și, între timp, vreau să lucrez ceva sau să merg la cursuri, e plictisitor să stau toată ziua în fața televizorului.

— În regulă. Ne-ar prinde bine banii, a spus Kugelmass. Tot ce-ai comandat la room-service cântărește de două ori mai mult ca tine.

— Am cunoscut un producător Off Broadway în Central Park ieri și mi-a spus c-aș putea fi potrivită pentru unul dintre proiectele lui, a zis Emma.

— Cine-i clovnul ăsta? a întrebat Kugelmass.

— Nu e clovn deloc. E sensibil și amabil și drăguț. Îl cheamă Jeff-Ceva-sau-Altceva și e nominalizat la Premiile Tony.

Mai târziu în acea după-amiază, Kugelmass a apărut beat la Persky acasă.

— Relaxează-te, i-a spus Persky. O să faci infarct.

— Să mă relaxez! îmi zice să mă relaxez! Am un personaj fictiv ascuns în camera de hotel și cred că nevastă-mea mi-a trimis un detectiv particular pe urme.

— Bine, bine, știm că avem o problemă.

Persky s-a târât sub dulap și a început să bubuie în ceva cu o cheie fixă.

— Sunt ca un animal sălbatic, a continuat Kugelmass. Mă furișez prin oraș, Emma și cu mine ne-am săturat până peste cap unul de celălalt, ca să nu mai zic de nota de plată de la hotel, care arată cam ca bugetul Apărării.

— Și ce să fac eu? Asta e lumea magiei, a răspuns Persky. Totul e o chestie de nuanță.

— Nuanță pe dracu'. Eu torn Dom Perignon și icre negre în șoricelul ăsta, plus garderoba, plus că s-a înscris în trupa de teatru din cartier și dintr-odată are nevoie de fotografii profesionale. Și să-ți mai spun ceva, Persky, profesorul Fivish Kopkind, care predă literatură comparată și a fost mereu invidios pe mine, m-a identificat ca fiind personajul care apare sporadic în cartea lui Flaubert. M-a amenințat că se duce la Daphne. Prevăd o distrugere totală și pensii alimentare; poate chiar închisoare. Pentru un adulter cu Madame Bovary, nevastă-mea o să mă transforme în cerșetor.

— Și ce vrei să-ți spun? Lucrez zi și noapte. Cât despre anxietățile tale personale, la asta nu te pot ajuta. Sunt magician, nu terapeut.

Înainte de duminică după-amiază, Emma s-a încuiat în baie și a refuzat să-i mai răspundă lui Kugelmass, care se uita pe fereastră spre patinoarul Wollman și se gândea la sinucidere. Păcat că suntem prea jos, și-a zis el, altfel aș face-o chiar acum. Sau poate fug în Europa și iau viața de la capăt… Poate mă apuc să vând International Herald Tribune, așa cum făceau fetele alea tinere.

A sunat telefonul. Kugelmass l-a ridicat mecanic.

— Adu-o încoace, a spus Persky. Cred că i-am dat de capăt.

Lui Kugelmass i-a sărit inima din piept.

— Vorbești serios? a întrebat el. Ai rezolvat-o?

— Era ceva la transmisie. Ca să vezi.

— Persky, ești un geniu. Ajungem într-un minut. Chiar mai puțin.

Cei doi îndrăgostiți s-au grăbit să ajungă la apartamentul lui Kugelmass, iar Emma Bovary a intrat din nou în dulap, cu tot cu cutii. De data asta n-a mai existat nici un sărut. Persky a închis ușile, a inspirat adânc și a bătut în cutie de trei ori. S-a auzit pocnitura și, când Persky s-a uitat înăuntru, cutia era goală. Madame Bovary se întorsese în romanul ei. Kugelmass a respirat ușurat și i-a strâns mâna magicianului.

— S-a terminat, a spus el. Mi-am învățat lecția. N-o să mai înșel niciodată, jur.

I-a strâns mâna lui Persky încă o dată și și-a pus în gând să-i trimită o cravată.

După trei săptămâni, într-o frumoasă după-amiază de primăvară, Persky a primit o vizită. Era Kugelmass, cu o expresie spăsită pe chip.

— În regulă, Kugelmass, a spus magicianul. Unde mergem de data asta?

— Numai o dată, a răspuns Kugelmass. Vremea e minunată, iar eu nu întineresc. Auzi, ai citit „Complexul lui Portnoy”? Mai ții minte Maimuța?

— Prețul e acum de douăzeci și cinci de dolari, viața e mai scumpă, dar de data asta îți ofer gratuitate, pentru toate necazurile pe care ți le-am pricinuit.

— Ești un om bun, a spus Kugelmass, în timp ce-și pieptăna cele câteva fire de păr pe care le mai avea și intra în dulap. O să meargă totul bine?

— Sper. Dar n-am mai făcut prea multe încercări, după toate neplăcerile alea.

— Sex și pasiune, a spus Kugelmass din dulap. Prin ce suntem dispuși să trecem pentru un chip frumos.

Persky a aruncat înăuntru un exemplar din „Complexul lui Portnoy” și a bătut de trei ori în cutie. De data asta, în loc de pocnitură s-a auzit o explozie înfundată, urmată de o serie de

pârâituri și de o ploaie de scântei. Persky a sărit în spate, a făcut un atac de cord și a căzut lat. Dulapul a fost cuprins de flăcări și, în cele din urmă, casa a ars până în temelii.

Kugelmass, fără să știe de această catastrofa, avea propriile probleme. Nu fusese proiectat în „Complexul lui Portnoy” și, de fapt, în nici un alt roman. Fusese trimis într-un vechi manual, Spaniola curativă, și alerga pe un teren stâncos, ca să-și salveze viața, urmărit de cuvântul *tener* („a avea”), un verb neregulat mare și păros, care-l fugărea pe picioarele lui fusiforme.

DISCURSUL MEU CĂTRE ABSOLVENȚI

Mai mult decât oricând în istoria omenirii, ne aflăm la o răscruce. Una dintre cărări duce spre disperare și spre pierderea oricărei speranțe. Cealaltă, spre extincția totală. Să ne rugăm să avem înțelepciunea de-a alege corect. Vorbesc fără urmă de superficialitate, dintr-o convingere panicată a lipsei de însemnătate a existenței, care poate fi numaidecât interpretată greșit drept pesimism. Nu este. Este pur și simplu o preocupare sănătoasă pentru soarta neplăcută a omului modern. (Definim aici omul modern ca persoană născută după afirmația lui Nietzsche că „Dumnezeu a murit", dar înainte de lansarea hitului „I Wanna Hold Your Hand".) Această ananghie poate fi definită în două feluri, deși anumiți filozofi ai limbajului preferă s-o reducă la o ecuație matematică ușor de rezolvat și de purtat în portofel.

În forma ei cea mai simplă, problema este următoarea: Cum se poate găsi sensul într-o lume finită, ținând cont de talia mea și de numărul cămășii? E o întrebare foarte dificilă, mai ales când ne dăm seama că știința ne-a dezamăgit. E adevărat, a învins multe boli, a descifrat genomul, ba chiar a trimis ființe omenești pe Lună, și totuși, când un bărbat de optzeci de ani e lăsat într-o cameră cu două chelnerițe de optsprezece ani, nu se întâmplă nimic. Pentru că problemele reale nu se schimbă niciodată. La urma urmei, putem privi sufletul omenesc la microscop? Poate, dar cu siguranță e nevoie de un microscop foarte performant, cu două lentile. Știm că nici măcar cel mai avansat computer din lume nu are un creier la fel de sofisticat ca acela al unei furnici. E adevărat că putem spune asta și despre multe dintre rudele noastre, dar cu ele avem de-a face numai la nunți sau la ocaziile speciale. De știință depindem în permanență. Dacă mă doare pieptul, trebuie să fac o radiografie. Dar dacă radiațiile îmi provoacă și mai multe necazuri? înainte să-mi dau

seama ce se întâmplă, ajung pe masa de operații. În mod evident, în timp ce mi se administrează oxigen, un intern se gândește să-și aprindă o țigară. Și în consecință plonjez peste World Trade Center înfășurat în așternuturi. Aceasta e știința? E adevărat, știința ne-a arătat cum să pasteurizăm brânza. E adevărat că acest lucru poate fi distractiv în companiile mixte – dar cum rămâne cu bomba cu hidrogen? Ați văzut vreodată ce se întâmplă când o chestie din alea cade întâmplător de pe birou? Și unde e știința când încercăm să dezlegăm eternele taine? Care e originea cosmosului? De când există? A început cu o explozie sau prin cuvântul Domnului? Și dacă a doua variantă e corectă, n-ar fi putut să înceapă cu două săptămâni mai devreme, ca să profite de vremea mai caldă? Și ce anume vrem să spunem prin „omul e muritor”? În mod evident, nu e un compliment.

Din nefericire, și religia ne-a dezamăgit. Miguel de Unamuno scrie cu bucurie despre „eterna persistență a conștiinței”, dar ăsta nu-i un lucru ușor. Mai ales dacă-l citești pe Thackeray. Mă gândesc adeseori cât de liniștită trebuie să fi fost viața omului timpuriu, care credea într-un Creator puternic și binevoitor, care avea grijă de toate. Imaginați-vă dezamăgirea de care trebuie să fi avut parte când a văzut cum consoarta lui ia în greutate. Omul contemporan nu are parte de această pace interioară. El trece printr-o criză a credinței. Este ceea ce numim, cu un termen la modă, „alienat”. A fost martorul dezastrelor războiului, a cunoscut catastrofele naturale, a fost în baruri pentru oameni singuri. Bunul meu prieten Jacques Monod mi-a vorbit adeseori despre caracterul aleatoriu al cosmosului. El credea că tot ce există a apărut din pură întâmplare, cu posibila excepție a micului dejun, despre care era sigur că-l pregătise menajera. Credința naturală într-o inteligență divină inspiră seninătate. Dar asta nu ne eliberează de responsabilitățile noastre lumești. Oare sunt eu paznicul fratelui meu? Da. În cazul meu, e interesant că împart această onoare cu Grădina Zoologică din

Prospect Park. Simțindu-ne lipsiți de harul divin, am transformat tehnologia în Dumnezeu. Și totuși, oare tehnologia e răspunsul când un Buick nou-nouț, condus de asociatul meu, Nat Zipsky, sfârșește în vitrina unui restaurant Chicken Delight, împrăștiind sutele de clienți? Prăjitorul meu de pâine n-a funcționat cum trebuie nici măcar o dată în patru ani. Urmez instrucțiunile, pun două felii de pâine în el și după câteva secunde le aruncă afară. Odată au spart nasul unei femei la care țineam foarte mult. Ne bazăm pe bucșe, șuruburi și electricitate ca să ne rezolvăm problemele? Sigur, telefonul e un lucru foarte bun – la fel și frigiderul și aerul condiționat. Dar nu fiecare aparat de aer condiționat. De exemplu, nu al surorii mele Henny. Al ei face un zgomot foarte puternic și tot nu răcorește. Când vine depanatorul, e și mai rău. Fie face zgomot, fie tipul îi spune soră-mii să-și cumpere unul nou. Dacă ea se plânge, el îi spune să nu-l mai deranjeze. Bărbatul acesta este cu adevărat alienat. Pe lângă asta, nu se oprește din zâmbit.

Problema este că liderii noștri nu ne-au pregătit cum se cuvine pentru o societate mecanizată. Din păcate, politicienii noștri sunt fie incompetenți, fie corupți. Uneori, amândouă în aceeași zi. Guvernul nu răspunde nevoilor oamenilor mici. Dacă ai sub un metru șaptezeci, e imposibil să prinzi un congresman la telefon. Nu neg că democrația rămâne, totuși, cea mai bună formă de guvernare. Cel puțin, în democrație libertățile civile sunt respectate. Nici un cetățean nu poate fi torturat fără motiv, închis sau obligat să urmărească până la sfârșit anumite spectacole de pe Broadway. E o mare diferență față de ceea ce se întâmplă în Uniunea Sovietică. În regimul lor totalitar, un om care e prins fluierând poate ajunge să fie condamnat la treizeci de ani de muncă forțată. Dacă, după cincisprezece ani, nu se oprește din fluierat, îl împușcă. Această formă brutală de fascism e însoțită de terorism. Niciodată în istoria omenirii nu ne-am temut atât de mult că, tăind o bucată de carne de vițel, aceasta ar putea să explodeze. Violența naște violență, iar

previziunile spun că până în 1990 răpirea va fi forma dominantă de interacțiune socială. Suprapopularea ne va complica și mai mult problemele. Statisticile arată că pe pământ trăiesc deja mult mai mulți oameni decât ar fi nevoie pentru a căra chiar și cel mai greu pian. Dacă nu ne oprim din reproducere, până în anul 2000 nu vom mai avea unde să luăm cina, decât dacă suntem de acord să punem masa pe capul unui străin care să nu se miște timp de o oră, până mâncăm. Desigur, se vor termina resursele energetice și fiecare proprietar de mașină va avea voie să-și pună numai atâta benzină cât să poată conduce câțiva centimetri.

În loc să facem față tuturor acestor provocări, ne întoarcem spre derapaje ca drogurile și sexul. Trăim într-o societate mult prea permisivă. Pornografia n-a fost niciodată mai dezmățată. Iar filmele alea au o lumină teribil de proastă! Suntem oameni lipsiți de scopuri precise. Nu am învățat să iubim. Ne lipsesc liderii și programele coerente. Nu avem un centru spiritual. Plutim în derivă prin cosmos, vărsându-ne mânia cu violență unii pe alții, din frustrare și durere. Din fericire, nu ne-am pierdut simțul măsurii. În concluzie, e evident că viitorul e plin de prilejuri. De asemenea, e plin de capcane. Șmecheria va fi să evităm capcanele, să profităm de prilejuri și să ne întoarcem acasă înainte de ora șase.

DIETA

Într-o zi, aparent fără motiv, F. și-a întrerupt dieta. Ieșise la prânz într-o cafenea cu superiorul lui, Schnabel, ca să discute anumite aspecte. Schnabel fusese destul de evaziv când spusese „aspecte". Îl sunase pe F. cu o seară înainte, sugerând să se întâlnească la prânz.

— Sunt mai multe întrebări, îi spusese el la telefon. Aspecte în privința cărora trebuie luate hotărâri… Desigur, toate pot aștepta. Poate altă dată.

Dar F. a simțit în tonul lui Schnabel și în felul în care făcuse invitația o anxietate chinuitoare, astfel încât a insistat să se întâlnească imediat.

— Hai să luăm cina în seara asta, a spus el.

— E aproape miezul nopții, a răspuns Schnabel.

— Nu-i nimic, i-a spus F. Bineînțeles, o să trebuiască să intrăm prin efracție în restaurant.

— E absurd. Putem aștepta, a replicat Schnabel și a închis.

F. respira deja cu dificultate. Ce-am făcut? și-a zis el. M-am făcut de râs în fața lui Schnabel. Până luni, o să știe toată firma. Și e deja a doua oară luna asta când cad în ridicol.

Cu trei săptămâni în urmă, F. fusese surprins în camera în care se află xeroxul purtându-se ca o ciocănitoare. Invariabil, cineva din birou își bătea joc de el pe la spate. Uneori, dacă se întorcea brusc, descoperea treizeci sau patruzeci de colegi, la câțiva centimetri depărtare, cu limbile scoase. Mersul la muncă devenise un coșmar. În primul rând, biroul lui era tocmai în spate, departe de fereastră, și tot aerul proaspăt care intra în încăperea întunecată era respirat de ceilalți bărbați înainte ca F. să apuce să-l inhaleze. Zi de zi, în timp ce traversa coridorul, mai multe priviri ostile îl urmăreau și-l studiau critic. Odată, Traub, un funcționar mărunt, dăduse din cap curtenitor, iar când F. Îi răspunsese în mod similar, Traub aruncase

după el cu un măr. Înainte de asta, Traub obținuse promovarea care-i fusese promisă lui F. și primise un scaun de birou nou-nouț. Scaunul lui F. fusese furat cu mulți ani în urmă și, din cauza birocrației care părea fără limite, nu reușise să primească un altul. De atunci, stătea în picioare zi de zi, aplecat ca să poată scrie, și conștient că toți ceilalți făceau glume pe seama lui. Când s-a întâmplat asta, F. a cerut un scaun nou.

— Îmi pare rău, i-a răspuns Schnabel, o să trebuiască să vorbești cu ministrul.

— Da, da, desigur, a fost de acord F., dar, când a venit momentul să-l vadă pe ministru, întâlnirea a fost amânată.

— Nu vă poate primi astăzi, i-a spus secretara. Au intervenit niște chestiuni vagi și nu mai poate vedea pe nimeni.

Au trecut mai multe săptămâni, timp în care F. a încercat, în repetate rânduri, să discute cu ministrul, dar fără succes.

— Nu vreau nimic altceva decât un scaun, i-a spus el tatălui său. Nu că m-ar deranja foarte tare să stau aplecat la muncă, dar când încerc să mă relaxez și să-mi pun picioarele pe birou, cad pe spate.

— Prostii, i-a răspuns taică-său fără urmă de simpatie. Dac-ar avea o părere mai bună despre tine, acum ai sta jos.

— Nu-nțelegi! a strigat F. Am încercat să intru la ministru, dar e mereu ocupat. Și totuși, când trag cu ochiul pe fereastra biroului lui, îl văd mereu dansând charleston.

— Ministrul n-o să te primească niciodată, i-a spus tatăl său, turnându-și un sherry. N-are timp pentru toți ratații. Adevărul e că am auzit că Richter are două scaune. Unul pe care să stea la muncă și unul pe care să-l mângâie și căruia să-i cânte.

Richter! și-a zis F. Plicticosul ăla înfumurat, care ani în șir a avut o relație clandestină cu soția primarului, până când ea și-a dat seama! Richter lucrase înainte la bancă, dar pe parcurs apăruseră diverse neajunsuri. La început, a fost acuzat de deturnare de fonduri. Apoi s-a descoperit că de fapt mânca banii.

— Furaje primare, nu-i așa? îl întrebase el, cu inocență, pe polițist.

Fusese dat afară de la bancă și acum lucra la firma lui F., unde, datorită fluenței în franceză, ajunsese să coordoneze conturile de la Paris. După cinci ani, devenise evident că nu putea articula nici măcar un cuvânt în franceză și că înșira silabe fără sens, cu accent străin, țuguindu-și buzele. Deși a fost retrogradat, a izbutit să recâștige simpatia șefului. De data asta, reușise să-și convingă angajatorul că profiturile companiei s-ar dubla prin simpla descuiere a ușii de la intrare, permițându-le astfel clienților să intre.

— Mare om, Richter ăsta, spusese tatăl lui F. De-asta el o să iasă mereu în față în lumea afacerilor, iar tu o să te zbați frustrat, ca un dăunător scârbos, bun de strivit.

F. și-a felicitat tatăl pentru această analiză, dar mai târziu a început să se simtă deprimat. S-a hotărât să țină regim și să fie mai prezentabil. Nu c-ar fi fost gras, dar îi ajunseseră la urechi insinuări subtile cum că, în anumite cercuri, este văzut ca fiind „un gras fără perspective". Tata are dreptate, și-a zis F. Chiar sunt ca un gândac dezgustător. Nu-i de mirare că, atunci când i-am cerut o mărire de salariu, Schnabel m-a stropit cu Raid! Sunt o insectă abjectă, destinată urii universale. Merit să fiu călcat în picioare și omorât, sfâșiat membru cu membru de animalele sălbatice. Ar trebui să trăiesc sub pat sau în praf, ori să-mi scot ochii de rușine. Cu siguranță, mâine trebuie să-mi încep dieta.

În acea noapte, F. a visat imagini euforice. S-a văzut slab, încăpea în costume noi și elegante – genul purtat numai de bărbații cu o anumită reputație. S-a visat jucând tenis cu grație, dansând cu fotomodele în locuri selecte. Visul s-a terminat cu imaginea lui F. mergând țanțoș pe culoarele Bursei, gol, pe acordurile din Cântecului toreadorului de Bizet, spunând „Nu-i rău, nu?".

S-a trezit a doua zi dimineață într-o stare de beatitudine și a ținut regim mai multe săptămâni, reușind să-și reducă greutatea cu șapte

kilograme. Nu numai că se simțea mai bine, dar părea că norocul începea să i se schimbe.

— Ministrul vă poate primi acum, i s-a spus într-o zi.

Extaziat, F. a fost adus în fața ministrului și lăudat.

— Aud că ai o dietă bazată pe proteine, i-a spus ministrul.

— Carne slabă și, bineînțeles, salată, a răspuns F. Mă rog, din când în când mai mănânc o chiflă, dar fără unt și în mod sigur fără alte făinoase.

— Impresionant, a comentat ministrul.

— Nu numai că sunt mult mai atrăgător, dar am redus considerabil riscul de a face infarct sau diabet, a spus F.

— Știu toate astea, i-a răspuns ministrul impacientat.

— Poate că acum rezolvăm niște lucruri, a spus F. Asta, desigur, dacă-mi păstrez greutatea.

— O să vedem, o să vedem, a spus ministrul. Și cafeaua? a continuat el suspicios. O bei cu lapte, jumate-jumate?

— O, nu, i-a răspuns F. Numai cu lapte degresat. Vă asigur, domnule, toate mesele mele au devenit experiențe complet lipsite de plăcere.

— Foarte bine. O să vorbim în curând.

În seara aceea, F. a rupt logodna cu Frau Schneider. I-a scris un bilet, explicându-i că, din cauza scăderii bruște a nivelului trigliceridelor, planurile pe care și le făcuseră mai demult erau acum imposibil de împlinit. A implorat-o să înțeleagă și a spus că dacă, vreodată, nivelul colesterolului îi va trece de o sută nouăzeci, o va suna.

Apoi a venit momentul prânzului cu Schnabel – pentru F., o masă modestă, constând în brânză de casă și o piersică. Când F. l-a întrebat de ce-l chemase la întâlnire, bătrânul i-a dat un răspuns ocolit:

— Pur și simplu ca să trecem în revistă diverse variante.

— Ce variante? a întrebat F.

Nu era o chestiune de o importanță deosebită, asta dacă nu cumva uitase ceva.

— Păi, nu știu. Totul e cam începătoșat acum, și aproape că am uitat scopul prânzului.

— Da, dar simt că-mi ascunzi ceva, a spus F.

— Prostii, ia un desert, a contracarat Schnabel.

— Nu, mulțumesc, Herr Schnabel. Cum să zic, sunt la regim.

— Cât timp a trecut de când n-ai mai gustat o budincă? Sau un ecler?

— A, câteva luni, a spus F.

— Și nu ți-e dor? a întrebat Schnabel.

— Sigur că-mi e. În mod normal, îmi plăcea să-mi completez mesele cu o anumită cantitate de dulciuri. Totuși, nevoia de disciplină… înțelegi.

— Serios? a întrebat Schnabel, savurându-și prăjitura cu ciocolată astfel încât F. să-i sesizeze încântarea. Păcat că ești atât de rigid. Viața e scurtă. N-ai vrea să guști măcar o bucățică?

Schnabel zâmbea răutăcios. Ii flutura pe sub nas o bucățică de prăjitură înfiptă în furculiță. F. a simdt cum începea să amețească.

— Uite ce-i, a spus el, presupun c-aș putea să-mi reiau dieta mâine.

— Bineînțeles, bineînțeles, a spus Schnabel. Are foarte mult sens ceea ce spui.

Deși F. ar fi putut rezista, a cedat.

— Chelner, a zis el tremurând, un ecler și pentru mine.

— Foarte bine, a spus Schnabel. Asta e! Fii bărbat! Poate că, dac-ai fi fost mai flexibil în trecut, multe probleme care ar fi trebuit rezolvate cu ceva timp în urmă ar fi fost acum finalizate – dacă știi la ce mă refer.

Chelnerul i-a adus eclerul și i l-a pus în față. Lui F. i s-a părut că-l văzuse pe bărbat făcându-i cu ochiul lui Schnabel, dar n-a fost sigur.

A început să mănânce din desertul însiropat, încântat de fiecare înghițitură savuroasă.

— E plăcut, nu? a întrebat Schnabel cu un zâmbet atotcunoscător. Bineînțeles, e plin de calorii.

— Da, a murmurat F., cu ochii rătăciți și tremurând. O să mi se depună totul pe coapse.

— Pe coapse, zici? a întrebat Schnabel.

F. respira greu. Dintr-odată, remușcările i-au trecut prin tot corpul. Dumnezeule mare, ce-am făcut? Mi-am stricat regimul! Am consumat aluat, deși eram perfect conștient de implicații! Mâine o să trebuiască să-mi donez costumele!

— E totul în regulă, domnule? a întrebat chelnerul, zâmbind împreună cu Schnabel.

— Da, chiar, ce e? a întrebat Schnabel. Arăți de parc-ai fi comis o crimă.

— Te rog, nu pot vorbi despre asta acum! Am nevoie de aer! Poți să plătești tu acum? Mă revanșez data viitoare.

— Desigur, a spus Schnabel. Ne vedem la birou. Am auzit că ministrul vrea să te vadă în legătură cu niște acuzații.

— Poftim? Ce acuzații? a întrebat F.

— A, asta nu știu exact. Au circulat tot felul de zvonuri. Nimic concret. Câteva întrebări la care autoritățile caută răspunsuri. Dar mai pot aștepta, dacă ți-e încă foame, rotofeiule.

F. a sărit de la masă și a alergat până acasă. S-a aruncat la podea, în fața tatălui său, și a început să plângă.

— Tată, mi-am stricat regimul, a strigat el. Într-un moment de slăbiciune, am comandat desert. Te rog să mă ierți. Te implor să ai milă!

Tatăl lui l-a ascultat cu calm și i-a răspuns:

— Te condamn la moarte.

— Știam c-o să înțelegi, a răspuns F.

Acestea fiind spuse, cei doi bărbați s-au îmbrățișat și și-au reafirmat hotărârea de a-și petrece mai mult timp lucrând cu alții.

POVESTEA NEBUNULUI

Nebunia e o stare relativă. Cine poate spune care dintre noi e cu adevărat nebun? Mă mai întreb chiar și acum dacă ceea ce fac e chiar atât de irațional când bântui prin Central Park în haine mâncate de molii, purtând o mască de chirurg și strigând sloganuri revoluționare în timp ce râd isteric. Pentru că, dragă cititorule, nu am fost mereu ceea ce în limbaj colocvial se numește „un dement de pe străzile New Yorkului", făcând pauze în dreptul tomberoanelor ca să-mi umplu sacoșele de cumpărături cu bucăți de sfoară și capace. Nu, am fost un doctor de mare succes, am locuit în Upper East Side, goneam prin oraș într-un Mercedes maro, gătit cu tweed în diferite culori, semnat Ralph Lauren. Greu de crezut că eu, dr. Ossip Parkis, pe vremuri un obișnuit al premierelor teatrale, al restaurantului Sardi's, al lui Lincoln Center, un chip familiar în Hamptons, unde mă mândream cu înțelepciunea mea și cu lovitura de rever, pot fi văzut acum cu rolele pe Broadway, purtând rucsac și șepcuță cu cozoroc.

Dilema care a grăbit catastrofala cădere în dizgrație a fost simplă. Trăiam cu o femeie la care țineam foarte mult și care avea o minte și o personalitate încântătoare și de mare tărie; foarte cultivată, amuzantă, era o plăcere să-ti petreci timpul cu ea. Dar (și blestem soarta pentru asta) nu mă excita. În același timp, mă furișam nopțile în oraș, unde mă întâlneam cu un model pe nume Tiffany Schmeederer, a cărei mentalitate dătătoare de fiori era invers proporțională cu erotismul pe care-l radia prin fiecare por. Fără îndoială, dragă cititorule, ai auzit expresia „un trup care nu se lasă". Ei bine, nu numai că trupul lui Tiffany nu se lăsa, dar nici măcar n-avea nevoie de cinci minute pentru o pauză de cafea. Pielea ca satinul sau, mai bine spus, ca fileul de somon de la Zabar, o coamă șatenă, ca de leu, picioare lungi și mlădioase și niște forme atât de

rotunde, încât a-ți trece mâna pe orice porțiune a corpului ei era o experiență comparabilă cu înfruntarea unui ciclon. Prin asta nu vreau să spun că femeia cu care locuiam, sclipitoarea, aș putea spune chiar profunda, Olive Chomsky avea o fizionomie greoaie. Dimpotrivă. De fapt, era o femeie frumoasă, cu toate atributele unei ființe elevate, fermecătoare și inteligente, obiectiv vorbind, un mecanism bine împachetat. Poate că totul a fost din cauză că, atunci când cădea lumina pe ea dintr-un anumit unghi, Olive semăna în mod inexplicabil cu mătușa mea Rifka. Nu că Olive chiar ar fi arătate a sora mamei mele. (Rifka avea înfățișarea unui personaj din folclorul idiș numit golem.) Exista doar o vagă similaritate în jurul ochilor, și asta numai într-o anumită umbră. Sau poate că a fost tabuul incestului, sau pur și simplu faptul că un chip și un trup ca ale lui Tiffany Schmeederer apar odată la câteva milioane de ani și de obicei marchează o eră glaciară sau sfârșitul lumii prin ardere. Ideea era că nevoile mele cereau ce era mai bun din cele două femei.

Pe Olive am cunoscut-o prima. Și asta după un șir nesfârșit de relații în care, invariabil, partenerele mele au lăsat de dorit. Prima mea soție a fost minunată, dar lipsită de simțul umorului. Era convinsă că, dintre frații Marx, cel amuzant era Zeppo. A doua mea soție era frumoasă, dar îi lipsea pasiunea adevărată. Îmi aduc aminte că o dată, în timp ce făceam dragoste, s-a produs o iluzie optică foarte stranie și, pentru o fracțiune de secundă, chiar a părut că se mișcă. Sharon Pflug, cu care am trăit trei luni, era prea ostilă. Whitney Weisglass era prea grijulie. Pippa Mondale, o femeie veselă și divorțată, a făcut greșeala fatală de-a lua apărarea unor lumânări în formă de Laurel și Hardy.

Prietenii mei bine intenționați m-au trimis la nenumărate întâlniri cu necunoscute, toate scoase din paginile lui H.P. Lovecraft. Am răspuns, din disperare, unor anunțuri în The New York Review of Books, și toate încercările s-au dovedit a fi în zadar, întrucât „poeta de treizeci și ceva de ani” s-a dovedit a avea șaizeci și ceva,

„studenta pasionată de Bach și Beowulf arăta ca Grendel, iar „bisexuala din San Francisco Bay" mi-a spus că nu corespundeam nici uneia dintre preferințele ei. Nu vreau să spun prin asta că nu se întâmpla, din când în când, să apară și câte o bomboană de femeie frumoasă, senzuală, deșteaptă, cu recomandări impresionante. Dar, urmând o veche lege, poate din *Vechiul Testament* sau din *Cartea egipteană a morților*, ea mă respingea pe mine. Și astfel s-a întâmplat să ajung cel mai nefericit dintre oameni. În aparență, binecuvântat cu tot ce trebuia pentru o viață bună. În adâncul sufletului, aflat într-o căutare disperată a împlinirii în dragoste.

Nopțile de singurătate m-au condus spre estetica perfecțiunii. Există, în natură, ceva cu adevărat perfect, în afară de prostia unchiului meu Hyman? Cine sunt eu să cer perfecțiunea? Eu, cu miliardele mele de imperfecțiuni. Am făcut o listă cu ele, dar n-am putut trece de: (1) uneori îmi uit pălăria.

Avea cineva dintre cei pe care-i cunoșteam o „relație semnificativă"? Ai mei au stat împreună patruzeci de ani, dar asta doar de ciudă. Greenglass, un alt doctor de la spital, se căsătorise cu o femeie care arăta ca o bucată de brânză Feta, „pentru că era amabilă". Iris Merman își înșela partenerul cu orice bărbat cu drept de vot din New York și din împrejurimi. Nimeni nu avea o relație care să poată fi numită fericită. La scurt timp, am început să am coșmaruri.

Am visat că eram într-un bar pentru oameni singuri unde am fost atacat de o gașcă de secretare. Cuțitele lor agitate amenințător m-au forțat să spun lucruri plăcute despre cartierul Queens. Psihanalistul meu m-a sfătuit să fac un compromis. Rabinul mi-a spus:

— Liniștește-te, liniștește-te. Ce spui despre o femeie ca doamna Blitzstein? Poate că nu-i o frumusețe, dar nimeni nu se pricepe mai bine ca ea la strecurat mâncarea și la contrabanda cu arme în și din ghetou.

O actriță pe care am cunoscut-o și care m-a asigurat că ambiția ei reală era să devină chelneriță într-o cafenea părea promițătoare, dar pe parcursul unei scurte cine singurul ei răspuns la tot ce-am spus a fost:

— E zalid.

Apoi, într-o seară, într-o încercare de-a mă relaxa după o zi deosebit de obositoare la spital, am mers singur la un concert de Stravinski. În pauză am cunoscut-o pe Olive Chomsky și viața mea s-a schimbat.

Olive Chomsky, cultă și ironică, îl cita pe Eliot, juca tenis și cânta Bach la pian. Și nu spunea niciodată „Ah, uau", nu purta nimic cu eticheta Pucci sau Gucci și nici nu asculta country sau dialoguri la radio. Și pe deasupra era mereu gata să facă lucruri de nedescris, ba chiar să le inițieze. Ce minunate au fost lunile petrecute cu ea înainte ca pornirile mele sexuale (înregistrate, cred, în Cartea Recordurilor) să intre în declin. Concerte, filme, cine, weekenduri, interminabile discuții minunate despre de toate, de la Pogo la Rig-Veda. Și nici o gafă pe buzele ei. Numai perspicacitate. Și istețime! Și, desigur, o ostilitate foarte potrivită față de toate țintele care-o meritau: politicieni, televiziuni, liftinguri, arhitectura proiectelor locative, bărbați în costume șic, filme, oameni care-și încep propozițiile cu „deci".

Blestemată fie ziua în care o rază răzleață de lumină a scos în evidență acele trăsături faciale care mi-au amintit de chipul impasibil al mătușii Rifka. Și blestemată fie ziua în care, la o petrecere într-o mansardă din SoHo, un arhetip erotic cu bizarul nume Tiffany Schmeederer și-a aranjat dresurile cu model scoțian și mi s-a adresat, cu o voce asemănătoare șoarecilor din desene animate:

— Ce zodie ești?

Cu părul vâlvoi și colții la vedere, în maniera clasică a vârcolacului, m-am simțit obligat să conversez cu ea despre

astronomie, un subiect care-mi provoca intelectul la fel de mult ca undele alfa și abilitatea spiridușilor de-a localiza aurul.

Câteva ore mai târziu, eram într-o stare de agregare asemănătoare cu ceara topită, când bikinii ei au alunecat fără zgomot pe podea, în jurul gleznelor, în timp ce eu cădeam în păcat pe notele imnului național al Olandei. Am făcut dragoste acrobatic, în stilul trapeziștilor de la The Flying Wallendas. Și așa a început totul.

Alibiuri pentru Olive. Întâlniri pe fugă cu Tiffany. Scuze inventate pentru femeia pe care-o iubeam, în timp ce pasiunea mea se risipea în altă parte. Se risipea pe un yo-yo mic și gol, dar cu o atingere și un chicotit care-mi făceau scalpul să se desprindă ca un Frisbee și să plutească în spațiu ca o farfurie zburătoare. Renunțam să fiu responsabil față de femeia visurilor mele pentru o obsesie fizică nu cu mult diferită de cea experimentată de Emil Jannings în îngerul albastru. O dată m-am prefăcut bolnav și am rugat-o pe Olive să meargă la o simfonie de Brahms cu mama ei, astfel încât eu să-mi pot satisface capriciile cretine cu zeița mea senzuală, care insistase să trec pe la ea să ne uităm la televizor la „This Is Your Life" pentru că „e despre Johnny Cash!" Totuși, după ce mi-am făcut datoria și m-am uitat până la sfârșit, am fost recompensat cu o lumină difuză și cu o călătorie a libidoului până pe planeta Neptun. Altă dată i-am spus foarte relaxat lui Olive că mă duc să cumpăr ziarele. Apoi am alergat șapte străzi mai încolo până la Tiffany, am luat liftul până la etajul ei, dar ghinionul a făcut ca infernala mașinărie să se blocheze. M-am agitat ca o pumă în captivitate între etaje, incapabil să-mi satisfac dorințele arzătoare și la fel de incapabil să mă întorc acasă într-un timp rezonabil. În cele din urmă, m-au scăpat niște pompieri și am inventat isteric o poveste pentru Olive, în care apăream eu, doi tâlhari și monstrul din Loch Ness.

Din fericire, norocul a fost de partea mea și, când m-am întors acasă, Olive dormea. Decența ei înnăscută nu-i dădea nici măcar de bănuit că aș putea s-o înșel cu altă femeie. Chiar dacă frecvența

relațiilor noastre fizice începuse să scadă, îmi drămuiam bărbăția în așa fel încât s-o satisfac măcar parțial. Copleșit de vină în mod constant, îi ofeream scuze nefondate despre extenuarea la muncă, iar ea le accepta cu inocența unui înger. Realitatea era că acest chin începea să-și spună cuvântul tot mai pronunțat pe măsură ce treceau lunile. Ajunsesem să semăn tot mai mult cu figura din „Țipătul" lui Edvard Munch.

Fie-ți milă de dilema mea, dragă cititorule, de această situație neplăcută în care se află, probabil, o bună parte din contemporanii mei. Să nu găsești niciodată toate lucrurile pe care ți le dorești într-o singură persoană de sex opus. Pe de o parte, hăul căscat al compromisului. Pe de alta, existența enervantă și reprobabilă a înșelăciunii în amor. Oare francezii aveau dreptate? Oare șmecheria era să ai și nevastă, și amantă, împărțind responsabilitatea pentru diverse nevoi între cele două părți? Știam că dacă-i propuneam deschis un astfel de aranjament lui Olive, înțelegătoare cum era, aveam șanse foarte mari să sfârșesc tras în țeapă în umbrela ei englezească. Eram tot mai epuizat și mai deprimat și mă gândeam la sinucidere. Mi-am dus pistolul la tâmplă, dar în ultimul moment mi-am pierdut concentrarea și am tras în aer. Glonțul a trecut prin tavan, făcând-o pe doamna Fitelson, din apartamentul de deasupra, să sară direct pe bibliotecă, unde a și rămas pe perioada sărbătorilor.

Apoi, într-o noapte, totul s-a clarificat. Dintr-odată, și cu o limpezime asociată de obicei cu LSD-ul, a fost foarte evident cum trebuia să acționez. Trebuia s-o duc pe Olive să vadă un film cu Bela Lugosi la Elgin. În scena crucială, Lugosi, în rolul unui om de știință nebun, înlocuiește creierul unei victime nefericite cu cel al unei gorile, în timp ce amândoi sunt legați pe mesele de operație, iar afară se dezlănțuie o furtună electrică. Dacă un astfel de lucru poate fi conceput de un scenarist, într-o lume fictivă, cu siguranță că un chirurg cu talentul meu îl putea împlini în lumea reală.

Ei bine, dragă cititorule, n-o să te plictisesc cu detalii tehnice, greu de înțeles de către o minte obișnuită. E suficient să spun că, într-o seară întunecată și ploioasă, o siluetă nedeslușită putea fi observată conducând două femei drogate (dintre care una cu niște forme care-i făceau pe bărbați să piardă controlul mașinii) într-o sală de operații nefolosită de pe Fifth Avenue. Acolo, în timp ce fulgerele despicau cerul, silueta a efectuat o operație posibilă înainte numai într-o lume de celuloid, ficțională, de către un actor ungur care avea într-o bună zi să transforme vânătăile într-o formă de artă.

Rezultatul? Tiffany Schmeederer, a cărei minte exista acum în corpul mai puțin spectaculos al lui Olive Chomsky, s-a simțit ușurată și încântată să fi scăpat de blestemul de-a fi un obiect sexual. După cum ne-a învățat Darwin, în scurt timp ea și-a dezvoltat o inteligență ascuțită, poate nu chiar comparabilă cu a Hannei Arendt, dar oricum suficientă ca să descopere stranietatea astrologiei și să se mărite fericită. Olive Chomsky, dintr-odată posesoarea unei topografii cosmice, care-i completa superbele daruri, a devenit soția mea, iar eu am devenit obiectul invidiei tuturor celor din jur.

Singurul impediment a apărut după câteva luni petrecute cu Olive, egalate numai de O mie și una de nopți, când, în mod inexplicabil, această femeie de vis a început să mă satisfacă din ce în ce mai puțin. În schimb, am contractat o pasiune pentru Billie Jean Zapruder, o stewardesă plată și cu trăsături băiețești, care mi-a făcut inima să tresalte. În acel moment, mi-am dat demisia de la spital, mi-am înșfăcat șapca și rucsacul și am început să mă dau cu rolele pe Broadway.

AMINTIRI: LOCURI ȘI OAMENI

Brooklyn: Străzi mărginite de copaci de-o parte și de alta. Biserici și cimitire peste tot. Și magazine de bomboane. Un băiețel ajută un bătrân să treacă strada și-i spune „Sabat fericit”. Bătrânul zâmbește și-și golește pipa pe capul băiatului. Copilul aleargă în casă plângând… În cartier se face sufocant de cald și de umed. Oamenii își scot scaunele pliante afară și stau de vorbă după cină. Dintr-odată, începe să ningă. Lumea e confuză. Un vânzător ambulant se plimbă pe stradă în sus și-n jos și vinde covrigi calzi. Niște câini îl iau la goană și-l fac să se suie într-un copac. Din nefericire pentru el, în copac sunt și mai mulți câini.

— Benny! Benny!

O mamă își strigă fiul. Benny are șaisprezece ani, dar are deja cazier. La douăzeci și șase va ajunge pe scaunul electric. La treizeci și șase va fi spânzurat. După cincizeci de ani, va avea propria curățătorie. Acum mama lui servește micul dejun și, pentru că familia e prea săracă pentru a-și permite niște chifle, unge cu gem pagina de știri.

Ebbet Field: Fanii se înghesuie pe Bedford Avenue, în speranța că vor prinde mingile ieșite din teren pe partea dreaptă. După opt mingi și nici un punct marcat, în mulțime se stârnește un murmur. O minge zboară peste gard și fanii înflăcărați se aruncă după ea! Nu se știe din ce motiv, e o minge de fotbal. Ceva mai târziu în același sezon, proprietarul clubului Brooklyn Dodgers le va oferi celor de la Pittsburgh tricoul său în schimbul unui mijlocaș stânga, apoi se va oferi pe sine la schimb celor de la Boston Braves pentru proprietarul lor și cei doi copii mai mici.

Sheepshead Bay: Un bărbat cu fața tăbăcită râde din toată inima și târăște după el niște curse pentru crabi. Un crab uriaș îi prinde nasul între clești. Bărbatul nu mai râde. Prietenii lui îl trag dintr-o parte, în

timp ce prietenii crabului trag din cealaltă. Fără folos. Apune soarele. Încă n-au terminat.

New Orleans: O trupă de jazz interpretează imnuri mortuare într-un cimitir, în timp ce un corp neînsuflețit este coborât în pământ. Apoi încep un marș săltăreț și defilează până înapoi în oraș. La jumătatea drumului, cineva își dă seama că au îngropat pe altcineva. Mai mult de-atât, n-au fost nici măcar pe aproape. Cel pe care îl îngropaseră nu era mort, nici măcar bolnav; de fapt, cânta un iodler. Se întorc la cimitir și-l exhumează pe bietul bărbat, care amenință că-i dă în judecată, deși îi promit să plătească nota de la curățătorie pentru costum. Între timp, nimeni nu știe cine e mortul. Trupa de jazz continuă să cânte, în vreme ce toți cei de față sunt îngropați pe rând, în ideea că mortul va intra în pământ cel mai ușor. În scurt timp, se dovedește că nimeni nu era mort, iar acum e prea târziu ca oamenii să facă rost de un cadavru, din cauza agitației create în preajma sărbătorii.

E Mardi Gras. Mâncare creolă la tot pasul. Mulțimile costumate împânzesc străzile. Un bărbat deghizat în crevete este aruncat într-o oală în care clocotește o supă concentrată de raci. Protestează, dar nimeni nu-l crede că nu e crustaceu. În cele din urmă, le arată permisul de conducere și e eliberat.

Beauregard Square e plină de turiști. Odată, Marie Laveau a făcut voodoo aici. Acum, un bătrân vrăjitor haitian vinde păpuși și amulete. Un polițist îi spune să plece și se iscă o ceartă. La sfârșit, polițistul are zece centimetri înălțime. Revoltat, încearcă totuși să aresteze pe cineva, dar vocea îi e atât de pițigăiată, încât nimeni nu-l înțelege. Când o pisică trece strada, polițistul se vede nevoit s-o ia la fugă ca să scape cu viață.

Paris: Trotuare ude. Și lumini – peste tot sunt lumini! întâlnesc un bărbat la o cafenea în aer liber. Este Andre Malraux. În mod ciudat, el crede că eu sunt Andre Malraux. Îi explic că el este Malraux și că eu sunt doar un student. E ușurat să afle asta, pentru că e foarte

atașat de doamna Malraux și ar detesta gândul că este soția mea. Vorbim despre lucruri serioase și-mi spune că omul este liber să-și aleagă singur destinul și că abia atunci când pricepe că moartea este o parte a vieții poate cu adevărat pricepe existența. Apoi se oferă să-mi vândă o labă de iepure. Peste mai mulți ani ne întâlnim la o cină și insistă, din nou, că eu aș fi Malraux. De data asta, sunt de acord și-i mănânc salata de fructe.

Toamnă. Parisul e paralizat de încă o grevă. A acrobaților, de data asta. Nimeni nu mai face tumbe, așa că orașul e înțepenit. În scurt timp, intră în grevă și jonglerii, iar apoi ventrilocii. Pentru parizieni, aceste servicii sunt esențiale, așa că mulți studenți devin violenți. Doi algerieni sunt prinși stând în mâini și sunt rași în cap.

O fetiță de zece ani cu bucle lungi și castanii și ochii verzi ascunde un dispozitiv explozibil în spuma de ciocolată a ministrului de Interne. La prima mușcătură, ministrul zboară prin acoperișul de la Fouquet și aterizează nevătămat în Les Halles. Acum Les Halles nu mai există.

Prin Mexic cu mașina: Sărăcia e tulburătoare. Ciorchinii de sombrerouri amintesc de picturile murale ale lui Orozco. Sunt peste treizeci și șapte de grade la umbră. Un indian sărac îmi vinde enchilada de porc. E delicioasă și-o ud cu niște apă cu gheață. Am o senzație de greață, după care încep să vorbesc în olandeză. Dintr-odată, o durere abdominală moderată mă face să mă contorsionez cu o mișcare asemănătoare unei cărți închise brusc. Șase luni mai târziu, mă trezesc într-un spital din Mexic, complet chel și strângând în mâini un steguleț cu Yale. A fost o experiență terifiantă, și mi se spune că, în timp ce deliram din cauza febrei și eram pe punctul de-a păși spre lumea cealaltă, am comandat două costume din Hong Kong.

Îmi revin într-un salon plin de țărani minunați, dintre care mulți îmi vor deveni mai târziu prieteni apropiați. Iată-l pe Alfonso, a cărui mamă visa să-l vadă matador. A fost luat în coarne de un taur

și apoi de maică-sa. Iată-l pe Juan, un simplu crescător de porci, care nu era în stare să-și scrie propriul nume, dar cumva a reușit să păgubească compania ITT cu șase milioane de dolari. Și iată-l și pe bătrânul Hernandez, care i-a fost alături lui Zapata mulți ani, până când, pentru că-l lovea constant, marele revoluționar l-a arestat.

Ploaia. Șase zile de ploaie fără întrerupere. Apoi ceață. Stau într-un local din Londra cu Willie Maugham. Sunt necăjit pentru că primul meu roman, Mândrul vomitiv, a fost primit cu răceală de critici. Singura cronică favorabilă, cea din Times, e anulată de ultima propoziție, care numește cartea „o miasmă de clișee nătânge încă neegalată în literatura Occidentului".

Maugham mă lămurește că acest citat poate fi interpretat în multe feluri, dar nu e recomandat să-l folosesc pentru a-mi promova cartea. Ne plimbăm pe Old Brompton Road și începe iar ploaia. Îi ofer umbrela mea lui Maugham, care o acceptă, în ciuda faptului că are deja o umbrelă. Maugham are acum două umbrele deschise, în timp ce eu merg pe lângă el.

— Criticile nu trebuie luate prea în serios, îmi spune. Prima mea nuvelă a fost aspru judecată de un anumit critic. Am cugetat îndelung și am făcut remarci caustice la adresa lui. Apoi, într-o bună zi, am recitit nuvela și mi-am dat seama că avusese dreptate. Chiar era superficială și prost construită. N-am uitat niciodată incidentul și, ani mai târziu, când avioanele din Luftwaffe bombardau Londra, am îndreptat o lumină spre casa criticului.

Maugham se oprește ca să cumpere și să deschidă o a treia umbrelă.

— Ca să devii ospătar, continuă el, trebuie să-ți asumi riscurile și să nu-ți fie teamă c-o să arăți ridicol. Cât am scris Pe muchie de cuțit am purtat o pălărie de hârtie. În prima schiță a Ploii, Sadie Thompson era un papagal. Bâjbâim. Ne asumăm riscuri. Tot ce aveam când am început să scriu Robie era conjuncția „și". Știam că o

poveste care are cuvântul „și” în ea poate fi excepțională. Treptat, ea a prins formă.

O rafală de vânt îl ridică pe Maugham în aer și-l izbește de o clădire. Chicotește. Apoi îmi dă cel mai bun sfat care i se poate da unui tânăr autor:

— Pune un semn de întrebare la sfârșitul unei interogații. Ai să fii surprins să vezi cât e de eficient.

VREMURILE INFAME ÎN CARE TRĂIM

Da. Mărturisesc. Eu, Willard Pogrebin, manierat și promițător la un moment dat în viață, am fost cel care a tras în președintele SUA. Din fericire pentru toți cei implicați, o persoană din mulțimea de privitori mi-a împins pistolul Luger din mână, astfel încât glonțul a ricoșat în firma unui McDonald's și apoi s-a înfipt într-un cârnat din Imperiul Cârnaților Himmelstein. După o încăierare ușoară, în timpul căreia mai mulți agenți FBI mi-au făcut traheea nod, am fost îngenuncheat și reținut pentru investigații.

Vă întrebați ce s-a întâmplat, cum de s-a ajuns aici? Eu, un personaj fără convingeri politice ferme, al cărui vis din copilărie era să interpreteze Mendelssohn la violoncel sau să facă balet în marile capitale ale lumii? Ei bine, totul a început acum doi ani. Tocmai fusesem eliberat din armată pe motive medicale, ca rezultat al unor experimente științifice făcute pe mine fără însă ca eu să fi avut habar. Mai exact, o parte din noi am fost hrăniți cu friptură de pui umplută cu acid lisergic, în cadrul unui program de cercetare al cărui scop era să determine ce cantitate de LSD poate ingera o persoană înainte să încerce să zboare peste World Trade Center. Producerea de arme secrete e foarte importantă pentru Pentagon, iar cu o săptămână înainte fusesem înțepat cu o săgeată al cărei vârf, înmuiat în droguri, m-a făcut să mă port și să vorbesc exact ca Salvador Dali. Efectele secundare și-au spus și ele cuvântul, așa că am fost pus pe liber după ce n-am mai putut face diferența între fratele meu, Morris, și două ouă fierte moi.

Terapia cu electroșocuri la Spitalul Veteranilor mi-a fost de ajutor, deși firele s-au încurcat cu cele din laboratorul de psihologie comportamentală și m-am trezit interpretând Livada cu Vișini alături de mai mulți cimpanzei, într-o engleză perfectă. Falit și singur, după eliberare, am făcut autostopul spre vest și am fost luat

în mașină de doi californieni: un tânăr șarmant, cu o barbă ca a lui Rasputin, și o tânără șarmantă, cu o barbă ca a lui Svengali. Eram exact ceea ce căutau, mi-au explicat ei, pentru că tocmai se ocupau de transcrierea Kabbalei pe pergament și rămăseseră fără sânge. Am încercat să-i lămuresc că eram în drum spre Hollywood, căutând o slujbă onestă, dar combinația dintre ochii lor hipnotici și un cuțit de mărimea unei vâsle m-a convins de sinceritatea lor. Îmi amintesc că m-au dus la un ranch părăsit, unde mai multe tinere hipnotizate m-au îndopat cu mâncare organică și-au încercat să-mi ștanțeze o pentagramă pe frunte cu un fier încins. Apoi am fost martorul unei liturghii negre în timpul căreia mai mulți adolescenți cu glugă scandau cuvintele „Aii, uau" în latină, îmi mai aduc aminte și că am fost obligat să iau peyote și cocaină și să mănânc o substanță albă extrasă dintr-un cactus fiert, care mi-a făcut capul să se învârtă ca un radar. Restul detaliilor îmi scapă, deși în mod evident mintea mi-a fost afectată, fiindcă două luni mai târziu am fost arestat în Beverly Hills pentru că încercasem să mă însor cu o scoică. Eliberat din arestul poliției, tânjeam după pacea interioară, într-o încercare de-a păstra ce rămăsese din sănătatea mea mintală. Fusesem abordat în repetate rânduri de un grup de prozeliți înfocați care-mi ofereau salvarea religioasă alături de reverendul Chow Bok Ding, un individ fermecător, cu chipul rotund ca o lună, care combina învățăturile lui Lao Tze cu acelea ale lui Robert Vesco. Reverendul Ding era un ascet care renunțase la toate bunurile lumești deținute de Charles Foster Kane și care mi-a expus modestele sale țeluri. Unul era să-i convertească pe toți adepții săi la valorile rugăciunii, postului și fraternității, iar celălalt să înceapă un război religios împotriva țărilor membre NATO. După ce am participat la mai multe slujbe, am remarcat că reverendul Ding prețuia fidelitatea și că orice urmă de diminuare a fervorii religioase era întâmpinată cu un ridicat din sprâncene. Când am spus că, după părerea mea, adepții săi erau transformați în mod sistematic în niște zombi decerebrați, sub

puterea unui infractor megaloman, remarca mea a fost privită drept critică. Câteva secunde mai târziu, am fost târât de buza de jos în cea mai mare viteză spre un altar unde favoriții reverendului, asemănători cu niște luptători de sumo, mi-au sugerat să-mi reconsider poziția timp de câteva săptămâni, lipsit de distracții mărunte ca apa sau mâncarea. Pentru a marca mai departe sentimentul general de dezamăgire provocat de atitudinea mea, mi s-a aplicat cu regularitate un pumn plin cu monede pe gingii. În mod ironic, singurul lucru care m-a ferit de nebunie a fost repetarea mantrei mele personale, „Pfui". În cele din urmă, am cedat terorii și am început să am halucinații. Îmi aduc aminte că l-am văzut pe Frankenstein plimbându-se cu un hamburger prin Covent Garden.

Patru săptămâni mai târziu, m-am trezit în spital, destul de sănătos, cu excepția câtorva vânătăi și a convingerii ferme că eram Igor Stravinski. Am aflat că reverendul Ding fusese dat în judecată de un Maharishi în vârstă de cincisprezece ani, pentru a se stabili care din ei era de fapt Dumnezeu și, în consecință, avea dreptul la gratuitate în cinematograful Loew Orpheum. Problema a fost în cele din urmă rezolvată cu ajutorul grănicerilor și cei doi guru au fost arestați când au încercat să treacă granița spre Nirvana, Mexic.

Deși sub aspect fizic eram întreg, dezvoltasem stabilitatea emoțională a lui Caligula și, sperând să-mi refac psihicul dărâmat, m-am oferit ca voluntar într-un program numit ETP – Ego Terapia Perlemutter, după fermecătorul său inițiator, Gustave Perlemutter. Acesta era un fost saxofonist și se orientase spre psihoterapie destul de târziu, dar metoda lui atrăgea multe vedete de cinema care jurau că psihoterapia le schimbase viața mult mai rapid și mai profund chiar și decât rubrica astrologică din Cosmopolitan.

Un grup de nevrotici, majoritatea irecuperabili prin tratamente convenționale, au fost conduși spre un spa dintr-o regiune rurală. Sârma ghimpată și dobermanii ar fi trebuit să-mi dea de gândit, dar subalternii lui Perlemutter m-au liniștit în privința strigătelor pe care

le auzeam. Am fost obligați să stăm drepți pe scaune cu spătarul tare, fără pauză, timp de șaptezeci și două de ore, rezistența noastră a scăzut treptat și n-a trecut mult până când Perlemutter a început să ne citească pasaje din Mein Kampf. Pe măsură ce trecea timpul, devenea tot mai clar că era complet nebun și că terapia consta în îndemnuri sporadice de-a ne înveseli.

Câțiva dintre cei deziluzionați au încercat să plece, dar, spre nefericirea lor, au descoperit că gardurile erau electrificate. Deși Perlemutter insista că era un doctor al minții, am observat că primea constant telefoane de la Yasser Arafat, și dacă n-ar fi fost acel raid de ultim moment al agenților lui Simon Wiesenthal, cine știe ce s-ar mai fi putut întâmpla.

Încordat și cinic, ceea ce e de înțeles în împrejurările date, m-am stabilit în San Francisco, unde am început să câștig bani în singurul mod în care mai puteam, făcând propagandă la Berkeley și informând FBI-ul. Timp de mai multe luni le-am vândut și revândut informații agenților federali, majoritatea în legătură cu planul CIA de-a testa rezistența locuitorilor din New York prin introducerea unor cianuri de potasiu în rezervoarele de apă. Cu asta și cu oferta de-a fi coscenarist pentru un film porno, am reușit să mă descurc onorabil. Apoi, într-o seară, când am deschis ușa ca să scot gunoiul, doi bărbați au sărit pe mine din întuneric, mi-au tras un sac pe cap și m-au înghesuit în portbagajul unei mașini. Îmi aduc aminte că am fost împuns cu un ac și, înainte să leșin, am auzit voci comentând că eram mai greu decât Patty, dar mai ușor decât Hoffa. M-am trezit într-un dulap întunecat, unde timp de trei săptămâni am fost supus privării senzoriale totale. După aceea am fost gâdilat de experți și doi bărbați mi-au cântat country până am fost de acord să fac tot ce voiau. Nu pot depune mărturie pentru ceea ce a urmat, întrucât e foarte posibil să fie doar rezultatul spălării pe creier, dar știu că am fost dus într-o cameră unde președintele Gerald Ford mi-a strâns mâna și m-a întrebat dacă aș vrea să-l urmez prin țară și să trag în el

din când în când, având grijă să ratez. A spus că ar fi o ocazie pentru el să aibă un comportament eroic și ar fi o distragere de la problemele reale, cărora nu se simțea în stare să le facă față. Slăbit cum eram, am fost de acord. Două zile mai târziu, a avut loc incidentul de la Imperiul Cârnaților Himmelstein.

UN PAS URIAȘ PENTRU OMENIRE

Ieri la prânz, în timp ce mâneam pui în sânge – specialitatea casei la unul dintre restaurantele mele preferate din centru -, am fost obligat să-l ascult pe un cunoscut, dramaturg de profesie, apărându-și ultima creație de o serie de observații care aduceau destul de mult cu o Carte tibetană a morților. Făcând subtile conexiuni între dialogurile lui Sofocle și cele proprii, Moses Goldworm și-a înfulecat crochetele vegetale și s-a dezlănțuit, asemenea lui Carrie Nation, împotriva criticilor de teatru din New York. Eu, desigur, n-am putut face mai mult decât să-i ofer o ureche empatică și să-l asigur că formularea „un dramaturg care nu promite nimic" poate fi interpretată în mai multe feluri. Apoi, în fracțiunea de secundă dintre calm și balamuc, acest Pinero ratat s-a ridicat pe jumătate de pe scaun, incapabil să vorbească. Dând din mâini frenetic și strângându-se singur de gât, bietul de el s-a făcut albastru, o nuanță asociată invariabil cu Thomas Gainsborough.

— Dumnezeule, ce se întâmplă? a strigat cineva, în timp ce tacâmurile se împrăștiau pe jos și toate capetele se întorceau spre noi.

— Face infarct! a strigat unul dintre chelneri.

— Nu, nu, e o criză! a spus un bărbat de lângă mine.

Goldworm a continuat să se zbată, dar cu tot mai puțin stil. Apoi, pe măsură ce diverși isterici bine intenționați din încăpere propuneau, falsând neliniștiți, tot felul de remedii care se excludeau reciproc, dramaturgul a confirmat diagnosticul chelnerului, prăbușindu-se la podea ca un sac plin cu cuie. Chircit, fără speranță, Goldworm tocmai părea menit să-și ia rămas-bun de la lumea aceasta înainte de sosirea unei ambulanțe, când un străin de un metru optzeci, făcând dovada unei încrederi în sine și a unei

prezențe de spirit demne de un astronaut, s-a apropiat de centrul scenei și a rostit pe un ton dramatic:

— Lăsați totul în seama mea, oameni buni. N-avem nevoie de doctor – asta nu-i o problemă cardiacă. Prinzându-se de gât, omul ăsta a făcut semnul universal, cunoscut în toate colțurile lumii, al celui care se îneacă. Poate că simptomele sunt similare cu ale unui atac de cord, dar vă asigur că omul ăsta poate fi salvat prin manevra Heimlich.

Spunând acestea, eroul momentului l-a prins în brațe pe însoțitorul meu și l-a ridicat în poziție verticală. Fixându-și pumnul chiar sub sternul lui Goldworm, a strâns cu putere, făcând ca un gogoloi de fasole să țâșnească din traheea victimei și să ricoșeze în suportul de pălării. Goldworm și-a recăpătat suflul și i-a mulțumit salvatorului său, care apoi ne-a îndreptat atenția spre un afiș tipărit, primit de la Departamentul Sănătății și fixat pe perete. Posterul descria cu maximă fidelitate drama petrecută anterior. Fusesem, într-adevăr, martorii „semnului universal pentru înecare", exprimând chinurile celor trei etape prin care trece victima: (1) nu poate vorbi sau respira, (2) se albăstrește, (3) se prăbușește. Semnele de diagnosticare de pe afiș erau urmate de instrucțiuni clare, de măsuri care trebuie luate pentru salvarea vieții: îmbrățișarea bruscă și eliberarea căilor respiratorii, adică tocmai ceea ce văzuserăm mai devreme, procedura prin care Goldworm scăpase de formalitățile ingrate ale Lungii Despărțiri.

Câteva minute mai târziu, mergând spre casă pe Fifth Avenue, m-am întrebat dacă doctorul Heimlich, al cărui nume era atât de ferm întipărit în conștiința națională ca fiind descoperitorul minunatei manevre pe care tocmai o văzusem aplicată, avea cea mai vagă idee despre cât de aproape fuseseră alți trei oameni de știință, anonimi acum, de a i-o lua înainte, muncind luni în șir ca să descopere un leac pentru aceeași traumă culinară primejdioasă. M-am întrebat și dacă știa de existența unui jurnal ținut de unul dintre membrii

nenumiți ai trioului de pionieri – un jurnal care a ajuns în posesia mea oarecum accidental, în timpul unei licitații, din cauza asemănării de greutate și culoare cu o operă ilustrată intitulată Haremul sclavilor, pentru care am licitat o nimica toată, salariul pe opt săptămâni. Urmează câteva extrase din acel jurnal, pe care le redau numai și numai în interesul științei:

3 ianuarie. Azi mi-am cunoscut cei doi colegi și i-am găsit pe amândoi încântători, deși Wolfsheim nu e deloc așa cum mi-l imaginasem. În primul rând, e mai masiv decât în fotografie (cred că folosește una veche). Barba lui e de lungime medie, dar pare să crească la fel de irațional ca iarba sălbatică. La asta se adaugă sprâncenele groase, ca niște tufișuri, și niște ochi ca niște mărgele de mărimea unor microbi, care se mișcă suspicioși în spatele unor ochelari cu lentile din sticlă de grosimea vestelor antiglonț. Și mai sunt și ticurile nervoase. Tipul are un repertoriu de ticuri faciale și de clipiri care cer nici mai mult, nici mai puțin decât o coloană sonoră de Stravinski. Și totuși, Wolfsheim e un om de știință strălucit, a cărui operă despre înecatul în timpul mesei l-a transformat într-o legendă în lumea întreagă. A fost destul de flatat să afle că eram familiarizat cu lucrarea lui despre înecatul întâmplător și m-a încredințat că teoria mea, pe vremuri primită cu mult scepticism, anume că sughițul era înnăscut, era în prezent acceptată la MIT.

Dacă Wolfsheim e un excentric, cel de-al treilea membru al triumviratului este exact așa cum mi l-am imaginat citindu-i operele. Shulamith Arnolfini, ale cărei experimente de recombinare a ADN-ului au dus la crearea unui cobai care putea interpreta Let My People Go, este o englezoaică dusă la extrem – previzibil îmbrăcată în tweed, cu părul prins în coc, cu ochelari cu rame groase, care se odihnesc la jumătatea unui nas ca un cioc. Mai mult de-atât, are un defect de vorbire atât de pronunțat, încât a fi lângă ea când rostește

cuvinte de tipul „sechestrat” echivalează cu a te afla în centrul unui muson. Îmi plac amândoi și prevăd descoperiri minunate.

5 ianuarie. Lucrurile n-au decurs atât de lin pe cât speram, deoarece Wolfsheim și cu mine am avut o mică neînțelegere legată de procedură. Eu am sugerat să ne facem experimentele inițiale pe șoareci, lucru pe care el l-a considerat o reticență inutilă. Ideea lui era să folosim pușcăriași pe care să-i hrănim cu bucăți mari de carne la intervale de cinci secunde și să-i instruim să nu mestece înainte de-a înghiți. Numai atunci, susținea el, putem observa dimensiunile reale ale problemei. Eu am abordat chestiunea din perspectivă morală, iar Wolfsheim a devenit precaut. L-am întrebat dacă era de părere că știința era mai presus de morală și mi-a displăcut că punea semnul egal între oameni și hamsteri. N-am fost de acord nici cu afirmația lui destul de subiectivă la adresa mea – „un cretin unic”. Din fericire, Shulamith a fost de partea mea.

7 ianuarie. Astăzi a fost o zi productivă pentru Shulamith și pentru mine. Am muncit non-stop, reușind să strangulăm un șoarece. Am făcut asta forțând rozătoarea să ingereze porții enorme de brânză Gouda și apoi să izbucnească în râs. În mod evident, mâncarea a mers pe un traseu greșit și a apărut înecarea. Am prins șoarecele cu fermitate de coadă și l-am izbit ca pe un bici mic, iar bucata de brânză a ieșit. Shulamith și cu mine am făcut foarte multe însemnări pe marginea experimentului. Dacă am reușit să aplicăm procedura și la oameni, s-ar putea să avem ceva. E oricum prea devreme să ne pronunțăm.

15 februarie. Wolfsheim a dezvoltat o teorie pe care insistă s-o testeze, deși mie mi se pare simplistă. E convins că o persoană înecată cu mâncare poate fi salvată prin (cuvintele lui) „administrarea unui pahar cu apă”. La început am crezut că

glumește, dar modul în care vorbea, cu atâta convingere, cu o privire sălbatică, indica un profund atașament față de acest concept. În mod evident, era treaz de câteva zile, cochetând cu această noțiune, cu paharele de laborator umplute cu apă până la diferite niveluri și risipite peste tot. Când am răspuns cu scepticism, m-a acuzat de negativism și a început să se zbată de parcă ar fi dansat disco. Se vede de la o poștă că mă urăște.

27 februarie. Azi am avut zi liberă, așa că Shulamith și cu mine ne-am hotărât să mergem la țară cu motocicletele. De cum am ajuns în natură, întregul concept al înecării a părut foarte îndepărtat. Shulamith mi-a spus că fusese măritată cu un om de știință care făcuse pionierat în studiul izotopilor radioactivi și al cărui corp dispăruse în timp ce depunea mărturie în fața unei comisii a Senatului. Am vorbit despre preferințele și gusturile noastre, și am descoperit că eram amândoi atașați de aceeași bacterie. Am întrebat-o pe Shulamith cum s-ar simți dacă aș săruta-o. „Splendid", mi-a răspuns, oferindu-mi o mostră cum nu se poate mai umedă a defectului ei de vorbire. Ajunsesem la concluzia că era o femeie destul de frumoasă, mai ales privită printr-un ecran rezistent la razele X.

1 martie. Acum sunt convins că Wolfsheim e nebun. A testat teoria „paharului cu apă" de câteva ori și nici măcar într-un caz nu s-a dovedit eficientă. Când i-am spus să nu mai piardă timp și bani, amândouă atât de valoroase, mi-a aruncat un vas Petri în nas, iar eu am fost nevoit să-l țin la distanță cu o spirtieră. Ca de obicei, când munca devine mai grea, se acumulează frustrarea.

3 martie. Incapabili să găsim subiecți pentru experimentele noastre periculoase, ne-am văzut obligați să facem raiduri prin restaurante și cafenele, sperând să acționăm repede dacă aveam să

fim destul de norocoși și să găsim pe cineva la ananghie. La Sans Souci Deli am încercat să ridic de glezne o anume doamnă Rose Moscowitz și s-o scutur. Chiar dacă am reușit să disloc o uriașă bucată de cașă, n-a părut foarte recunoscătoare. Wolfsheim a sugerat să încercăm să lovim victimele înecării peste spate și a subliniat importanța acestui concept care-i fusese sugerat la un simpozion despre digestie, acum treizeci și doi de ani, la Zurich. Totuși, nu primise bursă ca să cerceteze această teorie, întrucât guvernul se decisese în favoarea priorităților nucleare. Cu totul întîmplător, s-a demonstrat că Wolfsheim îmi era rival în aventura cu Shulamith, căreia i-a mărturisit ieri, în laboratorul de biologie, afecțiunea pe care o nutrea pentru ea. Când a încercat s-o sărute, ea l-a lovit cu o maimuță înghețată. E un om foarte complex și foarte trist.

18 martie. La Villa lui Marcello am surprins-o azi pe o anume doamnă Guido Bertoni în timp ce se îneca cu ceea ce am identificat mai târziu ca fiind niște cannelloni sau o minge de ping-pong. După cum am prevăzut, n-a fost de nici un folos s-o lovesc peste spate. Wolfsheim, nereușind să se despartă de vechile lui teorii, a încercat să-i administreze un pahar cu apă, dar din nefericire l-a înșfăcat de pe masa unui domn foarte bine înfipt, membru marcant al comunității, așa că am fost escortați toți trei pe ușa din dos și proiectați în mod repetat în stâlpul de iluminat.

2 aprilie. Astăzi, Shulamith a dezvoltat noțiunea de clești – un fel de pensete lungi sau un forceps care să extragă mâncarea alunecată pe trahee. Fiecare cetățean ar trebui să aibă asupră-i un astfel de instrument și să fie educat în privința folosirii lui de către Crucea Roșie. Nerăbdători, am mers cu mașina la restaurantul Sarea Mării al lui Belknap, ca să scoatem o prăjitură cu crabi din esofagul doamnei Faith Blitzstein. Din nefericire, femeia care și așa gâfâia a devenit și mai agitată când m-a văzut scoțând uriașa pensetă și și-a înfipt dinții

în încheietura mea, ceea ce m-a făcut să-i scap instrumentul pe gât. Numai intervenția rapidă a soțului ei, Nathan, care a ridicat-o de păr și a scuturat-o ca pe un yoyo, a împiedicat un deznodământ fatal.

11 aprilie. Proiectul nostru se apropie de final – fără succes, îmi pare rău să recunosc. Ne-a fost tăiată finanțarea, iar comitetul de conducere al fundației a hotărât că restul banilor ar putea fi cheltuiți mult mai profitabil pe niște vibratoare. După ce-am primit veștile despre sfârșitul iminent, a trebuit să iau niște aer ca să-mi limpezesc capul și, în timp ce mă plimbam singur în noapte pe marginea râului Charles, n-am putut să nu mă gândesc la limitele științei. Poate că oamenii sunt meniți să se înece din când în când la masă. Poate că totul e parte din misterul cosmic de nepătruns. Oare suntem atât de îngâmfați încât să ne imaginăm că știința și cercetarea pot controla totul? Un om înghite o bucată prea mare de friptură și se îneacă. Ce poate fi mai simplu? De ce altă dovadă avem nevoie pentru a demonstra excelenta armonie universală? Nu vom cunoaște niciodată toate răspunsurile.

20 aprilie. Ieri după-amiază a fost ultima noastră zi, și am surprins-o pe Shulamith în depozit, unde studia o monografie despre noul vaccin antiherpes, în timp ce ronțăia un hering afumat ca să-și amăgească foamea până la cină.

M-am apropiat din spate, pe furiș, căutând s-o surprind, și am cuprins-o în brațe, experimentând acea încântare pe care numai un îndrăgostit o poate simți. Brusc, a început să tușească din cauza unei bucăți de hering care-i alunecase pe esofag. Mâinile mele erau încă în jurul ei și soarta a făcut ca ele să fie poziționate chiar sub stern. Ceva – spuneți-i instinct, spuneți-i noroc științific – m-a făcut să strâng pumnul și s-o lovesc cu putere. Într-o clipă, heringul a zburat din esofag și, o secundă mai târziu, încântătoarea femeie era ca nouă. Când i-am comunicat lui Wolfsheim, mi-a spus:

— Desigur. A mers cu heringul, dar o să funcționeze cu metalele feroase?

Nu știu ce-a vrut să spună și nici nu-mi pasă. Proiectul s-a sfârșit și, chiar dacă se poate spune că am eșuat, cineva ne va călca pe urme și în cele din urmă va avea succes construind pe temeliile muncii noastre preliminare. Mai mult, cu toții avem convingerea că va veni o zi în care copiii sau nepoții noștri vor trăi într-o lume în care nici un individ, indiferent de rasă, convingere religioasă sau culoare, nu va fi răpus de felul principal. Pentru a încheia într-o notă personală, trebuie să spun că Shulamith și cu mine ne căsătorim și, până când economia începe să-și revină, ea, Wolfsheim și cu mine ne-am decis să furnizăm un serviciu foarte necesar și să ne deschidem un salon de tatuaje de primă clasă.

CEL MAI SUPERFICIAL OM

Eram într-un restaurant cu delicatese și discutam despre oamenii superficiali pe care-i cunoaștem, când Koppelman a amintit numele lui Lenny Mendel. Koppelman susține că Mendel e incontestabil cel mai superficial om pe care l-a întâlnit și apoi a început să-mi povestească următoarea întâmplare.

De câțiva ani buni, o gașcă formată în mare parte din aceleași personaje organiza câte o partidă săptămânală de pocher. Era un joc cu mize mici, jucat pentru distracție și relaxare, într-o cameră de hotel închiriată. Bărbații pariau și trișau, mâncau, beau și vorbeau despre sexul opus, sport și afaceri. După o vreme (nimeni nu-și poate aminti exact în care săptămână) Jucătorii au început să observe că unul dintre ei, Meyer Iskowitz, nu arăta prea bine. Când au comentat asta, Iskowitz i-a contrazis numaidecât.

— Sunt bine, sunt bine, a spus el. Cine urmează?

Au mai trecut câteva luni și starea lui s-a agravat, făcându-l să arate din ce în ce mai rău. Când într-o zi n-a mai apărut la partida de pocher, s-a răspândit vestea că fusese internat în spital, bolnav de hepatită. Toată lumea începuse să bănuiască adevărul neplăcut, așa că nimeni n-a fost complet surprins când, trei săptămâni mai târziu, Sol Katz i-a telefonat lui Lenny Mendel la televiziunea unde lucra și i-a spus:

— Bietul Meyer are cancer. Noduli limfatici. E rău de tot. Deja s-a împrăștiat în tot corpul. E la Sloan-Kettering.

— Cât de groaznic, a spus Mendel, cutremurat și deprimat dintr-odată, în timp ce sorbea fără pic de forță din surogatul de cafea, la celălalt capăt al firului.

— Sol și cu mine am fost să-l vedem azi. Săracul de el n-are familie și arată îngrozitor. Și a fost mereu un tip zdravăn. Of, ce

lume. În fine, să știi că adresa e Sloan-Kettering 1275 și orele de vizită sunt între 12 și 20.

Eatz a închis, lăsându-l pe Lenny Mendel într-o stare foarte sumbră. Mendel avea 44 de ani și, din câte știa, era sănătos. Dintr-odată, a simțit nevoia să-și modereze aprecierile, ca nu cumva să-i poarte ghinion. Era numai cu șase ani mai tânăr ca Iskowitz și, chiar dacă nu erau extraordinar de apropiați, în ultimii cinci ani se distraseră de multe ori împreună la partidele săptămânale de pocher. Săracul de el, și-a zis Mendel. Poate c-ar trebui să-i trimit niște flori. I-a dat indicații lui Dorothy, una dintre secretarele de la NBC, să sune la florărie și să se ocupe de detalii. Vestea iminentei morți a lui Iskowitz a plutit greu deasupra lui Mendel în acea după-amiază, dar ceea ce-l neliniștea și mai tare era constatarea tot mai clară că era de așteptat din partea lui să-și viziteze fostul partener de pocher.

Ce sarcină neplăcută, și-a zis Mendel. Se simțea vinovat din cauza dorinței de-a evita toată situația, și totuși nu suporta gândul de a-l vedea pe Iskowitz în astfel de împrejurări. Bineînțeles, Mendel înțelesese că toți oamenii mureau, ba chiar se consola cu un citat pe care-l găsise mai demult într-o carte, care spunea că moartea nu se opunea vieții, ci era o parte naturală a ei; totuși, când se concentra asupra propriei anihilări eterne, simțea cum îl cuprindea o panică fără margini. Nu era o persoană religioasă și nici vreun erou sau vreun stoic, iar în existența lui de zi cu zi nu voia să știe de înmormântări, spitale sau saloane pentru bolnavii în stadii terminale. Dacă vedea un dric pe stradă, imaginea îl putea bântui chiar și câteva ore. Acum îi trecea pe dinaintea ochilor figura descompusă a lui Meyer Iskowitz și se vedea pe sine încercând stânjenit să facă glume sau pur și simplu să converseze. Cât de tare ura spitalele, cu plăcile lor de faianță și cu lumina de instituție. Toată șușoteala aceea și atmosfera liniștită. Și mereu era prea cald. Sufocant. Și tăvile cu mâncare, și ploștile, și bătrânii, și mișunatul în

halate albe pe coridoare, aerul greu, saturat cu germeni exotici. Și dacă toate speculațiile că de fapt cancerul ar putea fi un virus erau adevărate? E cazul să fiu în aceeași cameră cu Meyer Iskowitz? Cine știe, dacă se ia? Să fim serioși. Ce naiba știu oamenii despre boala asta groaznică? Nimic. Așa că într-o bună zi vor descoperi că una dintre miliardele de forme ale acestei boli se transmite dacă Iskowitz tușește lângă mine. Sau dacă îmi ia mâna și și-o pune pe piept. Gândul că Iskowitz ar putea să moară în fața lui îl oripila. Și-a amintit cum o cunoștință, un tip pe vremuri plin de viață, acum dus de pe lumea asta (dintr-odată era o cunoștință, nu un prieten), se zbătea să inspire o ultimă gură de aer, în timp ce se întindea după Mendel și striga „Nu-mi da drumul, nu-mi da drumul!". Isuse, și-a zis Mendel, în timp ce fruntea i se umplea de broboane de sudoare. N-o să-mi facă nici o plăcere să-l vizitez pe Meyer. Și de ce naiba ar trebui? N-am fost niciodată apropiați. Pentru Dumnezeu, îl vedeam pe omul ăsta o dată pe săptămână. Exclusiv pentru jocul de cărți. Rar schimbam mai mult de câteva cuvinte. Era o mână la pocher. În cinci ani nu ne-am văzut nici măcar o dată în afara unei camere de hotel. Acum e pe moarte și dintr-odată sunt constrâns să-i fac o vizită. Dintr-odată, suntem prieteni. De-a dreptul intimi. Pentru Dumnezeu, era mai apropiat de oricine altcineva juca acolo. Pe bune, eu îi eram cel mai puțin apropiat. Să-l viziteze ei. La urma urmei, de cât trafic are nevoie o persoană bolnavă? La dracu', e pe moarte. Vrea liniște, nu o liotă de indivizi care-i fac tot felul de urări aiurea. Și oricum, azi nu pot merge pentru că am probă la croitor. Ce cred ei că sunt, un tip cu o existență relaxată? Tocmai am fost făcut producător asociat. Am un milion de lucruri pe cap. Și nici în următoarele zile nu se pune problema, pentru că vine spectacolul de Crăciun și aici e o casă de nebuni. Așa că o să mă duc săptămâna viitoare. Care-i problema? La sfârșitul săptămânii viitoare. Cine știe? Oare o să supraviețuiască până la sfârșitul săptămânii viitoare? Dacă da, atunci o să fiu acolo, și dacă nu, care naiba e diferența? Dacă ăsta

e un prag greu, ei bine, viața întreagă e grea. Între timp, monologul din deschiderea spectacolului are nevoie de câteva corecții. Umor ca lumea. Spectacolul are nevoie de mai mult umor inspirat din evenimentele curente. Fără atâtea glume despre branduri.

Folosind un raționament după altul, Lenny Mendel a evitat să-l viziteze pe Meyer Iskowitz timp de două săptămâni și jumătate. Când obligația i-a devenit stăruitoare în minte, a început să se simtă vinovat și chiar mai rău, după ce s-a surprins sperând că va primi vestea că se terminase, că Iskowitz murise și că-și putea lua gândul de la el. E oricum un lucru sigur, și-atunci de ce să nu se întâmple imediat? De ce trebuie să fie atât de șovăitor și să sufere atât? Mă rog, știu că pare lipsit de inimă, și-a zis el, și știu că sunt slab, dar unii oameni pot face față mai bine decât alții când e vorba de a-i vizita pe cei care sunt pe moarte. E deprimant. Ca și cum n-aș avea și așa destule pe cap.

Dar vestea morții lui Meyer n-a venit. Mendel a auzit doar remarci din partea colegilor lui de pocher, care-l făceau să se simtă și mai vinovat.

— Cum, nu l-ai văzut încă? Chiar ar trebui. Are foarte puțini vizitatori și ar fi foarte recunoscător.

— Mereu te-a admirat, Lenny.

— Da, mereu i-a plăcut de Lenny.

— Știu că ești foarte ocupat cu emisiunea, dar ar trebui să-ncerci să găsești timp și să te duci să-l vezi pe Meyer. La urma urmei, cât timp i-a rămas?

— O să mă duc mâine, a spus Mendel, dar la momentul respectiv a găsit din nou o scuză.

Adevărul era că, atunci când în cele din urmă își făcuse curaj pentru o vizită de zece minute la spital, o făcuse mai mult din nevoia de-a avea o imagine despre sine cu care să poată trăi pentru tot restul vieții, nu din compasiune pentru Iskowitz. Mendel știa că, dacă Iskowitz murea, iar el ar fi fost prea speriat sau prea dezgustat

ca să-l viziteze, era foarte posibil să regrete această lașitate care ar fi fost deja irevocabilă. O să mă urăsc pentru lipsa de coloană vertebrală, și-a zis el, iar ceilalți o să vadă ceea ce sunt cu adevărat – un păduche egocentric. Pe de altă parte, dacă o să-l vizitez pe Iskowitz și o să mă comport ca un bărbat, o să fie o persoană mai bună în propriii-mi ochi și în ochii lumii. Ideea era că nu nevoia lui Iskowitz de susținere și de companie au fost resorturile din spatele vizitei.

Acum povestea ia o nouă cotitură, pentru că discutăm despre superficialitate, iar dimensiunile la care ajunge ea în cazul lui Lenny Mendel, doborând orice recorduri, abia încep să se întrezărească. Într-o seară rece de marți, la ora șapte cincizeci (ca să nu poată sta în vizită mai mult de zece minute nici dacă ar fi vrut), Mendel a primit de la gardienii spitalului acea legitimație plastifiată care-i permitea să intre în camera 1501, unde Meyer Iskowitz zăcea în pat, arătând surprinzător de bine pentru condiția în care se afla, întrucât boala avansase destul de mult.

— Cum merge, Meyer? a întrebat Mendel pe un ton scăzut, încercând să păstreze o distanță respectabilă față de pat.

— Cine e? Mendel? Tu ești, Lenny?

— Am fost ocupat. Altfel, aș fi venit mai devreme.

— Cât de amabil din partea ta că te-ai deranjat. Mă bucur să te văd.

— Cum îți merge, Meyer?

— Cum îmi merge? O să-nving chestia asta, Lenny. Crede-mă pe cuvânt. O să-nving.

— Sigur că da, Meyer, a spus Lenny Mendel cu o voce tremurândă, gâtuit de încordare. În șase luni o să trișezi din nou la cărți. Ha, ha, nu, serios, tu n-ai trișat niciodată.

Nu complica lucrurile, și-a zis Mendel, ține-o în replici scurte. Tratează-l de parcă n-ar fi pe moarte, și-a impus el, amintindu-și sfaturile pe care le citise. În camera mică și neaerisită, Mendel își

imagina cum inhala nori întregi de germeni cancerigeni care emanau din Iskowitz și se înmulțeau în aerul cald.

— Ți-am adus un Post, a spus Lenny, lăsându-i-l pe masă.

— Stai jos, stai jos, unde fugi? Abia ai venit, a spus Meyer cu căldură.

— Nu fug nicăieri. Doar că instrucțiunile de vizitare ne sfătuiesc să nu stăm prea mult, pentru confortul pacienților.

— Ia zi, ce mai e nou? a întrebat Meyer.

Condamnat la conversație până la ora opt, Mendel și-a tras un scaun (nu prea aproape) și a încercat să discute despre cărți, sport, titluri, finanțe, mereu conștient într-un mod ciudat de oribilul fapt că, în ciuda valului de optimism al lui Iskowitz, acesta nu avea să plece viu din spital. Mendel transpira și simțea că amețește. Presiunea, veselia forțată, senzația generalizată de boală, conștiința propriei mortalități i-au făcut gâtul să înțepenească și gura să i se usuce. Voia să iasă. Era deja opt și cinci și nu-i ceruse nimeni să plece. Regulile de vizitare nu erau chiar atât de stricte. Se foia pe scaun, în timp ce Iskowitz vorbea domol despre vremurile de demult și, după alte cinci minute deprimante, Mendel a crezut că avea să leșine. Apoi, exact în momentul în care i se părea că nu putea îndura mai mult, s-a produs un eveniment spectaculos. Domnișoara Hill – asistenta de douăzeci și patru de ani, blondă cu ochi albaștri, cu părul ei lung și cu un chip extraordinar de frumos – a intrat în salon și, fixându-l pe Lenny Mendel cu o privire caldă și cu un zâmbet care i-a mers la inimă, a spus: „Orele de vizitare s-au terminat. O să trebuiască să vă luați rămas-bun.” Atunci Lenny Mendel, care nu mai văzuse în viața lui o creatură atât de splendidă, s-a îndrăgostit. A fost nespus de simplu. A căscat gura, arătând ca unul care în sfârșit pusese ochii pe femeia visurilor lui. L-a durut inima, la propriu, din cauza unei dorințe atât de copleșitoare și de profunde. Dumnezeule, și-a zis el, e ca în filme. Și nu încăpea îndoială că domnișoara Hill era absolut adorabilă. Sexy și cu formele bine

definite sub uniformă, avea ochi mari și buze pline, senzuale. Avea pomeții bine reliefați și sânii perfect conturați. Vocea-i era dulce și fermecătoare și, în timp ce netezea cearșafurile, îl tachina cu simpatie pe Meyer Iskowitz, arătând în același timp căldură și preocupare pentru bolnav. În cele din urmă, a luat tava și a plecat, oprindu-se doar ca să-i facă o dată cu ochiul lui Lenny Mendel și să șoptească:

— Ar trebui să plecați. Are nevoie de odihnă.

— Asta e asistenta ta obișnuită? l-a întrebat Mendel pe Iskowitz după plecarea ei.

— Domnișoara Hill? E nouă. Foarte veselă. Îmi place de ea. Nu-i acră, ca altele. Foarte prietenoasă. Și are și simțul umorului. Păi, cred c-ar trebui să pleci. Mi-a făcut mare plăcere să te văd, Lenny.

— Da, sigur. Și mie, Meyer.

Mendel s-a ridicat în viteză și a înaintat pe coridor, sperând să dea peste domnișoara Hill înainte să ajungă la lifturi. Dar fata nu era de găsit și, când Mendel a ieșit în stradă, în aerul rece de noapte, era deja convins că trebuia s-o revadă. Dumnezeule, și-a zis el, în timp ce taxiul îl ducea prin Central Park, cunosc actrițe, cunosc fotomodele și uite cum o tânără asistentă e mai reușită decât toate la un loc. De ce n-am vorbit cu ea? Ar fi trebuit să fac conversație. Oare o fi căsătorită? Probabil că nu – dacă e domnișoara Hill. Ar fi trebuit să-l întreb pe Meyer despre ea. Desigur, dacă e nouă… A făcut o listă de „ar fi trebuit să", imaginându-și că-și ratase marea șansă, dar apoi s-a consolat cu ideea că măcar știa unde lucra și putea să dea iar de ea după ce-și revenea. S-a gândit și că poate avea să-și dea seama că nu era inteligentă sau că era banală, ca multe femei frumoase pe care le cunoscuse în show business. Bineînțeles, era asistentă, deci era posibil să aibă preocupări mai profunde, mai umane, mai puțin egoiste. Sau poate că, dacă o s-o cunosc mai bine, o să aflu că e un furnizor de ploști lipsit de imaginație, și-a zis el. Nu, viața nu putea fi atât de crudă. A cântărit o vreme posibilitatea de-a o aștepta în fața spitalului, dar a presupus că aveau să se schimbe turele și că era

posibil să n-o prindă. Ba chiar ar fi putut s-o sperie dacă ar fi acostat-o.

S-a întors a doua zi să-l viziteze pe Iskowitz, aducându-i o carte cu titlul Marile povești ale sportului, ceea ce făcea ca vizita să dea mai puțin de bănuit. Iskowitz a fost surprins și încântat să-l revadă, dar domnișoara Hill n-a fost de serviciu în acea seară. În schimb, o matahală de femeie, domnișoara Caramanulis, a dat buzna în încăpere și a ieșit în aceeași viteză. Lui Mendel i-a fost greu să-și ascundă dezamăgirea și a încercat să pară interesat de ceea ce avea de spus Iskowitz, însă fără prea mare succes. Iskowitz, fiind ușor sedat, n-a remarcat nerăbdarea cu care se pregătea să plece Mendel.

Mendel s-a întors și în ziua următoare și-a găsit subiectul fanteziilor învârtindu-se pe lângă Iskowitz. A încercat să îngaime o conversație și, când era pe punctul de-a pleca, a reușit s-o prindă pe coridor. Trăgând cu urechea la conversația ei cu o altă asistentă, i s-a părut c-o aude spunând ceva despre un prieten și despre cum aveau să se ducă la un musical a doua zi. Încercând să pară degajat, a așteptat liftul și a ascultat cu atenție, ca să afle cât de serioasă era relația, dar n-a putut deslușI detaliile. I s-a părut că aude că era logodită și, chiar dacă nu avea inel pe deget, a prins ceva despre „logodnicul meu”. S-a simțit descurajat și și-a imaginat-o ca adorata parteneră a unui tânăr doctor, poate un chirurg strălucit, cu care avea multe interese profesionale comune. Ultima lui impresie, când ușile liftului s-au închis, a fost că domnișoara Hill înainta pe coridor pălăvrăgind plină de energie cu cealaltă asistentă, unduindu-și seducător coapsele, în timp ce râsul ei melodios spărgea liniștea tristă din saloane. Trebuie să fie a mea, și-a zis Mendel, măcinat de dorință și de pasiune, și n-am voie să dau greș, cum am făcut de-atâtea ori în trecut. Trebuie să procedez cu tact. Nu prea repede, cum fac de obicei. Să nu mă precipit. Trebuie să aflu mai multe despre ea. Oare e într-adevăr atât de minunată pe cât îmi imaginez? Și dacă da, cât de implicată e în relația cu celălalt? Iar dacă el n-ar exista, atunci

aș avea o șansă? Nu văd de ce, dacă ar fi liberă și i-aș face curte, n-aș putea s-o câștig. Ba chiar s-o câștig de la acest bărbat. Dar am nevoie de timp. Timp să aflu mai multe despre ea. Apoi timp să lucrez la relație. Să vorbim, să râdem, să aduc cadouri inspirate și amuzante. Mendel își freca palmele ca un prinț din familia de Medici și saliva. Planul e s-o văd și pe ea când îl vizitez pe Iskowitz și, încet, fără presiune, să încheg niște legături cu ea. Trebuie s-o iau pe ocolite. Abordarea dură și directă m-a condus la eșec de multe ori în trecut. Trebuie să fiu rezervat.

Acestea fiind stabilite, Mendel a început să-l viziteze pe Iskowitz zilnic. Bolnavului nu-i venea să creadă ce noroc dăduse peste el, cu un prieten atât de devotat. Mendel îi aducea mereu un cadou substanțial și bine gândit. Unul care să-l ajute să crească în ochii domnișoarei Hill. Flori frumoase, o biografie a lui Tolstoi (o auzise spunând cât de mult îi plăcea Anna Karenina), poezii de Wordsworth, caviar. Iskowitz era șocat de aceste alegeri. Detesta caviarul și nu auzise în viața lui de Wordsworth. Mendel a fost foarte aproape de a-i aduce lui Iskowitz o pereche de cercei antici – văzuse unii pe care domnișoara Hill i-ar fi adorat.

Pretendentul amorezat căuta fiecare ocazie de-a sta de vorbă cu asistenta lui Iskowitz. Da, era logodită, a aflat el, dar existau și alte motive de îngrijorare. Logodnicul ei era avocat, însă ea visa să se mărite cu cineva mai apropiat de lumea artelor. Cu toate astea, Norman, alesul ei, era înalt, brunet și superb, o descriere care l-a descurajat pe Mendel, mai puțin dotat. În urechea unui Iskowitz tot mai slăbit, Mendel avea grijă să-și trâmbițeze succesele și opiniile, suficient de tare cât să fie auzit de domnișoara Hill. Simțea că erau șanse s-o impresioneze, dar, de fiecare dată când poziția lui părea să se consolideze, intrau în discuție planurile de viitor cu Norman. Cât de norocos trebuie să fie Norman ăsta, și-a zis Mendel. Își petrece timpul cu ea, râd împreună, fac planuri, își lipește buzele de ale ei, îi scoate uniforma de asistentă – poate nu cercetează chiar fiecare

cusătură. O, Doamne! a oftat Mendel, ridicându-și privirea spre cer și dând din cap în semn de frustrare.

— Nici nu știți cât de mult înseamnă aceste vizite pentru domnul Iskowitz, i-a spus într-o zi asistenta lui Mendel, căruia îi crescuse tensiunea instantaneu la vederea zâmbetului ei strălucitor și a ochilor ei mari. N-are pe nimeni și majoritatea prietenilor lui au foarte puțin timp. Teoria mea e că majoritatea oamenilor sunt lipsiți de curajul și compasiunea necesare pentru a petrece mult timp cu o persoană aflată în fază terminală. Preferă să și-l șteargă din memorie pe bolnavul aflat pe moarte și să nu se gândească la asta. Și de aceea cred că aveți un comportament – ei, bine – magnific.

Se dusese vorba despre mila pe care i-o arăta Mendel lui Iskowitz, iar colegii de pocher îl apreciau foarte mult pentru asta.

— E minunat ce faci, i-a spus Phil Birnbaum într-o seară, la cărți. Meyer mi-a spus că nimeni nu-l vizitează cu atâta regularitate și crede că te îmbraci special pentru vizite.

În acel moment, mintea lui Mendel era fixată undeva pe coapsele domnișoarei Hill, pe care nu și le putea scoate din minte.

— Ia zi, cum e? E curajos? a întrebat Sol Katz.

— Cine să fie curajos? a întrebat Mendel, visând cu ochii deschiși.

— Cum cine? Despre cine vorbim? Săracul Meyer.

— A, da. Curajos. Sigur, a răspuns Mendel, fără să-și dea seama că avea un ful.

Săptămânile au trecut și Iskowitz se șubrezea cu fiecare zi. Odată, slăbit cum era, a privit spre Mendel, care stătea aplecat deasupra lui, și a murmurat:

— Lenny, te iubesc. Serios.

Mendel a luat mâna întinsă a lui Meyer și a spus:

— Mulțumesc, Meyer. Auzi, domnișoara Hill a fost pe-aici azi? Ha? Poți să vorbești un pic mai tare? Mi-e greu să te înțeleg.

Iskowitz a dat din cap încet.

— Aha, a continuat Mendel, și despre ce ați vorbit? Ați pomenit și numele meu?

Mendel, bineînțeles, nu îndrăznise să facă nici o mișcare cu domnișoara Hill, pentru că se afla într-o poziție ciudată, și n-ar fi vrut nici măcar să-i dea de bănuit că apărea atât de des la spital cu alt scop decât acela de a-l vedea pe Meyer Iskowitz.

Uneori, apropierea de moarte îl făcea pe pacient să filozofeze și să spună:

— Suntem aici, nu știm de ce. Se termină înainte să aflăm ce ne-a lovit. Toată șmecheria e să ne bucurăm de fiecare clipă. A trăi înseamnă a fi fericit. Și totuși, cred că Dumnezeu există, iar când mă uit înjur și văd lumina intrând pe fereastră sau stelele răsărind noaptea, știu că El are un plan final și că totul o să fie bine.

— Sigur, sigur, îi răspundea Mendel. Dar domnișoara Hill? E tot cu Norman? Ai aflat ce te-am rugat? Dac-o vezi mâine, când vin să-ți facă testele alea, încearcă să afli.

Într-o zi ploioasă de aprilie, Iskowitz a murit. Înainte să-și dea ultima suflare, i-a mai spus lui Mendel că-l iubește și că grija pe care i-o arătase în aceste luni fusese cea mai profundă experiență de care avusese parte cu o ființă umană. Două săptămâni mai târziu, domnișoara Hill și Norman s-au despărțit, iar Mendel a început să iasă cu ea. Au avut o relație care a durat un an, apoi fiecare dintre ei și-a văzut de drum.

— Ce mai poveste, a spus Moscowitz, după ce Koppelman a terminat de istorisit despre superficialitatea lui Lenny Mendel. Ne demonstrează că unii oameni chiar nu-s buni de nimic.

— Eu nu asta am înțeles, a intervenit Jake Fishbein. Chiar deloc. Povestea ne arată cum dragostea pentru o femeie a ajutat un bărbat să-și depășească teama de moarte, fie numai și pentru o vreme.

— Ce tot vorbești? s-a băgat Abe Trochman. Ideea poveștii e că un bărbat pe moarte ajunge să beneficieze de pe urma adorației bruște pe care-o trezește o femeie în prietenul lui.

— Dar nu erau prieteni, a comentat Lupowitz. Mendel s-a dus acolo din obligație și s-a întors din interes.

— Care-i diferența? a spus Trochman. Iskowitz a simțit o apropiere. A murit consolat. Și asta fiindcă Mendel tânjea după asistentă – ce dacă?

— Tânjea? Cine-a zis asta? Mendel, în ciuda superficialității lui, e foarte posibil să fi simțit dragostea pentru prima dată în viață.

— Și care-i diferența? a întrebat Bursky. Cui îi pasă care-i morala poveștii? Asta dacă există vreuna. A fost o anecdotă care ne-a amuzat. Să comandăm.

FABRIZIO: CRITICĂ ȘI REACȚII

Un schimb de impresii într-unui dintre cele mai provocatoare ziare, în care Fabian Plotnick, cel mai de seamă critic culinar al nostru, face o recenzie a restaurantului Fabrizio Villa Nova de pe Second Avenue și, ca de obicei, stârnește reacții profunde.

Pastele ca expresie a făinoaselor italienești neorealiste sunt foarte bine înțelese de Mărio Spinelli, bucătarul de la Fabrizio. Spinelli își plămădește pastele în tihnă. Lasă tensiunea să crească, pe când clienții așteaptă salivând. Rețeta lui de fettuccine, adeseori încâlcite și neastâmpărate într-un mod aproape răutăcios, îi datorează multe lui Barzino, pentru care fettuccinele reprezintă un instrument de schimbare socială, lucru cunoscut, de altfel, de toată lumea. Diferența e că la Barzino clientului i se dă de înțeles că va primi fettuccine albe, ceea ce se și întâmplă. La Fabrizio, primește fettuccine verzi. De ce? Totul pare nejustificat. În calitate de clienți, nu suntem pregătiți pentru schimbare. Așadar, pastele verzi nu ne amuză. E deconcertant, și nu în felul în care și-ar fi dorit, poate, bucătarul. Linguinele, pe de altă parte, sunt delicioase și deloc didactice. E adevărat că au un caracter marxist generalizat, dar acest lucru este ascuns de sos. Spinelli a fost, ani la rând, un comunist convins și a avut mare succes în a-și exprima convingerile marxiste prin includerea lor în tortellini.

Mi-am început masa cu niște antipasti, care la început au părut lipsite de vreun scop anume, dar, cu cât mă concentram mai tare pe anșoa, cu atât sensul devenea mai clar. Oare Spinelli încerca să ne transmită că viața era reprezentată de antipasti, măslinele negre fiind o aluzie insuportabilă a morții? Dar dacă era așa, unde era țelina? Omisiunea era deliberată? La Jacobelli, antipasti constau exclusiv în țelină. Dar Jacobelli e un extremist. Vrea să ne atragă atenția asupra absurdului vieții. Cine poate uita rețeta lui de scampi: patru creveți

scăldați în usturoi, aranjați în așa fel încât să spună mai multe despre implicarea noastră în Războiul din Vietnam decât nenumăratele cărți scrise pe această temă? La vremea ei, rețeta a fost considerată scandaloasă! Acum pare blândă pe lângă piccata fină a lui Gino Finochi (de la restaurantul Vesuvio), o uimitoare bucată de vită de un metru optzeci, cu o bucată de șifon negru atașată. (Finochi a lucrat întotdeauna mai bine cu vita decât cu peștele sau cu puiul și omiterea lui din reportajul făcut de Robert Rauschenberg pentru Times a fost o neglijență șocantă.) Spinelli, spre deosebire de acești bucătari avangardiști, merge rareori până la capăt. El ezită, așa cum se întâmplă când pregătește spumoni, pe care-i primești, invariabil, topiți. Stilul lui Spinelli a avut mereu ceva nesigur – mai ales în cazul spaghetelor vongole. (înainte să meargă la ședințele de psihanaliză, scoicile îl terorizau pe Spinelli. Nu suporta să le deschidă, iar când era nevoit să privească în interiorul lor, leșina. Încercările timpurii de a găti vongole l-au pus în situația de-a lucra cu „înlocuitori de scoici". A folosit alune, măsline și, în cele din urmă, înainte de căderea nervoasă, mici gume de șters.)

O notă încântătoare este dată la Fabrizio de parmigiana cu pui dezosat a lui Spinelli. Titlul este ironic, pentru că el adaugă puiului oase suplimentare, parcă pentru a spune că viața nu trebuie ingerată prea repede sau fără precauții. Îndepărtarea constantă a oaselor din gură și depozitarea lor pe farfurie dau mesei o sonoritate stranie, care amintește instantaneu de Webern, care pare să compună inspirat de bucătăria lui Spinelli. Scriind despre Stravinski, Robert Craft face o remarcă interesantă despre influența lui Schonberg asupra salatelor lui Spinelli și a lui Spinelli asupra Concertului pentru orchestra de coarde al lui Stravinski. În realitate, minestrone este un exemplu perfect de atonalitate. În fața unui talmeș-balmeș de bucățele de mâncare care plutesc prin ea, clientul este forțat să plescăie în timp ce soarbe supa. Aceste tonalități sunt aranjate după un tipar care se repetă în serii. În prima seară la Fabrizio, doi dintre

clienți, un tânăr și un bărbat gras, își consumau supa simultan, iar entuziasmul a fost atât de mare, încât au fost ovaționați în picioare. La desert am ales tortoni și mi-am amintit de remarcabila declarație a lui Leibniz: „Monadele nu au ferestre." Cât de oportun! Prețurile la Fabrizio sunt, după cum mi-a spus Hannah Arendt odată, „rezonabile, fără a fi istoric inevitabile". Sunt de acord.

Redacției:

Aprecierile lui Fabian Plotnick despre restaurantul Villa Nova Fabrizio sunt remarcabile și pline de perspicacitate. Singurul lucru care lipsește din merituoasa analiză este faptul că, deși restaurantul lui Fabrizio este o afacere de familie, el nu se conformează structurii nucleare a familiei italiene, ci, în mod ciudat, se bazează pe modelul familiilor minerilor galezi din perioada anterioară Revoluției Industriale. Relațiile lui Fabrizio cu soția și cu fiii săi au la bază principii capitaliste și sunt centrate pe valorile de grup. Obiceiurile sexuale ale angajaților sunt tipic victoriene – mai ales în cazul fetei de la casă. Condițiile de lucru reflectă, de asemenea, problemele din fabricile englezești, iar chelnerii sunt obligați să lucreze între opt și zece ore pe zi cu șervete care nu îndeplinesc toate standardele de siguranță.

Dove Rapkin

Redacției:

În recenzia făcută restaurantului Fabrizio Villa Nova, Fabian Plotnick numește prețurile „rezonabile". Dar oare ar spune același lucru despre cele Patru cvartete ale lui Eliot? Revenirea lui Eliot la un stadiu primidv al doctrinei Logosului reflectă rațiunea imanentă din lume, dar $7,50 pentru un tetrazzini cu pui! N-are nici un sens, nici măcar în context catolic. Mă refer aici la articolul domnului Plotnick din Encounter (2/58) intitulat „Eliot, reîncarnarea și zuppa de scoici".

Elino Shmeederer

Redacției:

Ceea ce domnul Plotnick uită să ia în considerare când discută despre fettuccine este, desigur, mărimea porției sau, ca să fiu mai direct, cantitatea de tăiței. În mod evident, sunt tot atâția tăiței pari câți tăiței pari și impari la un loc. (Evident, un paradox.) Logica lingvistică se pierde, iar în consecință domnul Plotnick nu poate folosi cuvântul fettuccine cu acuratețe. Fettuccinele se transformă într-un simbol; cu alte cuvinte, se dă fettuccine = x. Atunci a = x/b (unde b este o constantă egală cu jumătatea oricărui antreu). Conform acestei logici, ar trebui să spunem: fettuccinele sunt linguine! Cât de ridicol! în mod evident, propoziția nu poate fi exprimată sub forma „Fettuccinele au fost delicioase", ci „Fettuccinele și linguinele nu sunt rigatoni". După cum a declarat Godel în repetate rânduri, „Totul trebuie tradus în calcule logice înainte de-a fi mâncat".

Prof. Word Babcocke Massachusetts Institute of Technology

Redacției:

Am citit cu mare interes cronica făcută de domnul Fabian Plotnick restaurantului Fabrizio Villa Nova și o consider un nou exemplu șocant de revizionism istoric contemporan. Cât de repede uităm că, în perioada cea mai groaznică a represiunii staliniste, la Fabrizio nu numai că era deschis, dar camera din spate a fost extinsă, pentru a se face mai mult loc. Acolo nu vorbea nimeni despre epurarea politică sovietică. De fapt, când Comitetul pentru Eliberarea Disidenților Sovietici a adresat restaurantului o petiție prin care cerea ca în meniu să nu mai figureze gnocchi până la eliberarea lui Gregor Tomhinski, cunoscutul bucătar troțkist, răspunsul a fost negativ. Până la acea vreme, Tomhinski compilase zece mii de pagini de rețete, toate confiscate de NKVD.

„Complice la arsurile stomacale ale unui minor” – acesta a fost pretextul jalnic de care s-a folosit tribunalul sovietic pentru a-l condamna pe Tomhinski la muncă forțată. Unde erau atunci așa-numiții intelectuali de la Fabrizio? Fata de la garderobă, Tina, n-a încercat în nici un fel să protesteze când garderobierele din întreaga Uniune Sovietică au fost luate din casele lor și forțate să pună pe umerașe hainele criminalilor regimului stalinist. Aș adăuga și faptul că mai mulți fizicieni sovietici au fost acuzați de-a fi mâncat prea mult și închiși, iar multe restaurante și-au ferecat ușile, dar Fabrizio a continuat să funcționeze ca până atunci, ba chiar a instituit politica oferirii de bomboane mentolate după cină! Eu însumi am mâncat la Fabrizio în anii treizeci și am remarcat că era o ascunzătoare de lupi staliniști în blană de oaie, care încercau să le servească blinciki naivilor care, fără să bănuiască nimic, comandau paste. E absurd să spunem că majoritatea clienților nu știau ce se petrecea în bucătărie. Când cineva comanda scungillișsi primea o porție de blintz, era foarte clar ce se întâmpla. Adevărul era că intelectualii preferau să nu vadă diferența. Am luat cina odată cu profesorul Gideon Cheops, căruia i s-a servit un meniu rusesc complet, cu borș, pui Kiev și halva, după care profesorul mi-a spus: „Nu-i așa că spaghetele astea sunt minunate?”

Prof. Quincy Mondragon Universitatea New York

Fabian Plotnick răspunde:

Domnul Shmeederer dovedește că nu știe nimic nici despre restaurante, nici despre cele Patru cvartete. Eliot însuși considera că prețul de $7,50 pentru tetrazzini cu pui (citez dintr-un interviu apărut în Partisan Review) se înscria „în limitele normalului”. Într-adevăr, în The Dry Salvages Eliot îi impută această noțiune lui Krishna, deși nu tocmai cu aceste cuvinte.

Îi sunt recunoscător lui Dove Rapkin pentru comentariile despre familia nucleară, precum și profesorului Babcocke pentru profunda

analiză lingvistică, deși pun sub semnul întrebării ecuația și sugerez, în loc, următorul model:

(a) unele paste sunt linguine

(b) nu toate linguinele sunt spaghete

(c) spaghetele nu sunt paste – în consecință, toate spaghetele sunt linguine.

Wittgentstein a folosit modelul de mai sus pentru a demonstra existența lui Dumnezeu, iar mai târziu Bertrand Russell l-a folosit pentru a demonstra nu numai că Dumnezeu exista, dar și că îl considera pe Wittgenstein prea scund.

În sfârșit, profesorul Mondragon. E adevărat că Spinelli a lucrat în bucătăria de la Fabrizio în anii '30 – poate mai mult decât ar fi trebuit. Totuși, trebuie să-i acordăm credit pentru că, atunci când abominabilul Comitet pentru Activități Neamericane l-a forțat să schimbe denumirile în meniu, înlocuind „Prosciutto cu pepene" cu formula mai puțin sensibilă politic „Prosciutto cu smochine", a mers cu acest caz până la Curtea Supremă și a obținut de-acum faimosul ordin judecătoresc: „Aperitivele au dreptul la protecție totală conform Primului Amendament."

REVANȘA

Faptul că atracției mele fatale Connie Chasen i-a răspuns cu aceeași monedă este un miracol încă neegalat în istoria zonei Central Park West. Înaltă, blondă, cu pomeții accentuați, actriță, bursieră, fermecătoare, alienată irevocabil, cu o istețime ascuțită și ostilă, egalată în atractivitate doar de erotismul lasciv și umed pe care-l emana fiecare dintre curbele ei. Era, pentru fiecare dintre tinerii aflați la petrecere, un desideratum fără pereche. Că ea m-a ales pe mine, Harold Cohen, sfrijit, cu nasul lung, de douăzeci și patru de ani, dramaturg în devenire și văicăreț, a fost un *non sequitur* cu aceleași șanse ca nașterea de octupleți. E adevărat, sunt un tip glumeț fără să fac vreun efort pentru asta și pot să port conversații lungi pe multe subiecte, dar am fost luat prin surprindere când această apariție superb proporționată mi-a remarcat cu atâta precizie insuficientele-mi daruri, atât de repede și de complet.

— Ești adorabil, mi-a spus ea după o oră de schimburi energetice, timp în care am stat sprijiniți de un raft cu cărți, înghițind vin de Valpolicella și aperitive. Sper c-o să mă suni.

— Să te sun? Aș vrea să plec cu tine-acasă chiar acum.

— Minunat, mi-a răspuns ea cu un zâmbet cochet. Adevărul e că nu credeam c-o să te impresionez.

Am încercat să afișez un aer degajat, în timp ce sângele îmi gonea prin vine spre destinații previzibile. Am roșit – un obicei vechi.

— Cred că ești senzațională, i-am spus, ceea ce a făcut-o să radieze și mai mult.

În realitate, eram destul de nepregătit pentru o astfel de acceptare fără rezerve. Mă țineam țanțoș, prinsesem curaj de la struguri și încercam să pregătesc terenul pentru ca, în cazul în care chiar aveam să sugerez dormitorul, să spunem după încă o întâlnire, să nu fie complet luată prin surprindere și să spulber în mod tragic orice

legătură platonică înfiripată mai devreme. Și totuși, așa precaut cum eram, chinuit de vină și victimă a îngrijorărilor, noaptea aceasta era noaptea mea. Connie Chasen și cu mine ne simpatizam și asta nu se putea nega, așa că o oră mai târziu devastam acrobatic pânzele subțiri de bumbac, executând cu deplin angajament emoțional absurda coregrafie a pasiunii umane. Pentru mine a fost cea mai satisfăcătoare și mai erotică noapte de sex din câte am trăit vreodată și, în timp ce-o țineam în brațe pe Connie, relaxat și împlinit, mă gândeam prin ce mijloace avea să-și ia destinul inevitabila revanșă. Aveam să orbesc în curând? Să ajung paraplegic? Ce comisioane exorbitante aveau să-i fie percepute lui Harold Cohen, astfel încât cosmosul să-și mențină armoniile echilibrate? Toate acestea urmau, oricum, mai târziu.

Următoarele patru săptămâni n-au spart balonul de săpun. Connie și cu mine ne-am explorat reciproc și ne-am delectat cu fiecare descoperire. Era rapidă, incitantă și receptivă; avea o imaginație fertilă, era erudită și dispunea de informații din cele mai diverse domenii. Putea să discute despre Novalis și să citeze din Rig-Veda. Știa pe de rost versurile tuturor cântecelor de Cole Porter. În pat era lipsită de inhibiții și deschisă experimentelor – un adevărat copil al viitorului. Trebuia să fii cârcotaș ca să-i găsești vreun defect. E drept că era, poate, cam prea temperamentală. Invariabil, își schimba comanda la restaurant și făcea asta mult mai târziu decât ar fi fost decent s-o facă. Și invariabil se enerva când îi atrăgeam atenția și-i spuneam că nu era corect față de ospătar și de bucătar. De asemenea, își schimba dieta o dată la două zile, dedicându-se trup și suflet uneia pe care o abandona apoi în favoarea altei teorii la modă despre pierderea în greutate. Nu c-ar fi fost măcar un pic supraponderală. Dimpotrivă. Silueta ei ar fi stârnit invidia oricărui model din Vogue și totuși, un complex de inferioritate care-l egala pe cel al lui Franz Kafka o făcea să aibă accese de autocritică. O puteai auzi spunând că era o non-entitate bondoacă, lipsită de orice

înclinații actoricești și neîndreptățită să aibă pretenții la Cehov. Încurajările mele erau relativ reconfortante și le turuiam fără încetare, deși simțeam că, dacă nu reieșea din privirile mele obsedate cât era de dezirabilă, atunci nici o înșiruire de cuvinte nu avea să fie convingătoare.

În a șasea săptămână a unei aventuri minunate, într-o bună zi nesiguranța lui Connie a înflorit. Părinții ei ne invitaseră la un grătar în Connecticut, iar eu aveam să-i cunosc, în sfârșit.

— Tata e minunat, mi-a spus ea cu adorație în glas, și arată foarte bine. Iar mama e frumoasă. Ai tăi cum sunt?

— N-aș spune frumoși, am mărturisit.

De fapt, aveam o percepție destul de nebuloasă în privința înfățișării familiei mele, iar rudele din partea mamei îmi păreau că seamănă mai degrabă cu ceva ce se cultivă de obicei într-un vas Petri. Eram foarte dur cu familia mea și ne tachinam tot timpul, ba chiar ne certam; cu toate astea, eram apropiați. E adevărat că de-a lungul vieții nu auzisem nici un compliment din gurile lor – de fapt, cred că în familia mea nu se mai spusese așa ceva de când Dumnezeu făcuse legământul cu Avraam.

— Ai mei nu se ceartă niciodată, mi-a spus ea. Mai beau, dar sunt foarte politicoși. Și Danny e simpatic. (Fratele ei.) Adică e ciudat, dar e un dulce. Compune muzică.

— Abia aștept să-i cunosc.

— Sper să nu te-ndrăgostești de sora mea mai mică, Lindsay.

— Vezi să nu.

— E cu doi ani mai mică decât mine, foarte deșteaptă și sexy. Toată lumea e înnebunită după ea.

— Sună impresionant, am spus.

Connie m-a mângâiat pe față.

— Sper să nu-ți placă mai mult decât de mine, mi-a spus ea pe un ton pe jumătate serios, formulându-și astfel teama cu grație.

— Nu mi-aș face probleme, am liniștit-o eu.

— Nu? Precis?

— E vreo competiție între voi?

— Nu. Ne iubim. Dar ea are un chip angelic și un corp sexy, cu rotunjimi. O moștenește pe mama. Are un IQ foarte ridicat și-un simț al umorului excepțional.

— Ești frumoasă, i-am spus și am sărutat-o.

Dar trebuie să recunosc că, tot restul zilei, nu mi-am putut scoate din cap fanteziile cu Lindsay Chasen. Doamne Dumnezeule, mi-am zis, dacă e un fel de Wunderkind ? Dacă e, într-adevăr, atât de irezistibilă cum o descrie Connie? Nu e posibil să mi se-aprindă călcâiele? Așa plin de slăbiciuni cum sunt, nu e posibil ca dulcele parfum al corpului și râsetul cristalin al unei fete de familie bună din Connecticut, care mai și poartă numele de Lindsay, să sucească acest cap dinspre Connie spre un drac împielițat ceva mai tânăr? La urma urmei, o știam pe Connie numai de șase săptămâni și, chiar dacă mă simțisem excelent în compania ei, nu eram încă îndrăgostit nebunește de ea. Totuși, Lindsay trebuia să fie al naibii de spectaculoasă ca să provoace vreun freamăt în furtuna de chicoteli și pofte care făcuseră din ultima lună și jumătate o petrecere memorabilă.

În seara aceea am făcut dragoste cu Connie, dar, după ce am adormit, cea care mi-a bântuit somnul a fost Lindsay.

Mica și dulcea Lindsay, adorabila studentă Phi Beta Kappa, cu chip de vedetă de cinema și șarm de prințesă. M-am foit, m-am perpelit și m-am trezit în mijlocul nopții cu o senzație stranie de exaltare și cu o presimțire rea.

Dimineața, fanteziile mele s-au potolit și, după micul dejun, am pornit cu Connie spre Connecticut, ducând vin și flori. Am condus pe drumuri de țară tomnatice, ascultând Vivaldi la radio și comentând rubrica despre artă și timp liber. Apoi, cu câteva momente înainte să intrăm pe poarta moșiei Chasen, m-am întrebat

încă o dată dacă era posibil să fiu stupefiat de acea copilă formidabilă.

— O să fie și prietenul lui Lindsay aici? am întrebat, gâtuit de vinovăție.

— S-au despărțit, mi-a explicat Connie. Lindsay îi schimbă-n fiecare lună. Frânge inimi după inimi.

Hm, mi-am zis, pe deasupra, tânăra e disponibilă. Oare era posibil să fie chiar mai incitantă decât Connie? Mi-era greu să cred una ca asta, și totuși, am încercat să mă pregătesc pentru orice eventualitate. Oricare în afară de aceea care a apărut în acea după-amiază de duminică senină și înviorătoare.

Connie și cu mine ne-am alăturat familiei lângă grătar, unde cheful era în toi și băutura curgea. I-am cunoscut rând pe rând, adunați cum erau în grupuri în pas cu moda și atrăgătoare, și chiar dacă surioara Lindsay era într-adevăr așa cum o descrisese Connie – frumoasă, cochetă, simpatică -, nu i-o preferam lui Connie. Dintre cele două, eram în continuare mult mai atras de sora mai mare decât de absolventa de Vassar, cea de doar douăzeci și unu de ani. Nu, cea din cauza căreia mi-am pierdut capul în acea zi a fost nimeni alta decât superba mamă a lui Connie, Emily.

Emily Chasen, de cincizeci și cinci de ani, cu forme pline, bronzată, cu un chip răvășitor, cu părul cărunt pieptănat peste cap și cu niște rotunjimi suculente, care descriau arcuri perfecte, ca o statuie de Brâncuși. Emily cea sexy, al cărei zâmbet imens și alb și al cărei râs sonor se combinau într-o căldură irezistibilă și seducătoare.

Ce protoplasmă în familia asta, mi-am zis. Ce gene premiante! Și consecvente, pentru că Emily Chasen era la fel de în largul ei lângă mine cum era și fiica ei. În mod evident, îi făcea plăcere să stea de vorbă cu mine, care-o monopolizasem, fără să-i pese de pretențiile celorlalți musafiri. Am discutat despre fotografie (hobby-ul ei) și despre cărți. Citea, cu mare plăcere, o carte de Joseph Heller. I se părea nostimă și râdea fermecător, în timp ce-mi umplea paharul.

— Voi, evreii, sunteți cu adevărat exotici, mi-a spus ea.

Exotici? Ar trebui să-i cunoască pe soții Greenblatt. Sau pe domnul și doamna Milton Sharpstein, prietenii tatălui meu. Sau, că tot veni vorba, pe vărul Tovah. Exotici? Mă rog, sunt drăguți, dar nici pe departe exotici, cu ciondănelile lor nesfârșite despre cum se combate cel mai eficient indigestia sau despre cât de departe trebuie să stai de televizor.

Am vorbit cu Emily ore în șir despre filme, despre speranțele mele în legătură cu teatrul și despre colajele pe care le făcea. În mod evident, femeia avea foarte multe porniri creatoare și intelectuale pe care, dintr-un motiv sau altul, le ținea pentru sine. Totuși, se vedea că nu era nemulțumită de viața pe care o ducea și că soțul ei, John Chasen, o versiune îmbătrânită a bărbatului pe care ai vrea să-l vezi pilotându-ți avionul, îmbrățișa și trăgea la măsea cu foarte multă afecțiune. Mai mult, prin comparație cu ai mei, care au fost căsătoriți în mod inexplicabil timp de patruzeci de ani (se pare că pentru a-și face reciproc în ciudă), Emily și John păreau desprinși dintr-un film. Ai mei, firește, nu puteau discuta nici măcar despre vreme fără acuzații și învinuiri, lipsindu-le numai împușcăturile.

Când a venit vremea să plecăm acasă, eram destul de trist și i-am părăsit cu gândurile controlate în totalitate de Emily.

— Sunt drăguți, nu? m-a întrebat Connie, în timp ce goneam spre Manhattan.

— Foarte, am încuviințat.

— Nu-i așa că tata e mortal? E foarte amuzant.

— Hmm.

Adevărul era că abia dacă schimbasem zece propoziții cu tatăl lui Connie.

— Și mama arăta senzațional azi. Mult mai bine decât în ultima vreme. A fost bolnavă de gripă.

— E o figură, am spus.

— Fotografiile și colajele ei sunt foarte bune. Mi-ar fi plăcut ca tata s-o fi încurajat, să nu fi fost chiar așa de modă veche. Pur și simplu nu-l fascinează creativitatea în artă. Nu l-a încântat niciodată.

— Păcat, am spus. Sper că n-a fost prea frustrant pentru mama ta de-a lungul anilor.

— Ba da, a răspuns Connie. Și Lindsay? Te-ai îndrăgostit de ea?

— E minunată, dar nu se compară cu tine. Cel puțin, nu din punctul meu de vedere.

— Mă simt mai bine, a spus Connie râzând și m-a mângâiat pe obraz.

Ca un vierme abject ce sunt, nu i-am putut spune, bineînțeles, că de fapt pe incredibila ei mamă aș fi vrut s-o revăd. Și totuși, pe măsură ce conduceam, mintea îmi licărea și-mi țăcănea ca un computer, încercând să elaboreze o schemă ca să petrec mai mult timp cu femeia aceea minunată. Dacă m-ați fi întrebat încotro mă așteptam să meargă lucrurile, n-aș fi putut să vă spun. Știam doar că, în timp ce eu conduceam în noaptea răcoroasă de toamnă, Freud, Sofocle și Eugene O'Neill râdeau.

În următoarele câteva luni, am reușit s-o văd pe Emily Chasen de mai multe ori. De cele mai multe ori în trei, relativ inocent, pentru că eu și Connie ne întâlneam cu ea undeva în centru și mergeam la muzee sau la concerte. O dată sau de două ori am rămas singur cu Emily, căci Connie era ocupată. Acest lucru o încânta pe Connie – mama și iubitul ei erau atât de buni prieteni. O dată sau de două ori am reușit să apar „întâmplător" acolo unde era Emily și am ajuns să ne plimbăm sau să ieșim să bem ceva. Era evident că-i făcea plăcere compania mea, pentru că o ascultam înțelegător când vorbea despre aspirațiile ei artistice și râdeam încurajator la glumele ei. Vorbeam despre muzică, literatură și viață, iar remarcile mele o amuzau. Era la fel de evident că nici măcar nu-i trecea prin cap să mă privească altfel decât ca pe un prieten. Sau, dacă totuși îi trecea, cu siguranță că știa cum să nu se dea de gol. Și totuși, la ce mă puteam aștepta?

Trăiam cu fiica ei. Conviețuiam onorabil într-o societate civilizată, în care anumite tabuuri erau respectate. La urma urmei, ce-mi imaginam despre femeia asta? Că era o vampă imorală din filmele nemțești, gata să-l seducă pe iubitul propriei fiice? Sincer vorbind, cred că mi-aș fi pierdut orice urmă de respect pentru ea dacă mi-ar fi mărturisit că avea astfel de sentimente pentru mine sau dacă ar fi fost oricum altfel decât intangibilă. Și totuși, eram mort după ea. Pur și simplu o doream și, în ciuda oricăror argumente logice, mă rugam să primesc un semnal, cât de mic, că în căsătoria ei lucrurile nu erau atât de frumoase cum păreau sau că, oricât de tare s-ar fi ținut, făcuse și ea o pasiune pentru mine. Aveam momente în care mă tenta gândul de-a face o mișcare ceva mai agresivă, dar imediat îmi apăreau în minte tot felul de titluri posibile în presa tabloidă și-mi puneam frână.

În suferința mea, voiam foarte tare să-i explic totul lui Connie și să-i cer ajutorul ca să descurc această îmbârligătură dureroasă, dar bănuiam că o astfel de inițiativă ar fi fost o invitație deschisă la măcel. În realitate, în locul acestei sincerități demne de un bărbat adevărat, adulmecam ca un copoi orice indicii care mi-ar fi putut da ceva de înțeles despre sentimentele lui Emily față de mine.

— Am dus-o pe mama ta la expoziția Matisse, i-am spus lui Connie într-o zi.

— Știu, mi-a răspuns ea. A spus că s-a simțit foarte bine.

— E-o femeie norocoasă. Pare să fie fericită. Are-o căsnicie ca lumea.

— Da.

Pauză.

— Ia zi… ăăă… ți-a mai zis ceva?

— A zis că ați avut o conversație foarte plăcută după expoziție. Despre fotografiile ei.

— Da.

Pauză.

— Și altceva? Despre mine? M-am gândit că poate-am fost prea insistent.

— O, Doamne, nu. Te adoră.

— Da?

— Acum că Danny petrece tot mai mult timp cu tata, te consideră un fel de fiu al ei.

— Fiu?! am spus, dărâmat.

— Cred că i-ar fi plăcut să aibă un fiu care să fie atât de interesat de munca ei cum ești tu. Un prieten autentic. Cu înclinații intelectuale, diferit de Danny. Sensibil la nevoile ei artistice. Cred că-ndeplinești rolul ăsta pentru ea.

În seara aceea am fost într-o stare foarte proastă și, pe când stăteam cu Connie și ne uitam la televizor, mă durea tot corpul sub presiunea dorinței de-a avea o relație pasională cu această femeie pentru care eram la fel de inofensiv ca fiul ei. Așa să fi fost? Nu cumva era doar o presupunere pe care-o făcuse Connie? Nu era posibil ca Emily să fie încântată să descopere că un bărbat, mult mai tânăr decât ea, o considera frumoasă, sexy și fascinantă, și tânjea după o aventură care să nu semene nici pe departe cu o relație filială? Nu era posibil ca o femeie de vârsta ei, mai ales una al cărei soț nu răspundea foarte bine sentimentelor ei profunde, să se bucure că devenea obiectul atenției unui admirator înflăcărat? Și nu cumva, captiv în mediul în care crescusem, acela al clasei de mijloc, făceam prea mult caz de faptul că trăiam cu fiica ei? La urma urmei, se întâmplau și lucruri mai stranii. Cu siguranță, mai ales când era vorba de temperamente cu asemenea intensități artistice. Trebuia să rezolv problema și să pun capăt acestor sentimente care luaseră proporțiile unei obsesii nebunești. Situația mă consuma prea mult, și era momentul să acționez sau să mi-o scot complet din minte. Am hotărât să acționez.

Foste campanii de succes din trecut mi-au indicat imediat calea pe care trebuia să merg. Aveam s-o invit la Trader Vic’s, acel bârlog

polinezian al plăcerilor, abundând de colțuri întunecate și ademenitoare, unde băuturile cu rom, în aparență inofensive, descătușau rapid libidoul. Două mai tai-uri și jocurile erau făcute. O mână pe genunchi. Un sărut rapid și dezinhibat. Atingerea degetelor. O băutură miraculoasă, care avea să-și arate magia. Nu mă dezamăgise niciodată în trecut. Chiar și atunci când victima, fără să bănuiască ceva, se retrăgea cu o ridicare din sprâncene, totul putea fi pus pe seama efectelor băuturii din insule.

— Iartă-mă, mă puteam justifica, mi s-a suit băutura la cap. Nu mai știu ce fac.

Da, trecuse vremea conversațiilor politicoase, mi-am zis. Eram îndrăgostit de două femei, o problemă care nu era teribil de ieșită din comun. Că se întâmpla să fie mamă și fiică? Cu atât mai mare provocarea! Eram deja pe ace. Totuși, oricât de îmbătat aș fi fost de încredere, trebuie să recunosc că lucrurile n-au mers chiar cum plănuisem. E adevărat că am ajuns la Trader Vic's într-o după-amiază rece de februarie, că ne-am privit în ochi și am înșirat metafore despre viață, în timp ce dădeam pe gât băuturi înalte, albe și spumoase, în care pluteau umbrelușe minuscule din lemn, înfipte în cubulețe de ananas – dar aici s-a oprit totul. Și s-a întâmplat așa pentru că, în ciuda deblocării pornirilor mele, am simțit că asta ar fi distrus-o pe Connie.

În cele din urmă, conștiința mea încărcată – sau, mai exact, revenirea la judecata sănătoasă – m-a oprit de la gestul previzibil de a-i pune mâna pe picior și de-a da frâu liber celor mai întunecate dorințe. Când mi-am dat brusc seama că eram doar un visător nebun care, de fapt, o iubea pe Connie și nu trebuia s-o rănească sub nici o formă, m-am potolit. Da, Harold Cohen era un tip mult mai convențional decât ar fi crezut oricine. Pasiunea pentru Emily Chasen trebuia uitată. Oricât de dureros era să-mi controlez impulsurile, raționalitatea și decența trebuiau să-și spună cuvântul.

La sfârșitul unei după-amiezi splendide, al cărei moment de glorie ar fi trebuit să fie un sărut pasional pe buzele mari și apetisante ale lui Emily, am cerut nota și am tras linie. Am ieșit râzând în ninsoare și, după ce am condus-o la mașină, am privit-o plecând și m-am întors acasă, la fiica ei, cu un sentiment împrospătat de căldură față de femeia cu care împărțeam patul. Viața e într-adevăr haotică, mi-am zis. Sentimentele sunt atât de imprevizibile. Cum reușesc unii oameni să stea căsătoriți ani la rând? Pare un miracol mai mare decât despărțirea Mării Roșii, deși tatăl meu, în naivitatea lui, susține că acesta din urmă e un miracol mai de seamă. Am sărutat-o pe Connie și i-am mărturisit dragostea. Mi-a răspuns cu aceeași afecțiune. Am făcut dragoste.

Derulăm filmul câteva luni mai târziu. Connie nu mai poate face sex cu mine. De ce? Am luat totul asupra mea, ca un erou tragic dintr-o piesă grecească. Viața noastră sexuală începuse să se înrăutățească în urmă cu câteva săptămâni.

— Ce s-a întâmplat? o întrebam. Am făcut ceva?

— Nu, nu-i vina ta. La naiba.

— Ce e? Spune-mi.

— Pur și simplu nu sunt în stare, îmi spunea ea. Chiar trebuie în fiecare seară?

Prin „fiecare seară” voia de fapt să spună câteva seri pe săptămână și, în scurt timp, chiar mai puțin.

— Nu pot, îmi spunea cu vinovăție în glas de fiecare dată când încercam ceva. Știi că trec printr-o perioadă nasoală.

— Ce perioadă nasoală? am întrebat neîncrezător. Te vezi cu altcineva?

— Sigur că nu.

— Mă iubești?

— Da. Aș vrea să nu te fi iubit.

— Și-atunci? Ce te oprește? Și lucrurile nu se îmbunătățesc, dimpotrivă.

— N-o pot face cu tine, mi-a mărturisit ea într-o noapte, îmi amintești de fratele meu.

— Poftim?

— Îmi amintești de Danny. Nu mă-ntreba de ce.

— De fratele tău? Cred că glumești!

— Nu.

— Dar el e un băiat blond de douăzeci și trei de ani, de familie bună, care-și face practica la firma tatălui tău. Îți amintesc de el?

— E ca și cum m-aș culca cu fratele meu, a plâns ea.

— Bine, bine, nu plânge. O să fie bine. Trebuie să iau o aspirină și să mă-ntind. Nu mă simt prea bine.

Mi-am masat tâmplele și m-am prefăcut uluit când, de fapt, era evident că puternica mea relație cu mama ei mă distribuise, în imaginația lui Connie, în rolul de frate. Soarta își lua revanșa. Aveam să fiu torturat ca Tantal, despărțit de numai câțiva centimetri de trupul zvelt și bronzat al lui Connie Chasen, și totuși în imposibilitate de-a o atinge, cel puțin deocamdată, fără să provoc clasica exclamație „Bleah". În urma iraționalei împărțiri pe roluri care apărea în toate dramele noastre emoționale, eu ajunsesem să fiu fratele.

Lunile următoare au fost marcate de diverse stadii ale chinului. La început a fost durerea de-a fi respins în pat. Apoi ne-am spus că era o situație temporară. La asta s-a adăugat încercarea mea de-a fi înțelegător, răbdător. Mi-am amintit că odată nu fusesem în stare de nimic cu o țipă foarte sexy de la universitate tocmai pentru că una dintre mișcările capului ei îmi amintea de mătușa Rifka. Fata era de departe mai drăguță decât mătușa cu față de veveriță din copilăria mea, dar ideea că aș face dragoste cu sora mamei mele distrusese iremediabil momentul. Știam prin ce trecea Connie și totuși mă umpleam din ce în ce mai mult de frustrare sexuală. Mai încolo, autocontrolul meu a luat forma remarcilor sarcastice și în cele din urmă s-a transformat în dorința de-a da foc casei. Totuși, încercam să

nu mă pripesc, să opresc furtuna irațională și să păstrez acea relație care, sub toate celelalte aspecte, era foarte bună. Propunerea să mergem la un psihanalist i-a intrat pe o ureche și a ieșit pe cealaltă, pentru că nimic nu era mai străin educației primite în Connecticut decât știința evreiască din Viena.

— Culcă-te cu alte femei. Ce altceva pot să spun? a zis ea.

— Nu vreau să mă culc cu alte femei. Te iubesc.

— Și eu pe tine. Știi asta. Dar nu pot să mă culc cu tine.

Într-adevăr, nu eram genul care să zboare din floare-n floare, pentru că, în afara fanteziilor cu mama ei, n-o înșelasem niciodată pe Connie. E drept că visasem cu ochii deschiși la tot felul de femei – o anume actriță, o stewardesă sau o studentă cu ochii mari -, dar niciodată nu i-am fost necredincios iubitei mele. Și nu pentru că n-aș fi putut.

Unele dintre femeile cu care avusesem de-a face fuseseră de-a dreptul agresive, acaparatoare, dar îi rămăsesem loial lui Connie. Și chiar de două ori mai mult în această perioadă a neputinței ei. Mi-a trecut prin cap, bineînțeles, să mă dau din nou la Emily, cu care încă mă întâlneam, chiar și fără Connie, într-o manieră inocentă și prietenească, dar simțeam că dacă mai puneam jar pe focul pe care abia mă chinuisem să-l sting, nu făceam altceva decât să provoc suferință tuturor.

Prin asta nu vreau să spun că și Connie era fidelă. Nu, crudul adevăr era că se lăsase pradă dorinței de cel puțin câteva ori, ajungând în paturi de actori și de scriitori.

— Ce vrei să-d spun? a plâns ea într-o noapte pe la trei, când am prins-o într-o încurcătură de alibiuri care se băteau cap în cap. Fac asta numai ca să mă asigur că nu sunt vreo ciudată. Că încă pot să fac sex.

— Poți să faci sex cu oricine, numai cu mine nu, i-am spus furios, încercat de un sentiment de nedreptate.

— Da. Îmi amintești de fratele meu.

— Nu vreau să aud prostia asta.

— Ți-am spus să te culci cu alte femei.

— Am încercat să nu fac asta, dar se pare că n-o să am încotro.

— Te rog. Fă-o. E un blestem, s-a smiorcăit ea.

Era, într-adevăr, un blestem. Pentru că, atunci când doi oameni se iubesc și sunt forțau să se despartă din cauza unei aberații aproape comice, ce altceva poate fi? Nu puteam nega că atrăsesem acest blestem asupră-mi când dezvoltasem o relație apropiată cu mama ei. Poate că era pedeapsa mea pentru că mă gândisem că o puteam atrage în pat pe Emily Chasen, asta după ce-mi făcusem de cap cu odrasla ei.

Păcatul hybrisului. Eu, Harold Cohen, vinovat de hybris. Prea greu de suportat. Și totuși ne-am despărțit. A fost dureros, dar am rămas prieteni și ne-am văzut fiecare de drum. E adevărat că între casele noastre erau doar câteva străzi și vorbeam la telefon o dată la două zile, dar relația se sfârșise. Abia atunci am început să înțeleg că o adoram pe Connie. Valul proustian de durere era accentuat de inevitabile accese de melancolie și anxietate. Mi-am amintit de toate momentele noastre minunate, de cât de frumos era când făceam dragoste și, în singurătatea apartamentului meu, am plâns. Am încercat să merg la întâlniri, dar, din nou, inevitabil, totul părea banal. Toate fetișcanele și secretarele care-mi defilau prin dormitor mă lăsau rece; era chiar mai rău decât să-mi petrec serile singur cu o carte bună. Lumea părea lipsită de farmec și neprofitabilă. Un loc groaznic și apăsător, până când, într-o bună zi, am primit uimitoarea veste că mama lui Connie își părăsise bărbatul și că urmau să divorțeze. Ce chestie, mi-am zis, în timp ce inima îmi bătea mai repede decât ar fi fost normal, pentru prima dată de multă vreme. Ai mei se ceartă ca Montague și Capulet și totuși rămân împreună toată viața. Părinții lui Connie beau martini, se îmbrățișează politicos și, bingo, divorțează.

De-acum, pașii erau clari. Trader Vic's. Nu mai aveam nici un obstacol în cale. Deși ar fi putut să fie un pic ciudat că fusesem iubitul lui Connie, dificultățile nu mai erau aceleași ca în trecut. Acum eram amândoi liberi. Sentimentele mele pentru Emily Chasen, mocnite, s-au reaprins. Poate că o întorsătură crudă a sorții îmi stricase relația cu Connie, dar nimic nu avea să-mi stea în cale în încercarea de a-i cuceri mama.

Depășind culmile unui hybris exacerbat, am sunat-o pe Emily și am stabilit o întâlnire. Trei zile mai târziu, stăteam cuibăriți în întunericul restaurantului meu polinezian preferat și, eliberată, Emily și-a pus inima pe tavă și a vorbit despre destrămarea căsătoriei. Când a ajuns la partea despre o nouă viață, cu mai puține constrângeri și mai multe posibilități creatoare, am sărutat-o. Da, a fost uimită, dar n-a țipat. S-a arătat surprinsă, însă i-am mărturisit ce simțeam pentru ea și am sărutat-o din nou. Părea confuză, dar nu a sărit de la masă, contrariată. La al treilea sărut, am știut că avea să cedeze. Îmi împărtășea sentimentele. Ne-am dus la mine și am făcut dragoste. A doua zi dimineața, după ce efectul romului se dusese, arăta în continuare minunat și am făcut iar dragoste.

— Vreau să te măriți cu mine, i-am spus, privind-o cu adorație.

— Ba nu, a zis ea.

— Ba da, am spus. Nimic altceva nu mă mulțumește.

Ne-am sărutat și am luat micul dejun, râzând și făcând

planuri. În aceeași zi, i-am dat vestea lui Connie și m-am pregătit să mă apăr de o lovitură care s-a lăsat așteptată. Anticipasem nenumărate reacții, de la râsete batjocoritoare la o criză de nervi, dar adevărul e că a primit vestea cu o relaxare șarmantă. Ducea o viață socială foarte activă, ieșea cu mai mulți bărbați atrăgători și fusese foarte îngrijorată din cauza viitorului mamei ei după divorț. Și dintr-odată apăruse un tânăr cavaler gata să aibă grijă de minunata doamnă. Un cavaler care era în bune relații de amiciție cu Connie. Norocul dăduse peste noi. Connie nu avea să se mai simtă vinovată

pentru că mă respinsese. Emily avea să fie fericită. Eu, la fel. Da, Connie a primit vestea cu ușurință, privind, așa cum fusese educată, partea bună a lucrurilor.

Ai mei, pe de altă parte, s-au repezit la fereastra apartamentului de la etajul zece, luându-se la întrecere care sare primul.

— N-am mai auzit așa ceva, s-a văitat mama, sfâșiindu-și hainele și scrâșnind din dinți.

— E nebun. Idiotule. Ești nebun, a spus tata, palid și dărâmat.

— O shiksa de cincizeci și cinci de ani? a strigat mătușa Rose, luând desfăcătorul de scrisori și ducându-și-l în dreptul ochilor.

— O iubesc, am protestat.

— E de două ori și ceva mai mare ca tine! a urlat unchiul Louie.

— Și?

— Și așa ceva nu se face! a țipat și tata, invocând Tora.

— Se însoară cu mama prietenei lui? a mai apucat să spună mătușa Tillie înainte să cadă inconștientă pe podea.

— Cincizeci și cinci și o shiksa! a strigat mama, căutând cianura pe care-o păstra pentru astfel de ocazii.

— Ce-i cu oamenii ăștia? Sunt sectanți? a întrebat unchiul Louie. L-au hipnotizat?

— Idiotule! Imbecilule! a urlat tata.

Mătușa Tillie și-a revenit în simțiri, m-a privit, și-a adus aminte unde era și a leșinat la loc. În colțul cel mai îndepărtat, mătușa Rose era în genunchi, intonând Sh'ma Yisroel.

— O să te pedepsească Dumnezeu, Harold! a strigat tata. O să-ți lipească limba de cerul gurii, toate vitele tale o să moară și o zecime din recoltă o să se ofilească…

Dar m-am însurat cu Emily și nu s-a sinucis nimeni. Au participat cei trei copii ai lui Emily și câțiva prieteni. Totul s-a întâmplat în apartamentul lui Connie, unde a curs șampania. Ai mei n-au putut ajunge, a fost prioritară sacrificarea unui miel, pe care o pregătiseră

cu mai mult timp înainte. Am dansat și am glumit, iar seara a decurs bine. La un moment dat, m-am trezit în dormitor, singur cu

Connie. Ne-am amuzat amintindu-ne de relația noastră, cu suișurile și coborâșurile ei, și cât de mult mă atrăsese sexual.

— A fost flatant, mi-a spus ea pe un ton cald.

— Mă rog, nu mi-a ieșit figura cu fiica, așa că am trecut la mamă.

Următorul lucru de care-mi aduc aminte e că limba lui Connie era în gura mea.

— Ce naiba faci? am întrebat, împingând-o. Ești beată?

— Nici nu știi cât mă exciți, mi-a spus ea, împingându-mă pe pat.

— Ce te-a apucat? Ești nimfomană? am spus, ridicându-mă, dar nu puteam nega că mă excita agresivitatea ei.

— Trebuie să mă culc cu tine. Dacă nu acum, atunci în curând, a zis ea.

— Cu mine? Harold Cohen? Tipul care a trăit cu tine? Și care te-a iubit? Care nu se putea apropia de tine pentru că devenise o versiune a lui Danny? După mine ți s-au aprins călcâiele? Simbolul fratern?

— E altă mâncare de pește acum, a spus ea, apropiindu-se. Când te-ai însurat cu mama, ai devenit tata.

M-a sărutat iar și, chiar înainte să se întoarcă la petrecere, mi-a spus:

— Nu-ți face griji, tati, o să fie multe ocazii.

M-am așezat pe pat cu ochii ațintiți în gol. M-am gândit la ai mei și m-am întrebat dacă nu cumva era mai bine să mă las de teatru și să mă întorc la școala rabinică. În dreptul ușii întredeschise le-am văzut pe Connie și pe Emily râzând și povestind cu invitații, și tot ce-am mai putut să îngaim înainte să rămân complet fără vlagă a fost una dintre replicile de aur ale bunicului meu: Oy vey.